

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
DEĞERLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

BELİRLİ GÜN VE HAFTALAR BAĞLAMINDA DEĞERLER
EĞİTİMİ: SOSYAL BİLGİLER ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FARUK GEZER

DANIŞMAN
PROF. DR. SEVGİ COŞKUN KESKİN

MAYIS 2024

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
DEĞERLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

**BELİRLİ GÜN VE HAFTALAR BAĞLAMINDA DEĞERLER
EĞİTİMİ: SOSYAL BİLGİLER ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FARUK GEZER

DANIŞMAN
PROF. DR. SEVGİ COŞKUN KESKİN

MAYIS 2024

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez-Proje Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu çalışmada:

- Tezde yer verilen tüm bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezin tamamını ya da herhangi bir bölümünü başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Faruk GEZER

İTHAF

Kıymetli hocam Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN rehberliğinde hazırladığım bu çalışmamı, Cumhuriyetimizin 100. yılında Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinin önderi ve çağdaş Türkiye'nin mimarı Gazi M. Kemal ATATÜRK, silah arkadaşları, Millî Mücadele Kahramanlarımız ve tüm şehitlerimize ithaf ediyorum.

ÖN SÖZ

Değerler eğitimi, bireylerin karakter gelişimi ve toplumsal uyum açısından büyük bir öneme sahiptir. Toplumun değerleri, bireylerin davranışlarını şekillendirir ve onlara rehberlik eder. Bu değerlerin öğrencilere aktarılması, onların iyi birer insan olarak yetişmelerini de destekler. Belirli gün ve haftalar da toplumsal bilincin artırılması, önemli olayların hatırlanması ve değerlerin vurgulanması için fırsatlar sunar. Bu noktada çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleriyle durum tespiti yaparak belirli gün ve haftaların öğrencilerin aktif bir şekilde eğitim sürecinde yer aldıkları ve değer odaklı hazırlanan etkinliklerin ders içeriğine dahil edilmesinin öğrencilerin değer algılarını nasıl etkilediği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırma sürecinde çalışmama, tüm yoğunluğuna rağmen hep fırsat oluşturan, sürekli yapıcı ve pozitif bakan, bilgisi, tecrübesi ve çok ağır ilerlememe rağmen sabrı ile çalışmamı inceleyen ve hayatımda önemli bir iz bırakan değerli danışmanım Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Tez savunması esnasında yaptığı önemli katkılardan dolayı Doç. Dr. Hülya ÇELİK ve Doç. Dr. Genç Osman İLHAN hocalarıma teşekkür ediyorum.

Buralara gelmemde büyük emek sahibi olan annem Nüzhet GEZER ve babam Ali GEZER’e, lisans döneminden buyana desteğini hep hissettiğim Doç. Dr. Kamil UYGUN hocama ve sayesinde tanıştığım, içimi döküp rahatladığım, bana hal yarenliği yapan Dr. Çetin ÇOBAN’a ve beni yetiştiren tüm öğretmenlerime, teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmasını yürüttüğüm sevgili öğrencilerime ve ailelerine, çalışma süresince desteğini esirgemeyen İlçe Milli Eğitim Müdürümüz Fatih Mustafa TOPSAKAL’a, çalışmam boyunca bana yardımcı olan okul idarecilerim İbrahim ALGAN’a, Savaş AKGÜN’e, çalışmamın kontrol aşamasına katkı sağlayan, fikirleriyle destek veren Nurullah ARIÇAM’a, Yasin BAYRAKTAR’a ve burada adını sayamadığım, desteğini esirgemeyen tüm kıymetli öğretmen arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

Ve benim güzel ailem... Büyük emek ve zaman harcadığım bu özverili yolda her türlü zahmetime katlanan, evimizi ihmal etmeme sabredip desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Pelin GEZER’e ve çalışma sürecimde çok ihmal ettiğim, oyun oynamak için “Baba, Oubadigu, apkah, vuaah” diyerek çalışmamın bitmesini sabırsızlıkla bekleyen canım evladım Doruk Alp GEZER’e öncelikle özürlerimi ardından sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

BELİRLİ GÜN VE HAFTALAR BAĞLAMINDA DEĞERLER EĞİTİMİ: SOSYAL BİLGİLER ÖRNEĞİ

Faruk GEZER, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

Sakarya Üniversitesi, 2024

Bu araştırmanın amacı, belirli gün ve haftaların Sosyal Bilgiler dersi açısından önemini ortaya koymak, bu konuda öğretmen görüşlerini değerlendirmek için ortaokul Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin konuyla ilgili duygu ve düşüncelerini, sorunlarını ve bu süreci nasıl kullandıklarını açığa çıkarmak, Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların odak alındığı etkinlikler çerçevesinde değerler eğitimi odaklı bir öğretim ortamı tasarlamak ve bu yaklaşımın uygulanabilirliğini göstermektir. Belirli gün ve haftaların Sosyal Bilgiler dersi açısından öğrencilere anlamlı öğrenme ortamları sağladığı bir gerçektir. Bu nedenle öğretmenlerin belirli gün ve hafta etkinliklerini süreçte nasıl kullandıkları, bu konuda karşılaştıkları zorluklar ve Sosyal Bilgiler dersinde belirli gün ve haftaların kullanımının öğrencilere değerler eğitimi açısından ne şekilde bir katkı sağlayacağı tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde bulunan 5 farklı ortaokulda görev yapan 10 Sosyal Bilgiler öğretmeni ve aynı ilçede yer alan bir ortaokulda 19 öğrenciden oluşan bir 7. Sınıf çalışma grubuyla gerçekleştirilmiş, nitel bir çalışmadır. Yürütülen bu çalışmada, çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi kullanılmıştır. Öğretmen katılımcılarına yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanarak belirli gün ve haftalara yönelik veriler toplanarak durum tespiti yapılmış, öğrenci çalışma grubuyla da Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların (29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü, 12 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü) odak alındığı sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler çerçevesinde değerler eğitimi odaklı bir öğretim ortamı tasarlanarak değerlere dair ön ve son algılarına yönelik veriler toplanmış ve tüm veriler kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilip derinlemesine incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda belirli gün ve haftaların Sosyal Bilgiler dersi kapsamında değerler eğitimi odaklı hazırlanan sınıf içi ve okul dışı etkinliklerle uygulanmasının öğrencilerden beklenen olumlu davranışların

kazandırılmasında önemli düzeyde etkili olduğu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde belirli gün ve haftalara ve bu haftalara yönelik değerler eğitime dair etkinliklere yer vermeleri durumunda öğrencilere kazandırılmak istenen değerlere ulaşılmasının daha kolay olacağı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Belirli gün ve haftalar, Değerler eğitimi, Sosyal Bilgiler dersi, Okul dışı etkinlikler

ABSTRACT

VALUES EDUCATION IN THE CONTEXT OF SPECIFIC DAYS AND WEEKS: SOCIAL STUDIES EXAMPLE

Faruk GEZER, Master's Thesis

Supervisor: Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

Sakarya University, 2024

The aim of this research is to reveal the importance of certain days and weeks for the social studies course, to reveal the feelings and thoughts of secondary school social studies teachers, their problems and how they use this process to evaluate teachers' opinions on this subject, and to reveal the importance of certain days and weeks in social studies courses. The aim is to design a teaching environment focused on values education within the framework of activities focusing on the week and to show the applicability of this approach. It is a fact that certain days and weeks provide meaningful learning environments for students in terms of social studies course. For this reason, it was tried to determine how teachers use certain day and week activities in the process, the difficulties they encounter in this regard, and how the use of certain days and weeks in the social studies course will contribute to students' values education. The study is a qualitative study conducted with 10 social studies teachers working in 5 different secondary schools in the Gaziosmanpaşa district of Istanbul and a 7th grade study group consisting of 19 students in a secondary school in the same district. In this study, easily accessible sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used to determine the study group. By applying semi-structured interview technique to the teacher participants, the situation was determined by collecting data for certain days and weeks (29 October Republic Day, 10 November Atatürk Commemoration Day and Atatürk Week, 12 March Adoption of the National Anthem and M. Akif Ersoy Commemoration Day, 18 March Çanakkale Victory and Martyrs' Commemoration Day), and with the student study group, a teaching environment focused on values education was designed within the framework of in-class and out-of-class activities focusing on certain days and weeks in social studies lessons. Data regarding their perceptions were collected and all data was recorded. The data obtained was analyzed and examined in depth using the content analysis method. As a result of the study, the implementation of certain days and weeks with in-class and out-of-school activities focused on values education within the scope of the social studies course is significantly effective in gaining the positive behaviors expected from students, and social

studies teachers focus on certain days and weeks in their courses. It has been concluded that it will be easier for students to achieve the values they want to acquire if they include activities related to values education.

Keywords: Specific days and weeks, Values education, Social studies lesson, Out-of-school activities

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	i
İTHAF	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xvii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu.....	3
1.2 Araştırmanın Önemi.....	4
1.3 Araştırmanın Amacı.....	4
1.4 Problem Cümlesi ve Alt Problemler	4
1.5 Sınırlılıklar	5
BÖLÜM II	6
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Değerler Eğitimi.....	6
2.1.1. Değer Kavramı ve Özellikleri	7
2.1.2. Değerlerin Sınıflandırılması.....	8
2.1.3. Değerler Eğitimi Yaklaşımları	10
2.2. Belirli Gün ve Haftalar.....	11
2.2.1. Belirli Gün ve Haftalarda Düzenlenen Etkinliklerin Amacı ve Önemi	13
2.2.2. Belirli Gün ve Haftaların Değerler Eğitimi ile İlişkisi	14

2.2.3. Okullarda Kutlanacak Olan Belirli Gün ve Haftalar	15
2.3. Sosyal Bilgiler Eğitimi.....	18
2.3.1. Sosyal Bilgilerin Amaçları ve Önemi	19
2.3.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler	22
2.3.3. Belirli Gün ve Haftaların Sosyal Bilgiler Dersi ile İlişkisi	23
2.3.4. Çalışmada Uygulanan Belirli Gün ve Haftalar Arasından Seçilen Dört Konu..	24
2.3.4.1. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü.....	24
2.3.4.2. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı.....	25
2.3.4.3. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü .	25
2.3.4.4. 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü.....	26
2.4. İlgili Araştırmalar.....	26
2.4.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	27
2.4.2. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	30
BÖLÜM III.....	36
YÖNTEM	36
3.1. Araştırma Modeli	36
3.1.1. Eylem Araştırmasında Araştırmacının Rolü	37
3.1.2. Araştırma Ortamı	38
3.2. Çalışma Grubu	38
3.2.1. Öğretmen Katılımcıları	38
3.2.2. Öğrenci Katılımcıları	40
3.3. Veri Toplama Araçları	41
3.4. Veri Toplama Süreçleri.....	42
3.4.1. Problem Durumunun Belirlenmesi	45
3.4.2. Literatür Taramasının Yapılması	45
3.4.3. Öğretmen Görüşmelerinin Yapılması	45

3.4.4. Öğretmen Görüşmeleri Sonrası Durum Tespiti Yapılması ve Uygulanacak Belirli Gün ve Haftaların Belirlenmesi	46
3.4.5. Eylem Planı Çerçevesinde Etkinliklerin Oluşturulması.....	47
3.4.6. Öğrenci Çalışma Grubunun Belirlenmesi ve Veli İzinlerinin Alınması	48
3.4.7. Gerekli İzinlerin Alınması (Okul, Etik Kurul ve MEB İzinleri).....	48
3.4.8. Belirli Gün ve Haftalara Dair Uygulamaların Gerçekleştirilmesi.....	49
3.4.8.1. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinliklerinin Uygulanması	49
3.4.8.2. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası Etkinliklerinin Uygulanması.....	49
3.4.8.3. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü Etkinliklerinin Uygulanması.....	50
3.4.8.4. 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü Etkinliklerinin Uygulanması.....	50
3.4.9. Elde Edilen Verilerin Düzenlenmesi.....	51
3.4.10. Uygulama Sürecinde Elde Edilen Verilerin Analizinin Yapılması.....	51
3.5. Geçerlik ve Güvenirliğin Gerçekleştirilmesi	53
BÖLÜM IV.....	56
BULGULAR	56
4.1. Öğretmenlerin Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Düşünce ve Algıları	56
4.1.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalara Yükledikleri Anlamlara Yönelik Bulgular	56
4.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Uygulanabileceğini Düşündükleri Belirli Gün ve Haftalara İlişkin Bulgular	59
4.1.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Uyguladıkları Belirli Gün ve Haftalar.....	62
4.1.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Derslerinde Değerler Eğitime Dair Uyguladığı Yöntem, Teknik ve Etkinliklere İlişkin Bulgular	64

4.1.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Uygulamalarda Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilere Kazandırdığı Değerlere İlişkin Bulgular.....	68
4.1.6. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Uygulamalarda Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerilerine Dair Bulgular.....	71
4.1.6.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştığı Sorunlar.....	72
4.1.6.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştığı Sorunlara Dair Çözüm Önerileri.....	75
4.2. Belirli Gün ve Haftalarda Sosyal Bilgiler Derslerinde Değerler Merkeze Alarak Uygulanan Okul Dışı ve Sınıf İçi Etkinliklerin Değerleri Kazandırmadaki Etkililiği.....	80
4.2.1. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinliklerine Dair Bulgular	80
4.2.1.1. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramının Çağrıştırdığı Anlamlara Dair Bulgular .	80
4.2.1.2. Cumhuriyet Kavramının İfade Ettiği Anlamlara Dair Bulgular	85
4.2.1.3. Cumhuriyetin Önemine Dair Bulgular	89
4.2.1.4. Cumhuriyet Kavramının Çağrıştırdığı Değer ve Tutumlara Dair Bulgular.	92
4.2.2. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası Etkinliklerine Dair Bulgular.....	97
4.2.2.1. 10 Kasım'ın İfade Ettiği Anlama Dair Bulgular	97
4.2.2.2. Atatürk'ün İfade Ettiği Anlama Dair Bulgular.....	101
4.2.2.3. Atatürk'ün Önemine Dair Bulgular	105
4.2.2.4. Atatürk'e Atfedilen Değerler ve Tutumlara Dair Bulgular	108
4.2.3. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü Etkinliklerine Dair Bulgular	112
4.2.3.1. 12 Mart'ın Çağrıştırdığı Anlama Dair Bulgular	113
4.2.3.2. İstiklal Marşı'nın İfade Ettiği Anlama Dair Bulgular	116
4.2.3.3. İstiklal Marşı'mıza Saygı Nedenine Dair Bulgular	119
4.2.3.4. M. Akif Ersoy'a Atfedilen Değer ve Tutumlara Dair Bulgular.....	123

4.2.4. 18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Günü Etkinliklerine Dair Bulgular.....	126
4.2.4.1. 18 Mart'ın ifade ettiği Anlama Dair Bulgular	127
4.2.4.2. Şehit Kavramının İfade Ettiği Anlama Dair Bulgular	130
4.2.4.3. Çanakkale Savaşı'nın Önemine Dair Bulgular.....	133
4.2.4.4. Şehitlerimize Atfedilen Değer ve Tutumlara Dair Bulgular.....	137
BÖLÜM V	142
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	142
5.1. Sonuç.....	142
5.1.1. Öğretmenlerin Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Düşünce ve Algılarına Dair Sonuçlar.....	142
5.1.2. Öğrencilerin Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Uygulanan Etkinliklere Yönelik Düşünce ve Algılarına Dair Sonuçlar	144
5.1.2.1. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinliklerine Dair Sonuçlar	144
5.1.2.2. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası Etkinliklerine Dair Sonuçlar	145
5.1.2.3. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü Etkinliklerine Dair Sonuçlar	146
5.1.2.4. 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü Etkinliklerine Dair Sonuçlar	147
5.1.2.5. Genel Sonuçlar	149
5.2. Tartışma	150
5.2.1. Öğretmenlerin Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Düşünce ve Algılarına Dair Tartışma.....	150
5.2.2. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinliklerine Dair Tartışma	155
5.2.3. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası Etkinliklerine Dair Tartışma.....	157
5.2.4. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü ile İlgili Tartışma.....	159

5.2.5. 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü ile İlgili Tartışma	161
5.3. Öneriler	163
5.3.1. Millî Eğitim Bakanlığına ve Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Öneriler	163
5.3.2. Araştırmacılara Öneriler.....	164
5.3.3. Uygulayıcılar Olarak Öğretmenlere Öneriler.....	164
KAYNAKÇA	165
EKLER	179

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmen Katılımcı Bilgileri	39
Tablo 2. Öğrenci Katılım Bilgileri	40
Tablo 3. Veri Toplama Süreci ve Eylem Zaman Çizelgesi	43
Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalara Yükledikleri Anlamlar	56
Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerde Uygulayabilecekleri Düşündükleri Belirli Gün ve Haftalar	60
Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Uyguladıkları Belirli Gün ve Haftalar	62
Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Derslerinde Değerler Eğitiminde Uyguladığı Yöntem, Teknik ve Etkinlikler	64
Tablo 8. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Uygulamalarda Öğrencilere Kazandırdığı Değerlere İlişkin Bulgular	69
Tablo 9. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştığı Sorunlar	71
Tablo 10. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştığı Sorunlara Dair Çözüm Önerileri	71
Tablo 11. Cumhuriyet Bayramının Çağrıştırdıklarına Dair Öğrenci Söylemleri	83
Tablo 12. Cumhuriyet Kavramının İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri	88
Tablo 13. Cumhuriyetin Anlam ve Önemine Dair Öğrenci Söylemleri	91
Tablo 14. Cumhuriyet Kavramının Çağrıştırdığı Değer Ve Tutumlara Dair Öğrenci Söylemleri	95
Tablo 15. 10 Kasım'ın İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri	100
Tablo 16. Atatürk'ün İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri	103
Tablo 17. Atatürk'ün Yokluğunun İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri	107
Tablo 18. Atatürk'e Atfedilen Değer ve Tutumlara Dair Öğrenci Söylemleri	111
Tablo 19. 12 Mart'ın Çağrıştırdığı Anlama Dair Öğrenci Söylemleri	115
Tablo 20. İstiklal Marşı'nın İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri	118
Tablo 21. İstiklal Marşı'na Saygı Nedenlerine Dair Öğrenci Söylemleri	121
Tablo 22. M. Akif Ersoy'a Atfedilen Değer ve Tutumlara Dair Öğrenci Söylemleri	125
Tablo 23. 18 Mart'ın İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri	129

Tablo 24. Şehit Kavramının İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri	132
Tablo 25. Çanakkale Savaşı'nın Önemine Dair Öğrenci Söylemleri.....	136
Tablo 26. Şehitlerimize Atfedilen Değer ve Tutumlara Dair Öğrenci Söylemleri.....	140

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. İçerik analizinin aşamaları.....	52
Şekil 2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerilerine dair şekil	72
Şekil 3. Cumhuriyet Bayramı'nın çağrıştırdığı anlamlara dair tema ve kodlar.....	81
Şekil 4. Cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlamlara dair tema ve kodlar.....	85
Şekil 5. Cumhuriyetin önemine dair tema ve kodlar	89
Şekil 6. Cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değerler ve tutumlara dair tema ve kodlar ..	93
Şekil 7. 10 Kasım'ın ifade ettiği anlama dair tema ve kodlar	98
Şekil 8. Atatürk'ün ifade ettiği anlama dair tema ve kodlar.....	101
Şekil 9. Atatürk'ün yokluğunun ifade ettiği anlama dair tema ve kodlar.....	105
Şekil 10. Atatürk'e atfedilen değer ve tutumlara dair tema ve kodlar.....	109
Şekil 11. 12 Mart'ın çağrıştırdığı anlama dair tema ve kodlar.....	113
Şekil 12. İstiklal Marşı'nın ifade ettiği anlama dair tema ve kodlar	116
Şekil 13. İstiklal Marşı'na saygı nedenine dair tema ve kodlar.....	119
Şekil 14. M. Akif Ersoy'a atfedilen değer ve tutumlara dair tema ve kodlar.....	123
Şekil 15. 18 Mart'ın İfade ettiği anlama dair tema ve kodlar.....	127
Şekil 16. Şehit kavramının ifade ettiği anlama dair tema ve kodlar.....	130
Şekil 17. Çanakkale Savaşı'nın önemine dair tema ve kodlar	134
Şekil 18. Şehitlerimize atfedilen değer ve tutumlara dair tema ve kodlar.....	138

SİMGELER VE KISALTMALAR

Akt.	Aktaran
Bkz.	Bakınız
Çev.	Çeviren(ler)
Ed.	Editörler
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa/lar
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim, bireylerin düşünsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişimini desteklemeyi amaçlayan önemli bir süreçtir (Fusar-Poli ve diğerleri, 2021). Bu süreç içerisinde, öğrencilere sadece akademik bilgilerin aktarılması değil, aynı zamanda etik değerlerin, insan haklarının, toplumsal sorumlulukların ve kültürel çeşitliliğin anlaşılması ve benimsenmesi de önemli bir yer tutar. Ülkemizde, toplumsal yaşamla ilgili bilgi, beceri ve özellikle değerlerin önemli bir kısmı, Sosyal Bilgiler dersi yoluyla öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır (Coşkun Keskin ve Keskin, 2014). Bu noktada, Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilere toplumun işleyişini, tarihini, kültürünü ve değerlerini anlamaları için bir platform sağlamaktadır (Nargiza, 2022). Değerler eğitimi, bireylerin karakter gelişimi ve toplumsal uyum açısından büyük bir öneme sahiptir. Toplumun değerleri, bireylerin davranışlarını şekillendirir ve onlara rehberlik eder (Jumriani ve diğerleri, 2023). Bu değerlerin öğrencilere aktarılması, onların sadece akademik başarı elde etmekle kalmayıp aynı zamanda iyi birer insan olarak yetişmelerini de destekler. Belirli gün ve haftalar, toplumsal bilincin artırılması, önemli olayların hatırlanması ve değerlerin vurgulanması için fırsatlar sunar. Bu özel günler ve haftalar, değerler eğitiminin Sosyal Bilgiler dersine entegre edilmesi için etkili bir zemin oluşturur (Ballı, 2023; Can, 2022).

Günümüzde, hayatımızı şekillendiren değerlerin ehemmiyeti göz ardı edilemez bir gerçektir ve bu değerlerin okullarda kazandırılmasında Sosyal Bilgiler dersi büyük bir rol oynamaktadır. Bu ders, öğrencilere sadece tarih ve coğrafya bilgisi sunmanın ötesine geçerek, etik değerlerin, toplumsal sorumlulukların ve kültürel öğretilerin aktarılmasına katkı sağlar (Keskin, 2008). Bu noktada, belirli gün ve haftaların ders içeriğine dahil edilmesi, Sosyal Bilgiler dersinin amacına ulaşmasını desteklemektedir. Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilere en geniş alanı sunan bir öğrenme ortamı sağlar (Can, 2023). Bu ders, bireylerin etkileşimli bir şekilde öğrenmelerine imkân tanıyan zenginleştirilmiş bir müfredatla disiplinler arası bir yaklaşım sunar. Bireylerin toplumsal çevre içinde öğrenmeleri, bu dersin temel amacını ve niteliğini yansıtır. Bu bağlamda, belirli gün ve haftaların, sosyal sorumluluk bilincini geliştirmek, öğrencilerin geçmişle bağ kurmasını sağlamak ve geleceğe güvenle bakabilmelerini sağlamak gibi önemli rolleri bulunmaktadır.

(Dönmez, 2016). Belirli gün ve haftalar, içerik olarak toplumun yaşam biçimini yansıtarak, öğrencilere sosyal öğrenme alanları sunar. Bu etkinlikler, öğrencilerin bu konulara ilgi göstermelerini sağlar ve onların toplumsal yaşamda önemli rol oynayan kurumları, olayları ve sorunları fark etmelerine yardımcı olur. Bu bağlamda, belirli gün ve haftaların benimsenmesi, öğrencilerin sosyal sorumluluk anlayışını güçlendirir ve toplumun köklerine olan bağlarını gelecek nesillere aktarma sürecine destek olur (Gürdal, 1998).

Literatür incelendiğinde, belirli gün ve haftaların değerler eğitimi ve öğretimi açısından Sosyal Bilgiler dersiyle nasıl ilişkilendirilebileceğine dair yeterli çalışmanın bulunmadığı görülmüştür. Bu bağlamda bu çalışmada, öğretmen görüşmeleri sonucunda durum tespiti yapılarak Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların odak noktası olduğu değerler eğitimi temelli öğretim ortamlarının nasıl oluşturulabileceği ve öğrencilerin değer algılarındaki değişim incelenmiştir. Bu çerçevede, Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların merkeze alındığı değerler eğitimi odaklı öğretim yöntemlerinin, öğrencilerin değerlerle ilişkisini güçlendirme potansiyelini ve öğrenme deneyimlerini nasıl zenginleştirebileceğini daha yakından inceleme imkânı sağlamıştır. Çalışmada, belirli gün ve haftaların nasıl bir programa dâhil edilebileceği, öğrencilerin bu etkinliklerden nasıl en iyi şekilde faydalanabileceği ve hangi değerlerin vurgulanabileceği gibi konular ele alınmıştır. Ayrıca, bu yaklaşımın öğrencilerin değerleri anlama, içselleştirme ve günlük hayatta uygulama yeteneklerine etkisinin yanı sıra öğretmenlerin bu süreçteki rolü de irdelenmiştir. Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftalarda değerlerin nasıl kazandırılabilirdiği odak alınarak, bu çalışma öğretmen görüşmeleri neticesinde özellikle ulusal ve milli farkındalığı sağlamak amacıyla dört belirli gün ve hafta (29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü, 12 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü) temasıyla sınırlı tutulmuştur.

Bu çalışmada, eylem araştırması yaklaşımı benimsenmiştir. Eylem araştırması, uygulayıcı ya da bir araştırmacının, gerçekleşen veya gerçekleşmesi planlanan bir eyleme odaklanarak, sorunların tanımlanması, çözümlenmesi ve eylemin geliştirilmesi için veri toplama ve analiz etme süreçlerini içeren bir araştırma metodolojisidir. Bu yöntem, sosyal bağlam içerisindeki eylemin niteliğini geliştirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Elliot, 1991). Eğitim kurumlarında, eylem araştırması, okullardaki yöneticiler, öğretmenler, eğitim uzmanları ve diğer personel tarafından yürütülür; çünkü bu kişiler zaten uygulama sürecinin içinde yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Eylem araştırması yaklaşımı benimsenen bu

çalışmada, Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların vurgulanmasıyla tasarlanan değerler eğitimi odaklı öğretim ortamının ve uygulanan etkinliklerin sonuçları içerik analizi yoluyla incelenmiş ve yorumlanmıştır. Bu araştırma sonucunda, belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler derslerinde değer temelli etkinliklerin eğitim sürecine entegre edilmesinin olumlu etkilerinin ortaya çıktığı görülmüştür. Bu bağlamda çalışmanın, Sosyal Bilgiler dersinde belirli gün ve haftaların değerler eğitimine entegre edilmesinin, öğrencilerin karakter gelişime ve değerleri içselleştirmesine nasıl katkı sağlayabileceği konusundaki değerli tartışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.1 Problem Durumu

Günümüzde, hayatımızı şekillendiren değerlerin ehemmiyeti göz ardı edilemez bir gerçektir. Değerlerin kazanılmasında belirli gün ve haftalar, içerik olarak toplumun yaşam biçimini yansıtarak, öğrencilere sosyal öğrenme alanları sunar. Ayrıca değerlerin okullarda kazandırılmasında Sosyal Bilgiler dersi büyük bir rol oynamaktadır. Araştırmacı öğretmen tarafından 9 yıllık öğretmenlik tecrübesi boyunca Sosyal Bilgiler derslerini değer odaklı bir şekilde yürütülmeye gayret gösterilmiş ancak bu süreçte en temel eğitim materyali olan ders kitaplarından yeteri kadar faydalanılamadığı görülmüştür. Ayrıca araştırmacı öğretmen tarafından meslek hayatı boyu boyunca yapılan gözlemlerde Sosyal Bilgiler derslerinin belirli gün ve haftalarda diğer öğretmenler tarafından değer odaklı bir perspektifle yürütülmediği, özellikle sınavlara hazırlık merkezli bir eğitim anlayışı sergilendiği fark edilmiştir. Başarılı bir değerler eğitimi sürecinin gerçekleşmesi ve Milli Eğitim Temel Kanunu ile Sosyal Bilgiler Öğretim Programı vizyonunun tutarlı bir şekilde hayata geçebilmesi için belirli gün ve haftalarda değerlerin okuldaki kutlama, anma ve tören etkinlikleriyle aktarılması kadar Sosyal Bilgiler derslerinde değer odaklı tasarlanmış etkinliklerle öğrencilerin eğitim sürecine aktif olarak katılması da gerekmektedir. Mevcut duruma dikkatleri çekmek ve değerlerin küçük yaşlardan itibaren kazandırılmasının gereği bu çalışmada Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftalar bağlamında değerler eğitimi konusunun incelenmesinde etkili olmuştur. Konunun öneminden hareketle araştırmacı ve araştırma sürecinde danışmanlık yapan öğretim üyesi tarafından araştırma konusu olarak Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların odak alındığı etkinlikler çerçevesinde değerler eğitimi odaklı bir öğretim ortamı tasarlayarak ve bunun uygulanabilirliği incelenmiştir.

1.2 Araştırmanın Önemi

Bu çalışma:

- Belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler derslerinde değerlerin merkeze alınarak değerler eğitimi odaklı bir öğretim ortamı tasarlayarak bu yaklaşımın uygulanabilirliğinin araştırıldığı yeterli bir çalışmanın bulunmaması açısından *özgün*,
- Öğrencilerin değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerin metinlerle sınırlı tutmayarak etkinliklere dönüştürmesinden dolayı *gerekli*,
- Son zamanlarda değerler eğitime yönelik hazırlanması planlanan ve hazırlanan müfredatlara uygunluk arz etmesi bakımından *güncel*,
- Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların merkeze alındığı değerler eğitimi odaklı öğretim yöntemlerinin, öğrencilerin değerlerle ilişkisini güçlendirme potansiyelini ve öğrenme deneyimlerini nasıl zenginleştirebileceğini daha yakından incelemesi bakımından *işlevsel* bir araştırmadır.

1.3 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda durum tespiti yaparak Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların odak noktası olduğu değerler eğitimi temelli hazırlanan etkinliklerin ve öğretim ortamlarının öğrencilerin değer algılarını nasıl etkilediğini ortaya koymaktır.

1.4 Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu araştırmada belirli gün ve haftalar bağlamında Sosyal bilgiler derslerinde değer öğretimine yönelik olarak problem ve alt problemler şunlardır:

1. Öğretmenlerin belirli gün ve haftalara yönelik düşünce ve algıları nelerdir?
 - Sosyal bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalara yükledikleri anlamlar nedir?

- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde uyguladıkları belirli gün ve haftalar hangileridir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitimine dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinlikler hangileridir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda sosyal bilgiler dersinde öğrencilere kazandırdığını düşündüğü değerler hangileridir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri nedir?

2. Belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler derslerinde değerler merkeze alarak uygulanan okul dışı ve sınıf içi etkinliklerin değerleri kazandırmadaki etkililiği nedir?

- Belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler derslerinde değerler merkeze alınarak ne tür etkinlikler yapılabilir?
- Belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler derslerinde değerler merkeze alınarak yapılan etkinlikler çocukların değerler algılarını nasıl etkilemektedir?

1.5 Sınırlılıklar

Bu çalışma:

- Araştırmacının görev yaptığı ilçede meslek hayatını sürdüren 5 farklı okuldan 5 kadın ve 5 erkek olmak üzere toplam 10 Sosyal Bilgiler öğretmeniyle,
- Araştırmacının bulunduğu şehirde eğitim verdiği orta düzeyli bir ortaokulda öğrenim görmekte olan 9 erkek 10 kız olmak üzere toplamda 19 yedinci sınıf öğrencisiyle,
- Ortaokul 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü, 12 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü ile ilgili ve değerlere odaklanmış 22 sınıf içi etkinlik,
- Ortalama 5'er saat süren 3 okul dışı etkinliklerle,
- 20 Sosyal Bilgiler ders saati süresiyle,

sınırlıdır.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde değerler eğitimi, değer kavramı ve özellikleri, değerlerin sınıflandırılması, değer eğitimi yaklaşımları, değerler eğitiminin önemi ve gerekliliği, belirli gün ve haftalar, belirli gün ve haftalarda düzenlenen etkinliklerin amacı ve önemi, belirli gün ve haftaların değerler eğitimi ile ilişkisi, okullarda kutlanacak olan belirli gün ve haftalar, Sosyal Bilgiler eğitimi, Sosyal Bilgilerin amaçları ve önemi, Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan değerler, belirli gün ve haftaların Sosyal Bilgiler dersi ile ilişkisi, çalışmada uygulanan belirli gün ve haftalar arasından seçilen dört konu gibi hususlar değerlendirilmektedir. Ayrıca, bu bölümde araştırma konusuyla ilgili yurt dışında ve yurt içinde yapılan araştırmalara yer verilmektedir.

2.1. Değerler Eğitimi

Değerler eğitimi, bireylere ahlaki değerleri, etik kuralları, toplumsal sorumlulukları ve insan haklarını anlama, içselleştirme ve uygulama sürecini içeren bir eğitim türüdür (Kart ve Şimşek, 2020). Temel amacı, bireylerin karakter gelişimini desteklemek, ahlaki bilinçlerini güçlendirmek ve toplumda daha etik ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunmaktır (Candemir ve diğerleri, 2022). Değerler eğitiminin önemi; ahlaki bilinç gelişimi, toplumsal sorumluluk, kişisel gelişim, insan hakları ve adalet gibi hususlarda ön plana çıkmaktadır.

Ahlaki bilinç gelişimi açısından değerler eğitimi, bireylerin ahlaki değerleri ve etik normları anlamalarına ve bu değerleri yaşamlarının bir parçası haline getirmelerine yardımcı olur. İnsanların doğru ile yanlış ayırt etmelerini ve ahlaki kararlar almalarını kolaylaştırır (Şimşek ve Kara, 2021). Toplumsal sorumluluk bakımından değerler eğitimi, toplumsal sorumluluğu vurgular. Bireylere, toplumlarına ve çevrelerine karşı sorumlu davranma bilinci kazandırır. Bu, daha işbirlikçi, empatik ve yardımsever bir toplumun oluşmasına katkı sağlar (Bulut ve diğerleri, 2012). Kişisel gelişime yönelik olarak ise değerler eğitimi, bireysel gelişimi teşvik eder. Bireylerin kendilerini daha iyi anlamalarına ve kimliklerini oluşturmalarına yardımcı

olur. Bu, özsaygı, özgüven ve duygusal zekâ gibi önemli özelliklerin gelişimine destek olabilir (Sümbüllü ve Altınışık, 2016). İnsan hakları ve adalet çerçevesinde ise değerler eğitimi, insan haklarına saygıyı ve adaleti vurgular. Bireylerin eşitlik, adalet ve insan hakları konularında bilinçlenmelerine katkıda bulunarak toplumda daha adil bir yapı oluşturulmasına yardımcı olur (Ulusoy, 2010).

Değerler eğitimi, aileler, okullar, dini kurumlar ve toplum örgütleri gibi farklı platformlarda uygulanabilir. Değerler eğitiminin uygulanmasında kullanılan bazı yöntemler şu şekildedir (Berkowitz, 2011; Bulut ve diğerleri, 2012; Hakam, 2018):

- Model Olma: Yetişkinler, çocuklara ve gençlere iyi birer rol model olabilirler. Davranışlarıyla değerleri sergileyerek öğrenmelerine yardımcı olurlar.
- Eğitim Programları: Okullarda ve eğitim kurumlarında değerler eğitimi programları geliştirilir. Bu programlar, öğrencilere ahlaki konuları tartışma ve değerleri anlamlandırma fırsatı sunar.
- Aile İçi Eğitim: Aileler, çocuklarına değerlerin önemini öğretmek için günlük yaşamlarında fırsatlar yaratabilirler. Aile içi iletişim ve ahlaki konuları konuşma, bu süreci destekler.
- Toplumsal Katılım: Değerler eğitimi, toplumsal etkinlikler ve projeler aracılığıyla uygulanabilir. Toplum hizmeti, insan hakları savunuculuğu gibi aktiviteler, değerlerin pratiğe dökülmesini teşvik eder.

Değerler eğitimi; bireylerin karakter gelişimi ve ahlaki bilinç kazanımı ile beraber toplumsal sorumluluklarının farkında olmalarına yardımcı olan önemli bir eğitim alanıdır. Bu eğitim türü toplumların daha etik, adil ve dayanışmacı bir şekilde gelişmesine katkıda bulunur ve insanların daha bilinçli ve değer odaklı bireyler olarak yetişmelerini destekler.

2.1.1. Değer Kavramı ve Özellikleri

Değer, bir şeyin ya da kavramın, bir birey ya da toplum için anlam ve önem taşıdığı bir niteliktir. Değerler, kişisel, kültürel, ahlaki, ekonomik ve sosyal bağlamlarda farklılık gösterebilir. Bir şeyin “değerli” kabul edilmesi, insanların o şeye duyduğu ilgi, saygı veya bağlılığa dayanır (Ergün, 2021). Değerlerin özellikleri; bağlamsal, karşıtlıklar, öznellik,

davranışları etkilemesi, toplumsal ve kültürel etki, zaman içinde değişebilmesi, öncelikler, evrensellik ve ihtilaf olmaktadır.

Değerler, genellikle kişiseldir ve bireyler arasında farklılık gösterebilir. Bir şeyin bir kişi için değerli olması, başka bir kişi için aynı şekilde değerli olmayabilir. Değerler, bağlamdan bağımsız olarak değerlendirilemezler. Bir şeyin değeri, belirli bir zamanda, yerde veya toplumsal koşullarda değişebilir (Hakam, 2018). Değerler, genellikle karşıtlıklar içerir. Örneğin, iyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin gibi karşıtlıklar değerlerle ilişkilendirilir. Değerler, insan davranışlarını etkiler. İnsanlar, değerlerine uygun davranışlar sergileme eğilimindedirler. Örneğin, bir kişi dürüstlüğü değerli buluyorsa, dürüst davranışlar sergileme olasılığı daha yüksektir (Keskin, 2008). Değerler, toplumun ve kültürün etkisi altında şekillenir. Toplumun değerleri, bireylerin değerlerini etkiler ve bir toplumun değerleri genellikle kültürel olarak aktarılır (Nargiza, 2022). Değerler, zaman içinde değişebilir. Toplumsal, teknolojik veya kişisel deneyimler, insanların değerlerini etkileyebilir ve değiştirebilir. İnsanlar birden çok değere sahiptir ve bu değerler arasında öncelikler belirlerler. Örneğin, bir kişi için aile değeri, kariyer değerinden daha öncelikli olabilir. Bazı değerler, evrensel olarak kabul edilirken, diğerleri toplumlar ve kültürler arasında ihtilafli olabilir. Bu nedenle, değerler bazen çatışmalara yol açabilir (Berkowitz, 2018; Ergün, 2021). Sonuç olarak, değerler, insanların yaşamlarını derinlemesine etkileyen temel bir etkidir. Kişisel değerlerin ve toplumsal değerlerin anlaşılması, daha anlayışlı, empatik ve uyumlu bir toplum oluşturma önemli bir adımını temsil eder. Bu nedenle, değerleri anlamak ve değerlerin farklılıklarını kabul etmek, insanların daha sağlam ilişkiler kurmasına ve daha iyi bir dünya inşa etmesine yardımcı olabilir.

2.1.2. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerler, farklı kriterlere göre sınıflandırılabilirler. Değerlerin sınıflandırılması, insanların bu değerleri daha iyi anlamalarına ve önceliklerini belirlemelerine yardımcı olur. Değerlerin yaygın sınıflandırmalarından bazıları şu şekildedir (Birkök, 2019; Keskin, 2016; Nargiza, 2022; Yaşar ve diğerleri, 2015; Yazıcı, 2006):

- **Kişisel Değerler:** Bireyin kendi iç dünyasında şekillendirdiği, kişisel önceliklere dayalı değerlerdir. Örneğin, dürüstlük, aile, özgürlük gibi kişisel değerler bulunabilir.

- **Toplumsal Değerler:** Bir toplumun veya kültürün kabul ettiği ve desteklediği değerlerdir. Toplumsal değerler, genellikle toplumun dayanışma, adalet, eşitlik gibi ortak inançlarını yansıtır.
- **İşlevsel Değerler:** Bireylerin günlük yaşamlarında ve pratik sorunları çözme süreçlerinde rehberlik eden değerlerdir. Örneğin, verimlilik, etkili iletişim gibi işlevsel değerlerdir.
- **İş Değerleri:** Bireylerin iş yerindeki performanslarını ve iş hayatlarını şekillendiren değerlerdir. Örneğin, profesyonellik, sadakat, liderlik gibi iş değerleri bulunabilir.
- **Ahlaki Değerler:** İyilik, dürüstlük, adalet gibi etik ve ahlaki ilkeleri ifade eden değerlerdir. Bu değerler, insanların doğru ile yanlış ayırt etmelerine yardımcı olur.
- **Dini Değer:** Dini değerleri benimseyen birey, evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar. Dini uğrunda dünyevi zevkleri ve hazları feda eder.
- **Politik Değer:** Kişisel etki, güç ve şöhret her şeyin üzerindedir ve esas olarak kuvvetle ilgili olandır.
- **Estetik Değerler:** Güzel, estetik, sanatsal ifadeleri ve deneyimleri ifade eden değerlerdir. Estetik değerler, sanat, müzik, doğa güzellikleri gibi alanlarda önem taşır.
- **İnsan Merkezli Değerler:** İnsanın refahı, hakları ve ihtiyaçlarına odaklanan değerlerdir. Örneğin, insan hakları, özgürlük gibi değerler insan merkezlidir.
- **Doğa Merkezli Değerler:** Doğanın korunması, çevresel sürdürülebilirlik gibi doğal çevreye odaklanan değerlerdir. Bu değerler, doğanın korunmasını ve sürdürülebilir kaynak kullanımını teşvik eder.
- **Bilimsel Değer:** Gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem veren bireyler tarafından önemsenen değerlerdir. Bilimsel değerleri olan insan deneysel, eleştirci, akılcı ve entelektüeldir.
- **Ekonomik Değer:** Bu değeri benimseyen bireylere göre yararlı ve pratik olan önemlidir. Maddi getirilerin hayatta önemli olduğunu belirtir.
- **Politik Değerler:** Politika ve yönetimle ilgili değerlerdir ve bir kişinin veya toplumun politik süreçlere, hükümet politikalarına ve toplumun yönetimine ilişkin inançlarını ve önceliklerini yansıtır. Bu değerler, kişilerin siyasi tercihlerini, oy verme davranışlarını ve toplumsal etkileşimlerini etkileyebilir.
- **Sosyal Değerler:** Toplum içindeki bireylerin ilişkilerini, etkileşimlerini ve davranışlarını şekillendiren değerlerdir. Ayrıca bu sınıflamanın yanında Keskin (2008) literatür incelemesi sonucunda karşılaştığı farklı değer sınıflamalarını esas alarak değerleri evrensel ve toplumsal, estetik, etik, ahlaki, şeklinde kategorilendirmiştir. Benzer bir

çalışma olarak Acat ve Aslan (2012) ise yaptıkları çalışmada değerleri muhafazakâr-geleneksel, öze dönük-kişisel, ulusal-milli, yenilikçi/bilimsel ve toplumsal/sosyal şeklinde sınıflandırmışlardır. Bu değerler, insanların bir arada yaşama biçimini ve toplumsal düzeni belirler. Örnek olarak saygı, iş birliği, empati, yardımseverlik ve hoşgörü gibi sosyal değerler, toplumun uyum içinde işlemesine ve bireylerin birbirleriyle daha sağlam ilişkiler kurmasına katkıda bulunur.

2.1.3. Değerler Eğitimi Yaklaşımları

Doğrudan öğretim yaklaşımı, değerleri açıkça öğretmeyi ve tartışmayı içerir. Değerler, dersler veya özel etkinlikler aracılığıyla öğrencilere aktarılır. Öğrencilere etik kurallar, insan hakları, dürüstlük gibi değerler öğretilir ve bu değerlerin neden önemli olduğu anlatılır. Bu yaklaşımın avantajı, değerlerin net bir şekilde iletilmesini sağlamasıdır (Güneş, 2015).

Modelleme yaklaşımı, değerleri öğrencilere modelleme yoluyla öğretmeyi vurgular. Öğretmenler, aileler ve diğer yetişkinler, istenen değerleri kendi davranışlarıyla gösterirler. Öğrenciler bu modelleri takip eder ve değerleri gözlemleyerek öğrenirler. Bu yaklaşım, özellikle çocukların sosyal öğrenme süreçlerine odaklanır (Durmuş, 2011).

Deneyimsel ve pratik yaklaşımı, öğrencilerin değerleri deneyimleyerek ve uygulayarak öğrenmelerini teşvik eder. Öğrencilere etkileşimli etkinlikler, grup projeleri ve toplumsal hizmet fırsatları gibi pratik deneyimler sunulur. Bu deneyimler, öğrencilere değerlerin gerçek dünyada nasıl uygulandığını anlama fırsatı verir (Memişoğlu, 2013).

Hikâye anlatma ve edebiyat yaklaşımı; hikayeler, masallar, şiirler ve edebi eserler aracılığıyla değerleri öğretmeyi amaçlar. Edebi eserler, öğrencilere etik sorular sorma, karakter analizi yapma ve değerlerin hikayeler içindeki rolünü anlama fırsatı sunar. Bu yaklaşım, öğrencilerin empati geliştirmesini teşvik edebilir (Atıcı ve Yürük, 2017).

Eleştirel düşünme yaklaşımı, öğrencilere değerleri eleştirel bir perspektifle düşünme yeteneği kazandırmayı hedefler. Öğrencilere, toplumsal normların ve değerlerin sorgulanması, değiştirilmesi ve geliştirilmesi gerektiği öğretilir. Bu yaklaşım, öğrencilerin düşünce becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur ve toplumsal değişim için teşvik eder (Arslan ve Batur, 2023).

Bu yaklaşımlar, değerler eğitimi çeşitli yollarla uygulamak için kullanılabilir. Hangi yaklaşımın seçileceği, öğrenci yaşlarına, öğrenme hedeflerine, kültürel bağlama ve eğitim ortamına bağlı olarak değişebilir. Değerler eğitimi, toplumun ve bireylerin ihtiyaçlarına göre özelleştirilebilir ve farklı yaklaşımların bir arada kullanılması da mümkündür.

2.2. Belirli Gün ve Haftalar

Ders haricinde yapılan etkinlikler arasında yer alan “belirli günler ve haftalar” ilk olarak 1968 yılında ilköğretim içerisinde eğitici kol çalışmalarına bağlı olarak “ek ünite” biçiminde uygulanmaya başlamıştır (Arslantaş, 1989).

MEB (2018) tarafından, Sosyal Bilgiler eğitim programı dahilinde eğitim kurumlarında anılması ve kutlanması gereken gün ve haftalar ile ilgili bilgilendirme şu şekilde yapılmaktadır; “İşlenecek konunun önemi, amacı, günün anlamı öğrencilere şiir, şarkı, oyun, skeç, piyes gibi etkinliklerden, levha, resim, slayt, film gibi eğitici materyallerden, düzenlenen gezi ve incelemelerden yararlanılarak verilebilir.”

Eğitim kurumları içerisinde anılması ve kutlanması gereken gün ve haftalar, öğrencinin günün anlam ve önemini kavraması temelinde ilerlemektedir. Öğrencinin yaşı ve kapasitesine uygun biçimde program düzenlemek, olumlu bir katkıda bulunabilmek, programın içeriğinin öğrenci tarafından algılanmasını sağlamak vb. birçok amaç bağlamında programlar düzenlenmektedir. Okullar içerisinde anılması ve kutlanması gereken önemli günler ve haftaların belirlenmesinde toplumsal yapının işleyişine bağlı olarak bazı gün ve haftalar zaman içerisinde çıkarılabilmekte veya eklenebilmektedir. Örneklandırmek gerekirse geçmişte kutlanan “Dünya Kooperatifçilik Günü, Hava Şehitlerini Anma Günü ve NATO Günü” gibi önemli günler artık kutlanmamakta ve anılmamaktadır (Koz ve Hancı, 1998). Bu kapsamda 2017 senesinden beri “15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü” eklenen kutlamalar arasındadır.

Toplum içerisinde varlık gösteren pek çok birey bir birlik yaratabilmek amacı ile değerler bağlamında sosyal süreçlere uygun davranmaya çalışmaktadır. Bazı günler toplum tarafından coşku ile karşılanmakta iken bazı günler derin acı ve yas içermektedir. Bu günler ve haftalar her toplumda farklılık göstermekle birlikte geçmiş olaylar, din, kültür ve gelenekler bu dönemlerin belirlenmesinde etki sahibidir. Toplumun neredeyse her kesimine

hitap eden bu önemli gün ve haftalar milli birlik ve beraberlik bilincinin yükseldiği ve kolektif bir tepki meydana getirildiği dönemler olarak öne çıkmaktadır (Akbulut, 2014).

Bazı günler toplum tarafından coşku ilke karşılanmakta ve kutlamalar gerçekleştirilirken bazı günlerin bireylere acı verdiği, hüznün duygusunun ağır bastığı ve kutlamadan çok bir anma günü olduğu görülmektedir. Günlere verilen bu değer ve anlamların altında geçmişte yaşanmış olaylar ve durumlar bulunmaktadır. Gün ve haftaların anılmasında öne çıkan durum ise toplumun tüm kesimleri tarafından bir tepki verme, birlik olma ve ortaklaşa bir kültürü paylaşma eğilimi bulunması durumudur (Bastaban, 2019).

Sosyal hayatın devam etmesinde bir noktada bu özel ve önem verilen gün ve haftaların önemi bulunmaktadır çünkü bu kutlama ve hüznün dönemleri toplumun bir arada kalmasına ve varlığını bir bütün olarak sürdürmesine yardımcı unsurlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda hem küresel hem de milli değerlerin korunması, toplumun bilgilendirilmesi, birlikte tepki vermelerinin sağlanması amacı ile “belirli günler ve haftalar” ismi ile okullarda anılan ve kutlanan ulusal ve uluslararası önemli gün ve haftalar bulunmaktadır (Sağlam ve Yaman, 2012).

Akyol’a göre (2009) bir ülkede bireylerin yurttaşlık bilincinin düzeyi o ülkede gerçekleştirilen kutlama ve törenlere katılım miktarı ile ölçülebilmektedir. Katılımın yüksek ve katılımcının günün anlam ve önemine değer verdiğine dair tepkiler göstermesi, coşku ve üzüntüyü derinden hissetmesi bireylerin yurttaşlık bilincine olan bağlılığı yükselmektedir.

Kişilerin hayatlarında evlilik günleri, doğum günleri, bir yakınının ölüm günü gibi pek çok anlam yüklediği gün bulunmaktadır. Bu bağlamda genel olarak ülkelerin de bu şekilde belirli önemli gün ve haftaları bulunmaktadır ve yurttaşlar bu günlere ve haftalara değer vererek birlik halinde katılım sağlamaktadır. Önemli günlerin değerli olması kültürün aktarılmasına, sosyalleşmenin artmasına, kişiler arası ilişkilerin iyileşmesine ve artmasına olanak sağlamaktadır. Önemli günlerde bir araya gelen toplumun farklı kesiminden bireyler bir alan içerisinde etkileşim kurarak sosyalleşme imkânı bulmaktadırlar. Önemli gün ve haftaların devlet yöneticileri tarafından da önemsenmesi ülke genelinde gün ve haftaların önemsenme derecesinin yükselmesinde etki sahibidir. Devlet yöneticilerin de kutlama ve törenlere katılması halkın dikkatini çekeceğinden dolayı katılım sayısında artış meydana gelebilmektedir (Bolat, 2007).

Toplumun bir parçası olan tüm bireylerin bir araya gelmeleri, ortak ve milli bir bilinç meydana getirmek için ders dışı etkinlikler içerisinde yer alan belirli gün ve haftaların

kutlanması veya anılması durumu önemli bir husustur. Belirli günler ve haftalar, mevcut düzenin işleyişinde önemli bir noktada bulunmaktadır ve milli değerlere olan bağlılığı, geçmişe olan saygıyı, sorumlulukları ifade etmektedir. Belirli gün ve haftalara önem verilmesi toplumsal bir bellek yaratacağından dolayı toplumsal değerleri geçmişten geleceğe taşıyan bir köprü niteliği görerek kültürlenme sürecine katkı sağlamaktadır (Taş, 2019).

Bir toplumun kültürü ortak bir çevre ve gelenekten beslenen inanç, yaşayış ve düşünce tarzından oluştuğundan dolayı eğitim kurumlarında çocuklara verilen eğitim kültürün devamlılığında önem arz etmektedir. Toplum tarafından kabul edilen tüm kalıp yargılar küçük yaşlarda çocuklara eğitim aracılığı ile aktararak genel kabul görmüş toplumsal yapıya uygun bireyler yetiştirilmek istenmektedir. Bunu eğitim sürecinde ise milli, dini, ulusal ve uluslararası anlamda önemi bulunan günler ve haftaların çocuğa aktarılması hem bilgilendirilmesi hem de bu günlere içinde bulunduğu toplumda bulunan diğer kişiler gibi değer vermesi için gerekli bir durumdur. Bu aktarım süreci kültürün hem şekillenmesine hem de sürdürülebilir bir hale gelmesinde etkili olmaktadır (Lo ve diğerleri, 2019).

2.2.1. Belirli Gün ve Haftalarda Düzenlenen Etkinliklerin Amacı ve Önemi

MEB (2020), okullarda kutlanacak ve anılacak günlerin genel anlamda amacını ve önemini şu şekilde ifade etmektedir;

- Ülke sevgisini geliştirmek ve arttırmak,
- Milli ve dini bayramların kavranmasını sağlamak,
- İnsan hakları ve barış gibi konuların önemini aktarabilmek,
- Ülkenin geçmişini gelecek nesillere önemli günler aracılığı ile açıklayabilmek ve aktarabilmek,
- Ülkenin uluslararası anlamda ilişkilerinin ve sözleşmeler bağlamında ortaya çıkan sorumlulukların anlaşılmasını sağlamak,
- Toplumsal ve kişisel sağlığın, çevrenin ve insan yaşamının korunmasının önemini benimsetebilmek,
- Ekonominin değer ve önemini yansıtabilmek,
- Büyüklere saygının aşılabilmesi,
- Toplumsal kuralların küçük yaşta anlaşılabilir hale gelmesi için destek sağlamak,
- Hayvanların korunması için gerekli bilgilendirmenin yapılması.

Yukarıda ifade edilen amaç ve önemler bağlamında okullarda düzenlenen programların en temel amacı öğrencilere önemli gün ve haftalar aracılığı ile toplumsal işleyişin yansıtılmasıdır. Öğrenci, önemli gün ve haftalar aracılığı ile düzenlenen programlar bağlamında toplumsal yapıyı, kültürü, değerleri ve sistemi tanımaya ve benimsemeye başlamaktadır. Öğrenci özellikle milli ve dini bayramlar sebebiyle düzenlenen programlar bağlamında bir anlamda toplumsallaşma sürecine girmekte ve toplumda bulunan diğer insanlar tarafından değer verilen gün ve haftaları öğrenerek gün ve haftaların ne ifade ettiğini kavramaktadır.

2.2.2. Belirli Gün ve Haftaların Değerler Eğitimi ile İlişkisi

Belirli günler ve haftalar, toplumların kültürel, tarihsel ve sosyal değerlerini kutlamak, anmak veya vurgulamak için ayrılmış özel zaman dilimleridir. Bu günler ve haftalar, değerler eğitimi açısından oldukça önemlidir çünkü toplumun temel değerlerini ve inançlarını yansıtarak bireylere bu değerleri anlama, takdir etme ve içselleştirme fırsatı sunarlar (Bayır ve diğerleri, 2016).

Değerlerin tanıtılması ve iletilmesi açısından, belirli gün ve haftalar, belirli bir değeri veya teması öne çıkararak topluma bu değerın önemini aktarma ve anlatma fırsatı sunar. Örneğin, Dünya Barış Günü, insanlara barışın, hoşgörünün ve iş birliğinin değerini vurgular. Bu tür günler, bu temel değerleri geniş kitlelere duyurarak insanları bu değerleri benimsemeye teşvik eder (Fidan, 2017).

Farkındalık oluşturma kapsamında, belirli günler ve haftalar, çeşitli toplumsal konulara dikkat çekmek için kullanılır. Örneğin, Dünya Kadınlar Günü, cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konularına dikkat çekmek için kutlanır. Bu tür farkındalık yaratma etkinlikleri, toplumun değerlerine uygun davranışları teşvik eder (Körükçü, 2021).

Eğitim ve bilinçlendirmeye yönelik olarak belirli günler ve haftalar, özellikle okullarda ve eğitim kurumlarında, öğrencilere değerler hakkında bilgi verme ve eğitim fırsatları sunar. Bu günler, eğitimcilerin, öğrencilere değerlerin neden önemli olduğunu anlatma ve bu değerleri nasıl yaşamaları gerektiği konusunda rehberlik etme şansı sağlar (Fidan, 2017).

Toplumsal katılım ve dayanışma bağlamında, belirli günler ve haftalar, insanların toplumsal olaylara katılımını ve dayanışmayı teşvik eder. Örneğin, Çevre Günü, insanları doğal

kaynakların korunması ve sürdürülebilirlik konusunda bilinçlendirmek ve harekete geçirmek amacıyla düzenlenir. Bu tür etkinlikler, toplumun değerlerini uygulamada bir araya gelmesini sağlar (Bayır ve diğerleri, 2016).

Kültürel kimliği güçlendirme açısından, belirli günler ve haftalar, bir toplumun kültürel kimliğini ve tarihini kutlamak için kullanılır. Bu, bireylere köklerini, geleneklerini ve kültürel değerlerini daha iyi anlama ve takdir etme fırsatı sunar (Körükçü, 2021).

Sonuç olarak, belirli günler ve haftalar, değerler eğitimi açısından güçlü bir araçtır. Bu özel zaman dilimleri, toplumların temel değerlerini tanıtmak, bilinçlendirmek ve yaşam biçimlerine entegre etmek için önemli fırsatlar sunar. Bu nedenle, bu günler ve haftalar, toplumların daha bilinçli, etik ve değerlere dayalı bir şekilde yaşamasına katkı sağlar.

2.2.3. Okullarda Kutlanacak Olan Belirli Gün ve Haftalar

Okullarda kutlanacak olan belirli gün ve haftalar, öğrencilere toplumun değerlerini, tarihini, kültürünü ve sorumluluklarını öğretmeyi amaçlar. Bu özel günler ve haftalar, milli bayramlar, insan hakları günleri, çevre günleri, kadınlar günü gibi çeşitli temalara odaklanır (Bastaban, 2019). Öğrencilere bu günlerde toplumsal bilinç, vatandaşlık sorumluluğu, çevre koruma, insan hakları, cinsiyet eşitliği gibi konularda eğitim verilir. Bu etkinlikler, öğrencilerin değerlere saygı, hoşgörü, toplumsal sorumluluk ve kültürel farklılıklara anlayış geliştirmelerini teşvik eder (Ezer ve Kınacı, 2020). Okullarda kutlanan belirli günler, öğrencilerin karakter gelişimi ve toplumsal bilinç kazanmalarına katkı sağlar. MEB (2020), okullar içerisinde kutlanacak belirli gün ve haftaları şu şekilde sıralamaktadır;

- Uluslararası Temiz Hava Günü (7 Eylül)
- Dünya İlk Yardım Günü (Eylül ayının ikinci cumartesi günü)
- İlköğretim Haftası (Eylül ayının 3. haftası)
- Öğrenciler Günü (İlköğretim Haftasının son günü)
- Gaziler Günü (19 Eylül)
- 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü *
- Dünya Okul Sütü Günü (28 Eylül)
- Disleksi Haftası (Ekim ayının ilk haftası)

- Dünya Disleksi Günü (Ekim ayının ilk haftasının perşembe günü)
- Mevlid-i Nebî Haftası (Diyanet İşleri Başkanlığınca belirlenecek haftada)
- Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim)
- Ahilik Kültürü Haftası (8-12 Ekim)
- Dünya Afet Azaltma Günü (13 Ekim)
- Birleşmiş Milletler Günü (24 Ekim)
- Cumhuriyet Bayramı (29 Ekim)
- Kızılay Haftası (29 Ekim-4 Kasım)
- Organ Bağışı ve Nakli Haftası (3-9 Kasım)
- Lösemili Çocuklar Haftası (2-8 Kasım)
- Atatürk Haftası (10-16 Kasım)
- Dünya Diyabet Günü (14 Kasım)
- Afet Eğitimi Hazırlık Günü (12 Kasım)
- Dünya Felsefe Günü (20 Kasım)
- Dünya Çocuk Hakları Günü (20 Kasım)
- Ağız ve Diş Sağlığı Haftası (21-27 Kasım)
- Öğretmenler Günü (24 Kasım)
- Dünya Engelliler Günü (3 Aralık)
- Dünya Madenciler Günü (4 Aralık)
- Türk Kadınına Seçme ve Seçilme Hakkının Verilişi (5 Aralık)
- Mevlâna Haftası (07-17 Aralık)
- İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası (10 Aralık gününü içine alan hafta)
- Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası (12-18 Aralık)
- Mehmet Akif Ersoy'ı Anma Haftası (20-27 Aralık)
- Enerji Tasarrufu Haftası (Ocak ayının 2. haftası)
- Vergi Haftası (Şubat ayının son haftası)
- Yeşilay Haftası (1 Mart gününü içine alan hafta)
- Girişimcilik Haftası (Mart ayının ilk haftası)
- Dünya Kadınlar Günü (8 Mart)
- Bilim ve Teknoloji Haftası (8-14 Mart)

- İstiklâl Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü (12 Mart)
- Tüketicuyu Koruma Haftası (15-21 Mart)
- Şehitler Günü (18 Mart)
- Yaşlılar Haftası (18-24 Mart)
- Türk Dünyası ve Toplulukları Haftası (21 Mart Nevruz gününü içine alan hafta)
- Orman Haftası (21-26 Mart)
- Dünya Su Günü (22 Mart)
- Dünya Tiyatrolar Günü (27 Mart)
- Kütüphaneler Haftası (Mart ayının son pazartesi gününü içine alan hafta)
- Kanser Haftası (1 – 7 Nisan)
- Dünya Otizm Farkındalık Günü (2 Nisan)
- Kişisel Verileri Koruma Günü (7 Nisan)
- Dünya Sağlık Günü/Dünya Sağlık Haftası (7-13 Nisan)
- Turizm Haftası (15-22 Nisan)
- Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı (23 Nisan)
- 26 Nisan Dünya Fikrî Mülkiyet Günü (26 Nisan)
- Kût'ül Amâre Zaferi (29 Nisan)
- Bilişim Haftası (Mayıs ayının ilk haftası)
- Trafik ve İlk Yardım Haftası (Mayıs ayının ilk haftası)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası (4-10 Mayıs)
- Vakıflar Haftası (Mayıs ayının 2. haftası)
- Anneler Günü (Mayıs ayının 2 inci Pazarı)
- Engelliler Haftası (10-16 Mayıs)
- Müzeler Haftası (18-24 Mayıs)
- Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı (19 Mayıs)
- Etik Günü (25 Mayıs)
- İstanbul'un Fethi (29 Mayıs)
- Hayat Boyu Öğrenme Haftası (Haziran ayının ilk haftası)
- Çevre ve İklim Değişikliği Haftası (Haziran ayının 2. haftası)
- Babalar Günü (Haziran ayının 3'üncü pazarı)

- Zafer Bayramı (30 Ağustos)

*Mahallî Kurtuluş Günleri ve Atatürk Günleri ile Tarihî Günler (Gerçekleştiği tarihlerde)

Değerler eğitimi bağlamında belirli gün ve haftalar, kişiye bir sorumluluk anlayışı edinmesinde yardımcı olmanın yanı sıra kültürel bilgilere, mirasa, duyarlılığa, toplumsallaşmaya ve bireyin karakter gelişimine olumlu anlamda etki etmektedir.

2.3. Sosyal Bilgiler Eğitimi

Sosyal Bilgiler eğitiminin özünde insan ve yaşam yer almaktadır. Sosyal Bilgiler eğitimi ile birey kendini ve çevresini daha iyi anlamakta ve anlamlandırmaktadır. Sosyal bilgiler eğitiminin tek bir tanımlaması bulunmamakla birlikte çok disiplinli bir eğitim alanı olarak öne çıkmaktadır (Doğanay, 2002).

Öğretim programı bağlamında Sosyal Bilgiler eğitimi, tek bir alana bağlı olmamakla birlikte birçok farklı alanın eş zamanlı bir biçimde kavranmasına yardımcı olmayı hedefleyen bir eğitim olarak görülmektedir. Sosyal Bilgiler eğitimi aracılığı ile kişi bu eğitim ile felsefe, sosyoloji, coğrafya, psikoloji ve tarih gibi birçok dersten de etkilenmekte ve yardım alması bağlamında öğrenme sağlamaktadır. Bu eğitim süreci kapsamında, diğer derslerin Sosyal Bilgiler eğitimini desteklediği, yardımcı olduğu ve öğrenmeyi pekiştirdiği ifade edilebilmektedir. Sosyal Bilgiler eğitimi ile, bireyler öğrendikleri bilgileri bir sonraki nesile aktarma, değerler öğretimi sayesinde de tecrübelerin sosyal hayat içerisinde önemini kavramaktadır (Sunal ve Haas, 2005).

Bart ve Demirtaş (1997: 1-6) tarafından yapılan Sosyal Bilgiler Eğitimi tanımlaması şu biçimdedir; “Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Vatandaşlık eğitimi programı, Türk demokratik toplumundaki sorumluluk sahibi vatandaşların görevine uygun amaçlar üreten, içeriğini tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi konularını ilişkilendirerek oluşturan ve yaşam boyu sürecek vatandaşlık becerileri sunan bir eğitim planıdır.”

Erden (2003: 5), Sosyal Bilgiler eğitimini, “Sosyal Bilgiler, ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır” şeklinde tanımlamaktadır. Sönmez (2005: 45) ise kavramı, “Sosyal Bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve

bunun sonunda elde edilen bilgilerdir” şeklinde açıklamaktadır. Sosyal Bilgiler eğitimi bağlamında Türkiye’de yapılan en kapsamlı tanım MEB (2005: 51) tarafından şu şekilde yapılmıştır; “Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgileri konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleşmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.”

2.3.1. Sosyal Bilgilerin Amaçları ve Önemi

İnsanların toplumsallaşma süreci ve bu süreç bağlamında topluma uygun ve uyumlu bir hayat biçimi edinmesi zorlu bir süreç olarak görülmektedir. Bireylerin kurumlar, gruplar ve toplumun geneli ile iyi ilişkiler kurması gerekmektedir. Sosyal ilişki kurmanın basit olduğu toplumlarda yaşayan bireylerde bu süreçler daha kolay olduğundan dolayı kişi hızlı bir biçimde sosyalleşebilirken, özellikle günümüzdeki toplumlarda yakın ilişkiler kurmak eskiye göre daha zor hale geldiğinden dolayı bireyin topluma uyum sağlama süreci çoğunlukla kendi tecrübeleri, hataları ve yanılgıları sonucunda oluşmaktadır. Bu noktada bireye yardımcı olacak kurum eğitim kurumları, ders ise Sosyal Bilgiler dersi olarak öne çıkmaktadır (Erden, 2003).

Sosyal Bilgiler dersi ile kişilere basit problemlere karşı gelebilmenin yollarının gösterilmesinin yanında hem ulusal hem de uluslararası durumlara karşı yapması ve davranması gereken uygun davranış kalıpları öğretilmektedir. Özellikle çocukların kişilere ve topluma olan farkındalık düzeyinin arttırılması için Sosyal Bilgiler eğitimi büyük önem taşımaktadır (Preston, 1974).

MEB (2018), Sosyal Bilgiler eğitiminin amaçlarını dört temel başlık altında ifade etmektedir;

- Eğitim alan kişi diğer kişilerle ilişki kurma becerisi edinmekte, iş birliği yapma ve sorumluluk alma yeteneklerini edinmektedir.
- Verilen eğitim ile kişide yaratıcı düşünme, eleştirel bakabilme ve sorun çözme gibi beceriler gelişmektedir.

- Eğitim verilen kişi en temel hak ve sorumluluklarını öğrenerek yasalar karşısında görev ve sorumluluklarını kavramaktadır.
- Eğitim alan kişi ekonomi anlamında bilgi sahibi olmakta ve gereksinimlerini net biçimde belirleyerek doğru olan tercihleri yapma alışkanlığı kazanabilmektedir.

Bu amaçlar, Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilere toplumda daha bilinçli, etik ve sorumlu bir şekilde hareket etmelerine katkı sağlamayı amaçlar. Bu nedenle, Sosyal Bilgiler eğitimi, öğrencilerin karakter gelişimi ve toplumsal bilinç kazanmalarına önemli bir katkı sağlar.

Eğitimciler çoğunlukla geçmişten gelen ve yenilik içermeyen eğitim yöntemlerini kullanmaktadırlar. Eğitim verilen bu yöntemler ise örüntüler meydana getirmektedir. Meydana gelen örüntüler yorumlanmaya açık ve anlaşılabilir biçimdedir. Örüntüler bağlamında, Sosyal Bilgiler eğitiminin verilmesi durumu üç farklı biçimde gerçekleşmektedir (Doğanay, 2009);

- Bir vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler eğitimi,
- Sosyal bir bilim olarak Sosyal Bilgiler eğitimi,
- Yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgiler eğitimi.

Sosyal Bilgiler eğitimine belirli kazanımlar bulunmaktadır ve eğitimlerin temel amacı eğitim verilen kişiye bu kazanımların verilmesi olarak belirlenmiştir. Bu kazanımlar belirli dönemlerde özel hedefler şeklinde de isimlendirilmiştir. Eğitimin temel hedefi öğrenciye toplumsal bir yön kazandırabilmektir. Bu anlamda kişinin davranış ve tutumları üzerinden verilen eğitimin ne derece yeterli olduğu ve kişi tarafından benimsendiği kolaylıkla ölçülebilmektedir (Özdemir, 2009).

Sosyal Bilgiler eğitimi ile programa bağlı olmak üzere verilmesi hedeflenen belirli kazanımlar bulunmaktadır ve bu kazanımlar birbirleri ile tutarlı ve faydalı biçimde, kümülatif bir ilerleme göstermektedir. Eğitimin verileceği ilk yıl ile son yıl belirli olmakla birlikte arada geçecek olan bu süre içerisinde öğrenciye verilmek istenen kazanımlar net biçimde belirlenmeli, dönemler içerisinde aktarılacak istenen kazanımlar doğru vakitte ve eğitim düzeyinde verilmelidir (Doğanay, 2008).

Sosyal Bilgiler eğitiminin amaç ve önemi üzerine yapılan bir araştırmada Sosyal Bilgiler eğitiminin anlamlı bir biçimde verilmesi ve kazanımların öğrenciye net bir biçimde aktarılması sonucunda Türk toplum yapısına uygun, sosyalleşme sorunu çekmeyen, genel yargı ve kabullere uyum sağlayabilen bir birey yetiştirilmesinin mümkün olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Arastaman, Öztürk ve Fidan, 2018, s. 52). Bu araştırma sonucuna zıt sonuçlar

elde edilen bir başka çalışmada ise derslerde verilen kazanımların öğrencide düşünme becerilerini geliştirdiği ancak uygulama noktasında öğrenilen kazanımların yalnızca bilgi düzeyinde kaldığı, gerçek hayata yansım oranının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Acat ve Ekinci, 2007).

Uzun (2007) ve Kalaycıoğlu (2007), yaptıkları iki farklı çalışma bağlamında Sosyal Bilgilerin amaç ve önemlerini şu şekilde sıralamaktadırlar;

- Verilen eğitim programının temel amacı öğrencinin sosyal çevresi ile uyum sağlayabilmesini sağlamaktır.
- Toplumun ihtiyaç duyduğu özelliklere sahip kişiler yetiştirmek hedeflenmektedir. Toplum tarafından iyi bir insanda bulunması gereken belirli özellikler bulunmaktadır ve bu özellikler eğitim aracılığı ile çocuğa verilmek istenmektedir.
- Öğrencide milli bir bilinç yaratmak, kültürü korumak, geliştirmek ve sonraki nesillere aktarmak amaçlanmaktadır.
- Bireyler arası ilişkilerde insani, milli ve ahlaki değerlere uygun davranılması için eğitim verilmektedir.
- Toplumsal sorunlara karşı duyarlı olan bireyler yetiştirilmek istenmektedir.

Sosyal Bilgiler, eğitim sisteminin temel taşlarından biridir ve birçok yönden büyük bir öneme sahiptir. Bu ders, öğrencilere toplumun işleyişini, kültürünü, tarihini ve insan ilişkilerini anlama fırsatı sunar. Sosyal Bilgiler öğrencilere vatandaşlık bilinci kazandırır. Demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi temel kavramları öğretirken aktif vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlar. Bu, toplum içinde sorumlu ve bilinçli bir şekilde hareket etme yetisinin gelişmesine katkı sağlar.

Sosyal Bilgiler öğrencilere kültürel farklılıkları anlama ve hoşgörüyü teşvik etme fırsatı sunar. Farklı kültürleri ve inançları anlamak, öğrencilerin daha açık fikirli ve kültürel olarak duyarlı bireyler olarak yetişmelerini destekler. Bunun yanı sıra, Sosyal Bilgiler tarih bilinci geliştirmeyi amaçlar ve geçmişini anlama fırsatı sunar. Tarihle ilgili bir anlayış kazanmak, öğrencilerin toplumun evrimsel süreçlerini ve tarihî deneyimlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Sonuç olarak, Sosyal Bilgiler eğitimi, öğrencileri daha bilinçli, etik ve toplumsal olarak sorumlu bireyler olarak yetiştirmekte önemli bir rol oynar.

2.3.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler

Sosyal Bilgiler öğretim programı, öğrencilere toplumsal olayları, kültürel yapıları ve insan ilişkilerini anlama ve değerlendirme yetisi kazandırmayı amaçlayan bir ders programıdır. Bu program, öğrencilere sadece bilgi aktarmakla kalmaz, aynı zamanda toplum içinde nasıl daha bilinçli ve değerlere sahip bir şekilde hareket edebileceklerini öğretir. Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan temel değerler şu şekildedir: Adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık dayanışma duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverliktir (MEB, 2018). Bu değerler ışığında öğrencilerin gerçek hayat problemleriyle karşılaştırılması sağlanmakla birlikte değerler kazanımlarla birebir ilişkilendirilmekte olup belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencide milli bilinç uyandırılmaktadır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan değerlere paralel olarak hedeflenen bazı değerler de şu şekildedir: (Beldağ ve diğerleri, 2017; Ezer ve Kınacı, 2020; Gömleksiz ve Cüro, 2011):

- Vatandaşlık Bilinci: Sosyal Bilgiler programı, öğrencilere vatandaşlık bilinci kazandırmayı hedefler. Öğrencilere, bir toplumun bir parçası olarak sorumluluklarını ve haklarını anlamaları öğretilir. Bu, demokratik bir toplumun işleyişi ve vatandaşların katılımı konusundaki temel değerlerin bir yansımasıdır.
- Demokrasi ve İnsan Hakları: Sosyal Bilgiler dersleri, demokrasiyi, insan haklarını ve hukukun üstünlüğünü vurgular. Öğrencilere demokratik değerlerin önemi anlatılır ve insan haklarına saygıyı teşvik eder.
- Çeşitlilik ve Hoşgörü: Sosyal Bilgiler, farklı kültürler, dinler, etnik gruplar ve yaşam tarzları hakkında bilgi verir. Öğrencilere, toplumdaki çeşitliliği takdir etmeyi ve hoşgörüyü benimsemeyi öğretir.
- Sürdürülebilirlik: Program, doğal kaynakların korunması, çevre sorunları ve sürdürülebilir kalkınma gibi konuları ele alır. Öğrencilere, doğal kaynaklara saygı duymayı ve gelecek nesiller için çevreyi koruma bilincini aşılar.
- Adalet ve Eşitlik: Sosyal Bilgiler, adalet ve eşitlik kavramlarını vurgular. Öğrencilere, adaletin önemi ve herkesin eşit haklara sahip olduğu ilkesini anlatır.
- Toplumsal Sorumluluk: Program, toplumsal sorumluluk bilincini geliştirmeyi amaçlar. Öğrencilere, toplumlarına katkıda bulunmanın ve yardımsever olmanın değerini öğretir.

- Tarih ve Kültürel Miras: Öğrencilere tarih ve kültürel mirasın önemi anlatılır. Geçmiş anlamak, kültürel kimliğin değerini takdir etmek ve tarihle ilgili saygıyı teşvik eder.

Sosyal Bilgiler öğretim programı, öğrencilere toplum içinde nasıl aktif ve bilinçli bir şekilde yer alacaklarını öğretirken, temel insan ve toplum değerlerini de benimsemelerine yardımcı olur. Bu değerler, öğrencilerin etik ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlar. Sosyal Bilgiler, öğrencilere insan haklarına saygı, sosyal adalet, eşitlik ve çevre koruma gibi temel değerleri benimsemeyi öğretir ve bu değerlerin toplum içindeki uygulanmasına vurgu yapar. Ayrıca, program, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur ve bu, onların bilgiye sorgulayıcı bir yaklaşım benimsemelerini teşvik eder. Sosyal Bilgiler eğitimi, öğrencilere kültürel farklılıkları anlama, hoşgörüyü benimseme ve küresel vatandaşlar olarak sorumluluk bilinci geliştirme fırsatı sunarak, onları toplumlarına daha olumlu bir şekilde katkıda bulunmaya teşvik eder.

2.3.3. Belirli Gün ve Haftaların Sosyal Bilgiler Dersi ile İlişkisi

Belirli gün ve haftalar ile Sosyal Bilgiler dersi arasındaki ilişki, öğrencilerin toplumları, kültürleri ve dünya olaylarını anlamalarına yardımcı olan önemli bir bağlantıdır. Bu özel günler ve haftalar, Sosyal Bilgiler dersinin öğretim programında aktif bir rol oynar ve aşağıdaki şekillerde ilişkilendirilebilir (Güneş-Can, 2022; Körükcü, 2021; Yazıcı ve diğerleri, 2017):

- Tarih ve Kültürel Mirasın İncelemesi: Belirli günler genellikle tarihi veya kültürel olayları temsil eder. Sosyal Bilgiler dersi, bu tarihî ve kültürel olayları inceleyerek öğrencilere tarih ve kültürel mirası anlama fırsatı sunar. Örneğin, bağımsızlık günleri veya milli bayramlar, öğrencilere ülkenin bağımsızlık mücadelesi ve kültürel kimliği hakkında bilgi verme şansı sunar.
- Toplumsal ve Siyasi Bilinç Geliştirme: Belirli günler ve haftalar, toplumun çeşitli yönlerini ele alır. Örneğin, Dünya İnsan Hakları Günü veya Dünya Çevre Günü gibi günler, öğrencilere insan hakları, çevre koruma ve toplumsal sorumluluk gibi önemli konuları tartışma ve anlama fırsatı sunar. Sosyal Bilgiler dersi, bu konuları daha derinlemesine inceleyerek öğrencilerin toplumsal ve siyasi bilinçlerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu özel günler ve haftalar, Sosyal Bilgiler dersinin içeriğini zenginleştirir ve öğrencilerin gerçek dünya konularını derinlemesine inceleme fırsatı sunar, böylece

teorik bilgilerini pratik yaşamla bağdaştırabilirler. Ayrıca, belirli günlerin ve haftaların kutlanması, öğrencilerin toplumsal sorumluluklarına dair bilinçlenmelerini ve bu değerleri yaşamlarının bir parçası haline getirmelerini teşvik eder, böylece daha bilinçli ve etik bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlar.

- Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi: Belirli günler ve haftalar, demokrasi, insan hakları ve vatandaşlık konularına vurgu yapar. Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilere demokratik değerleri anlatma ve vatandaşlık bilinci kazandırma görevini üstlenir. Bu günler, öğrencilerin demokratik süreçlere, hükümet işleyişine ve vatandaşlık haklarına dair daha fazla anlayış geliştirmelerine yardımcı olur.
- Kültürel Farklılıkları ve Hoşgörüü Anlama: Belirli günler ve haftalar, farklı kültürleri ve inançları kutlama veya anma amacı taşıyabilir. Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilere bu farklılıkları anlama, takdir etme ve hoşgörü ile yaklaşma yetisi kazandırır. Bu, öğrencilerin kültürel çeşitliliği daha iyi anlamalarını ve küresel vatandaşlar olarak yetişmelerini destekler.

Belirli günler ve haftalar, Sosyal Bilgiler dersinin temel öğeleriyle sıkı bir şekilde ilişkilidir. Bu özel günler, öğrencilere toplumsal sorumluluk, kültürel farklılıkların değeri ve demokratik süreçlerin işleyişi gibi önemli konularda bilgi ve anlayış kazandırmak için kullanılır. Bu nedenle, Sosyal Bilgiler dersi, belirli günlerin ve haftaların öğrencilerin eğitimindeki rolünü büyük ölçüde değerlendirir ve vurgular.

2.3.4. Çalışmada Uygulanan Belirli Gün ve Haftalar Arasından Seçilen Dört Konu

Bu bölümde çalışmada uygulanan belirli gün ve haftalar arasında seçilen 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü sunulmaktadır.

2.3.4.1. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü

10 Kasım, Türkiye'de büyük bir hüznün ve saygıyla anılan bir gündür. Bu özel gün, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün ölüm yıldönümü olarak kabul edilir. Atatürk, Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinin önderi ve modern Türkiye'nin mimarı

olarak unutulmaz bir liderdir. 10 Kasım, her yıl Türkiye genelinde ve yurt dışındaki Türk temsilciliklerinde resmî törenlerle anılır. Atatürk'ün mirası, Türk milletinin birlik, bağımsızlık ve çağdaşlık ideallerine olan bağlılığını yansıtmak için bu özel günde yaşatılır.

10 Kasım, Türk milletinin ortak değerlerine duyulan derin saygının bir ifadesi olarak görülür ve genç nesillere Atatürk'ün ilkeleri ve devrimleri aktarılır. Atatürk'ün ölüm yıldönümü olan 10 Kasım, Türkiye için bir anma ve birleşme günüdür ve Türk milletinin geçmişine olan bağlılığını ve geleceğe olan umudunu simgeler (Uzun, 2019).

2.3.4.2. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun simgesi olan 29 Ekim, Türk milleti için büyük bir gurur kaynağıdır. Bu özel gün, 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk tarafından ilan edilen cumhuriyetin ilanının yıldönümünü temsil eder. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, Türk milletinin bağımsızlık ve modernleşme yolunda attığı büyük adımların bir ifadesi olarak kabul edilir.

Cumhuriyet Bayramı, Türkiye genelinde büyük coşku ve kutlamalarla karşılanır. Ankara'da Atatürk'ün Mozolesi'ne çelenk sunma törenleri ve devletin resmi temsilcilerinin katıldığı bir askerî geçit töreni düzenlenir. Ayrıca, Türkiye'nin dört bir yanında çeşitli etkinlikler, konserler ve kutlamalar gerçekleştirilir. Halk, bayraklarla süslenmiş sokaklarda, meydanlarda ve özel etkinliklerde bir araya gelerek bu önemli günü coşkuyla kutlar. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, Türk milletinin birlik, beraberlik ve bağımsızlık sevgisini kutlamak için bir fırsattır. Atatürk'ün önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti, demokrasi, eşitlik ve özgürlük ilkeleri doğrultusunda yoluna devam etmektedir. Cumhuriyet Bayramı, Türk milletinin bu değerlere olan bağlılığını ve Cumhuriyet'in kazanımlarını kutlamak için bir vesile olarak her yıl büyük bir heyecanla karşılanır (Bolat, 2007).

2.3.4.3. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü

Türkiye için büyük bir milli değeri temsil eden 12 Mart, İstiklal Marşı'nın kabul edildiği ve Mehmet Akif Ersoy'u anma günü olarak kutlanır. İstiklal Marşı, Türk milletinin bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini en güzel şekilde ifade eden marştır ve 1921 yılında kabul

edilmiştir. Mehmet Akif Ersoy'un kelimeleriyle yazılan bu marş, Türk milletinin mücadele azmini ve vatan sevgisini yürekten ifade eder.

12 Mart, İstiklal Marşı'nın kabul edilişinin yıldönümü olarak her yıl Türkiye genelinde özel etkinliklerle kutlanır. Bunun yanı sıra İstiklal Marşı'nın kabul edildiği tarihi anma ve Mehmet Akif Ersoy'u minnetle anma amacı taşır. Okullarda, kamusal etkinliklerde ve resmi devlet törenlerinde İstiklal Marşı'nın okunması, Türk milletinin bağımsızlık ve birlik duygularını yeniden canlandırır. 12 Mart, Mehmet Akif Ersoy'un eserinin önemini ve Türk milletinin vatan sevgisini kutlamak için bir vesiledir (Çetin, 2014).

2.3.4.4. 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü

Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinin simgesi olan 18 Mart, Çanakkale Savaşı'nda hayatlarını kaybeden şehitleri anma günüdür. Çanakkale Savaşı, 1915 yılında Osmanlı İmparatorluğu ile müttefik güçler arasında gerçekleşen ve tarihin en kanlı savaşlarından biri olarak bilinir. Bu önemli tarihi olayda, Türk milleti büyük bir fedakarlıkla vatanını korumuş ve destanlar yazmıştır. 18 Mart, Çanakkale'de verilen bu büyük mücadeleyi ve şehitleri bir arada anma ve onlara minnet duygularını ifade etme günüdür.

18 Mart, Türkiye genelinde resmî törenler, anma etkinlikleri ve saygı duruşları ile kutlanır. Anıtmezarlar ve şehitlikler ziyaret edilir, Çanakkale Savaşı'na ilişkin belgeseller ve konferanslar düzenlenir. Ayrıca, Çanakkale şehitlerinin kahramanlığını, vatan sevgisini ve birlik beraberlik ruhunu yüceltmek amacı taşır. Aynı zamanda, Türk milletinin tarihindeki en önemli dönüm noktalarından birini hatırlatarak genç nesillere bu değerleri aktarmak için bir fırsat sunar (Cihan, 2011).

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölüm içerisinde Türkiye'de ve Dünya'da belirli gün ve haftaların önemi; eğitimle, Sosyal Bilgilerle ve toplumla ilişkisi ile ilgili bulunan çalışmaların genel bir literatür incelemesi ve araştırmaların bulgularına yönelik kısa sonuçlar yer almaktadır.

2.4.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Kielman (2020) tarafından yapılan bir çalışmada, ulusal bayram kutlamalarının televizyon yayınlarında müziğin ve sesin oynadığı role odaklanılmış ve bu yayınların ulusal kimlik, ulus ve devlete duygusal bağların oluşturulmasındaki kamusal gösterinin işlevini sorgulamak ve ulusal birliği nasıl artırabileceğini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları, ulusal bayram kutlamalarında müziğin ve sesin televizyon yayınlarında kusursuz bir şekilde sunulmasının, ulus ve devletin duygusal birleşmesinde önemli bir etkisi olduğunu göstermiştir.

Lo ve diğerleri (2019) tarafından yapılan bir çalışmada okullarda yapılan ritüellerin, kültürü sürekli hale getirme ve şekillendirme üzerindeki etkisi saptanmak istenmiş, bununla birlikte ulusal bayramlar ve eğitim arasındaki ilişki saptanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, okullar bir sosyalleşme alanı olarak kabul edilmektedir ve okul içi ritüeller ve bayram kutlamaları ulusal kimliği güçlendirirken kültürün küçük yaşlarda öğrenilmesine ve bu anlamda sürekliliğinin devamlı hâle gelmesine olanak tanıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Lubbers ve Meuleman (2016) tarafından yürütülen bir araştırmada Hollanda’da ulusal anma törenlerine ve kutlamalara katılımda dini grupların ve eğitim kurumlarının etkisi ölçülmek istenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, ebeveynler kendi büyüklerini, yaşça küçük çocuklar ise ailelerini takip etmekte ve geçmişte ailesi törenlere katılan ebeveynlerin çocukları ile ulusal anma ve kutlama törenlerine katıldıkları gözlenmiştir. Bununla birlikte okulun ve dini grupların etkisinden çok kişinin geçmiş deneyimleri ve ebeveyn tutumlarının törenlere katılımda daha etkili olduğu saptanırken, vatansever özellikleri ağır basan bireylerin ulusal anma günlerine katılım ihtimalinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma bağlamında ulusal anma ve kutlama günlerine dahil olmanın bireyde ulusal kimliği kabul etme, ülkeye olan bağlılığı arttırma, vatansever yönün öne çıkması ve toplumda yer alan diğer insanlar ile olumlu ilişkiler kurabilme gibi pek çok pozitif özelliği tetiklediği görülmüştür.

Tsang ve Woods (2013) tarafından yapılan çalışmada milletlerin ulusal kimliklerinin nasıl ortaya çıktığı ve milliyetçilik anlayışının nasıl yerleştiği tespit edilmek istenmiş, kimlik ve milliyetçilik olgularının halka nasıl nüfus ettiği ve kalıcı hale geldiği tespit edilmek istenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre belirli törenler, faaliyetler ve ritüeller ulusal toplulukların meydana gelmesi ve güç kazanmasında etkili unsurlar arasında olduğu tespit

edilirken özellikle milli değerlerin belirli günlerde kutlamalar ile anılmasının ulusal kimlik oluşumunda yüksek etkisi olduğu saptanmıştır.

Elgenius (2011), yapmış olduğu bir çalışmada “Norveç Ulusal Günü’nün” sebeplerini, sonuçlarını, ülkeye etkisini ve Norveç ile diğer Avrupa ülkelerinin karşılaştırmasını yapmıştır. Yapılan bu çalışmanın sonuçlarına göre Norveç’te ulusal bir günün bulunması yapılan törene kitlesel bir katılımı tetiklemekte ve ülkede bir birlik bilinci yaratmaktadır. Bağımsızlık ve özgürlük düşüncesi, ulusal bir tören ile halkın tüm kesimine hitap edecek biçimde düzenlendiğinden dolayı milli değerler aracılığı ile bireyler kitleler halinde ulusal gün programına katılmakta ve kutlamalara dahil olmaktadır.

Lupton (2002) tarafından kalem alınan duygusal yaşantı başlıklı eserde, kadın ve erkeklerin duygu ve değer dünyalarındaki ayrımlara odaklanarak cinsiyet temelli bakış açıları incelenmektedir. Bu eser, kadın ve erkek kimliğinin duygusal dünyalarının farklılaşmasının, etik değerlere yönelik farklı yaklaşımlar geliştirmelerine yol açtığını vurgulamaktadır. Ayrıca, kadınların ve erkeklerin duygusal ifadeleri, toplumun cinsiyet rollerine dayalı olarak biçtiği duygusal karakterlerle de ilişkilendirilir. Bu bağlamda, kadınların ve erkeklerin duygusal rolleri toplumsal normlar ve beklentiler tarafından farklı şekillerde şekillendirilir ve algılanır. Örneğin, erkeklerin duygusal ifadelerini kısıtlaması veya kadınların duygusal tepkilerini sınırlaması gibi davranışlar, genellikle toplumsal etkileşim ve normların bir sonucu olarak gözlemlenir. Kadınlar ile erkekler arasındaki bu duygusal farklılıkların, toplumsal yapılar ve cinsiyet kimliklerinin karmaşıklığını yansıttığı ve bu bağlamda dikkat edilmesi gereken bir husus olarak öne çıkmaktadır.

Rainey (1999), ortaokullarda görev alan Sosyal Bilgiler dersi eğitimcilerinin “değer eğitimcisi” olarak ifade edilebilen görevlerini incelemek üzere bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma kapsamında kırk iki öğretmen ile telefon aracılığı ile görüşmeler yapılmış ardından aynı öğretmenler arasında on yedi kişi ile yüz yüze görüşmeler sağlanarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, eğitimcilerin değer eğitimi konusundaki görevlerinin bilincinde olduklarını ve bu görevlerine uygun biçimde davranışlarda bulundukları, bunun sebebinin ise değerler eğitiminde “model olma” yönteminin en etkili öğretim biçimi olmasıdır.

Mikulics (1998) tarafından yapılan bir çalışmada, ABD’de kabul edilen ahlak eğitim modellerinin özellikleri ve temel ayrımları açısından derinlemesine bir inceleme yapmış ve bu programların incelenebilmesi için genel anlamda sınırları belirlemiştir. Araştırmada 8

ahlak eğitimi programının “içerik analizi” yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, değerler eğitimi programlarının belirli göstergeler açısından birbirine benzer olduğunu ve bu iç içe geçme durumunun çalışmanın temel bir bulgusu olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, programların değerler analizi yaklaşımına eşit derecede önem verdikleri, ancak değer açıklama yaklaşımından kaçındıkları gözlemlenmiştir. Araştırma sonuçlarına dayanarak, bu tür programların etkililiğini daha kapsamlı bir şekilde değerlendirebilmek için boylamsal çalışmalara ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

Cheek (1992), tarafından yapılan bir çalışmada, edebi eserlerin öğrencilerin değer gelişimi üzerindeki etkisi saptanmaya çalışılmıştır. Çalışma, 6 lise İngilizce öğretmeni ve 10-11-12. sınıf öğrencilerinden oluşan bir örneklem üzerinde yürütülmüştür. Araştırma sürecinde, edebi eserlerin öğretilmesi sırasında yapılan gözlemler ve öğretmen-öğrenci görüşmeleri kullanılmıştır. Ardından, her bir edebi eserde bulunan değerler analiz edilmiş ve metinlerin analizi, öğretmen ve öğrenci görüşmeleri ile sınıf gözlemleri ile karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin ve öğrencilerin edebi eserlerin ahlaki ve değerler eğitimindeki önemini vurguladığını göstermektedir. Sınıf gözlemleri, edebi eserlerin değerler ve ahlaki konuların temel odak noktası olduğunu desteklemektedir.

Haris (1991) tarafından yapılan bir araştırma, iki ortaokulda uygulanan değerler eğitimi stratejilerini betimlemek ve anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, “Lincoln ve Guba’nın doğal sorgulama süreci” kullanılmış ve veriler doküman, gözlem ve görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın temel bulgularından biri, değerler eğitiminin felsefi, politik ve eğitimsel boyutlara sahip olduğu ve başarılı uygulamalarının bireylere destek veren liderlik uygulamaları ve çok güçlü kültürel bağlanmaya dayanma durumudur.

Tuck ve Albury (1990), Kolombiya’da devlet okullarında uygulanan değer temelli programların öğrenciler, öğretmenler ve aileler tarafından algılanma biçimini ve bu programların öğrenci değerleri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırma, tarama modeli temelinde planlanmıştır ve katılımcıların görüşleri ve deneyimleri odaklı bir desen içermiştir. Bulgulara göre, öğrenci ve okul personeli değerlerinin benzer karakteristiklere sahip olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrenci-personel etkileşiminin öğrencilerin değer sistemlerine önemli bir etki yaptığı tespit edilmiştir. Özellikle, öğretmenlerin davranışları, öğrencilerin değer sistemlerine etkide bulunurken, öğretmenlerin tutumları ve inançları bu etkide daha az belirleyici olmuştur. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin daha çok sosyal, ahlaki ve kültürel değerlere sahip olduğunu, öğrencilerin değerlerinin ise saygı ve akademik başarı gibi faktörlerin etkisi

altında olduğunu göstermektedir. Ayrıca, değerler eğitimi programlarının öğrencilerin olumlu değerler geliştirmesine önemli katkılarda bulunduğunu ve aileler ile yöneticilerin bu tür programları desteklediğini ortaya koymaktadır.

Whitney (1986), çalışmasında Tennessee'deki ortaöğretim düzeyindeki değerler eğitiminin durumunu belirlemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışma, rastgele yetmiş beş okul ve bu okullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin değerler eğitimi konusunda büyük bir ilgi gösterdiğini ve okulların genç bireylerin değerlerini etkileme ve davranışlarını değiştirme potansiyeline sahip olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Öğretmenler, değerler eğitiminin yalnızca aile ve dini kurumlara bırakılmasının yanlış olduğunu düşünmektedirler. Araştırma, öğretmenlerin vurguladığı üç temel değer olan dürüstlük, diğerlerine saygı ve sorumluluğun önemini belirtmektedir. Ancak, öğretmenlerin değerler eğitimi konusundaki yeterlilikleri ile ilgili bazı sınırlamalar olduğu da belirtilmektedir. Bu nedenle, değerler eğitimi programlarının geliştirilmesi ve desteklenmesi önemli bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır.

2.4.2. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Mezkit-Saban'ın (2019) tarafından yapılan bir araştırma, 23 Nisan Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın çocukların milli kimliğinin oluşturulmasında ele aldığı değerleri incelemeyi amaçlamıştır. Bu araştırma, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde ulus-devlet projesi kapsamında milliyetçi çocukların yetiştirilmesinin önemli bir hedef olduğunu ve bu görevin kamu kurumlarından ailelere kadar her kesim tarafından benimsendiğini ve çocuklardan milliyetçi değerler kazanmalarının beklenildiğini ortaya koymuştur.

Keskin ve Kuru (2018) tarafından yürütülen bir araştırma, sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde belirli gün ve haftalara nasıl yer verdiklerini, bu özel günlerin amaçları ile hayat bilgisi dersinin amaçlarının uygunluğunu, öğretmenlerin bu özel günlerin işlenmesinde karşılaştıkları zorlukları ve daha etkili bir şekilde işlenmesine yönelik önerileri araştırmayı amaçlamıştır. Sonuçlar, öğretmenlerin, bu özel günlerin hayat bilgisi dersi içinde yer almasını ve bu dönemlere özgü etkinlikler düzenlenmesini önerdiklerini, ancak bu amaçların öğretim programları çerçevesinde yetersiz olduğunu ve diğer derslerle desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

Kurtdede-Fidan'ın (2017) ortak çalıştıkları bir araştırmada, sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftaların değerler eğitime etkisini değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Bu araştırma, bu özel dönemlerin değer eğitimi açısından önemli olduğunu ve özellikle insanî ve millî değerlerin kazandırılmasında etkili olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, öğretmenler, bu özel günlerin sayısının fazla olması nedeniyle bu günlerin verimli geçmediğini belirtmişlerdir.

Meşeci-Gorgiatti (2016) tarafından yapılan bir araştırma, eğitim sistemi içindeki ritüellerin görünümünü, uygulama biçimini ve amaçlarını açıklığa kavuşturmak amacıyla yürütülmüştür. Bu araştırma, ritüel kavramını ele alarak hem uluslararası hem de Türkiye'deki eğitim ritüellerine odaklanmıştır. Sonuç olarak, ritüellerin eğitimde önemli bir bileşen olduğu, okulların kültürel bir kimlik kazanmasına katkıda bulunduğu ve aynı zamanda ulusal kimlik oluşturulmasında etkili bir politik araç olarak işlev gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Karakoç-Öztürk'ün (2014) yaptığı bir çalışma, Türkçe öğretmenlerinin ortaokul düzeyinde kutlanan veya anılan özel günler ve haftalarla ilgili çalışmalara yönelik algılarını ve uygulamalarını incelemek amacıyla yürütülmüştür. Bu çalışma, öğretmenlerin bu özel dönemlere yönelik programlar oluştururken özel bir çaba sarf etmediklerini, ancak hazırladıkları programların günlük yaşamla bütünleşmesine önem verdiklerini ve bu programlarda farklı duyulara hitap eden etkinliklere yer verdiklerini ortaya koymuştur. Ayrıca, öğretmenler, genellikle bu özel günlerin anlam ve önemine vurgu yaptıklarını, ancak uzun bir süre boyunca benzer türde etkinliklerin tekrarlandığına dikkat çekmişlerdir.

Gömleksiz ve Cüro'nun (2011) çalışması ise Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlere yönelik öğrenci tutumlarını araştırmıştır. Bu çalışma, araştırmacı tarafından geliştirilen bir ölçek kullanılarak verilerin toplandığı bir çalışmadır. Çalışma sonuçları

Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının, öğrencilere belirtilen değerleri kazandırmada etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, değerlere ilişkin öğrenci tutumlarında aile gelir düzeyi açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemektedir. Ancak, okulların sosyo-ekonomik düzeyi ve cinsiyet değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu nedenle, etkili bir değer eğitimi için, okulların formal programlarına ek olarak informal programlardan da yararlanılması gerekmektedir. Ayrıca, öğrencilerin konuya olan hazırlıkları da dikkate alınmalıdır. Bunun yanı sıra, ailelerin ve okulların iş birliği yapması gerekmektedir.

Şişman ve Küçük'ün (2011) çalışması, ilköğretim okullarında ulusal bayramlar ve törensel etkinliklerin öğretmen ve öğrenci algılarına göre nasıl düzenlendiğini ve amaçlarına ne kadar ulaşıldığını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin törensel etkinlikleri öğrencilere göre daha olumlu değerlendirdiğini ve öğrencilerin ulusal bayramlarla ilgili törensel etkinliklerde daha fazla öğrenci merkezli etkinlikler talep ettiğini göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin okulun bulunduğu çevreye göre tören etkinliklerine katılımının farklılık gösterdiği, ancak öğretmenlerin bu konuda farklı algılara sahip olmadığı belirtilmektedir.

Karaman'ın (2010) çalışması, sosyoloji ve antropoloji açısından ritüellerin işlevlerini anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, ritüellerin toplumsal sürekliliği sağlama, grup kimliği oluşturma ve toplumsal bütünleşmeye katkı sağlama konusundaki önemini vurgulamaktadır.

Okut'un (2009) çalışması, ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitime yönelik inançları ile etkili öğretmen özellikleri ve davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Bu araştırma, araştırmacı tarafından geliştirilen bir ölçek kullanılarak verilerin toplandığı bir çalışmadır. Sonuçlara göre, cinsiyet, hizmet süresi ve branş gibi değişkenler ile öğretmenlerin eğitime yönelik inançları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Ancak, öğretmenlerin eğitime ilişkin inançları ile hizmet süreleri arasında bir ilişki saptanmıştır. Hizmet yılının artması, öğretmenlerin davranışlarını olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca, araştırmaya katılan öğretmenlerin, etkili öğretmenlerin özelliklerine sahip olma derecelerinin branşları ve mezun oldukları eğitim kurumlarına göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir.

Rehber ve Seymen'in (2007) çalışması, ortaokul düzeyindeki öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri ile çatışma çözme davranışları arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemiştir. Araştırma, "Empatik Eğilim Ölçeği ve Çatışma Çözme Davranışını Belirleme Ölçeği" gibi

ölçekler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, empatik eğilimi düşük olan öğrencilerin daha yüksek saldırganlık düzeylerine sahip olduğunu göstermiştir.

Dorak ve Vurgun'un (2006) çalışması, takım sporlarına katılan sporcuların takım birlikteliği ile empati arasındaki ilişkiyi ve bu sporcuların çeşitli değişkenlere göre takım birlikteliği ve empati düzeylerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada empati ve takım birlikteliği ölçekleri kullanılmıştır. Takım sporlarıyla uğraşan sporcuların empati düzeyleri ile takım birlikteliği düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Sonuçlar, empati düzeyinin artmasıyla birlikte takım birlikteliğinin de arttığını ve bu artışın sporcuların başarılarını etkilediğini göstermektedir.

Şiringel'in (2006) çalışması, belirli günlerin ve haftaların Sosyal Bilgiler ve Türkçe derslerinde nasıl kullanıldığını ve bu özel günlerin Sosyal Bilgiler ve Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma, milli bayramların, gelenek ve göreneklerin toplumsal yaşamdaki önemini anlamamıza yardımcı olduğunu ve yurt ve ulus sevgisinin gelişimine katkı sağladığını ortaya koymuştur. Ancak, belirli günlerin öğrencilerin derslerini daha etkili bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olmadığı ve öğretmenlerin bu etkinlikleri düzenlerken zorlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yüksel (2005) tarafından yapılan bir çalışmada, ahlak eğitiminde örtük programın rolünü ve etkilerini, Lawrence Kohlberg'in görüşleri ışığında açıklamaktadır. Bu çalışmada, ahlak eğitiminin nasıl sunulması gerektiği konusu ele alınmış ve Kohlberg'in ahlak eğitimini örtük program içinde nasıl değerlendirdiği incelenmiştir. Öğrenciler, yaşamları için önemli olan değerlerin büyük bir kısmını okulda öğrenmektedirler. Bu değerler, resmi öğretim programlarının yanı sıra örtük programlar aracılığıyla da kazandırılmaktadır. Ancak, değerlerin kazandırılmasında örtük programların daha etkili olduğu gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, ahlak eğitimi çalışmaları genellikle resmi öğretim programını temel alarak yapılmaktadır. Bu bağlamda, eğitimin duygusal boyutu, bilişsel boyut gibi düşünülmekte, öğretmenlerin derslerde teorik bilgileri öğrencilere aktararak bu bilgilerin değerlerle de aynı şekilde iletebileceği kabul edilmektedir.

Göçer'in (2004) çalışması, belirli günler ve haftalar çerçevesindeki etkinliklerin, ders dışı aktivitelerle zenginleştirilmesi ve bu etkinliklerin kutlama programına dahil edilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Ayrıca, bu yaklaşımın, kutlanan günün amacına uygun bir şekilde hareket etmenin yanı sıra öğrencilerin farklı yeteneklerini sergileme ve geliştirme fırsatları sunabileceğine işaret etmektedir.

Güngör'ün (1998) “Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar” adlı eseri, Türkiye’de öncelik verilen değerlerin analizi ve bu değerlerin karşılaştırılması amacıyla oluşturulmuş bir çalışma olarak öne çıkmaktadır. Güngör, ahlaki bilginin nasıl öğrenildiğine dair anlayışın mevcut olduğunu, fakat bu bilgiye nasıl ulaşıldığının farklılık gösterebileceği fikrini savunmaktadır. Güngör, çocuğun içsel değişikliklerinin çevresel uyarıcılardan etkilendiğine vurgu yapmaktadır. Ayrıca, Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinde bulunan değer öğretimi ve kazanımların, özellikle vicdan kavramıyla ilişkilendirilerek nasıl geliştiği konusunda önemli bir perspektif sunmaktadır.

Değerlerin yeni nesillere aktarılma ve davranışa dönüşme sürecine güncel literatürde değerler eğitimi adı verilmektedir. Değerler eğitimi yapılırken çeşitli yaklaşımlar tespit edilmiş ve uygulanması tavsiye edilmiştir. Bu yaklaşımlar telkin, değer açıklama, değer analizi ve ahlaki muhakeme gibi yaklaşımlardır. Değerler düşüncelerimize, davranışlarımıza, istek ve arzularımıza yön veren standartlardır. Değerlerin bu kadar önemli olması eğitimin bu kademesinde okutulan dersleri de aynı ölçüde önemli kılmaktadır. Bundan dolayı ilköğretimde okutulan derslerin en önemlilerinden bir tanesi de Sosyal Bilgiler dersidir. Belirli gün ve haftalarda değerlerin aktarılmasında Sosyal Bilgiler dersinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu ders aracılığı ile bu önemli gün ve haftalarda öğrencilere tarihi, toplumsal, kültürel ve milli değerlerin öğretilmesi hedeflenir. Bu doğrultuda değerlerin kültür ve topluma yön verme, ortak mutluluğun korunması sağlama, bireyler tarafından istenilme, davranışlara rehberlik etme ve toplumu birleştirme gibi özellik ve işlevleri vardır.

Ülkemizde ve dünyada etkinlik temelli değerler eğitimi uygulamalarıyla yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde ise, bu çalışmaların akademik başarının artması, değerler ve becerilerin sergilenmesi, olumlu tutumların geliştirilmesi, olumlu davranış değişikliği noktasında etki sağladığı görülmüştür. Ülkemizde değerler eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde etkinlik temelli değerler eğitimi uygulamalarının yetersiz olduğu görülebilir. Yapılan çalışmalar bu açılarından değerlendirildiğinde değerler eğitimi uygulamalarının etkinlik temelli yapılmasının önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda belirli gün ve haftaların değerler eğitimi ve öğretimi açısından Sosyal Bilgiler dersiyle nasıl ilişkilendirilebileceğine dair yeterli çalışmanın bulunmadığı da görülmüştür. Bu nedenle çalışmada, öğretmen görüşmeleri sonucunda durum tespiti yapılarak Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların odak noktası olduğu değerler eğitimi temelli

öğretim ortamlarının nasıl oluşturulabileceği ve öğrencilerin değer algılarındaki değişim incelenmiştir. Bu çerçevede, Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların merkeze alındığı değerler eğitimi odaklı öğretim yöntemlerinin, öğrencilerin değerlerle ilişkisini güçlendirme potansiyelini ve öğrenme deneyimlerini nasıl zenginleştirebileceğini daha yakından inceleme imkânı sağlamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Çalışmanın bu kısmında araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama süreci ve araçları, verilerin analizi, geçerlilik ve güvenirlik ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Nitel araştırmalar, insanların olay ve olgular karşısındaki davranışlarını, tutum ve davranışların temelinde yatan durumları, bireylerin ve toplumların birbirlerine ve çevrelerindeki etkilere nasıl tepki verdiklerini, kültürlerin oluşumu ve gelişimi ile ilgili nedenleri ve süreçleri, sosyal grupların iletişim yöntemlerini inceleyen bir disiplindir (Baltacı, 2019). Eğitim alanında çalışanlar, sosyal bilimlerin bir parçası olarak kabul edilen ve derinlemesine araştırma gerektiren alanlardan biridir. Nitel araştırma yöntemiyle çalışanlar, araştırma sürecine doğrudan katılarak ve etkili iletişim kurarak, görüşülen kişinin duygu ve düşüncelerinde samimiyeti sağlayabilirler. Araştırma modelinde, öğrencilerin sosyal yönden duygu ve beceri değişikliğini gözlemlemek amacıyla nitel araştırma tercih edilmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseni ile yapılmıştır.

Sosyal Bilgiler, değerlerden bağımsız düşünülemeyecek bir derstir. Eğitim kurumlarında, değerler eğitimi ayrı bir ders olarak değil, bütün derslerin içinde örtük olarak kazandırılmaya çalışılmalıdır. Dolayısıyla, Sosyal Bilgiler dersi de değerler eğitimiyle ilişkilendirilebilecek bir ders olarak kabul edilebilir (Özkaya ve Duru, 2020). Belirli gün ve haftalarda değerlerin Sosyal Bilgiler derslerinde planlı bir şekilde verilmesi gerekir. Öğrencilerin, Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftalarda değerlerin farkına varabilmeleri amacıyla araştırmada eylem araştırması deseni tercih edilmiştir. Eylem araştırması, araştırma ile uygulamayı bir araya getiren ve araştırma sonuçlarının uygulamaya aktarılmasını kolaylaştıran bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Eylem araştırması, var olan bir sorunu çözmek veya uygulama esnasında karşılaşılabilecek durumları ortaya koymak amacıyla yapılan, sorun çözme odaklı bilimsel bir araştırmadır (Johnson, 2019). Akademisyenler ve araştırmacı öğretmenler tarafından düzenli olarak bilgi edinme imkânı sunan bir yöntem olarak tercih edilen eylem araştırması (Ilıman, 2018).

Eğitim alanındaki en önemli amacı ise eğitim dünyasında ortaya çıkan gerçekleri sistematik olarak anlamak ve onları değiştirerek geliştirmeye çalışmaktır (Yalçın İncik, 2017).

Eylem araştırması, uygulama aşamasında doğal olarak ortaya çıkan bir araştırma deseni olmayıp aynı zamanda geliştirici, eleştirel ve yapılandırmacı olan bir araştırma desendir. Bu nedenle, araştırmayı yapan öğretmen araştırma sürecinde hem öğreten hem de öğrenen konumunda olduğundan, araştırma ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır.

Järvinen (2009)'a göre eylem araştırmasının özellikleri şunlardır:

- İnsanların bakış açısına dayanarak, gelecekteki sistemlerin insanın yararına olması gerekliliğine vurgu yapar.
- Değişime rehberlik eden uygulamalarla bilgi üretir.
- Hem eylem hem de değerlendirme anlamına gelir.
- Eylem araştırmacısı ve süreçte yer alanlar arasındaki iş birliği ile gerçekleşir.
- Var olan bir gerçekliği değiştirebilir veya yeni bir sistem geliştirebilir.
- Araştırmacı soruna müdahale eder.
- Eylem araştırmalarında bilgi kullanılabilir, test edilebilir ve değiştirilebilir (akt. Tezcan, Ada ve Baysal, 2016).

Eğitim uygulamalarını düzeltmek için özellikle eylem araştırmalarının önemi vurgulanmaktadır. Eğitim eylem araştırması, eğitim uygulamalarını kavramak, değerlendirmek ve daha sonra iyileştirmek amacıyla yapılan bir araştırmadır (Bassey, 1998). Bu araştırmada da problem durumu belirlendikten sonra literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra veri toplama araçları oluşturularak uygulama okulu belirlenmiştir. Uygulama yapıldıktan sonra veriler analiz edilerek değerlendirilmiştir.

3.1.1. Eylem Araştırmasında Araştırmacının Rolü

Eğitimsel eylem araştırmalarında eğitimci problemi iyi tanımlamalı ve bu problemi çözüme kavuşturabilmek ya da etkisini azaltabilmek için eylem planı hazırlamalıdır. Bu süreçte araştırmacı olan öğretmen eleştirel bir gözle problem çözme yetisini de geliştirir. Uygulanan çalışmada; araştırmacı öğretmenin, gözlem yapabilmek, veri toplama araçlarını geliştirmek ve uygulamak, çalışmayı yönetmek, verileri toplamak ve verileri analiz etmek, probleme çözüm üretebilmek için uygulamada etkin bir rol alması gerekmiştir. Bu doğrultu da

araştırmacının dikkatli ve detayları göz ardı etmeden çalışması gerekir (Baş ve Akturan, 2008). Bu araştırmada 9 yıllık Sosyal Bilgiler öğretmenliği deneyimine sahip olan araştırmacı öğretmen Yüksek lisans eğitiminde “Değerler Eğitiminde Etkinlik ve Materyal Geliştirme” dersini almış olması araştırmada kullanılan etkinliklerin tasarlanmasına katkı sağlamıştır. Araştırmacı öğretmenin uygulayıcı olarak sürece katıldığı bu araştırma, araştırmacının kendi görev yaptığı okulda sınıf içi ve okul dışında uygulanan etkinliklerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı eylem planı oluştururken tüm detayları ile planlamış ve gerekli kaynaklara ulaşarak araştırma yapmıştır. Etkinliklerin oluşturulması, veri toplama süreci ve verilerin analizi sürecinde danışmanıyla sürekli iletişim halinde olarak verileri paylaşmıştır. Aynı zamanda araştırmacı araştırmanın oluşturulması sürecinde daha önce değerler eğitimi alanında tez çalışması yürüten kişiler ile de iletişim kurarak görüş almıştır.

3.1.2. Araştırma Ortamı

Bu araştırma, İstanbul ilinin Gaziosmanpaşa ilçesinde yer alan bir devlet okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın gerçekleştirildiği bu okul 1456 öğrenci ve 76 öğretmenin bulunduğu kalabalık bir okuldur. Araştırmada Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamaların bir kısmını oluşturan geziler okul dışında ve genellikle müzelerde, uygulama etkinlikleri ise sınıflarda gerçekleştirilmiştir. Sınıfların küçük ve mevcudun kalabalık olması çalışmaların yürütülmesini zorlaştırmıştır. Diğer veri toplama aracı olan görüşmeler gerçekleştirilirken verimin daha yüksek olması için yüksek sesten uzak olan okul toplantı odası tercih edilmiştir. Görüşmeler araştırmacı tarafından kayıt altına alınmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

3.2.1. Öğretmen Katılımcıları

Araştırmanın öğretmen katılımcılarını İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde 2023–2024 eğitim-öğretim yılı içerisinde resmi devlet okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Yürütülen bu çalışmada kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi seçilmiştir. Literatürde bu örneklemeye içinde bulunduğu şartlardan dolayı; uygunluk ve

elverişlilik örnekleme, tesadüfî, şans eseri, kazara örnekleme de denilir (İnan ve Uyangör, 2022). Görüldüğü üzere, kolay ulaşılabilir durum örnekleme, araştırmacının hedef evrenden örneklemini oluşturmak için ulaşabileceği en kolay ögelere yönelmesi yöntemidir ve alan yazındaki araştırmaların büyük çoğunluğu bu yöntemi tercih etmektedir (Baltacı, 2018). Kolay örneklemin bu özelliklerinden yola çıkarak çalışma grubu olarak araştırmacının görev yaptığı ilçede meslek hayatını sürdüren 5 farklı okuldan 5 kadın ve 5 erkek olmak üzere toplam 10 Sosyal Bilgiler öğretmeni dâhil edilmiştir.

Veri toplama aracı olarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun öğretmenlere uygulanabilmesi için 2023–2024 eğitim öğretim yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığı ile İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Valilik makamından gerekli izinler alınmıştır. Gerekli izinlerin alınmasıyla uygulama için Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Örnekleme alınan öğretmenler görüşme esnasında ve yarı yapılandırılmış görüşme formlarının doldurulması sırasında gerekli hassasiyeti ve iş birliğini göstermişlerdir. Tablo 1’de araştırmaya katılan öğretmen katılımcıları hakkında bilgiler sunulmuştur.

Tablo 1

Öğretmen Katılımcı Bilgileri

Öğretmen	Cinsiyet	Kıdem yılı	Öğrenim durumu	Unvan
Ö1	Kadın	8	Lisans	Öğretmen
Ö2	Erkek	11	Yüksek Lisans	Uzman öğretmen
Ö3	Erkek	5	Lisans	Öğretmen
Ö4	Kadın	6	Lisans	Öğretmen
Ö5	Erkek	13	Yüksek Lisans	Uzman Öğretmen
Ö6	Kadın	4	Lisans	Öğretmen
Ö7	Erkek	7	Lisans	Öğretmen
Ö8	Kadın	6	Yüksek Lisans	Öğretmen
Ö9	Erkek	10	Lisans	Öğretmen
Ö10	Kadın	21	Lisans	Başöğretmen

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, lisansüstü eğitim, kıdem ve unvan durumlarına göre dağılımı;

Cinsiyet; Kadın: 5 Sosyal Bilgiler öğretmeni, erkek: 5 Sosyal Bilgiler öğretmeni.

Lisansüstü Eğitim; Lisans mezunu: 7 öğretmen, Yüksek lisans mezunu: 3 öğretmen.

Mesleki kıdem durumu; 0–5 yıl kıdem aralığındaki öğretmenler 2, 6–10 yıl kıdem aralığındaki öğretmenler 5, 11–20 yıl kıdem aralığındaki öğretmenler 2, 21 yıl ve daha yüksek kıdemdeki öğretmenler 1, Unvan durumu; öğretmen: 7, uzman öğretmen: 2, Başöğretmen: 1 şeklindedir.

3.2.2. Öğrenci Katılımcıları

Bu çalışmada kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem, verilere kolayca ulaşmanın yanı sıra çalışmanın daha hızlı, pratik ve daha az maliyetle sürdürülmesini sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Kolay örneklemin bu özelliğinden yola çıkarak çalışma grubu olarak araştırmacının görev yaptığı okulda eğitim gören 7. Sınıf ortaokul öğrencileri tercih edilmiştir. Bu çalışmada çalışma grubunu; İstanbul ilinin Gaziosmanpaşa ilçesinde yer alan bir ortaokulda 2023 – 2024 eğitim yılı içerisinde eğitim gören, 10’u kız 9’u erkek Sosyal Bilgiler dersi alan toplam 19 7. Sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler hakkında ayrıntılı Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2

Öğrenci Katılım Bilgileri

Özellikler		F	Toplam
Cinsiyet	Erkek	9	19
	Kız	10	
Yaş	12 Yaş	5	19
	13 Yaş	14	
Sınıf Seviyesi	7. Sınıf	19	19

Tablo 2 incelendiğinde araştırma grubunun 10’unu kız öğrencilerin, 9’unu erkek öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Öğrencilerin kodlanmasında ise her bir öğrenciye sıra numarası verilerek öğrencilerin kodlanma işlemi tamamlanmıştır. Sıra numarasının başına “Ö” ifadesi kullanılmıştır. Örnek olarak; sıra numarası 5 olan öğrenci için “Ö5” şeklinde kodlanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırmasıyla yürütülen bu çalışmada veri toplama araçlarından görüşme, katılımcı gözlem, okul dışı geziler ve doküman inceleme teknikleri kullanılmıştır.

Görüşme. İnsanların duygu, düşünce ve algılarını ayrıntılı ve derin bir şekilde incelemek için yine o kişi ile birebir iletişim kurmak gerekir. Görüşme, kurulan iletişim aracılığıyla kişiden kişiye değişen olgu, deneyim, duygu ve düşüncelere açık uçlu sorular aracılığıyla ulaşmayı sağlayan bir araştırma tekniğidir (Türnüklü, 2000). Bu araştırmada görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı soruları daha önceden belirler. Fakat araştırma sırasında daha derinlemesine yanıtlar için ayrıntılara inilebilir ve ek sorular sorulabilir (Kılıcı, 2019). Araştırmanın kuramsal temelleri oluşturulduktan sonra görüşme formunda yer alması düşünülen sorular Sakarya Üniversitesi'nde görev yapmakta olan iki öğretim üyesi ve danışman öğretim üyesi ile görüşülmüştür. Daha sonra elde edilen verilerden yararlanılarak görüşme formuna son hali verilmiş ve katılımcılara yöneltilmiştir. Değişimi tespit etmek amacıyla öğrencilerle etkinlikleri uyguladıktan sonra yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır.

Okul dışı Geziler. Okul dışı öğrenme, yapılandırılmış öğrenme etkinliklerinin sınıf dışında, çevre ve toplum gibi değişik ortamlarda gerçekleştirilmesidir (Bunting, 2006). Okul dışı ortamlarda yapılan eğitim doğada ve yaşanan çevrede yapılan amaçlı eğitim etkinliklerini ve öğrenme süreçlerini kapsarken; sınıf içinde yapılan öğrenmelere göre daha az yapılandırılmış ve daha çok kendiliğinden gelişebilen bir süreçtir (Öztürk, 2009). Okul dışı eğitim ortamları öğrencilerin sınıf içinde yaptığı etkinliklerle öğrendikleri konuları okul dışı ortamlarda doğrudan deneyimleyecekleri, bizzat yaparak-yaşayarak öğrenme fırsatı bulabilecekleri, gerçek yaşamda karşılaştıkları problemleri gözlem ve deneyler ile çözüme kavuşturabilecekleri ve sonunda daha kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirecekleri yerlerdir (Kubat, 2018). Öğrenciler, okul dışı öğrenme ortamları olarak özellikle müzelerde geleneksel sınıf ortamlarından daha aktif katılabilirler. Bu nedenle okuldaki etkinlikleri tamamlayıcı ve bilgilerin tecrübe edilmesi için müzeler biçilmiş birer kaftan gibidir. (Coşkun Keskin, Kaplan, 2012). Öğrenciler okulda öğrendiklerini müzedeki öğrenme ortamlarıyla pekiştirirler, öğrendikleri teorik bilgiler ile günlük yaşam arasında ilişki kurarlar ve okulda öğrendiği bilgileri günlük hayata daha kolay transfer edebilirler (Genç ve ark., 2019). Böylece gerçek yaşam problemlerine çözüm yolu ararlarken önceden deneyimlemiş, neden-

sonuç ilişkisi kurmuş ve o problemi sorgulamış olurlar. Bu araştırmada da belirli gün ve haftalarda sınıf içinde yapılacak etkinlik öncesinde okul dışı öğrenmeler olarak özellikle müze gezileri yapılmıştır. Bu sebeple Dolmabahçe sarayı, 18 Mart Çanakkale Zafer Müzesi ve M. Akif Ersoy'un kabri ziyaret edilmiştir.

Doküman inceleme. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Dokümanlar yazılı veya görsel olarak her türlü materyali kapsayarak geçerli bilgilere ulaşmayı sağlar. (Baş ve Akturan, 2008). Örneğin; ders kitapları, öğrenci kayıtları, dosyalar, ders ödevleri, öğretmen veli görüşme notları, günlükler, yazışmalar, öğretmen ders planları vb, yazılı materyali oluştururken; film, video ve fotoğraf vb. ise görsel materyalleri oluşturmaktadır. Bu araştırmada etkinlik formları, öğrenciler tarafından ortaya çıkan söylemler doküman olarak toplanarak incelenmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreçleri

Nitel araştırma yöntemlerinde çok çeşitli veri toplama araçları kullanılmasından dolayı verilerin işlenmesi, kategorize edilmesi ve yazıya geçirilmesi önemli bir noktadır. Yazıya dökme; uygulamalar süresince yapılan okul dışı ve sınıf içi etkinliklerin, bireysel ve grup görüşmelerinin yazılı forma aktarılmasıdır. Bu yapılan işlem yazıya dökme (transkripsiyon) olarak adlandırılmaktadır. Yazıya dökme çok zahmetli; ancak güçlü bir yorumlama için kaçınılmazdır. Yapılacak olan yorumlama tekniklerinin çoğu yazıya dökmeye dayanır (Mayring, 2011). Araştırma sırasında görüşme, uygulama ve etkinliklerden elde edilen söylemler, yazılı dokümanlar öğretmen ve öğrencilere verilen kodlarla birlikte bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu işlem sırasında “Times New Roman” yazı karakteri ve “12 punto” kullanılmıştır. Bu yazı formu ile bu çalışma kapsamında Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanan belirli gün ve haftalarda değerler eğitime dair etkinliklerde görüşmelerle birlikte yaklaşık olarak 500 sayfa transkript elde edilmiştir. Tüm bu çalışmalar doküman olarak ele alınmış ve incelenmiştir.

Gerçekleştirilen bu çalışmada araştırma süreci;

- 1.Problem durumunun belirlenmesi
- 2.Literatür taramasının yapılması,

- 3.Öğretmen görüşmelerinin yapılması
- 4.Öğretmen görüşmeleri sonrası durum tespiti yapılması ve uygulanacak belirli gün ve haftaların belirlenmesi
- 5.Eylem planı çerçevesinde etkinliklerin oluşturulması
- 6.Öğrenci Çalışma grubunun belirlenmesi ve velilerden izin alınması
- 7.Gerekli izinlerin alınması (Okul, Etik Kurul ve MEB izinleri)
- 8.Belirlenen belirli gün ve haftalara dair uygulamaların gerçekleştirilmesi
- 8.1 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı etkinliklerinin uygulanması
- 8.2 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası etkinliklerinin uygulanması
- 8.3 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü etkinliklerinin uygulanması
- 8.4 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü etkinliklerinin uygulanması
9. Uygulama sürecinde elde edilen verilerin düzenlenmesi
10. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin analiz edilmesi
- 10.1 Verilerin kodlanması
- 10.2 Kodlanan verilerin temalaştırılması
- 10.3 Kod ve temaların düzenlenmesi
- 10.4 Bulguların yorumlanması

Aşamalarından oluşmuştur. Yukarıda yer alan aşamalara dair zaman çizelgesi aşağıda tablo 3' te verilmiştir.

Tablo 3

Veri Toplama Süreci ve Eylem Zaman Çizelgesi

Veri Toplama	Eylemler	2022-2023 Eğitim Yılı	2023 Yaz Tatili	Eylül 2023	Ekim 2023	Kasım 2023	Aralık 2023	Ocak 2024	Şubat 2024	Mart 2024	Nisan 2024	Mayıs 2024	
Adım 1	Problem durumunun belirlenmesi	✓											✓
Adım 2	Literatür taramasının yapılması,	✓	✓										✓
Adım 3	Öğretmen görüşmelerinin yapılması			✓									✓

Adım 4	Öğretmen görüşmeleri sonrası durum tespiti yapılması ve uygulanacak belirli gün ve haftaların belirlenmesi			✓								✓
Adım 5	Eylem planı çerçevesinde etkinliklerin oluşturulması			✓								✓
Adım 6	Öğrenci çalışma grubunun belirlenmesi ve velilerden izin alınması			✓								✓
Adım 7	Gerekli izinlerin alınması (Okul, Etik Kurul ve MEB izinleri)				✓	✓						✓
Adım 8	Belirlenen belirli gün ve haftalara dair uygulamaların gerçekleştirilmesi				✓	✓			✓			✓
Adım 8.1	29 Ekim Cumhuriyet Bayramı etkinliklerinin uygulanması				✓							✓
Adım 8.2	10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası etkinliklerinin uygulanması					✓						✓
Adım 8.3	12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü etkinliklerinin uygulanması								✓			✓
Adım 8.4	18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü etkinliklerinin uygulanması								✓			✓
Adım 9	Uygulama sürecinde elde edilen verilerin düzenlenmesi								✓			✓
Adım 10	Araştırma sürecinde elde edilen verilerin analiz edilmesi							✓	✓	✓	✓	✓

3.4.1. Problem Durumunun Belirlenmesi

Günümüzde, hayatımızı şekillendiren değerlerin ehemmiyeti göz ardı edilemez bir gerçektir. Değerlerin kazanılmasında belirli gün ve haftalar, içerik olarak toplumun yaşam biçimini yansıtarak, öğrencilere sosyal öğrenme alanları sunar. Ayrıca değerlerin okullarda kazandırılmasında Sosyal Bilgiler dersi büyük bir rol oynamaktadır. Değerin küçük yaşlardan itibaren kazandırılmasının gereği bu araştırmada Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftalar bağlamında değerler eğitimi konusunun incelenmesinde etkili olmuştur. Konunun öneminden hareketle araştırmacı ve araştırma sürecinde danışmanlık yapacak öğretim üyesi tarafından araştırma konusu olarak Sosyal Bilgiler öğretmenleriyle yapılan görüşmeler üzerine yapılan durum tespiti neticesinde belirlenen belirli gün ve haftaların odak alındığı etkinlikler çerçevesinde Sosyal Bilgiler derslerinde değerler eğitimi odaklı bir öğretim ortamı tasarlamak ve bu yaklaşımın uygulanabilirliğinin incelenmesine karar verilmiştir.

3.4.2. Literatür Taramasının Yapılması

Araştırma konusunun belirlenmesinin ardından literatürde Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanan belirli gün ve haftalara dair çalışmalar incelenmiştir. Sosyal Bilgiler derslerini kapsayan çalışmalara ek olarak belirli gün ve haftalara dair yapılmış olan diğer araştırmalardan da yararlanmıştır. Ayrıca literatürde yer alan yerli kaynakların yanında konuyla ilgili yabancı kaynaklarda incelenmiştir. Tüm bu çalışmaların sonucunda Sosyal Bilgiler derslerini kapsayan belirli gün ve haftalar bağlamında değerler eğitimi konusuna dair çalışmaların yeterli olmadığı görülmüştür.

3.4.3. Öğretmen Görüşmelerinin Yapılması

Araştırmanın öğretmen katılımcılarını İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde 2023–2024 eğitim-öğretim yılı içerisinde resmi devlet okullarında görev yapan 5 farklı okuldan 5 kadın ve 5 erkek olmak üzere toplam 10 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. 11 - 17 Eylül

2023 tarihleri arasında Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenler görüşme esnasında gerekli hassasiyeti göstermişlerdir. Sosyal Bilgiler Öğretmenleriyle yapılan görüşmeler neticesinde ortaya çıkan tabloya göre durum tespiti yapılmış ve Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların değerlerin kazandırılmasında yeterince aktif kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda değerlerin kazandırılmasına yönelik olarak belirli gün ve haftalar belirlenmiş ve belirlenen gün ve haftalarla ilgili sosyal bilgiler dersi kapsamında değerler eğitime yönelik belirlenen gün ve haftanın olduğu tarihlerde uygulanacak bir eylem planı çerçevesinde, okul dışı ve sınıf içi etkinlikler hazırlama aşamasına geçilmiştir.

3.4.4. Öğretmen Görüşmeleri Sonrası Durum Tespiti Yapılması ve Uygulanacak Belirli Gün ve Haftaların Belirlenmesi

Yapılan öğretmen görüşmeleri sonrası Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelenmiş, ilgili değer ve kazanımların belirlenmesi aşamasında öğretmenlerin Sosyal Bilgiler derslerinde en çok uygulanabileceğini dile getirdikleri, ulusal ve milli farkındalığı sağlamak amacıyla öğrencilere birçok değer kazandırılabilceği 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 12 Mart İstiklal Marşının Kabulü ve M. Akif Ersoy'u anma Günü, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü olarak dört belirli gün ve hafta temele alınmıştır. Bu günlerin başında Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun simgesi ve Türk milleti için büyük bir gurur kaynağı olan 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı gelmektedir. Atatürk'ün önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti, yüzüncü yılında Atatürk'ün gösterdiği hedefler ışığında demokrasi, eşitlik ve özgürlük ilkeleri doğrultusunda yoluna devam etmektedir. Aynı zamanda 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, Türk milletinin değerlere olan bağlılığını ve Cumhuriyet'in kazanımlarını kutlamak için bir vesile olarak her yıl büyük bir heyecanla kutlanmaktadır. Atatürk, Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinin önderi, Türk milletinin birlik, bağımsızlık ve çağdaşlık ideallerine olan bağlılığının mimarı olarak unutulmaz bir liderdir. Türk milletinin ortak değerlerine duyulan derin saygının bir ifadesi olarak 10 Kasım, ülkemiz için bir anma ve birleşme günüdür. İstiklal Marşı, Türk milletinin Türk milletinin mücadele azmini, vatan sevgisini, bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini en güzel şekilde ifade eden marştır. 12 Mart, M. Akif Ersoy'un eserinin

önemini anlamak ve Türk milletinin vatan sevgisini kutlamak için bir vesiledir. 18 Mart, Çanakkale Savaşı'nda Türk milleti büyük bir fedakârlıkla vatanını korumuş ve destanlar yazmıştır. Aynı zamanda Türk milletinin tarihindeki en önemli dönüm noktalarından biri olan 18 Mart Çanakkale Savaşı'nda verilen bu büyük mücadeleyi ve zaferi sağlayan değerleri genç nesillere aktarmak gerekmektedir. Bu bağlamda öğretmenler tarafından en çok dile getirilen ve Sosyal Bilgiler dersleri kapsamında birçok değer merkeze alınabileceği MEB tarafından belirlenen 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü'ne dair değerler eğitime yönelik okul dışı ve sınıf içi uygulamaların yapılması uygun görülmüştür.

3.4.5. Eylem Planı Çerçevesinde Etkinliklerin Oluşturulması

Yapılan öğretmen görüşmeleri sonrasında mevcut durum tespit edildikten sonra problemlerin çözülmesine katkı sağlayabilmek ve değer temelli bir öğretim ortamı oluşturmak amacıyla eylem planı oluşturulmuştur. Eylem planı çerçevesinde Sosyal Bilgiler öğretmenleriyle yapılan görüşmeler neticesinde uygulanacak belirli gün ve haftalarda değerler eğitime yönelik etkinliklerle ilgili alan araştırması yapılmıştır. Eylem planı, öğretmen görüşmeleri sonrası durum tespiti yapılmasının ardından Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ulusal ve milli farkındalığı sağlamak amacıyla değerlerin kazandırılmasında daha etkili olacağı düşünülen 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü olarak dört belirli gün ve hafta etrafında 20 ders saatini içeren 22 sınıf içi etkinlik ve ortalama 5'er saat süren 3 okul dışı etkinliği kapsamıştır. Eylem planı kapsamında uygulanacak olan etkinlikler, araştırmacı ve danışman öğretim üyesi tarafından geliştirilmiştir. Etkinlikler geliştirilirken değer ve becerilerle uygun olmasına ve eylem planı öncesinde tespit edilmiş olan sorunların çözümlerine katkı sağlayacak şekilde oluşturulmasına dikkat edilmiştir. Etkinliklerin iş birliği temelli ve yapılandırmacı eğitim felsefesi anlayışına uygun olarak tasarlanmasına dikkat edilmiştir. Etkinlikler uygulanmaya başlamadan önce etkinliklerin uygulama tarihleriyle ilgili uygulama yapılacak belirli gün ve haftalar dikkate alınarak planlama yapılmış ve bu plana uyulmuştur. Araştırmanın veri toplama araçları başlığı altında da belirtildiği üzere, öğretmenlerin belirli gün ve haftalara dair görüşlerini ortaya koymak amacıyla yarı

yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Ayrıca öğrencilere, belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler derslerinde değerlerin kazandırılmasına dair değerler eğitimi odaklı bir öğretim ortamının oluşturulması amacıyla da Sosyal Bilgiler derslerinde öğretmen görüşmeleri sonrası durum tespiti yapılarak belirlenen belirli gün ve haftaların odak alındığı etkinlikler hazırlanmış ve görüşme formu oluşturulmuştur. Konuyla ilgili danışman öğretim üyesinden destek alınmış ve hazırlanan etkinliklerle ilgili bilgilendirme amaçlı veli toplantısı yapılmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra etkinlikler uygulanmaya başlamıştır. Tasarlanan etkinliklerin eylem planı dahilinde uygulama süreçleri “Etkinliklerin Uygulanması” başlıkları altında ve tasarlanan etkinlikler de “Ekler” bölümünde sunulmuştur.

3.4.6. Öğrenci Çalışma Grubunun Belirlenmesi ve Veli İzinlerinin Alınması

Bu araştırma, araştırmacının görev yaptığı okulda Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların odak alındığı etkinlikler çerçevesinde değerler eğitimi odaklı bir öğretim ortamı tasarlamak ve bu yaklaşımın uygulanabilirliğini ortaya koymak amacıyla araştırma, ilköğretim 7. sınıf düzeyindeki 19 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerine dair ayrıntılar ekte sunulmuştur (Bkz. Ek 1). Ayrıca araştırmanın etik olarak gerçekleşmesi adına çalışma grubunda yer alan öğretmenlerden gönüllü onam formu alınmış ve öğrencilerin velilerine izin belgesi gönderilerek yazılı izinleri alınmıştır (Bkz. Ek 2)

3.4.7. Gerekli İzinlerin Alınması (Okul, Etik Kurul ve MEB İzinleri)

Araştırmacı gerçekleştirilecek çalışmalar hakkında okul idaresini bilgilendirmiş, sözlü ve yazılı onayı almıştır. Ayrıca velilerden alınan izin belgeleri okul idaresi tarafından incelenmiştir. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığı ile etik kurulu izni alınmış ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Valilik makamından gerekli izinler için başvurular yapılmıştır. Gerekli izinlere başvurunun yapılması ve izinlerin alınmasıyla belirli gün ve haftalara dair öğretmen görüşmeleri ve belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanmak üzere hazırlanan değerler eğitimi temelli etkinlikleri uygulama süreçleri başlamıştır.

3.4.8. Belirli Gün ve Haftalara Dair Uygulamaların Gerçekleştirilmesi

Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların merkeze alındığı değerler eğitimi odaklı öğretim yöntemlerinin, öğrencilerin değerlerle ilişkisini güçlendirme potansiyelini ve öğrenme deneyimlerini nasıl zenginleştirebileceğini daha yakından incelemek amacıyla öğretmen görüşmeleri sonrasında belirlenen önemli gün ve haftalara dair okul dışı geziler, sınıf içi etkinlikler ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen çalışmaların ayrıntıları aşağıda sırayla verilmiştir.

3.4.8.1. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinliklerinin Uygulanması

Sosyal Bilgiler dersinde belirli gün ve haftaların kullanımının değerler eğitimi açısından ne şekilde bir katkı sağlayabileceğini incelemek amacıyla uygulanan ilk önemli gün ve hafta 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı olmuştur. Bugüne dair 27-30 Ekim 2023 tarihleri arasında Sosyal Bilgiler derslerinde sınıf içinde “Cumhuriyetin İlanına Dair Bir Canlandırma”, “Atatürk’ün Ağzından 29 Ekim Gecesi”, “Cumhuriyet’in İlanı”, “M. Kemal Atatürk’ün Cumhuriyetin İlanıyla İlgili İlk Söylemleri”, “Bir Şeyler” ve “Millî Mücadele Kahramanları ve İstiklal Hikayesi” etkinlikleri uygulanmıştır. Öğrencilerin uygulamada yaptığı etkinlikler, gerçekleştirilen ön ve son görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Daha sonra elde edilen veriler analiz edilmiştir. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı’na dair uygulanan tüm etkinlikler çalışma sonuna eklenmiştir (Bkz. Ek 9)

3.4.8.2. 10 Kasım Atatürk’ü Anma Günü ve Atatürk Haftası Etkinliklerinin Uygulanması

Araştırmada uygulanan ikinci önemli gün ve hafta 10 Kasım Atatürk’ü Anma ve Atatürk Haftası olmuştur. Bu önemli gün kapsamında 8 Kasım 2023 tarihinde okul dışı etkinlik olarak Dolmabahçe Sarayı Ziyareti yapılmıştır. 9-10 Kasım 2023 tarihlerinde ise sınıf içinde “Dolmabahçe’ye Doğru”, “Işıldayan Mavi Gözlerin İzinde; Bir Devrin Tanığı Dolmabahçe”, “10 Kasım’da Sessizliğe Bürünen Dolmabahçe”, “Maziden Bugüne”, “Hiçbir Zaman Unutulmayacak Bir Molanın Hikâyesi” ve “Kelimelerle Atatürk Portresi” etkinlikleri

uygulanmıştır. Gerçekleştirilen tüm çalışmalar fotoğraf, video çekimleri ve yazılı notlar şeklinde kaydedilmiştir. 10 Kasım Atatürk'ü Anma ve Atatürk Haftası'na dair uygulanan tüm etkinlikler çalışma sonuna eklenmiştir (Bkz. Ek 18)

3.4.8.3. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü Etkinliklerinin Uygulanması

Araştırmada uygulanan üçüncü önemli gün ve hafta 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü olmuştur. Bu önemli gün kapsamında 12 Mart 2024 tarihinde okul dışı etkinlik olarak İstiklal Marşımızın yazarı M. Akif Ersoy'un kabrine Ziyaret düzenlenmiştir. Şairimizin kabri başında İstiklal marşı okunarak dualar edilmiştir. 12-13 Kasım 2024 tarihlerinde ise sınıf içinde “Şehitlerin Gölgesinde M. Akif Ersoy'un Kabrinde”, M. Akif Ersoy'un Kabrinde İstiklal Marşı”, “İstikbalimi Düşünmedim İstiklalimi Düşündüğüm Kadar” ve “İstiklal Marşı'mıza Dair Belgeler” etkinlikleri uygulanmıştır. Gerçekleştirilen tüm çalışmalar fotoğraf, video çekimleri ve yazılı notlar şeklinde kaydedilmiştir. Daha sonra elde edilen veriler analiz edilmiştir. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü'ne dair uygulanan tüm etkinlikler çalışma sonuna eklenmiştir (Bkz. Ek 25)

3.4.8.4. 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü Etkinliklerinin Uygulanması

Araştırmanın bir diğer önemli gün de 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü olmuştur. Tarihimiz açısından çok önem arz eden bu önemli gün kapsamında Çanakkale Şehitliği'ne gezi planlanmış fakat zaman ve maddi nedenlerden dolayı okul dışı etkinlik olarak 18 Mart 2024 tarihinde İstanbul iline bağlı Bağcılar ilçesinde bulunan 18 Mart Çanakkale Zafer Müzesi ziyaret edilmiştir. 19 Mart 2024 tarihlerinde ise sınıf içinde “Zafer Müzesi Etkinliği Gezi Notları”, “Cebecioğlu İbrahim'in Mektubu”, “Anzaklı Ömer”, “57. Alay ve Bomba Sırtı Vakası”, “Ülkenin İstiklalini Sırtlanan Kahraman: Seyit Onbaşı” ve “Çanakkale Türküsü” etkinlikleri uygulanmıştır. Daha sonra elde edilen veriler analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen tüm çalışmalar fotoğraf, video çekimleri ve yazılı notlar şeklinde

kaydedilmiştir. 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitlerini Anma Günü'ne dair uygulanan tüm etkinlikler çalışma sonuna eklenmiştir (Bkz. Ek 30)

3.4.9. Elde Edilen Verilerin Düzenlenmesi

Araştırmanın öğretmen grubu ile gerçekleştirilen görüşmeler sonucu elde edilen veriler tek tek yazılı hale getirilmiştir. Bu doğrultuda öğretmen görüşmeleri sonucunda elde edilen veriler gizliliğin korunması adına öğretmen isimleri kodlanarak aktarılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlere sıra numarası verilerek Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde kodlandırılmıştır. Öğretmen görüşmelerinde olduğu gibi yine aynı şekilde öğrenci görüşmelerinde ve uygulanan etkinliklerde de öğrencilerin birbirinden ayrılması için her öğrenciye sıra numarası verilerek gizliliğin korunması adına öğrenci isimleri de Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde kodlanarak aktarılmıştır. Öğretmen ve öğrenci görüşmeleri yanı sıra öğrencilerle yapılan uygulamalarda elde edilen söylem örnekleri tek tek numaralandırılarak ifade edilmiştir.

3.4.10. Uygulama Sürecinde Elde Edilen Verilerin Analizinin Yapılması

Bu araştırmada araştırma sürecinde elde edilen verilerin analizinde nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi elde edilen verilerin kavramsallaştırılması, ortaya çıkan bu kavramların düzenlenmesi ve bu düzenlemeler neticesinde temaların oluşturulması hedeflenir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Gerçekleştirilen bu araştırmada da toplanan veriler kodlanmış ve daha sonra bu kodlar düzenlenerek temalar oluşturulmuştur.

İçerik analizinin bir diğer hedefi sözel olmayan verileri analizler sonunda frekans ve yüzde tabloları aracılığıyla nicelleştirmektir (Balcı, 2016). İçerik analizine göre daha yüzeysel olan betimsel analizde ise, araştırmacının daha önce belirlediği kavramsal çerçeve temalar doğrultusunda veriler özetlenir veya yorumlanır. Verilerin analizi neticesinde ortaya çıkan bulgular yorumlanırken araştırma grubunda yer alan katılımcıların görüşlerine doğrudan yer verilir (Gürbüz ve Şahin, 2017). Bu araştırma kapsamında yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler ortaya çıkan temalar doğrultusunda betimsel analiz yöntemiyle

özetlenerek yorumlanmıştır. İçerik analizi esnasında öğretmen ve öğrenci ifadelerine doğrudan yer verilerek katılımcıların duygu ve düşünceleri net olarak yansıtılmıştır.

Nitel araştırmalarda içerik analizine göre verilerin analizi kodlama, temalaştırma, oluşturulan kod ve temaların düzenlenmesi neticesinde son olarak bulguların tanımlanarak yorumlanması olmak üzere dört aşamada gerçekleşmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Aşağıda bu araştırmanın veri analiz süreci kodlama, temalaştırma, verilerin kod ve temalara göre düzenlenmesi ve bulguların yorumlanması şeklinde dört basamak halinde verilmiştir.

Şekil 1. İçerik analizinin aşamaları

Kodlama. Veri analizinin ilk basamağı olan bu aşamada veriler anlamlı bölümlere ayrılarak isimlendirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmada, araştırma sürecinde elde edilen ham veriler okunarak doküman haline getirilmiş ve anlamlı bölümler halinde kodlanmıştır. Örneğin öğretmenlerin ve öğrencilerin söylemlerine yansıyan “geçmişî hatırlama”, “toplumsal dayanışma”, “vatandaşlık bilincinin oluşması”, “ortak değerlerde buluşma”, “özgürlük”, “vatanseverlik”, “birlik ve beraberlik”, “insan sevgisi”, “bağımsızlık”, “hüzün dolu bir gün”, “katlanılan zorluklar ve fedakârlıklar”, “vatanı kurtaranlara karşı borçlu olmamız”, “vatansever bir Türk evladı” gibi veriler sınıflandırılarak kodlanmıştır.

Temalaştırma. İçerik analizinde oluşturulan kodlardan birbiriyle ilişkili olanlar ortak bir tema etrafında sınıflandırılır. Böylece kodlanan bu veriler temalarla daha anlaşılır ve düzenlenebilir hale getirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada oluşturulan kodlar belirli temalar altında toplanmıştır. Örneğin; vatanseverlik, sevgi, saygı, bağımsızlık, fedakârlık kodları “değer teması” altında, eşitlik, adalet, seçme ve seçilme hakkı kodları “insan haklarına dair unsurlar teması” altında, yas, mutluluk, üzüntü gibi kodlar “duygu teması” altında, milletimizi temsil eden şiir, saygıyla okunan marşımız, ülkemizi anlatan metin “eser teması” altında sınıflandırılmıştır.

Verilerin kod ve temalara göre düzenlenmesi. Bu aşamada okuyucunun verilere ilk elden erişmesi için verilerin net ve nesnel olarak açıklanması ve sunulması gerekir. Böylece bir diğer aşamada toplanan verilerden elde edilen bulguların yorumlanması daha verimli olacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmanın bu aşamasında aynı kod veya tema

içerisine dâhil olan veriler tanımlanmış ve bu veriler birbiriyle bağlantılı bir şekilde okuyucuya sunulmuştur. Ayrıca bu bölümde herhangi bir görüş veya yorum yer almamış veriler olduğu gibi doğrudan aktarılmıştır.

Bulguların yorumlanması. Bu aşamada daha önce oluşturulan kod ve temalar aracılığıyla gerçekleştirilen sınıflandırılmalardan faydalanılmıştır. Bu sınıflandırmalar konunun farklı yönlerinin incelenmesi ve aynı zamanda farklı öğelerin konuya olan etkisinin incelenmesi açısından önemlidir (Balcı, 2016). Veri toplama sürecinin son aşaması olan bulguların yorumlanması bölümünde verilerin anlamlandırılması ve bu verilerin birbiriyle olan bağlantılarının açığa çıkarılması amaçlanır. Ayrıca bu bölümde bulgulardan sonuç çıkartılması ve bu sonuçların önemine dair önerilerde bulunulması da hedeflenen önemli amaçlar arasındadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve ilköğretim 7. Sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen çalışmalar sonucu elde edilen bulguların yorumlanması aşamasında, öğretmenlerin belirli gün ve haftalara dair algılarına yönelik bakış açıları ortaya çıkarılarak durum tespiti yapılmıştır. Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların odak alındığı etkinlikler çerçevesinde değerler eğitimi odaklı bir öğretim ortamı tasarlamak ve bu yaklaşımın uygulanabilirliğini göstermek amacıyla uygulanan etkinlikler öncesi ve sonrasında öğrencilerin bakış açıları anlamlandırılmaya ve bulgular arası ilişkiler açıklanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda öğretmen ve öğrencilerin konularla ilgili görüşlerine doğrudan yer verilerek bulguların kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde tutarlılıkları sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca araştırmacının çalışma grubunun araştırmacının derslerine girdiği kendi öğrencileri olması ve tüm bu çalışma aşamalarını kendisinin yürütmesi bulguların yorumlanması, anlamlandırılması ve sonuçlarının çıkarılmasında çalışma sürecine olumlu yönde etkisi olmuştur.

3.5. Geçerlik ve Güvenirliğin Gerçekleştirilmesi

Lincoln ve Guba, nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirliliği artıracak strateji önerilerinde bulunurken, iç geçerlik yerine inandırıcılık, dış geçerlik kavramı yerine aktarabilirlik kavramlarını kullanmıştır. Yine nitel araştırma açısından uygun olduğunu düşünerek iç güvenirlilik yerine tutarlık, dış güvenirlilik yerine teyit edilebilirlik kavramları tercih

edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Aşağıda bu kavramlara yönelik yöntemler ayrıntılarıyla verilmiştir.

İnandırıcılık (İç geçerlik). Bilimsel bir araştırmanın inandırıcılığının sağlanması, araştırma sürecinin ve sonuçların objektif olarak okuyucuya sunulmasına dayalıdır. Ayrıca araştırma sürecinde toplanan verilerin, elde edilen bulguların, araştırma sürecinin ve elde edilen sonuçların başka bir araştırmacı tarafından kontrol edilebilir olması araştırmalarda inandırıcılığı artırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Yapılan bu araştırmada inandırıcılığın artırılması için öğretmen ve öğrencilerin söylemleri esas alınarak oluşturulan kodlar ve temalar, değerler eğitimi alanında uzman olan danışman ve uygulamaları gerçekleştiren araştırmacı iş birliğiyle oluşturulmuştur. Kod ve temaların oluşturulmasında gerekli durumlarda ise farklı uzmanlardan da destek alınmıştır. Temaların oluşturulmasında kodlar esas alınmış ve literatürdeki benzer çalışmalardan da faydalanılmıştır. Araştırmanın veri toplaması aşamasında öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmelerle birlikte, öğrencilerle yapılan etkinlikler de göz önünde bulundurularak görüşme ve doküman inceleme veri toplama teknikleri birlikte kullanılmıştır. Araştırmacının çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin öğretmeni olması elde edilen verilerin nesnel ve ayrıntılı olarak toplanmasında etkili olmuştur. Araştırmanın tüm aşamaları ayrıntılı olarak bölüm ve başlıklar halinde okuyucuya sunulmuştur. Elde edilen tüm bu bulgu ve sonuçlar şeffaf olarak aktarılmış ve sunulmuştur.

Aktarılabilirlik (Dış geçerlik). Nitel araştırmalarda incelenen sosyal olgu ve olaylar zamana ve mekâna göre değişiklik gösterebilmektedir. Ayrıca nitel araştırmalarda tüm evreni temsil edecek kadar örneklem grubu ile çalışmak mümkün değildir. Tüm bu durumlar, nitel yollar ile elde edilen bulguların tüm evrene genellenebilirliğini mümkün kılmamakla beraber sınırlı genellemeler yapmaya neden olmaktadır. Nitel araştırmalar gerçekleştirilirken araştırmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurulmalı ve veriler ayrıntılı olarak betimlenerek araştırma raporuna eklenmelidir (Karataş, 2015). Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve ilköğretim 7. Sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen bu çalışmada genellenebilirliğin artırılabilmesi için araştırma sürecinde elde edilen ham veriler betimlenerek şeffaf bir şekilde okuyucuya sunulmuştur. Ayrıca çalışma grubunun demografik özellikleri tüm ayrıntılarıyla rapora eklenmiştir.

Tutarlılık. Bir çalışmanın tekrar yürütülmesi sonucunda aynı sonuçları vermesi araştırmanın tutarlılığıyla ilgilidir (Karataş, 2015). Nitel araştırmalarda olay ve olguların sürekli değişkenlik göstermesi nicel araştırmalarda ön plana tekrar edilebilirliği engellemektedir. Nitel araştırmalarda tutarlılık, olay ve olguların değişkenliğinin kabul edilmesine ve bu

değişkenliği araştırmaya tutarlı bir şekilde yansıtılmasına dayanan bir yaklaşımla incelenir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Gerçekleştirilen bu araştırmada araştırmacı görüşme soruları sorulurken tüm sorularda benzer yaklaşımlarda bulunmuş ve kayıt altına almıştır. Ayrıca elde edilen veriler ile sonuçlar arasında ilişki incelenerek tutarlık sağlanmaya çalışılmıştır.

Teyit edilebilirlik. Nitel araştırmalarda teyit edilebilirliğin sağlanması için araştırma sonunda elde edilen sonuçlar ve veriler karşılaştırılarak teyit edilmelidir. Gerçekleştirilen bu araştırma da teyit edilebilirliğin artırılması amacıyla sonuçlara ulaşılırken öğretmen ve öğrenci söylemlerine yer verilmiştir. Ayrıca veri toplama esnasında elde edilen dokümanlar, görüşme kayıtları, tema ve kodlara dair veriler saklanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Öğretmenlerin Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Düşünce ve Algıları

4.1.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalara Yükledikleri Anlamlara Yönelik Bulgular

Tablo 4'te görüldüğü üzere Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftaları toplumsal (16) ve bireysel (2) açıdan ele almışlardır.

Tablo 4

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalara Yükledikleri Anlamlar

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f	Σf
Topluma yönelik	Geçmiş hatırlama	Ö1, Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	7	16
	Toplumsal dayanışma	Ö1, Ö5, Ö8, Ö9	4	
	Vatandaşlık bilincinin oluşması	Ö7, Ö8	2	
	Ortak değerlerde buluşma	Ö3, Ö4	2	
	Toplumsal konulara duyarlılık	Ö1	1	
Bireye yönelik	Ders çıkarma ve uygulama	Ö6	1	2
	Farkındalık sağlama	Ö8	1	

Tema 1. Topluma Yönelik. Öğretmenler belirli gün ve haftaları; *toplumsal* açıdan geçmiş hatırlama (7), toplumsal dayanışma (4), vatandaşlık bilincinin oluşması (2), ortak değerlerde buluşma (2), toplumsal konulara duyarlılık (1) kazandırma olarak anlamlandırmışlardır.

Kod 1. Geçmiş hatırlama. Belirli gün ve haftaların “geçmiş hatırlatma” özelliği çoğunlukla anma törenleri ile yapılmaktadır. Bu törenler ülkemizde genelde geçmişte yaşanan zaferler, önemli tarihler ve olaylar ile ilgilidir. Örneğin; 10 Kasım Atatürk’ü anmak için ölüm yıldönümünde tüm ülkede yapılan bir anma törenidir. Ya da 30 Ağustos Zafer Bayramı İstiklal Savaşını kazanıp bağımsızlığımızı geri aldığımız bir gün olarak ulusça kutlanır. Böylece önemli günler ile geçmiş hafızamızı canlı tutmuş oluruz. Bu bağlamda öğretmenler

en çok geçmişi hatırlatma (7) olgusuna odaklanmışlardır. Bu konuda aşağıdaki ğretmen söylemleri örnek verilebilir:

Ö5: Belirli gün ve haftalar benim için Türk toplumunun geçmişten günümüze gelen ve bizi bir arada tutan değerlerin hatırlandığı, toplumun birlik ve beraberlik duygusuyla hatırladığı önemli günleri ifade ediyor.

Ö4: Dayanışma içinde bizi biz yapan değerlere sahip çıkma amacıyla ulusumuz için önemli belirli gün ve haftaların anılması, hatırlanmasını ifade ediyor.

Ö10: İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yapılması gereken sosyal etkinlikler ile kutlama anma ve geçmişi hatırlama günlerini ifade ediyor.

Kod 2. Toplumsal dayanışma. Belirli gün ve haftalar toplumsal hafızayı diri tutmanın yanısıra toplumsal dayanışmanın farkındalığını sağlamayı sağlar. Bu nedenlerden dolayı araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler ğretmenleri belirli gün ve haftalara yükledikleri anlamlar çerçevesinde toplumsal dayanışma (4) olgusuna vurgu yapmışlardır. Konuyla ilgili söylem örnekleri şoyledir:

Ö9: Belirli gün ve haftalar milli ve manevi duyguların canlanması, tazelenmesi ve toplumsal olayların hatırlanması ile birlik ve beraberliği ifade ediyor.

Kod 3. Vatandaşlık bilincinin oluşması. Belirli gün ve haftaların “*vatandaşlık bilincinin oluşması*” özelliği Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinde yer alan ve özellikle milli bayramlarda kutlamalarla daha ön plana çıkan bir konudur. Bu çalışmada da öğretmenler belirli gün ve haftaların *vatandaşlık bilincinin oluşması* (2) olgusuna da değinmişlerdir. Bu konuda aşağıdaki ğretmen söylemleri örnek verilebilir:

Ö7: Belirli gün ve haftalar değerler ve kültür aktarımının bir parçası olarak eğitim öğretimde önemli bir yeri olan, vatandaşlık bilincinin oluşmasına katkıda bulunan önemli tarihleri ifade ediyor.

Kod 4. Ortak değerlerde buluşma. Belirli gün ve haftaların “*ortak değerlerde buluşma*” özelliği çerçevesinde bireylerden oluşun toplumun genel bir çerçevede birleştirilebilmesinde ortak değerlerin bireylere kazandırılması önemlidir. nemli gün ve haftaların toplumumuzun birlik ve beraberliğini sağlayan ortak değerleri vardır. Bu değerler, birlik ve beraberliğimizi sağladığı gibi, aynı zamanda övünç ve heyecan kaynağıdır. Bunlar, bizleri bir arada tutan mirasımızdır. Nitekim ortak değerlerde buluşmak, ulusal düzeyde etkili ve önemli olduğu kadar birlik ve beraberliğimizi sürdürücü bir eylem olarak etkili

olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda öğretmenler belirli gün ve haftalarda ortak değerlerde buluşma (2) özelliğine vurgu yapmaktadırlar. Bu konuda aşağıdaki öğretmen söylemleri örnek verilebilir:

Ö3: Belirli gün ve haftalar benim için toplumumuzun ortak değerlerde bulunduğu günleri ifade etmektedir. Milli, dini ve evrensel olan bu tarihlerde toplum aynı duygu ve hisleri paylaştığından hem şahsım hem de dersim adına önemli tarihlerdir.

Ö5: Belirli gün ve haftalar benim için Türk toplumunun geçmişten günümüze gelen ve bizi bir arada tutan değerlerin hatırlandığı, toplumun birlik ve beraberlik duygusuyla hatırladığı önemli günleri ifade ediyor.

Kod 5. Toplumsal konulara duyarlılık. Bir ilk ve ortaokul dersi olan Sosyal Bilgilere düşen en büyük görevlerden biri de bireyleri toplumu geliştirebilecek ve toplumsal sorunlarla ilgilenen vatandaşlar olarak yetiştirmektir. Bu görevin ilk ve ortaokul düzeyinde verilen Sosyal Bilgiler dersinin temel amaçlarından biri olması ve belirli gün ve haftalarda bu amaca yönelik etkinliklerle toplumsal konulara duyarlılığı arttırmak küçük yaşlardan itibaren başlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma kapsamında öğretmenlerin belirli gün ve haftalarda “toplumsal konulara duyarlılık” (1) özelliğine de yer verdiği görülmektedir. Bu konuda aşağıdaki öğretmen söylemleri örnek verilebilir:

Ö3: Toplumsal konulara duyarlılık, milli ve manevi değerlere saygı, geçmişin yeniden hatırlanması ve toplumsal dayanışmayı ifade ediyor.

Tema 2. Bireye Yönelik. Öğretmenler belirli gün ve haftaları; *bireye yönelik* olarak ders çıkarma ve uygulama (1), farkındalık sağlama (1) olarak anlamlandırmışlardır.

Kod 1. Ders çıkarma ve uygulama. Belirli gün ve haftaların “*ders çıkarma ve uygulama*” özelliği çoğunlukla toplumumuz açısından önemli bir anlam ifade eden tarihi günleri ve milli bayramları kutlama törenleri ile önemli bir anlam kazanmaktadır. Bu törenlerin yapıldığı önemli gün ve haftaların toplumumuzun birlik ve beraberliğini sağlayan ortak değerleri vardır. Geçmişten günümüze yaşanan olaylara baktığımızda bazı olaylardan ders çıkarmak ve geleceğe daha umutlu bakabilmek için toplumumuzu bir arada tutan değerlere bağlı kalarak olumsuz ve ayrıştırıcı olaylardan ders çıkarmak önemlidir. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında önemli günler ile geçmiş hafızamızı canlı tutmanın yanı sıra geçmişte yapılan hatalardan ders çıkararak birlik ve beraberliğimizi diri tutmak önem arz etmektedir. Bu bağlamda öğretmenler ders çıkarma ve uygulama (1) olgusuna da dikkat çekmişlerdir. Bu konuda aşağıdaki öğretmen söylemleri örnek verilebilir:

Ö6: Belirli gün ve haftalar benim için belirli gün ve olayların Millî Eğitim Bakanlığı takvimi süreciyle haftalara yansıtılmasıdır. Gerek eğitim öğretim gerekse sosyal yaşantıda bazı anılması gereken olay ve yansımalardan ders çıkarma veya uygulama olarak ifade ediyor.

Kod 2. Farkındalık sağlama. Belirli gün ve haftalar toplumsal hafızayı diri tutmanın yanı sıra toplumsal dayanışmanın ve toplumsal farkındalığın artmasını sağlamayı sağlar. Özellikle bazı 3 Aralık Dünya Engelliler Günü, 2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü, Yerli Malı Haftası, Yaşlılar Haftası, Yeşilay Haftası gibi gün ve haftaların nihai amacında öğrencilerde bir farkındalık oluşturma ve saygıyı artırma çabası yer almaktadır. Bu sebeple araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalara yükledikleri anlamlar çerçevesinde Farkındalık sağlama (1) olgusuna da vurgu yapmışlardır. Konuyla ilgili söylem örnekleri şöyledir:

Ö8: Belirli gün ve haftalar benim için toplumsal değerlerimizi unutmamayı, toplumsal dayanışma ve birlikteliği sağlamayı, tarihimizde önemli olan günlerde ecdadımızı anarak milli bilinç oluşturmayı ve toplumda bazı konuları ön plana çıkararak farkındalığı sağlamayı ifade etmektedir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalara yükledikleri anlam çerçevesinde belirli gün ve haftaların, insani ve toplumsal konularda geçmişten günümüze genellikle manevi değerlerin hatırlanması ve aktarılmasında, toplumsal dayanışma ve vatandaşlık bilincinin oluşmasında, toplumsal konulara duyarlılık ve farkındalık sağlamada, geçmişi hatırlama ve ders çıkarmada önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamışlardır. Bu bağlamda belirli gün ve haftaların Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ders içi ve ders dışı etkinliklerle uygulanmasının değerler eğitimi açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

4.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Uygulanabileceğini Düşündükleri Belirli Gün ve Haftalara İlişkin Bulgular

Tablo 5’te görüldüğü üzere Sosyal Bilgiler öğretmenleri derslerinde uygulayabilecekleri belirli gün ve haftaları; ulusal/milli farkındalık (61), bireysel farkındalık (18), sağlık ve çevre ile ilgili farkındalık (11), Kültürel farkındalık (7) olmak üzere ele almışlardır.

Tablo 5

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerde Uygulayabilecekleri Düşündükleri Belirli Gün ve Haftalar

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f	Σ f
Ulusal/milli farkındalık	29 Ekim Cumhuriyet Bayramı	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10	10	61
	12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10	10	
	18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10	10	
	10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö9,Ö10	9	
	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9	9	
	19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı	Ö3, Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10	6	
	30 Ağustos Zafer Bayramı	Ö1, Ö2,Ö6	3	
	15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü	Ö2, Ö6	2	
	İstanbul'un Fethi	Ö1, Ö5	2	
Bireysel farkındalık	10 Aralık İnsan Hakları ve demokrasi günü	Ö4, Ö7, Ö9, Ö10	4	18
	3 Aralık Engeliler Günü	Ö5, Ö7, Ö8	3	
	24 Kasım Öğretmenler Günü	Ö1, Ö6, Ö10	3	
	Yaşlılar Haftası	Ö1, Ö8, Ö9	3	
	Gaziler Günü	Ö4, Ö6, Ö8	3	
	Dünya Çocuk Hakları Günü	Ö1, Ö4	2	
Sağlık ve çevre ile ilgili farkındalık	Çevre Koruma Haftası	Ö1, Ö5, Ö6, Ö7	4	11
	Kızılay Haftası	Ö1, Ö6, Ö8	3	
	Orman Haftası	Ö4, Ö10	2	
	Yeşilay Haftası	Ö7, Ö9	2	
Kültürel farkındalık	Ahilik Kültürü Haftası	Ö4, Ö5, Ö6	3	7
	Turizm Haftası	Ö1, Ö10	2	
	Müzeler Haftası	Ö6, Ö10	2	

Tema 1. Ulusal/milli Farkındalık. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde uygulanabileceğini düşündükleri belirli gün ve haftaları; *ulusal/milli farkındalık* açısından 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı (10), 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü (10), 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü (10), 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası (9), 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı (9), 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı (6) 30 Ağustos Zafer Bayramı (3), 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik günü (2) ve İstanbul'un Fethi (2) olarak ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri bu günleri ulusal ve milli farkındalık günleri olarak ele almışlardır. Nitekim bu önemli gün ve haftalar toplumsal hafızamızı diri tutmanın yanı sıra toplumsal dayanışmanın ve toplumsal farkındalığın artmasını sağlayan yegâne önemli gün ve haftalardır.

Tema 2. Bireysel farkındalık. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde uygulanabileceğini düşündükleri belirli gün ve haftaları; *bireysel farkındalık* açıdan 10 Aralık İnsan Hakları ve Demokrasi Günü (4), 3 Aralık Engelliler Günü (3), 24 Kasım Öğretmenler Günü (3), Yaşlılar Haftası (3), Gaziler Günü (3), Dünya Çocuk Hakları Günü (2) olarak ifade etmişlerdir. Bireysel farkındalık günleri bir meslek, zümre ya da bireyler topluluğunun anıldığı, önemsendiği ve ziyaret edildiği günler olarak ifade edilebilir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin de dile getirdiği bu günler öğrencilerde Sosyal Bilgiler dersi içerisinde bireysel farkındalığı artırma olanağı açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Tema 3. Sağlık ve çevre ile ilgili farkındalık. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde uygulanabileceğini düşündükleri belirli gün ve haftaları; *sağlık ve çevre ile ilgili farkındalık* açıdan Çevre Koruma Haftası (4), Kızılay Haftası (3), Orman Haftası (2) ve Yeşilay Haftası (2) olarak ifade etmişlerdir. Sağlık ve çevre ile ilgili farkındalık günleri yaşadığımız çevrenin temiz ve yaşanılabilir olması, bireysel sağlığımız ve buna yarar sağlayan doğal çevreyi korumak açısından önemli günler olarak ifade edilebilir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin de dile getirdiği bu günler öğrencilerde Sosyal Bilgiler dersi içerisinde sağlık ve çevre ile ilgili farkındalığı artırma olanağı açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Tema 4. Kültürel farkındalık. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde uygulanabileceğini düşündükleri belirli gün ve haftaları; *kültürel farkındalık* açıdan Ahilik Kültürü Haftası (3) Turizm Haftası (2) ve Müzeler Haftası (2) olarak ifade etmişlerdir. Kültürel farkındalık gün ve haftaları yaşadığımız toplumda insanların kendi kültürlerinin kültürel çeşitliliklerini kabul etmelerini ve anlamalarını sağlar. Aynı zamanda kültürel farkındalık, insanların kendi kültürel farkındalığın geliştirilmesine yardımcı olmasının yanı sıra bireylerin kendisiyle ve başkalarıyla olan ilişkilerinde büyük bir role sahip olduğu söylenebilir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin de dile getirdiği bu günler öğrencilerde Sosyal Bilgiler dersi içerisinde kültürel farkındalığı artırma olanağı açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerde uygulanabileceğini düşündükleri belirli gün ve haftalara ilişkin cevapları incelendiğinde daha çok toplum tarafından bilinen ve kutlanan ulusal ve milli farkındalık günleri olarak temalaştırılan milli bayramlar ve anma günlerinin daha çok dile getirildiği görülmüştür. Aynı zamanda Öğretmenler Sosyal Bilgiler derslerinde bireysel, sağlık, çevre ve kültürel farkındalık ile ilgili belirli gün ve haftaların kutlanabileceği ya da anılabileceğini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak Sosyal Bilgiler öğretmenleri derslerinde birçok belirli gün ve haftanın uygulanabileceğini dile getirdiği görülmektedir.

4.1.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Uyguladıkları Belirli Gün ve Haftalar

Tablo 6’da görüldüğü üzere Sosyal Bilgiler öğretmenleri derslerinde uyguladıkları belirli gün ve haftaları ulusal/milli farkındalık (51), bireysel farkındalık (7), Kültürel farkındalık (2) olmak üzere ele almışlardır.

Tablo 6

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Uyguladıkları Belirli Gün ve Haftalar

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f	Σ f
Ulusal/Milli Farkındalık	10 Kasım Atatürk Haftası	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,	10	51
	18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü	Ö1,Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10	9	
	29 Ekim Cumhuriyet Bayramı	Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö9,Ö10	8	
	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10	8	
	12 Mart İstiklal Marşı’nın Kabulü ve Mehmet Akif’i Anma Günü	Ö1,Ö2,Ö4,Ö5,Ö8,Ö9,Ö10	7	
	29 Mayıs İstanbul’un Fethi	Ö4,Ö8,Ö9	3	
	19 Mayıs Atatürk’ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı	Ö8,Ö10	2	
	15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü	Ö1,Ö6	2	
	3 Aralık Engelliler Günü	Ö1,Ö3,Ö5	3	
	Çocuk Hakları Günü	Ö1,Ö3	2	
Bireysel Farkındalık	Yaşlılar Haftası	Ö5,Ö.8	2	7
Kültürel Farkındalık	Ahilik Kültürü Haftası	Ö4,Ö8	2	2

Tema 1. Ulusal/milli Farkındalık. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde uyguladıkları belirli gün ve haftaları; *ulusal/milli farkındalık* açısından 10 Kasım Atatürk Haftası (10), 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü (9), 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı (8), 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı (8), 12 Mart İstiklal Marşı’nın Kabulü ve Mehmet

Akif'i Anma Günü (7), 29 Mayıs İstanbul'un Fethi (3), 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü (2), ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı (2) olarak ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri derslerinde uygulanabileceğini düşündükleri belirli gün ve haftalar ve derslerinde uyguladıkları belirli gün ve haftalar karşılaştırıldığında ifadelerin ciddi anlamda azaldığı görülmektedir. Öğretmenlerin ifade ettiği belirli gün ve haftalardan yola çıkarak öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde birçok belirli gün ve haftalarda uygulamaya yer verilebileceğini ifade etmelerine rağmen kendi derslerinde bu bazı belirli gün ve haftalara yer vermediği görülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin Sosyal Bilgiler derslerinde gerekli görülmüş olmasına rağmen bazı belirli gün ve haftalarla uygulamaya yer vermediği söylenebilir.

Tema 2. Bireysel farkındalık. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde uyguladıkları belirli gün ve haftaları; *bireysel farkındalık* açıdan 3 Aralık Engelliler Günü (3), Çocuk Hakları Günü (2), Yaşlılar haftası (2) olarak ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin de dile getirdiği bu günler öğrencilerde Sosyal Bilgiler dersi içerisinde bireysel farkındalığı artırma olanağı açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Fakat öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanabileceğini düşündükleri belirli gün ve haftalar ile derslerinde uyguladıkları belirli gün ve haftalar arasındaki ifadelerinde azalma yönünde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Tema 3. Kültürel farkındalık. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde uyguladıkları belirli gün ve haftaları; *kültürel farkındalık* açısından sadece Ahilik Kültürü Haftası (3) olarak ifade etmişlerdir. Fakat öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanabileceğini düşündükleri belirli gün ve haftalar ile ilgili ifadelerinde birçok önemli gün ve hafta yer alırken, derslerinde uyguladıkları belirli gün ve haftalarda sadece Ahilik Kültürü Haftasına yer verdikleri görülmüştür.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde uyguladıkları belirli gün ve haftalara ilişkin cevapları incelendiğinde daha çok toplum tarafından bilinen ve kutlanan ulusal ve milli farkındalık günleri olarak temalaştırılan milli bayramlar ve anma günlerinin daha çok dile getirildiği görülmüştür. Sosyal Bilgiler öğretmenleri birçok belirli gün ve haftanın uygulanabileceğini dile getirirken derslerinde uyguladıkları belirli gün ve haftalara dair sınırlı sayıda belirli gün ve hafta ile ilgili uygulama yaptıklarını ifade etmektedirler.

4.1.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Derslerinde Değerler Eğitimine Dair Uyguladığı Yöntem, Teknik ve Etkinliklere İlişkin Bulgular

Tablo 7’de görüldüğü üzere Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitimine dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinlikleri ders içi (31), ders dışı (5) olmak üzere ele almışlardır.

Tablo 7

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Derslerinde Değerler Eğitiminde Uyguladığı Yöntem, Teknik ve Etkinlikler

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f	Σf
Ders içi	Sunum	Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10	8	31
	Görsellerden yararlanma	Ö1,Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö9,Ö10	8	
	Film ve videolardan yararlanma	Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9	8	
	Tartışma	Ö1,Ö3,Ö5,Ö8,Ö9	5	
	Drama ve rol oynama	Ö6,Ö8	2	
Ders dışı	Öğrenciye Sorumluluk verme	Ö1,Ö3,Ö4	3	5
	Gezi düzenleme	Ö8	1	
	Yarışmalar Düzenleme	Ö2	1	

Tema 1. Ders içi. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitimine dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinlikleri; *ders içi* etkinlikler temasında sunum (8), görsellerden yararlanma (8), film ve videolardan yararlanma (8), tartışma (5), drama ve rol oynama (2) olarak ifade etmişlerdir.

Kod 1. Sunum. Tablo 6’da görüldüğü üzere Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitimine dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinliklerin başında *sunum* (8) yöntemi gelmektedir. Belirli gün ve haftalarda değerler eğitimi bağlamında öğrencilere kazandırılması amaçlanan davranışlar açısından sunum yönteminin tek başına yeterli olmadığı düşünülmekte birlikte ayrıca sunum yönteminin yanında istendik davranışı kazandırabilmek amacıyla farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekmektedir. Öğretmenlerin belirli gün ve haftalarda uyguladığı etkinliklerde değerler eğitimi bağlamında sunum yönteminin çokça ifade ettiği görülmektedir. Bu konuda aşağıdaki öğretmen söylemleri örnek verilebilir:

Ö6: Öğrencilere belirli gün ve haftalarla ilgili tarihsel süreçten yola çıkarak konuyla ilgili açıklamalarda bulunuyorum.

Ö7: Belirli gün ve haftalarda öğrencilerin milli ve manevi değerlerimizi benimseme ve içselleştirmeleri açısından belirli gün ve haftalarla ilgili açıklamalarda bulunarak önemli kazanılar sağladığını düşünüyorum.

Kod 2. Görsellerden yararlanma. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinliklerden bir diğerini de *görsellerden yararlanma* (8) olarak ifade etmişlerdir. Görsellerden yararlanma tekniği öğrencilerin bilgi, kavram, beceri ve değer öğretimlerinde kullanılabilecek tekniklerden biri olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö4: Belirli gün ve haftalarda bir plan çerçevesinde afiş poster ve pano çalışması ile o günün anlamını izah etme gayretinde oluyorum.

Ö5: Belirttiğim belirli gün ve haftaları okul etkinliği dâhilinde tören şeklinde ya da Sosyal Bilgiler dersi kapsamında pano, afiş hazırlama gibi etkinlikler uyguluyorum.

Ö10: Belirli gün ve haftalarda ayrıca o gün ile ilgili pano oluşturma çalışmaları yapıyorum.

Kod 3. Film ve videolardan yararlanma. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinlikleri film ve videolardan yararlanma (8) olarak ifade etmişlerdir. Film ve videolardan yararlanarak belirli gün ve haftalarda öğrencilere değerler eğitimi bağlamında istendik davranış kazandırmada dikkat çekme, kavrama, örnek davranış sergileme gibi durumlarda kullanılabilecek bir teknik olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur.

Ö2: Belirli gün ve haftalarda öğrencilere video izletip bu günlerin anlam ve önemini öğretmeye çalışıyorum.

Ö3: “Bu anlamlı tarihlerde ilgili günle ilgili öğrencilerimle birlikte film, belgesel izleyerek o tarihlerin anlamını kavratmaya çalışma etkinlikleri yapıyorum.

Ö6: Sosyal Bilgiler dersinde belirli gün ve haftalarla ilgili kısa film, video, belgesel gibi etkinlikler yapıyorum.

Kod 4. Tartışma. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinlikleri Tartışma (8) olarak ifade etmişlerdir. Tartışma yöntemi panel, forum, münazara, bilgi şöleni, soru cevap şeklinde de olabilir.

Tartışma yönteminde öğrenciler aktif olarak yer aldığı için yapılandırmacı bir öğretim sisteminin içinde yer almaktadır. Böylece değerler eğitimi bağlamında öğrencilerin yorumlama becerisinin artması, bireysel öğrenme gücünü geliştirmesi düşünme ve sorgulama becerilerinin gelişmesini sağladığı düşünülmektedir. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur.

Ö7: Yukarıdaki saydığım etkinlikleri bir plan çerçevesinde münazara gibi yollarla uygulamaya çalışıyorum.

Ö9: Uygulamalarda günün anlam ve önemi ile ilgili münazara gibi etkinlikler yapıyorum. Böylece belirli gün ve haftaların önemini öğrencilerin daha iyi anlamalarına ve özümsemelerine yardımcı olduğunu düşünüyorum.

Ö10: Belirli gün ve haftalarda öğrencilerin değer kazanması adına soru cevap etkinlikleri ile değerleri özümsemelerini ve içselleştirmelerini sağlamaya çalışıyorum.

Kod 5. Drama ve rol oynama. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinlikleri drama ve rol oynama (8) tekniği olarak ifade etmişlerdir. Drama ve rol oynama öğrencilerin aktif katıldığı, karşı tarafın duygu ve düşüncelerini anlamak için çaba harcayarak duygudaşlık becerisinin pekiştiği, değerler eğitimi bağlamında da farklı örneklerden yola çıkarak sorgulama becerisini geliştirmesine dayalı bir öğretim tekniği olduğu düşünülmektedir. Drama ve rol oynama aynı zamanda değer öğretiminde kullanılabilecek önemli bir öğretim tekniği olduğu ifade edilebilir. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö4: Belirli gün ve haftalarda kazanımlar doğrultusunda ve takvimde gün olarak yeri geldikçe ikinci maddede belirttiğim gün ve olayları uyguluyorum. Bu günlerde küçük tiyatrolar, canlandırmalar, rol oynama şeklindeki etkinliklerle değerleri öğretmeye çalışıyorum.

Ö5: Belirli gün ve haftalarda öğrencilerimle sınıfta canlandırmalar, küçük tiyatrolar yapıyorum ve o günü özümsemelerini, anlamalarını istiyorum.

Tema 2. Ders dışı. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinlikleri; ders dışı etkinlikler temasında öğrenciye sorumluluk verme (3), gezi düzenleme (1), yarışmalar düzenleme (1) olarak ifade etmişlerdir.

Kod 1. Öğrenciye sorumluluk verme. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinlikleri, sorumluluk verme (3) olarak ifade etmişlerdir. Öğrenciye görev ve sorumluluk yükleme değerler eğitimi bağlamında öğrencilerin değerleri özümsemesi ve davranış haline dönüştürmesinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö1: Belirli gün ve haftalarda özellikle milli bayramlar ile ilgili öğrencilerime ev ödevleri veriyorum.

Ö3: Okul içerisinde yapılan törenlerde rol almaya çalışma, törenlerde görev ve sorumluluk verme, sınıf içerisinde bu belirli gün ve haftalarla ilgili öğrencilerin merkezde olduğu öğrencilerin araştırmaları neticesinde sunumlar yapılmasını sağlama çalışmaları yapıyorum.

Kod 2.Gezi düzenleme. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinlikleri gezi düzenleme (1) olarak ifade etmişlerdir. Öğretmen ifadeleri dikkate alındığında değerler eğitiminde uygulanan etkinlikler bağlamında sadece bir katılımcı gezi düzenleme ifadesinde bulunması az ve dikkat çekicidir. Oysaki öğrencilerle birlikte yapılacak geziler değerler eğitimi bağlamında öğrencilerin değerleri özümsemesi, birlik ve beraberlik duygularının artması, duygudaşlık becerisi kazanması ve değerleri davranış haline dönüştürmesinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö1: Belirli gün ve haftalarda yapabildiğim ve imkânlar el verdiği ölçüde okul dışı geziler yapıyorum. Örneğin; Yaşlılar Haftasında okulla iş birliği içinde öğrencilerimi Huzurevi'ne götürürüm.

Kod 3.Yarışmalar düzenleme. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinlikleri yarışmalar düzenleme (1) olarak ifade etmişlerdir. Öğretmen ifadeleri dikkate alındığında değerler eğitiminde uygulanan etkinlikler bağlamında sadece bir katılımcı bu ifadede bulunmuştur. Belirli gün ve haftalarda düzenlenen yarışmaların öğrencilerin bir arada bulunmasıyla birlik ve beraberlik duygularının artması ve değerleri özümsemesinde etkili etkili olabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö1: Belirli gün ve haftalarda ayrıca tüm milli bayramlarda yarışmalar düzenliyorum.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinliklere ilişkin elde edilen veriler

incelenirken örnek olay, görev verme, ev ödevi cevapları “*öğrenciye sorumluluk verme*” kodu içerisinde yer verilmiştir. Pano, sergi, afiş, poster, slayt cevapları “*görsellerden yararlanma*” koduna dâhil edilmiştir. Ayrıca videolar, slaytlar, belgeseller, kısa filmler “*film ve videolardan yararlanma*” koduna dâhil edilmiştir. Soru cevap, münazara cevapları “*tartışma*” kodu altında yer verilirken, örnek olay, görev verme, ev ödevi cevapları da “*öğrenciye sorumluluk verme*” koduna dâhil edilmiştir. Tiyatro, canlandırma, drama, rol oynama cevapları ise “*drama ve rol oynama*” koduna dâhil edilmiştir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinliklere ilişkin söylemleri ders içi ve ders dışı olarak temalaştırılmasıyla öğretmenlerin ders içinde daha çok sunum, görsellerden yararlanma, film ve videolardan yararlanma ile tartışma cevaplarına vurgu yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftalarda değerler eğitime yönelik sınıf dışı etkinlik olarak, öğrenciye sorumluluk verme, drama ve rol oynama ile yarışmalar düzenleme ifadelerinde bulundukları tespit edilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde belirli gün ve haftalarda değerler eğitime dair uyguladığı yöntem, teknik ve etkinliklere ilişkin gezi düzenleme ve yarışmalar düzenleme yanıtları en az dile getirilen etkinlikler olarak ifade edilmiştir. Yapılan bu araştırmada daha çok gezi düzenleme ve sınıf dışı etkinliklere yer verilmiş ve öğrencilerin son uygulamada söylemlerinde artış ve zenginlik olduğu tespit edilmiştir.

4.1.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Uygulamalarda Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilere Kazandırdığı Değerlere İlişkin Bulgular

Tablo 8’de görüldüğü üzere Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırdıkları değerleri toplumsal/milli (20), evrensel (19), ahlaki/dini (11), bireysel (5) olarak ele almışlardır.

Tablo 8

Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Uygulamalarda Öğrencilere Kazandırdığı Değerlere İlişkin Bulgular

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f	Σf
Toplumsal/Milli	Vatanseverlik	Ö2, Ö3, Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10	9	20
	Dayanışma	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10	9	
	Bağımsızlık	Ö2,Ö3	2	
Evrensel	Saygı	Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9	8	19
	Sevgi	Ö1,Ö3,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9	6	
	Adalet	Ö1,Ö4,Ö5,Ö6,Ö9	5	
Ahlaki/Dini	Yardımseverlik	Ö1,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10	6	11
	Duyarlılık	Ö1,Ö2,Ö3,Ö6,Ö10	5	
Bireysel	Sorumluluk	Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8	5	5

Tema 1. Toplumsal/milli değerler: Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırdıkları değerleri *toplumsal ve milli değerler* temasında vatanseverlik (9), dayanışma (9) ve bağımsızlık (2) olarak ifade etmişlerdir. Toplumsal ve milli değerler bize ait bizi biz yapan değerler olarak ifade edilebilir. Kurtuluş savaşının kazanılması, cumhuriyetin kurulması ve Türk toplumunun bu günlere gelmesinde toplumsal ve milli değerlerimizin önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir. Nitekim 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı gibi ulusal önemli gün ve haftalar bu değerlerin aktarımında önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışmada da Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili yaptığı uygulamalarda öğrencilere en çok toplumsal ve milli değerleri kazandırdığına dair ifadelerde bulundukları görülmüştür.

Tema 2. Evrensel değerler: Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırdıkları değerleri *evrensel değerler* temasında saygı (8), sevgi (6) adalet (5) olarak ifade etmişlerdir. Evrensel değerler tüm toplumlar için ortak kabul edilen ve toplumun huzur içerisinde devamını sağlayan önemli değerler olarak kabul edilmektedir. Saygı, sevgi, adalet değerleri gibi değerler de toplumda çatışma ve kargaşa durumunu engelleyen, anlayış, idare ve empatinin var olmasını sağlayan değerlerdir. Bu çalışmada da Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili yaptığı uygulamalarda öğrencilere evrensel değerleri kazandırdığına dair ifadelerde bulundukları görülmüştür.

Tema 3. Ahlaki/dini değerler. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırdıkları değerleri ahlaki ve dini değerler temasında yardımseverlik (6), duyarlılık (5) olarak ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftalara da değerler eğitime dair uygulamaların yapılması öğrencilerin ahlaki değerleri ve etik normları anlamalarına ve bu değerleri yaşamlarının bir parçası haline getirmelerine yardımcı olmasının yanı sıra öğrencilerin doğru ile yanlış ayırt etmelerini ve ahlaki kararlar almalarını kolaylaştırır. Nitekim bu çalışmada da Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili yaptığı uygulamalarda öğrencilere ahlaki/dini değerleri kazandırdığına dair ifadelerde bulundukları görülmüştür.

Tema 4. Bireysel değerler. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırdıkları değerleri *bireysel değerler* temasında tek bir kod olan sorumluluk (5) olarak ifade etmişlerdir. Bireysel değerler daha çok kişinin sonradan kazandığı ve içinde bulunan duruma binaen toplumda yaşayan insanların vazifelerinin farkında olma durumu olarak ifade edilebilir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri de bu çalışma kapsamında belirli gün ve haftalarla ilgili yaptığı uygulamalarda öğrencilere bireysel değer olarak ifade edilen sorumluluk değerini kazandırdıklarına dair ifadelerde bulundukları görülmüştür.

Değerler sınıflanırken birbirinden tam olarak keskin bir şekilde ayrılmamakla birlikte toplum yapımıza uygun olarak yapılan değer sınıflaması çalışmalarında değerlerin; evrensel değerler, toplumsal ve milli değerler, ahlaki ve dini değerler, insani ve bireysel değerler olarak sınıflandığı görülmektedir. Bu çalışma kapsamında da Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırdıkları değerler incelendiğinde “*toplumsal/milli değerler*” temasında; vatanseverlik, dayanışma, bağımsızlık değerleri, “*evrensel değerler*” temasında; saygı, sevgi ve adalet değerleri, “*ahlaki/dini değerler*” temasında; yardımseverlik ve duyarlılık değerleri, “*bireysel değerler*” temasında ise sorumluluk değeri yer almaktadır. Fakat araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yanıtlarında Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan aile birliğine önem verme, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük ve tasarruf değerlerine yer vermedikleri görülmektedir.

4.1.6. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Uygulamalarda Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerilerine Dair Bulgular

Tablo 9’da görüldüğü üzere Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunları öğrenci ve aile (10), ortam (10), eğitim sistemi (8) olarak ele almışlardır.

Tablo 9

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştığı Sorunlar

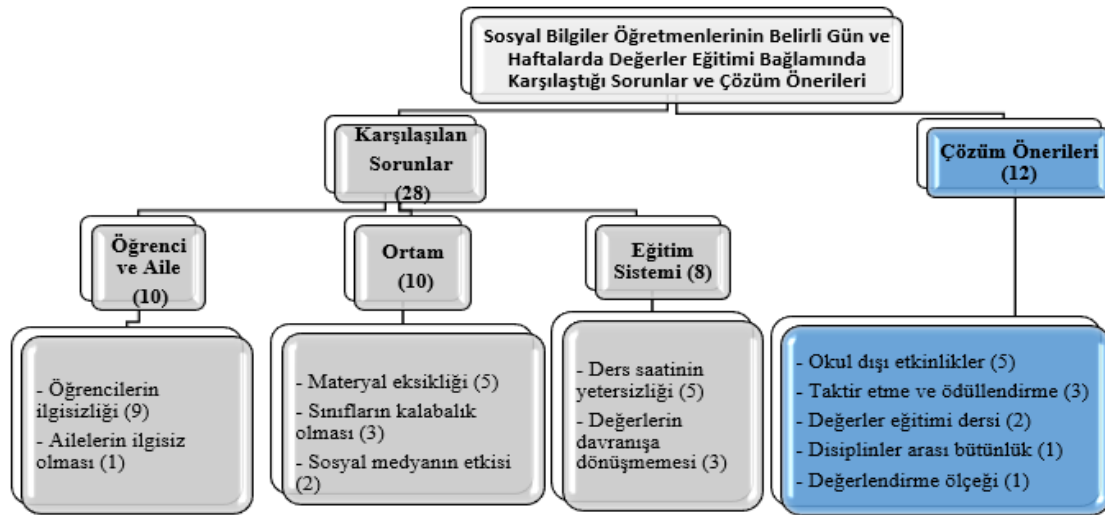
Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f	Σf
Öğrenci ve Aile	Öğrencilerin ilgisizliği	Ö1,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10	9	10
	Ailelerin ilgisiz olması	Ö3	1	
Ortam	Materyal eksikliği	Ö2,Ö3,Ö5,Ö7,Ö9	5	10
	Sınıfların kalabalık olması	Ö2,Ö5,Ö7	3	
	Sosyal medyanın etkisi	Ö5, Ö9	2	
Eğitim Sistemi	Ders saatinin yetersizliği	Ö2,Ö4,Ö5,Ö8,Ö9	5	8
	Değerlerin davranışa dönüşmemesi	Ö1,Ö5,Ö8	3	

Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlara dair çözüm önerilerini tablo 10’da görüldüğü üzere okul dışı etkinlikler (5), takdir etme ve ödüllendirme (3), değerler eğitimi dersi (2), disiplinler arası bütünlük (1) ve değerlendirme ölçeği (1) olarak ele almışlardır.

Tablo 10

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştığı Sorunlara Dair Çözüm Önerileri

Kodlar	Katılımcılar	f	Σf
Okul dışı etkinlikler	Ö1,Ö4,Ö6,Ö7,Ö9	5	12
Takdir etme ve ödüllendirme	Ö1, Ö2, Ö3	3	
Değerler eğitimi dersi	Ö5, Ö10	2	
Disiplinler arası bütünlük	Ö8	1	
Değerlendirme ölçeği	Ö2	1	

Şekil 2. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerilerine dair şekil

4.1.6.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştığı Sorunlar

Tema 1. Öğrenci ve aile. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunları *öğrenci ve aile* temasında öğrencilerin ilgisizliği (9) ve ailelerin ilgisiz olması (1) olarak ifade etmişlerdir.

Kod 1. Öğrencilerin ilgisizliği. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitiminde karşılaştığı sorunların başında öğrencilerin ilgisizliği (8) olarak ifade etmişlerdir. Belirli gün ve haftalarda değerler eğitimi bağlamında öğrencilere kazandırılması amaçlanan davranışların kazandırılmasında öğrencilerin ilgisiz olması bu süreci olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarının artırılması bu süreci daha verimli kılması açısından önem arz ettiği düşünülmektedir. Öğretmenlerin bu sorunla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö1: Belirli gün ve haftaları öğrencilerin yeterince özümsememesi, önemsememesi ve ilgisiz kalması en büyük sorun bence.

Ö3: En önemli sorun ise öğrencilerin bu önemli tarihlere olan duyarsızlığı ve ilgisizliği.

Ö9: Öğrencilerin ilgisiz ve isteksiz olması biz öğretmenlerin sanki onları zorluyormuş algısına girmeleri başlıca sorunlardır diye düşünüyorum.

Ö10: Belirli gün ve haftalar konusunda öğrencilerinin ilgisiz olması en büyük sorun bence. İlgili hale getirmeye çalışıyoruz fakat oda bir nebze.

Kod 2. Ailelerin ilgisiz olması. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitiminde karşılaştığı sorunlardan bir diğerini de *ailelerin ilgisiz olması* (8) olarak ifade etmişlerdir. Belirli gün ve haftalarda değerler eğitimi bağlamında öğrencilere kazandırılması amaçlanan davranışların kazandırılmasında ailelerin destekleyici bir tutum sergilememesi, önemsememesi durumunda çocuklarında bu duruma ilgisiz kaldığı düşünülmektedir. Bu nedenle ailelere belirli gün ve haftaların önemi anlatılarak bu önemli gün ve haftalarda değerler eğitimi sürecine dâhil edilerek bu problemlerin ortadan kalkabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin bu sorunla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö4: Belirli gün ve haftalarda değerlere yönelik aileden gelen bir birikimin olmaması ve en önemli sorun ise velilerin büyük bir kısmının bu önemli tarihlere olan duyarsızlığı neticesinde değerlerden yoksun bir nesil yetişiyor olması en büyük problemdir diye düşünmekteyim.

Tema 2. Ortam. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunları *ortam* temasında materyal eksikliği (5), sınıfların kalabalık olması (3) ve sosyal medyanın etkisi (2) olarak ifade etmişlerdir.

Kod 1. Materyal eksikliği. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitiminde karşılaştığı sorunları materyal eksikliği (8) olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenler belirli gün ve haftalarda değerler eğitiminde materyal eksikliğinin önemine vurgu yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlerin bu problemle ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö6: Belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda bazen zaman sorunu bazen materyal eksikliği nedeniyle pratiğe geçememek gibi sorunlarıyla karşılaşıyorum.

Ö7: Öğrencinin aktif olarak katılarak değer öğrencilerin seyirci olarak kalması ve o günün anma ve önemini tam olarak benimseyememesi ve ayrıca benimsetecek materyallerin olmaması, teorikte kalması en önemli problemlerin başında gelmektedir.”

Kod 2. Sınıfların kalabalık olması. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitiminde karşılaştığı sorunları sınıfların kalabalık olması (8) olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin belirli gün ve haftalarda değerler öğretiminde sınıfların

kalabalık olmasını da bir problem olarak ele aldıkları görülmüştür. Öğretmenlerin bu sorunla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö4: Genellikle sınıfların kalabalık olması, okullarda tören şeklinde yapılıp öğrencilerin kalabalık bir topluluk halinde o günün anlam ve önemine odaklanamaması ve sonrasında unutulurak özümselememesi gibi sorunları yaşıyorum.

Kod 3. Sosyal medyanın etkisi. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitiminde karşılaştığı sorunlardan bir diğerini de sosyal medyanın etkisi (8) olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenler belirli gün ve haftalarda değer öğretiminde yaşanan problemlerden birisi olan sosyal medyanın olumsuz etkisine de değindikleri görülmektedir. Öğretmenlerin bu sorunla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö9: Popüler kültürün ve sosyal medyanın hızla artmasıyla belirli gün ve haftaların öneminin ve değerlerin ne yazık ki toplum nezdinde azalması toplum olarak ne yazık ki gün geçtikçe değerini unutmaması, benim ve toplumumuzun başlıca sorunları oluşturduğunu düşünmekteyim.

Tema 3. Eğitim sistemi. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunları *eğitim sistemi* temasında ders saatinin yetersizliği (5) ve değerlerin davranışa dönüşmemesi (3) olarak ifade etmişlerdir.

Kod 1. Ders saatinin yetersizliği. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitiminde karşılaştığı sorunları ders saatinin yetersizliği (5) olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin belirli gün ve haftalarda değer öğretiminde yaşadıkları problemlerden bir diğeri de ders saatinin yetersiz olmasına değindikleri görülmektedir. Sosyal Bilgiler dersinin haftada üç ders saati olması dolayısıyla müfredatın işlenmesi yanı sıra önemli gün ve haftalarda değer öğretimine yeterli zamanın ayıramadığı düşünülmektedir. Öğretmenlerin bu sorunla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö4: Belirli gün ve haftalarda yaptığım uygulamalarda değerleri kazandırmada değerler eğitimi bağlamında müfredat ve konuların ağırlığı, ders sürelerinin yetersiz olması buna engel olmakta.

Ö9: Sosyal Bilgiler dersinin diğer dersler kadar önemsenmediğini düşünmekle birlikte müfredatı yetiştirme kaygısıyla belirli gün ve haftalarda da ders saatinin azlığı nedeniyle değerler eğitimine yeteri kadar zaman ayıramamak beni gerçekten üzüyor.

Kod 2. Değerlerin davranışa dönüşmemesi. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitiminde karşılaştığı sorunlardan bir diğerini de değerlerin davranışa dönüşmemesi (3) olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin belirli gün ve haftalarda değer öğretiminde yaşadıkları problemlerden bir diğerini de öğretilen değerlerin davranış haline getirilememesine değindikleri görülmektedir. Ayrıca öğretmenler değerlerin genellikle soyut kavramlar olması nedeniyle değerleri özümseyip davranışa dönüştüremedikleri ve öğretilen değerlerin sadece teorikte kaldığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu problem durumuyla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö8: Değer eğitimi bağlamında öğrencilere belirli gün ve haftalar soyut geldiği için tam olarak anlamakta zorlandıklarını düşünüyorum. Öğretmeye çalıştığımız ya da öğrenilen değerlere öğrenciler birkaç hafta sonra dikkat etmemesi ve en önemli problem ise gözlemlendiğinde değerlerin davranışa dönüşmemesi olduğunu düşünüyorum.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitiminde karşılaştığı sorunlara ilişkin olarak araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin cevapları incelendiğinde en fazla “*öğrencilerin ilgisiz olması*” kodu üzerinde durulmuştur. İkinci en fazla dile getirilen cevap ise *ders saatinin yetersizliği* kodu olmuştur. Bu kodu sırasıyla “*materyal eksikliği*”, “*değerlerin davranışa dönüşmemesi*”, “*sınıfların kalabalık olması*” kodları takip etmiştir. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin en az ifade ettiği cevaplar ise “*sosyal medyanın etkisi*” ve “*ailelerin ilgisiz olması*” kodları olmuştur.

4.1.6.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalarda Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştığı Sorunlara Dair Çözüm Önerileri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlara dair çözüm önerileri temalara ayrılmayarak tek bir başlık altında toplanmış ve kodlar şeklinde ele alınmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlara dair çözüm önerilerini okul dışı etkinlikler (5), takdir etme ve ödüllendirme (3), değerler eğitimi dersi (2), disiplinler arası bütünlük (1) ve değerlendirme ölçeği (1) olarak ele almışlardır.

Kod 1. Okul dışı etkinlikler. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlara dair çözüm önerilerini

okul dışı etkinlikler (5) olarak ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlara dair çözüm önerileri olarak okul dışı etkinliklerle değerlerin öğretiminde okul dışına çıkarak geniş bir kitleye hitap etme ve okul dışındaki etkinliklerle değerlerin daha iyi özümselebileceğini savunmaktadırlar. Aynı zamanda belirli gün ve haftalarda okul dışı etkinliklerle değer öğretiminin daha verimli hale geleceğini, toplumsal hassasiyet duyguları artırması açısından geleceğe daha ahlaklı ve daha sorumluluk bilinciyle hareket eden nesiller yetiştirilebileceğini ifade etmektedirler. Öğretmenlerin bu çözüm önerisiyle ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö4: Belirli gün ve haftalar sadece okulla sınırlı kalmamalıdır. Özellikle okul dışı gezilerle pekiştirilmelidir. Törenlerde de okul dışına çıkılarak tüm halkımızın öğrencilerimizin velilerimiz geniş alanlarda coşkuyla kutlanmalı ya da önemle yâd edilerek anılmalıdır. Böylece tüm halkımız buna özen gösterdiğini görerek yetiştirdiğimiz öğrencilerimiz belirli gün ve haftalarda değerlerimize daha iyi sahip çıkacak ve okul dışında da verdiğimiz eğitim daha verimli hale gelerek toplumsal hassasiyet duyguları artacak ve geleceğe daha ahlaklı ve sorumluluk bilinciyle hareket eden nesiller bırakabileceğimiz düşünüyorum.

Ö7: Belirli gün ve haftalarda okul dışı etkinlikler düzenlenerek il, ilçe ya da köy tüm şehirdeki okulların bir arada olacağı büyük bir organizasyon olarak tüm toplumu içine alacak bir şekilde coşkuyla kutlanması, anılması gerekmektedir. Aynı zamanda okul dışı etkinliklerin vatanseverlik, geçmişe saygı, mirasımıza duyarlılık çerçevesinde hazırlanması ile belirli gün ve haftaların önemi daha iyi anlaşılacak ve öğrencilerin değerleri kazanması adına önemli bir adım atılacağına inanıyorum.

Ö9: Çözüm önerisi olarak Sosyal Bilgiler dersi kapsamında okul dışı etkinlikler uygulanarak bu problemler çözülebilir ve bu sayede belirli gün ve haftaların önemi kavranarak değerlerin kazandırılması adına daha verimli hale gelebileceğini düşünüyorum.

Kod 2. Takdir etme ve ödüllendirme. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlara dair çözüm önerilerini taktir etme ve ödüllendirme (3) olarak ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı olumsuz durumlarda öğrencilerin belirli gün ve haftaları önemsemesi ve değerleri benimsemesi açısından olumsuz durum karşısında uyarılar yaparak, güzel örnekler vererek doğru olana yönlendirme ve takdir ederek problemlerin aşılabileceğini düşündüklerini

ifade etmektedirler. Aynı zamanda kazandığı değerlerden dolayı öğrencinin ödüllendirilmesiyle de olumsuz durumların ortadan kalkabileceğini ifade ettikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu çözüm önerisiyle ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö1: Çözüm önerim Öğrencinin belirli gün ve haftaları önemsemesi ve değerleri öğrenmesi için Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinde herhangi bir olumsuz durum karşısında uyarılar yaparak kırmadan güzel örnekler vererek doğru olana yönlendirmeye çalışılmalıdır. Böylece öğrenciler iyi, güzel davranışlar sergilediğinde onların takdirini sağlamaya çalışarak problemlerin aşılacağını düşünüyorum.

Ö3: Çözüm önerisi olarak yaşanan problemlerin çözümünde doğru davranış sergilendiğinde takdir etme, ödüllendirme, gerektiğinde ise velilerle görüşmeler yapıp kazanılan değerlerden dolayı ödüllendirilebilir. Olumsuz durumlara bu şekilde çözüm olacağı düşüncesindeydim.

Kod 3. Değerler eğitimi dersi. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlara dair çözüm önerilerinden bir diğerini ise değerler eğitimi dersi (2) olarak ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin rehber olduğu disiplinler arası bir müfredat oluşturulması ve hazırlanan bir değerler eğitimi dersi ile öğrencilerinin bilinçlenmesi sağlanarak değerler öğretiminde yaşanan problemlere çözüm olabileceğini öne sürmüşlerdir. Fakat Değerlerin kazandırılması sürecinde değerler eğitimi bağlamında sadece bir müfredat hazırlanması ve bir ders olarak okutulmasıyla değerlerin kazandırılması mümkün gözükmemektedir. Değerler sadece okulda değil hayatın tüm alanında sahip olunması gereken ve hayatın akışı içerisinde nihai olarak erdemli bireyler olmamızı amaçlayan ve toplum tarafından özümseven düşünce ve davranış hassasiyetidir. Aynı zamanda değerler yaşantısal olarak toplumun tüm kesimlerinde ve süreç içerisinde zamansal olarak her daim var olmuştur. Öyle ki değerler eğitimi sadece bir ders kapsamında değil hayatın her alanında olması gereken bir eğitim süreci olması gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin bu çözüm önerisiyle ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö5: Çözüm önerisi ise Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin rehber olduğu disiplinler arası bir müfredat oluşturularak en azından iki ders saati bir değerler eğitimi dersinin oluşturulması kanaatindeyim.

Ö10: Çözüm önerisi olarak öğrencilerimizin bilinçlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu bilinçlenme değerleri temele alan bir eğitimi dersi ile mümkün olabilir. Eğer toplum bilinçlenir ve önem ve değer verirse eğer; gelecek nesiller de vatansever, ne yaptığının bilincinde olarak ahlaklı bireyler olarak yetişecek ve gelecek kuşaklar mirasımıza sahip çıkmaya devam edecektir. Bu nedenle Türk toplumunun tekrar eskisi gibi bağlarının güçlü olması için de kesinlikle bir değerler eğitimi dersi okutulmalıdır.

Kod 4. Disiplinler arası bütünlük. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlara dair çözüm önerilerinden birisi de disiplinler arası bütünlük (1) olarak ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaşılan sorunlarda sorumluluğun belirli bir öğretmen ya da belirli öğretmenlere yıkılmaması ve okuldaki bütün görevlilerin dikkat etmesiyle öğrencilere örnek olunmasıyla değerler öğretiminde herkesin görev ve sorumluluk alması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenler herkesin değerler eğitiminde birer paydaş olarak yer almasının yanı sıra değerlerin tüm müfredata geniş bir biçimde dağıtılması ve etkinliklerle desteklenerek tüm dersler içerisinde verilmesi durumunda sorunların azalabileceği yönünde çözüm önerisi sunmuşlardır. Öğretmenlerin bu çözüm önerisiyle ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö8: Önerim ailede, okulda bu değerlere daha çok önem verilmeli üzerinde durulmalıdır. Bu belirli gün ve haftalar sadece belli öğretmenlerin üzerine yıkılmamalı bütün okul dikkat etmeli öğrencilere örnek olmalı, öğretmenlere yardımcı olunmalıdır. Değerler öğretiminde herkes görev ve sorumluluk almalıdır. Bir diğer çözüm önerisi değerler tüm müfredata geniş bir biçimde dağıtılmalı ve etkinliklerle desteklenerek tüm dersler içerisinde verilmelidir.

Kod 5. Değerlendirme ölçeği. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlara dair çözüm önerilerinden bir diğerini de değerlendirme ölçeği (1) olarak ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında değerlendirme ölçeği hazırlanarak tespit edilen problemlere dair kalıcı çözümler bulunabileceğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda öğretmenlerin bu çözüm önerisiyle ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ö2: Belirli gün ve haftalarda değerlerin öğretiminde yaşanan problemlere çözüm önerisi olarak her belirli gün ve hafta ile ilgili değerlendirme ölçeği hazırlanarak tespit edilen problemler bu sayede çözüme ulaşılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaştığı sorunlara dair çözüm önerileri incelendiğinde öğretmenlerin en fazla “*okul dışı etkinlikler*” çözüm önerisi üzerinde durdukları görülmektedir. İkinci en fazla dile getirilen çözüm önerisi ise “*takdir etme ve ödüllendirme*” olmuştur. Bu çözüm önerilerini sırasıyla “*değerler eğitimi dersi*”, “*disiplinler arası bütünlük*” ve “*değerlendirme ölçeği hazırlama*” izlediği görülmüştür.

Belirli gün ve haftalarda değerler eğitimi bağlamında durum tespiti ile ilgili elde edilen veriler değerlendirildiğinde araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarda geçmişi hatırlama, toplumsal dayanışma, vatandaşlık bilincinin oluşturma, ortak değerlerde buluşma gibi konular üzerinde durdukları tespit edilmiştir. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalar bağlamında pek çok önemli gün ve haftanın kutlanabileceği ya da anılabileceğini ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitimi bağlamında genelde karşılaştıkları problemleri, öğrenci ve aileyle, ortamla ve eğitim sistemiyle ilgili sorunlar olduklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin öğrenci ve aileyle ilgili öğrencilerin ilgisizliği ve ailelerin ilgisiz olması öğretmenlerin en çok karşılaştığı problemler olduğu görülmüştür. Materyal eksikliği, sınıfların kalabalık olması, sosyal medyanın etkisi öğretmenlerin ortamla ilgili karşılaştığı problemlerdir. Ders saatinin yetersiz olması ve değerlerin davranışa dönüşmemesi de öğretmenlerin eğitim sistemi ile ilgili karşılaştığı problemler olarak görülmektedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmenleri Sosyal Bilgiler derslerinde özellikle milli bayramlar ve Sosyal Bilgiler müfredatında bulunan konularla ilişkili olan gün ve haftaların sıklıkla kullanılabileceğini dile getirmişlerdir.

4.2. Belirli Gün ve Haftalarda Sosyal Bilgiler Derslerinde Değerler Merkeze Alarak Uygulanan Okul Dışı ve Sınıf İçi Etkinliklerin Değerleri Kazandırmadaki Etkililiği

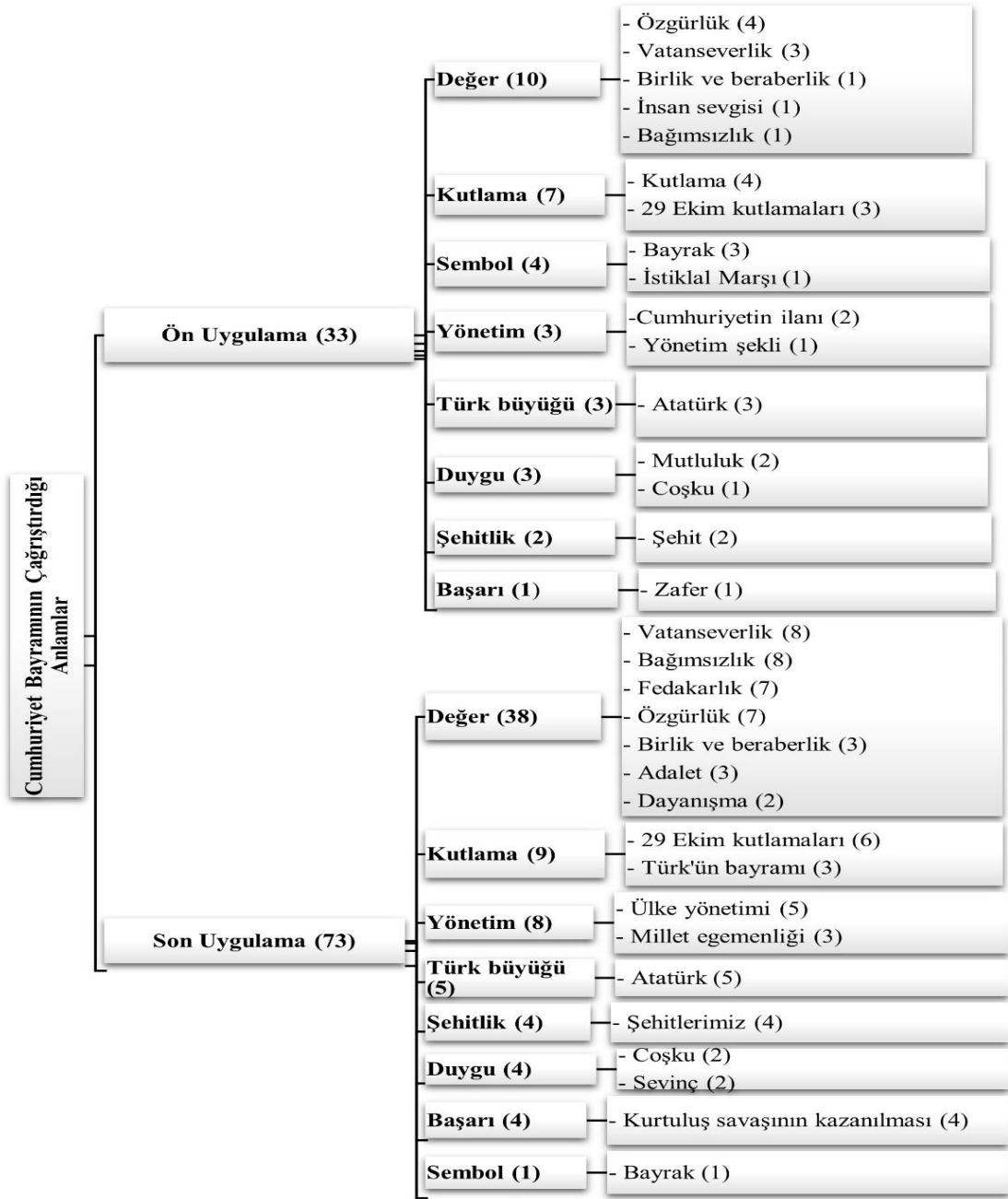
4.2.1. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinliklerine Dair Bulgular

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun simgesi olan 29 Ekim, Türk milleti için büyük bir gurur kaynağıdır. Atatürk'ün önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti, demokrasi, eşitlik ve özgürlük ilkeleri doğrultusunda yoluna devam etmektedir. Aynı zamanda 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, Türk milletinin değerlere olan bağlılığını ve Cumhuriyet'in kazanımlarını kutlamak için bir vesile olarak her yıl büyük bir heyecanla kutlanmaktadır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersleri kapsamında 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na dair sınıf içi etkinlikler yapılmıştır. Sosyal Bilgiler derslerinde 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda Sınıf içinde "Cumhuriyetin İlanına Dair Bir Canlandırma", "Atatürk'ün Ağzından 29 Ekim Gecesi", "Cumhuriyet'in İlanı", "M. Kemal Atatürk'ün Cumhuriyetin İlanıyla İlgili İlk Söylemleri", "Bir Şeyler" ve "Millî Mücadele Kahramanları ve İstiklal Hikayesi" etkinlikleri uygulanmıştır.

Etkinlik öncesi ve sonrasına Cumhuriyet Bayramının çağrıştırdığı anlam, cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlam, Cumhuriyetin önemi, Cumhuriyet kavramının ifade ettiği değer ve tutumlara dair bulgular aşağıda verilmiştir.

4.2.1.1. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramının Çağrıştırdığı Anlamlara Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere "Cumhuriyet Bayramı deyince aklınıza ne geliyor?" sorusu sorulmuş ve 29 Ekim Cumhuriyet Bayramının öğrenciler için çağrıştırdığı anlam, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 3'te değerlendirilmiştir.

Şekil 3. Cumhuriyet Bayramı'nın çağrıştırdığı anlamlara dair tema ve kodlar

Şekil 3 incelendiğinde ön uygulamada değer (10), kutlama (7), sembol (4), yönetim (3) Türk büyüğü (3), duygu (3), şehitlik (2) ve başarı (1) temalarına ulaşılmıştır. Yine aynı şekilde ön uygulamada olduğu gibi son uygulamada da ortak tema olarak değer (38), kutlama (9), yönetim (8), Türk büyüğü (5), şehitlik (4), duygu (4), başarı (4) ve sembol (1) temalarına ulaşılmıştır. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramının çağrıştırdıklarına dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Değer. Cumhuriyet Bayramının çağrıştırdığı anlamlar değer temasında ön uygulamada “özgürlük” (10), “vatanseverlik” (7), “birlik ve beraberlik” (4), “insan sevgisi” (3) ve “bağımsızlık” (3) olarak ifade edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrasında bu kodlar artış göstermiş, son uygulamada “vatanseverlik” (8), “bağımsızlık” (8), “fedakârlık” (7), “özgürlük” (7), “birlik ve beraberlik” (3), “adalet” (3) ve “dayanışma” (2) olarak ifade edildiği görülmüştür. Aynı zamanda son uygulamada en fazla oluşturulan kod değer teması içerisinde yer almıştır. Yapılan etkinlikler sonucunda öğrencilerin değer ifadelerinde artış olduğu tespit edilmiştir. İfade edilen değerler genel olarak milli ve toplumsal değerler üzerine olmuştur. Nitekim 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Türk milletinin cumhuriyet yönetiminin kuruluşunu kutladığı ulusal bir gündür.

Kutlama. Ön uygulamada Cumhuriyet Bayramının çağrıştırdıkları “kutlama” (4) ve “29 Ekim kutlamaları” (3) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrası son uygulamada “29 Ekim kutlamaları” (6) ve “Türk’ün Bayramı” (3) yönünde öğrenci söylemlerinin zenginleşerek arttığı görülmektedir. Yapılan etkinlikler çerçevesinde öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine olanak sağlayacak etkinliklere yer verilmiş ve neticede öğrencilerin 29 Ekim’i ulusal bir kutlama ve milli bir bayram olarak ifade ettiği görülmüştür.

Sembol. Ön uygulamada “bayrak” (3) ve “İstiklal Marşı” (1) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrasında ise son uygulamada “bayrak” (1) olarak ifade edilerek söylemlerin azaldığı görülmektedir. Son uygulamada Cumhuriyet Bayramının çağrıştırdığı anlamlar bağlamında öğrencilerin bugünü sadece bir sembol ile sınırlandırmayıp diğer kod ve temalarlardaki söylem ve ifadelerle zenginleştirdiği görülmektedir.

Yönetim. Bu tema ön uygulamada “cumhuriyetin ilanı” (2) ve “yönetim şekli” (1) kodları olarak ifade edilirken son uygulamada “ülke yönetimi” (5) ve “millet egemenliği” (3) olarak ifade edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrası son uygulamada Cumhuriyet Bayramının çağrıştırdıklarına dair öğrenci söylemlerinde ülkenin yönetim biçimi ve milletin egemen olduğu bir yönetimin ön plana çıktığı tespit edilmiştir.

Türk Büyüğü. Cumhuriyet Bayramının çağrıştırdıkları Türk büyüğü temasında ön uygulamada “Atatürk” (3) olarak ifade edilirken, son uygulamada da yine aynı şekilde “Atatürk” (5) olarak ifade edilmiştir. Son uygulamada artış gösteren Atatürk ifadeleri Cumhuriyet ve Atatürk’ün özdeşleştiği göstermektedir.

Duygu. Ön uygulamada “mutluluk” (2) ve “coşku” (1) olarak ifade edilirken son uygulamada “coşku” (2) ve “sevinç” (2) olarak ifade edilmiştir. Nitekim 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı her yıl Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun kutlandığı, coşku, sevinç ve mutluluk dolu kutlamaların yer aldığı ulusal bayramımızdır.

Şehitlik. Ön uygulamada “şehit” (2) olarak ifade edilirken son uygulamada daha sahiplenici bir ifade olarak “şehitlerimiz” (4) olarak ifade edilmiş ve artış gösterdiği tespit edilmiştir. Nitekim yapılan sınıf içi etkinliklerde öğrencilerin bu yöndeki duygularını ifade etmelerine ortam sağlayacak etkinlikler yapılmıştır.

Başarı. Ön uygulamada “zafer” (1) olarak ifade edilirken son uygulamada ise “Kurtuluş Savaşı’nın kazanılması” (4) olarak ifade edilmiştir. Yapılan etkinlikler neticesinde Kurtuluş Savaşı’nın kazanılması Cumhuriyet Bayramının çağrıştırdıklarında bir başarı olarak ifade edilmiştir. Aynı zamanda bu başarı Cumhuriyetin ilanı ile Türk halkının fedakârlığı ile Kurtuluş savaşının kazanılması sonrası taçlandırılan bir zaferdir.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada değer, kutlama, sembol ve yönetim teması üzerinde durduğu tespit edilmiştir. Son uygulamada ise özellikle değer, kutlama, yönetim, Türk büyüğü tema ve kodlarında artış yaşandığı tespit edilmiştir. Yapılan etkinliklerin öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine olanak sağlayacak şekilde hazırlanmış olması neticesinde son uygulamada değer teması önemli bir artış göstermiş ve öğrenci ifadelerinin zenginleştiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramının çağrıştırdığı anlamlar üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11

Cumhuriyet Bayramının Çağrıştırdıklarına Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö1: “Atatürk’ün Cumhuriyeti ilan etmesi geliyor.”	Ö1: “Ülkemizin yönetimi, bağımsızlık, coşkuyla ve sevinçle kutladığımız günler geliyor.”
Ö2: “Özgürlük bayramı geliyor.”	Ö2: “Özgürlük bayramı, eşitlik, vatan uğruna canını veren askerler ve M. Kemal Atatürk geliyor.”
Ö4: “Cumhuriyet Bayramı, özgürlük bayramıdır benim için.”	Ö4: “Savaşlarla kazanıldığı için Kurtuluş Savaşı, ülkemizi kurtarmak için büyük

fedakârlık yaptıkları için merhamet ve teşekkür etmek geliyor.”

Ö5: “Cumhuriyet Bayramı deyince sevinç ve mutluluk geliyor aklıma”

Ö5: “Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulması aklıma geliyor.”

Ö9: “Cumhuriyetin kuruluşunun kutlanması geliyor.”

Ö9: “Kurtuluş Savaşının başarıyla kazanılmasıyla bu toprakların işgallerden kurtulması sonucu bağımsızlığın, eşitliğin, hakların sağlandığı geliyor. Sonuçta bunların kazanılması sonucu daha rahat yaşıyoruz.”

Ö11: “Atatürk’ün Ölümü aklıma geliyor.”

Ö11: “Ülkemizin en iyi yönetim şeklinin kutlanması, tekrar hatırlanması, ülkemiz için önemli bir anın tazelenmesi, Kurtuluş Savaşında o kadar yorulup canını feda edenler sayesinde olmuştur. Cumhuriyetten sonra herkesin eşit haklara sahip olması ve bağımsızlığın kazanılması da geliyor.”

Ö12: “Etrafa asılan bayraklar, yönetim şeklimiz olan Cumhuriyeti kutlayan her yaştan insan geliyor.”

Ö12: “Vatanımızı kimseye vermemek için birçok şehit verdik ve çok fedakarlıklar yapıldı. O yüzden aklıma vatanseverlik ve yaşasın cumhuriyet, ne mutlu Türk’üm diyene.”

Ö16: “Şehit olan askerler aklıma geliyor.”

Ö16: “Milletimizin egemenliği ve Atatürk aklıma geliyor. Atatürk Cumhuriyetimizi kurmasaydı biz bu bayramı kutlayamazdık.”

Ö18: “Cumhuriyetin kutlanması ve mutluluk geliyor.”

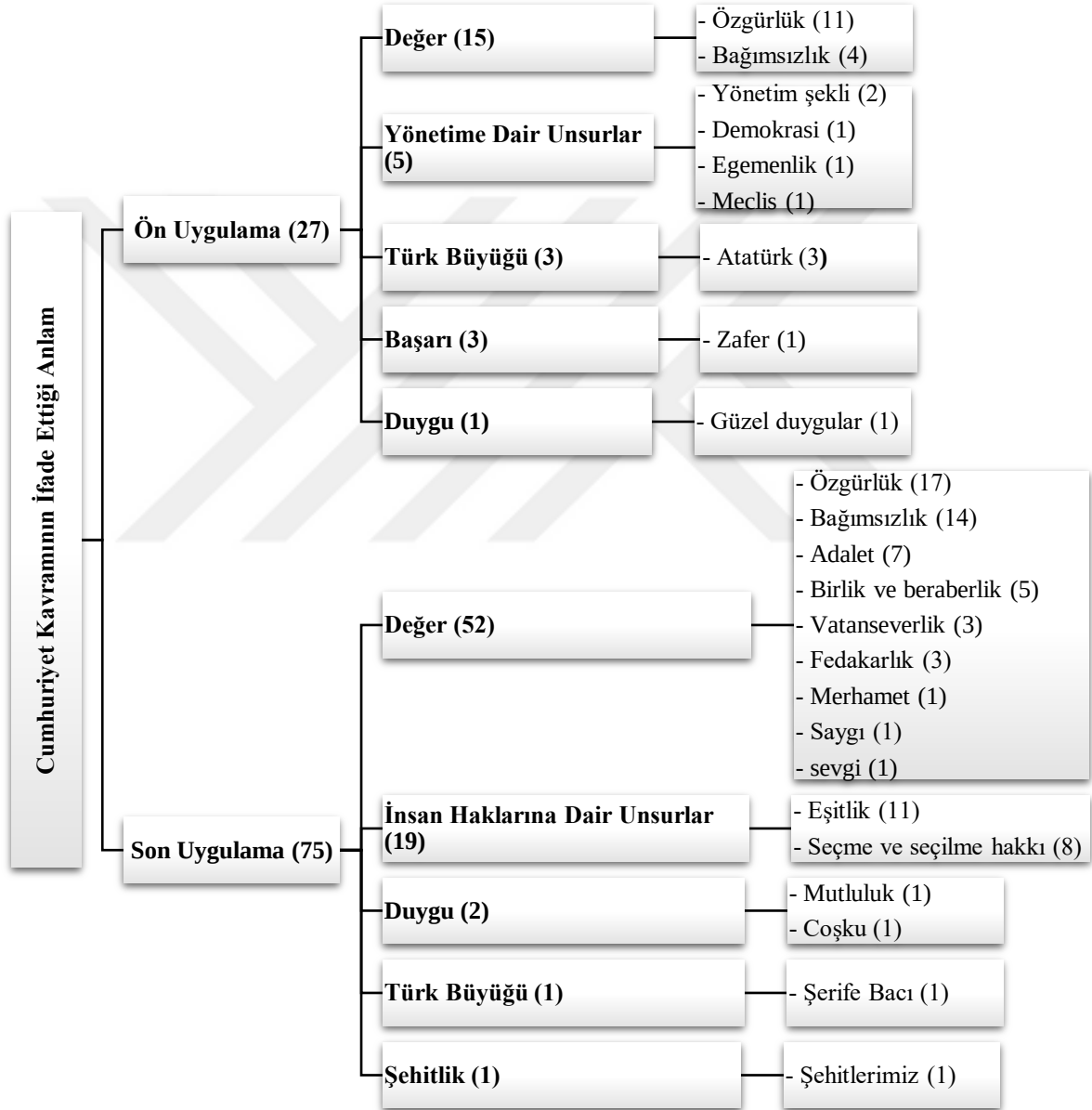
Ö18: “Milli bayramımız ve vatanımız için önemli bir bayram olarak milletimiz egemen oldu yönetime. Demokrasi geldi.”

Ö19: “Cumhuriyetin ilanı geliyor.”

Ö19: “Yanmayan bir mum düşünelim mesela. Yanmayan bir mum bizleriz ve ateşe ihtiyacımız var. Ateşimizde M. Kemal Atatürk oldu. Yaptıklarıyla hatta yapabileceği en iyi şeyi yaptı. Bu nedenle aklıma Kemal Atatürk’ün ışığı, birlik ve beraberlik geliyor.”

4.2.1.2. Cumhuriyet Kavramının İfade Ettiği Anlamlara Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “Cumhuriyet kavramı sizin için ne ifade ediyor? Açıklayınız.” sorusu sorulmuş ve Cumhuriyet kavramının öğrenciler için ifade ettiği anlam, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 4’te değerlendirilmiştir.

Şekil 4. Cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlamlara dair tema ve kodlar

Şekil 4 incelendiğinde ön uygulamada değer (15), yönetime dair unsurlar (5), Türk büyüğü (3), başarı (3) ve duygu (1) temalarına ulaşılmıştır. Son uygulamada ise bazı temalar aynı olmak üzere değer (52), insan haklarına dair unsurlar (19), duygu (2), Türk büyüğü (1), şehitlik (1), temalarına ulaşılmıştır. Cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlama dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Değer. Cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlam değer temasında ön uygulamada “özgürlük” (11) ve “bağımsızlık” (4) olarak ifade edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrasında bu kodlar artış göstermiş ve son uygulamada “özgürlük” (17), “bağımsızlık” (14), “adalet” (7) “birlik ve beraberlik” (5), “vatanseverlik” (3), “fedakârlık” (3), “merhamet” (1), “saygı” (1) ve “sevgi” (1) olarak ifade edildiği görülmüştür. Ön ve son uygulamada en fazla oluşturulan kod değer teması içerisinde yer almıştır. Yapılan etkinlikler sonucunda öğrenciler cumhuriyet kavramını ön uygulamada özgürlük ve bağımsızlık değerleriyle ifade ederken son uygulamada öğrencilerin değer ifadeleri artmış ve söylemlerinin zenginleştiği tespit edilmiştir. İfade edilen değerlerin genel olarak milli ve toplumsal değerler üzerine olduğu görülmüştür.

Türk büyüğü. Ön uygulamada “Atatürk” (3) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrası son uygulamada “Şerife Bacı” (1) olduğu görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Gazi M. Kemal Atatürk Türk milletinin sahip olduğu ulusal bir değer ve Türk büyüğüdür. Nitekim öğrencilerde ön uygulamada buna değinmişlerdir. Son uygulamada öğrenciler Cumhuriyet kavramında Türk büyüğü olarak Kurtuluş Savaşı sonrası kurulan Cumhuriyetin yegâne kahramanlarından Şerife Bacı’yı anımsadıkları görülmüştür.

Duygu. Ön uygulamada “güzel duygular” (1) olarak ifade edilirken son uygulamada “mutluluk” (1) ve “coşku” (1) olarak ifade edilmiştir. Ön ve son uygulamaya bakıldığında öğrencilerin cumhuriyet kavramının kendileri için coşku, mutluluk ve güzel duygular ifade ettikleri görülmüştür. Nitekim Cumhuriyet kavramı Türk milleti için birçok duyguyu bünyesinde barındırabilecek önemli bir kavramdır.

Ön uygulamada yer alan son uygulamada yer almayan tema ve kodlar

Yönetime dair unsurlar. Cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlam değer temasında sadece ön uygulamada yer almış ve “Yönetim şekli” (2) ve “demokrasi” (1) “egemenlik” (1), “meclis” (1) olarak ifade edilmiştir. Yönetime dair unsurlar sadece ön uygulamada yer almış ve öğrencilerin cumhuriyet kavramını daha çok ulusal egemenlik çerçevesinde ifade ettiği görülürken bu söylemlere son uygulamada insan haklarına dair unsurlar da eklenerek ifade edildiği tespit edilmiştir.

Başarı. Cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlama dair *değer* teması sadece ön uygulamada yer almış ve “Zafer” (3) olarak ifade edilmiştir. Nitekim Cumhuriyetin kurulması Türk milletinin kazandığı en önemli zaferlerden birisi olarak nitelendirilebilir.

Son uygulamada yer alan ön uygulamada yer almayan tema ve kodlar

İnsan haklarına dair unsurlar. Cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlama dair İnsan haklarına dair unsurlar teması ön uygulamada olmayıp sadece son uygulamada yer almış ve “eşitlik” (11) “seçme ve seçilme hakkı” (8) olarak ifade edilmiştir. Ön uygulamada olmamasına rağmen yapılan etkinlikler sonrasında öğrencilerin cumhuriyet kavramına dair insan hakları ile ilgili söylemlerde bulundukları ve daha çok eşitlik, demokratik hak ve özgürlüklere dair ifadelerde bulunduğu tespit edilmiştir.

Şehitlik. Ön uygulamada yer almayıp sadece son uygulamada yer alan bu tema “Şehitlerimiz” (1) olarak ifade edilmiştir. Nitekim yapılan etkinlikler sonrasında Cumhuriyetin kurulmasında şehitlerimizin yerinin yadsınamayacağı cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlamda da öğrenci ifadelerinde yerini bulmuştur.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön ve son uygulamada ortak olan değer, Türk büyüğü ve duygu teması üzerinde durduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ön uygulamada yönetime dair unsurlar ve başarı teması yer alırken öğrencilerin son uygulamada ise ön uygulamada yer almayan özellikle insan haklarına dair unsurlar ve şehitlik temaları ve kodları üzerinde durduğu tespit edilmiştir. Yapılan etkinlikler neticesinde son uygulamada değer teması ve kodları önemli bir artış göstermiş ve öğrenci ifadelerinin zenginleştiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin Cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlam üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 12’de gösterilmiştir.

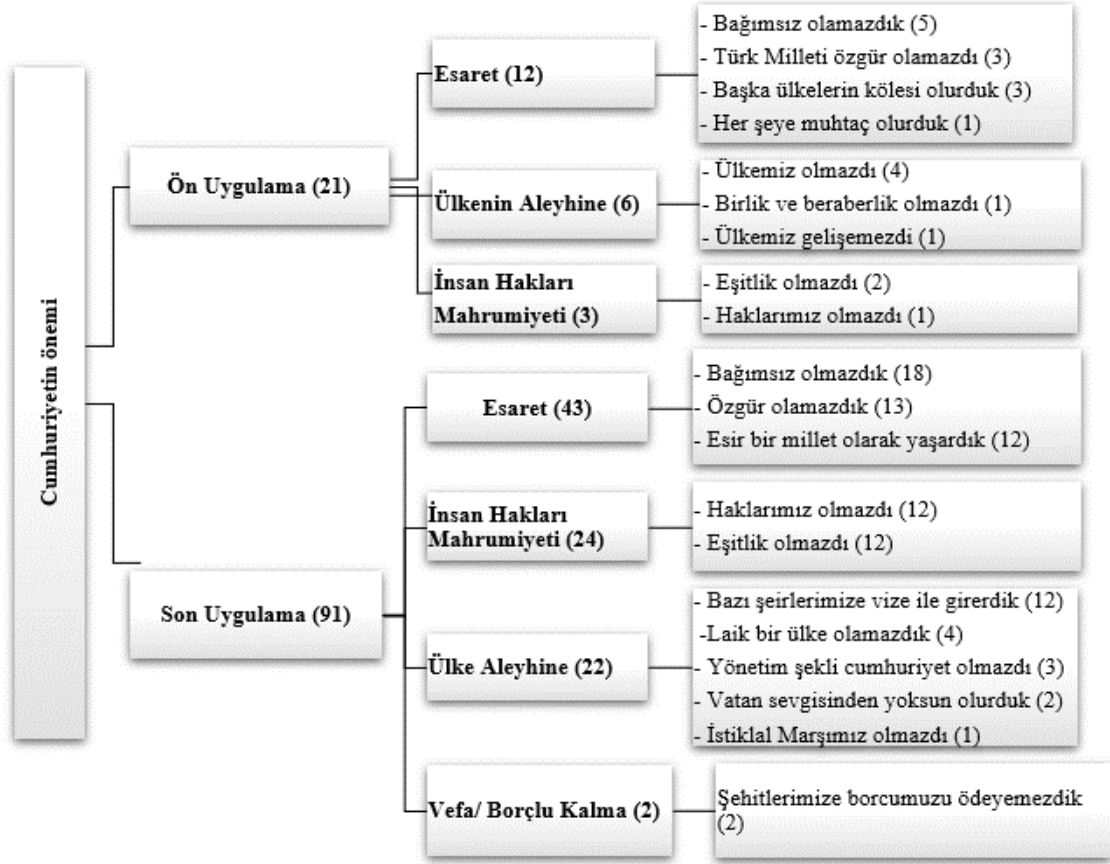
Tablo 12

Cumhuriyet Kavramının İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö1: “Yönetim şekli, özgürlük ve bağımsızlık ifade ediyor.”	Ö1: “Bende bağımsızlığı çağrıştırıyor. Özgürlüğü çağrıştırıyor. Bunun nedeni ülkemiz cumhuriyetten sonra özgür bir ülke oldu. Artık özgür bir ülkede yaşıyoruz.”
Ö2: “Benim için özgürlük kavramını ifade ediyor. Çünkü; Türk milleti özgür oldu.”	Ö2: “Benim için eşitliği ve özgür olan bir milleti ifade ediyor. Aynı zamanda birlik beraberlik ve vatanseverlik gibi kavramları ifade ediyor.”
Ö3: “Özgürlük derdim çünkü; Cumhuriyetin ilanı ile özgür olduk ve bugünkü haklarımız oldu.”	Ö3: “Seçme seçilme hakkını, dilimizi konuşmamızı, yardımlaşmayı ifade ediyor. Dökülen kanlarımızı ifade ediyor. Şerife Bacı’mızın bebeği yerine mermileri örtmesine saygı duyuyorum ve yaptıkları fedakarlıklara teşekkür ediyorum.”
Ö4: “Cumhuriyet ve özgürlük.”	Ö4: “Özgürlük ve millet kavramı geliyor. Çünkü Cumhuriyet bana seçme ve seçilmeyi verdi. Oy kullanma hakkımızı verdi. Bu yüzden özgür hissediyorum kendimi.”
Ö5: “Cumhuriyet kavramı bana Atatürk’ün liderliğini ifade ediyor.”	Ö5: “Cumhuriyet bana eşitlik, hak, özgürlük ve bağımsızlık geliyor. Çünkü çoğu toplumda kadınlara hala bile değer verilmediği halde Cumhuriyet gelince kadınların oy kullanması, seçme hakkı olması, herkesin aynı haklardan yararlanması ve herkesin istediğini yapabilmesi ifade ediyor.”
Ö11: “Atatürk Cumhuriyeti ilan ettiği için mutluluk ve özgürlük ifade ediyor.”	Ö11: “Mutluluğu ifade ediyor çünkü ülkem kuruldu. Özgürüz çünkü kız erkek ayrımı yok, aynı sırada kızlarla oturabiliyoruz, onlarda bizimle. Kadınlar da oy kullanabiliyor ve artık her şey eşit.”
Ö13: “Güzel duygular ifade ediyor.”	Ö13: “Cumhuriyet benim için özgürce yaşayabildiğimiz bir ülke, adaletin olduğu bir ülke, bağımsızlık ülkesi, kadın erkek eşitliğinin olduğu bir ülke ifade ediyor.”
Ö15: “Özgürlük ve egemenlik ifade ediyor.”	Ö15: “Özgürlüğü ifade ediyor çünkü milletimiz bize daha rahat bir yaşam bırakmak için çabalamış ve cumhuriyeti kurmuştur. Onların sayesinde daha rahat özgürce bir yaşam sürdürüyoruz, erkek arkadaşlarımızla aynı sırada oturabiliyoruz.”
Ö17: “Atatürk bizi düşünüp Cumhuriyeti ilan ettiği için Özgürlük ve mutluluk ifade ediyor.”	Ö17: “Cumhuriyet deneyince bende ifade edilen şeyler özgürlük, seçme seçilme hakkının tanınması ve yardımlaşmayı ifade ediyor. Hala da bu ülkede yaşadığımız için üzerimizde baskı olmaması da rahat ve huzurlu olduğumu ifade ediyor.”
Ö18: “Atatürk’ün bize bu vatani emanet etmesini ifade ediyor.”	Ö18: “Mutluluk, vatan sevgisi kadın erkek ayırtmadan kanunlarda kadın erkek ayrımı yok, bağımsız ve özgürüz. Bunları ifade ediyor.”

4.2.1.3. Cumhuriyetin Önemine Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “Sizce cumhuriyet ilan olmasaydı ne olurdu? Açıklayınız.” Sorusu sorulmuş ve Cumhuriyetin öneminin öğrenciler için ifade ettiği anlama dair bulgular etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 5’te değerlendirilmiştir.

Şekil 5. Cumhuriyetin önemine dair tema ve kodlar

Şekil 5 incelendiğinde ön uygulamada esaret (12), ülkenin aleyhine (6), ve insan hakları mahrumiyeti (3) temalarına ulaşılmıştır. Son uygulamada ise yine ön uygulamada ortak olan esaret (43), insan hakları mahrumiyeti (24), ülkenin aleyhine (22) temalarının yanı sıra vefa/borçlu kalma (2) temalarına ulaşılmıştır. Cumhuriyetin önemine dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Esaret. Cumhuriyetin önemi, esaret temasında ön uygulamada “*bağımsız olamazdık*” (5), “*Türk milleti özgür olamazdı*” (3), “*başka ülkelerin kölesi olurduk*” (3), “*her şeye muhtaç olurduk*” (1) olarak ifade edilmiştir. Son uygulamada bu temadaki söylemler artış göstermiş ve “*bağımsız olamazdık*” (18), “*özgür olamazdık*” (13), “*esir bir millet olarak yaşadık*” (12) olarak ifade edildiği görülmüştür. Aynı zamanda son uygulamada en fazla oluşturulan kod *esaret* teması içerisinde yer almıştır. Yapılan sınıf içi etkinlikler neticesinde Cumhuriyetin yokluğunun ifade ettiği anlama dair öğrenciler cumhuriyet yönetiminin olmadığına bağımsız bir devlet olarak yaşayamayacağımızı ve başka bir devletin yönetimi altında olacağımıza dair söylemlerde bulunmuşlardır. Nitekim Cumhuriyetin ilanı ile Türk halkı hiçbir devletin esaretini kabul etmeyip büyük bedeller ödemiş, Türkiye Cumhuriyeti özgür ve bağımsız bir ülke olarak varlığını devam ettirerek bu günlere gelmeyi başarmıştır.

Ülkenin aleyhine. Cumhuriyetin önemi, ülkenin aleyhine temasında ön uygulamada “*ülkemiz olmazdı*” (4), “*birlik ve beraberlik olmazdı*” ve (1), “*ülkemiz gelişmezdi*” (1) olarak ifade edilmiştir. Bu durum etkinlik sonrası son uygulamada “*bazı şehirlere vize ile girdik*” (12), “*yönetim şekli cumhuriyet olmazdı*” (3), “*laik bir ülke olamazdık*” (4), “*vatan sevgisinden yoksun olurduk*” (2), “*İstiklal Marşı’mız olmazdı*” (1), olarak ifade edilmiştir. Yapılan sınıf içi etkinlikler neticesinde son uygulamada Cumhuriyetin yokluğunun ifade ettiği anlam ülkenin aleyhine olacak şekilde ifade edilerek bu tema ile ilgili kod ve söylemlerin artış gösterdiği tespit edilmiştir. Bu temada genel olarak öğrenciler Cumhuriyetin yokluğunda bizi biz yapan toplumsal değer ve tutumlardan yoksun kalarak, milli değerlerimizden ödün vereceğimize dair söylemlerde bulunmuşlar ve son uygulamada bu ifadeler artış göstermiştir. Nitekim Cumhuriyet, Türk halkı için sahip olduğu değerlere sahip çıkarak kurduğu, koruduğu ve diğer milletlere örnek olduğu bir dirilişin hikâyesidir.

İnsan hakları mahrumiyeti. Ön uygulamada “*eşitlik olmazdı*” (2) ve “*haklarımız olmazdı*” (1) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrasında ise son uygulamada “*haklarımız olmazdı*” (12) ve “*eşitlik olmazdı*” (12) olarak ifade edilerek söylemlerin arttığı görülmektedir. Ön uygulamada Cumhuriyetin önemine dair İnsan hakları mahrumiyeti temasında sadece üç söylem yer alırken son uygulamada yapılan etkinlikler sonrası bu söylemlerin arttığı tespit edilmiştir. Öğrenciler Cumhuriyetin yokluğunda insan hakları kapsamında bugünkü haklara sahip olamayacaklarını ve bu haklardan mahrum olarak bir yaşam süreceklerini dile getirmişlerdir. Yapılan etkinlikler sonrası öğrencilerin özellikle son uygulamada Cumhuriyet kavramını Türk milleti için bir yönetim şekli olduğu gibi aynı

zamanda bireysel ve toplumsal hakları bünyesinde muhafaza eden, insanların bir arada huzur içinde yaşamasına olanak sağlayan bir yapı olduğunu da vurgulanmaktadır.

Son uygulamada yer alan ön uygulamada yer almayan tema ve kodlar

Vefa/borçlu kalma. Cumhuriyetin önemine dair vefa/borçlu kalma teması ön uygulamada olmayıp sadece son uygulamada yer almış ve “*şehitlerimize borcumuzu ödeyemezdik*” (2) olarak ifade edilmiştir. Ön uygulamada olmamasına rağmen yapılan etkinlikler sonrasında öğrencilerin cumhuriyetin yokluğuna dair ifadelerinde şehitlerimize borcumuzu ödeyemeyeceğimizi ve bir ömür borçlu kalacağımızı ifade ederek vefalı olma değerine vurgu yapmışlardır. Cumhuriyetin kurulmasında ve bu günlere gelmesinde şehitlerimizin fedakârlığı hiçbir zaman yadsınamayacağı gibi onlara olan vefa borcumuzun da hiçbir zaman ödenemeyeceği aşikârdır.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön ve son uygulamada ortak olan esaret, ülkenin aleyhine ve insan hakları mahrumiyeti tema ve kodları üzerinde durduğu tespit edilmiştir. Neticede öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine olanak tanıyan, Cumhuriyetin önemini idrak etmelerine yönelik etkinlikler uygulanmış, yapılan etkinlikler neticesinde son uygulamada cumhuriyetin yokluğunda esaret altında yaşayabileceğimiz, ülkemizin aleyhine olan durumların var olabileceği, haklarımızdan mahrum kalırken şehitlerimize olan borcumuzu ödeyemeyeceğimiz ifadeleri artış gösterdiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin Cumhuriyetin anlam ve önemi üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13

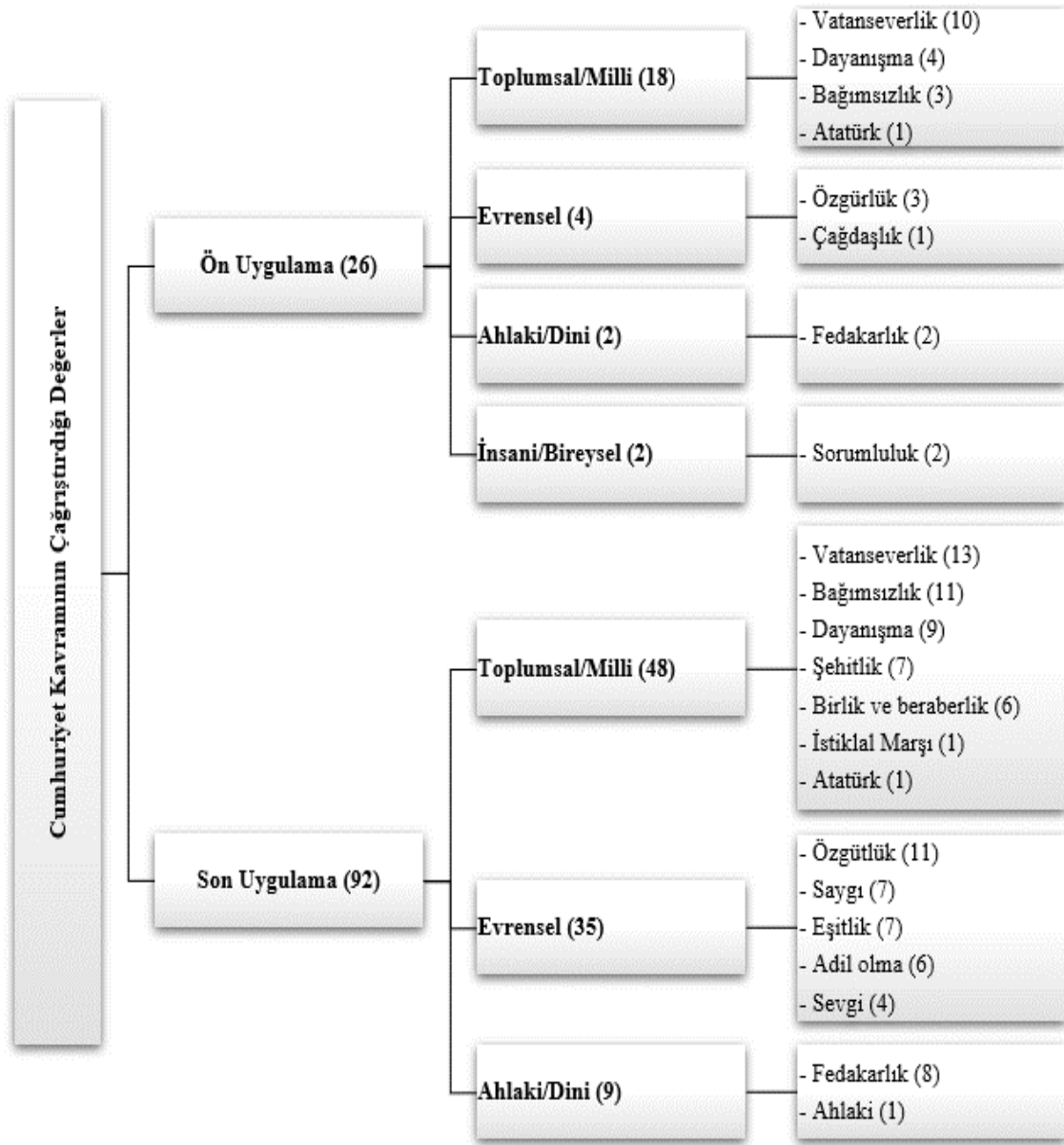
Cumhuriyetin Anlam ve Önemine Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö2: “Türk milleti özgür olmazdı.”	Ö2: “Türk milleti özgür bir devlet olmazdı. Vatanseverlik ve fedakârlık olmazdı. Çocuğunun üstündeki örtüyü mermiye örten Şerife Bacı’daki merhamet, saygı ve vatan sevgisi olmazdı. Bağımsız olamayacağımız için adalet ve eşitlik olmazdı. Yani Türk milleti çok kötü bir halde olurdu. Vatan uğruna canlarını veren askerlere olan borcumuzu ödeyemez, kanlarını yerde bırakmak zorunda kalırdık.”
Ö6: “Sürekli savaşlar çıkar, iç karışıklıklar olur,	Ö6: “Belki şu an kendi topraklarımıza giremezdik. Özgür olamazdık. Kadınlara seçme ve seçilme hakkı olmazdı. Küçük bir devlet, ülke olarak kalır ve gelişemezdik. Adaletin ne

<i>milletimiz ve vatanımız sağ olmazdı.”</i>	<i>olduğu bilinmezdi, Cumhurbaşkanımız şu an olmamış olurdu ve daha fazlası.”</i>
<i>Ö9: “Bu millet olmazdı, herkes her şeye muhtaç olabilirdi.”</i>	<i>Ö9: “Eşitlik olmazdı. Kadınlara birçok hak verilmezdi. Belki erkek hocalar bile şu anki gibi derslere giremezlerdi. Hatta dünyaya gelen çocuklar özgürlük ve eşitliğin ne olduğunu bile bilmezlerdi.”</i>
<i>Ö10: “Ülkemiz olmazdı; çünkü Atatürk Cumhuriyeti ilan edince daha güçlü olduk.”</i>	<i>Ö10: “Bence kadınlar oy kullanamaz ve hakları olmazdı. İşgal altında olabilirdik ve anlaşmanın adını unuttum ama o antlaşmayla yurdumuzu işgal edebilirlerdi. Ama her neyse ki büyük fedakarlıklarla cumhuriyetin ilanı ile bağımsız bir devlet olarak 100. Yıla girdik. Bir 100 yıl daha ayakta tutacağımıza inanıyorum.”</i>
<i>Ö11: “Cumhuriyet olmasaydı bağımsız olmazdık, huzurlu olmazdık.”</i>	<i>Ö11: “Eşitlik olmazdı bence. Kadın erkek yan yanabile oturamaz ve kadınlar Afganistan’daki gibi olabilirdi. Belki bazı şehirlerimize pasaportla girerdik. Laik bir ülke olamazdık. Gelişemezdik ya da çoktan yok olurduk belki.”</i>
<i>Ö12: “Muhtemelen çoğumuz hayatta olmuyor olurduk ya da başka ülkelerin egemenliğinde kalırdık.”</i>	<i>Ö12: “Başka bir devlete bağlı olarak yaşıyor olurduk. Yani bence cumhuriyet ilan olmamış olsaydı biz çok zor durumda kalırdık ve günümüze kadar mutlaka yıkılırdık ama kesin yeni bir devlet kurardık.”</i>
<i>Ö13: “Haklarımız olmazdı. Özgür olamaz ve bağımsız yaşayamazdık.”</i>	<i>Ö13: “Haklarımız olmaz ve özgür yaşayamazdık. Başka bir ülkenin içinde yaşayıp bağımsız olamazdık. Şu an bu sırada oturamaz bunları yazamıyor olurduk.”</i>
<i>Ö16: “Bir ülkeye bağlı kalmak çok kötü olurdu. Başka ülkelerde kölelik gibi bir şey olurduk.”</i>	<i>Ö16: “Bağımsız ve özgür olamazdı ve belki bu yüzden gelişemezdik. İstedğimiz mesleği yapamazdım. Okula gelebilirdik belki ama erkeklere daha iyi bir eğitim hakkı verilirken kızlara düşük seviyeli bir eğitim verilebilirdi ve cahil kalabilirdik.”</i>
<i>Ö17: “Cumhuriyet olmasaydı özgürlük, beraberlik ve demokrasi olmazdı.”</i>	<i>Ö17: “Kendi ülkemize ya da bazı şehirlerimize vize ile girmek zorunda kalırdık. Baskı olacağı için adalet olmazdı. Türkiye diye bir devlet olmaz ve adalet sağlanamazdı. Ülkemizi yönetmek için zorluklar çekerdik.”</i>
<i>Ö18: “Özgür bir şekilde yaşayamazdık ve başka ülkelerin kölesi olurduk.”</i>	<i>Ö18: “Ülke halife ile yönetilirdi. İngilizlerle Yunan vatandaşı olurduk. İstiklal Marşı’mız olmazdı. Haklarımızın çoğunu kaybederdik.”</i>

4.2.1.4. Cumhuriyet Kavramının Çağrıştırdığı Değer ve Tutumlara Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “Cumhuriyet kavramı sizde hangi değerleri çağrıştırıyor? Neden?” sorusu sorulmuş ve Cumhuriyet kavramının öğrenciler için çağrıştırdığı değerlere dair bulgular etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 6’da değerlendirilmiştir.

Şekil 6. Cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değerler ve tutumlara dair tema ve kodlar

Değerler, birbiriyle ilişkili ve ilintili olduklarından dolayı tam anlamıyla birbirinden ayırıştırarak sınıflamak zordur. Fakat değerler genel olarak birey, toplum, evren ve etik çerçevesinde sınıflandırılabilir. Yapılan bu çalışmada bulgulardan hareketle değer ve tutumlar; evrensel, toplumsal/milli, ahlaki/dini ve insani/bireysel olarak gruplandırılmıştır.

Şekil 6 incelendiğinde ön uygulamada toplumsal/milli (18), evrensel (4), ahlaki/dini (2) ve insani/bireysel (2) temalarına ulaşılmıştır. Son uygulamada insani/bireysel teması yer almazken ön uygulamada olduğu gibi son uygulamada da ortak tema olarak toplumsal/milli (48), evrensel (35) ve ahlaki/dini (9) temalarına ulaşılmıştır. Cumhuriyet kavramının

çağrıştırdığı değer ve tutumlara dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Toplumsal/milli. Cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değer ve tutumlara dair toplumsal/milli temasında ön uygulamada “*vatanseverlik*” (10), “*dayanışma*” (4), “*bağımsızlık*” (3), “*Atatürk*” (1), olarak ifade edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrasında bu kodlar artış göstermiş ve son uygulamada “*vatanseverlik*” (13), “*bağımsızlık*” (11), “*dayanışma*” (9), “*şehitlik*” (7), “*birlik ve beraberlik*” (6), “*İstiklal Marşı*” (1), “*Atatürk*” (1) olarak ifade edildiği görülmüştür. Aynı zamanda son uygulamada en fazla oluşturulan kod değer teması içerisinde yer almıştır. Yapılan etkinlikler sonucunda öğrencilerin Cumhuriyetin çağrıştırdığı değer ve tutumlarda ön uygulama ifade ettikleri değer ve tutumlara ek olarak son uygulamada şehitlik, birlik ve beraberlik, İstiklal Marşı ve şehitlik kodlarına ulaşılmıştır. Cumhuriyet kavramı öğrenciler tarafından ulusal bir kavram olarak ele alınmış ve nitekim yapılan etkinlikler sonrası toplumsal/milli değerlerde ciddi bir artış olduğu görülmüştür.

Evrensel. Ön uygulamada Cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değer ve tutumlar “*özgürlük*” (3) ve “*çağdaşlık*” (1) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrası son uygulamada “*özgürlük*” (11), “*saygı*” (7), “*eşitlik*” (7), “*adil olma*” (6), “*sevgi*” (4) yönünde öğrenci söylemlerinin zenginleşerek arttığı görülmektedir. Yapılan etkinlikler çerçevesinde öğrencilerin ön uygulamada Cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değer ve tutum ifadeleri *evrensel değerler* temasında iki kod ve üç söylem ile sınırlı kalırken son uygulamada kod ve söylemlerin arttığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda kod ve söylemlerdeki artışın yapılan sınıf içi etkinliklerde öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine olanak sağlayacak aynı zamanda değerleri fark etmelerine yardımcı olacak etkinliklere yer verilmiş olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Ahlaki/dini. Ön uygulamada “*fedakârlık*” (2) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrasında ise son uygulamada “*fedakârlık*” (8) ve “*duyarlılık*” (1) olarak ifade edilerek söylemlerin arttığı görülmektedir. Ön uygulamada Cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değer ve tutum ifadeleri sadece iki söylem olarak yer alırken yapılan etkinlikler neticesinde son uygulamada cumhuriyetin fedakârlıklarla kurulmasına dair etkinlikler yapılması sonucunda öğrenci söylemlerinin zenginleştiği görülmektedir.

Ön uygulamada yer alan son uygulamada yer almayan tema ve kodlar

İnsani/bireysel. Cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değer ve tutumlara dair oluşturulan *insani/bireysel* değerler teması sadece ön uygulamada yer almış ve “*sorumluluk*” (2) olarak ifade edilmiş ve son uygulamada bu tema ve kodlara yer verilmemiştir. Yapılan etkinlikler sonrası son uygulamada öğrencilerin daha çok toplumsal ve ahlaki değerlere dair ifadelerde bulundukları, bireysel bir çabayı temsil edecek şekilde ifade ettikleri sorumluluk değerine yer vermedikleri görülmüştür

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön ve son uygulamada ortak olan toplumsal/milli değerler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Son uygulamada insani/bireysel değerlere yer verilmezken, toplumsal, evrensel ve ahlaki değer sınıflamalarının tümünde ön uygulamaya göre öğrenci söylemlerinin zenginleştiği söylenebilir. Son olarak Cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değer ve tutumlara dair elde edilen bulgular neticesinde Türk toplumuna ait olarak nitelendirebilecek toplumsal değer kodlarının ve tüm insanlık için önemli olduğu kabul edilen değer ve tutumlara dair ifadelerin önemli ölçüde arttığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin Cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değer ve tutumlar üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14

Cumhuriyet Kavramının Çağrıştırdığı Değer ve Tutumlara Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö4: “Cumhuriyet olmasaydı; bir ülkeye bağımlı olarak yaşar ve özgür olamazdık.”	Ö4: “Vatanseverlik, duyarlılık, dayanışma, bağımsızlık, saygı ve fedakârlık. Bana bunları çağrıştırıyor çünkü biz ülkece vatanımıza düşkünüz. Cumhuriyet sayesinde artık birbirimize danışabiliyoruz, dayanışma var. Ülkemizde bağımsızlık var; birbirimize bağlı bir şekilde yaşıyoruz. Özgürlük denince ise ülkemiz Kurtuluş Savaşı’ndan sonra Cumhuriyet ilan oldu ve şu an ülkemiz özgür bir ülkedir. Fedakârlık ve saygıya gelince ise bizim için canını feda eden şehitlere çok borcumuz var ve onlara saygı göstermeliyiz ve İstiklal Marşı’mıza saygı göstermek zorundayız.”
Ö5: “Cumhuriyet kavramı bana vatan ve Cumhuriyet sevgisini çağrıştırıyor.”	Ö5: “Saygı ve dayanışma geliyor aklıma. Cumhuriyet bize seçme hakkı ve özgürlük verdi. Bu haklar birbirimize eşit olduk ve birbirimize saygı duymamızı sağladı. Mesela Cumhuriyet sayesinde Kahramanmaraş için her gün okula geldik, yardım ettik. Bunu yaşadığımız için de dayanışma ve yardımlaşma olduğunu düşünüyorum.”

Ö6: “Dayanışma değerini çağrıştırıyor çünkü; vatanlarını sevmeselerdi bu dayanışma içinde olmazlardı.”	Ö6: “Bağımsızlık, özgürlük, vatanseverlik, fedakârlık, yardımlaşma ve dayanışmayı ifade ediyor. Vatanlarını sevmeseler savaşa gitmezlerdi. Bir savaş olsa ben de vatanım için giderim. Yardımlaşma ve dayanışma içinde olmasalardı belki de Kurtuluş Savaşı kazanılmazdı ve Cumhuriyet ilan edilmesiyle özgür bir ülkedeyiz artık. Fedakârlık içinde canlarını feda eden şehitlerimiz olmasaydı belki bugün burada olmazdık. Bugün buradayız ve bu süreç içerisinde Cumhuriyetin değerini daha iyi anladım Faruk hocam. Biz ülkemizi daha iyi yerlere getirmek için çok çalışacağız.”
Ö7: “Millî mücadele, kararlılık ve vatanseverlik.”	Ö7: “Eşitlik, bağımsızlık ve vatan sevgisini çağrıştırıyor. Mesela kendi başkanımızı kendimiz seçebiliyoruz. Cumhuriyet olduğu için herkes Cumhurbaşkanı olabilir. Bende olabilirim inşallah. Bunun gibi değerler çağrıştırıyor.”
Ö8: “Çağdaşlık çağrıştırıyor.”	Ö8: “Her yere gidebiliyoruz. Her şeyi yapabiliyoruz. Atamız Bize Cumhuriyeti ilan etmesiyle bugün özgür ve bağımsız olduk ve eşit olduk. Cumhuriyet sayesinde çok ileri gittik, geliştik.”
Ö10: “Vatanseverlik, yardımlaşma ve sevgi değerlerini; çünkü Cumhuriyetin iyi bir yönetim biçimi olduğunu düşünüyorum.”	Ö10: “Dayanışma ve vatanseverlik değerini çağrıştırıyor. Çünkü Cumhuriyet denilince aklıma birlik beraberlik geliyor. Zaten Türk milleti olarak gayet yardımseveriz. Vatanseverlik dememin sebebi ne zaman savaş, darbe ve işgal olsa korkusuzca ölümü göze alarak savaşıyoruz. Nede olsa Savaş Türk’ün düğünüdür.”
Ö12: “Bağımsızlık ve sorumluluk değerlerini çağrıştırıyor; çünkü Cumhuriyetin ilanıyla ülkemiz bağımsız oldu ve bizim ülkemize sahip çıkmamız gerekiyor.”	Ö12: “Özgürlük değerini çağrıştırıyor. Çünkü devlet olarak bağımsız ve hiçbir devlet bize hesap soramaz. Hiçbir devlete bağlı değiliz; çünkü biz büyük bir devletiz. Bağımsız yaşıyoruz ve herkesin hakları var.”
Ö14: “Sorumluluk ve dayanışma kavramlarını çağrıştırıyor.”	Ö14: “Bağımsızlık, Özgürlük, adalet, çalışkanlık, dayanışma ve fedakârlık geliyor. Eğer Kurtuluş Savaşını kazanıp da bağımsız bir ülke olmasaydık Cumhuriyet de olmazdı.
Ö15: “Ulusal egemenlik ve vatanseverlik.”	Ö15: “Yardımlaşma ve yardımseverlik değerlerini çağrıştırıyor. Çünkü milletimiz vatan uğruna yardımlaşma ve dayanışma içerisinde devletimizi buralara kadar getirmiştir.
Ö16: “Bağımsızlık değeri geliyor.”	Ö16: “Özgürlük, saygı, vatanseverlik gibi değerleri çağrıştırıyor. Nedeni ise Cumhuriyetin ilanıyla Özgürlük ve bağımsızlıkta ilan edilmiştir tam olarak. Şerife Bacı’da hasta çocuğunun üzerinden battaniyeyi alıp mermilerin üstüne örtmesi de vatanımıza olan saygısını ve sevgisini gösterir.”

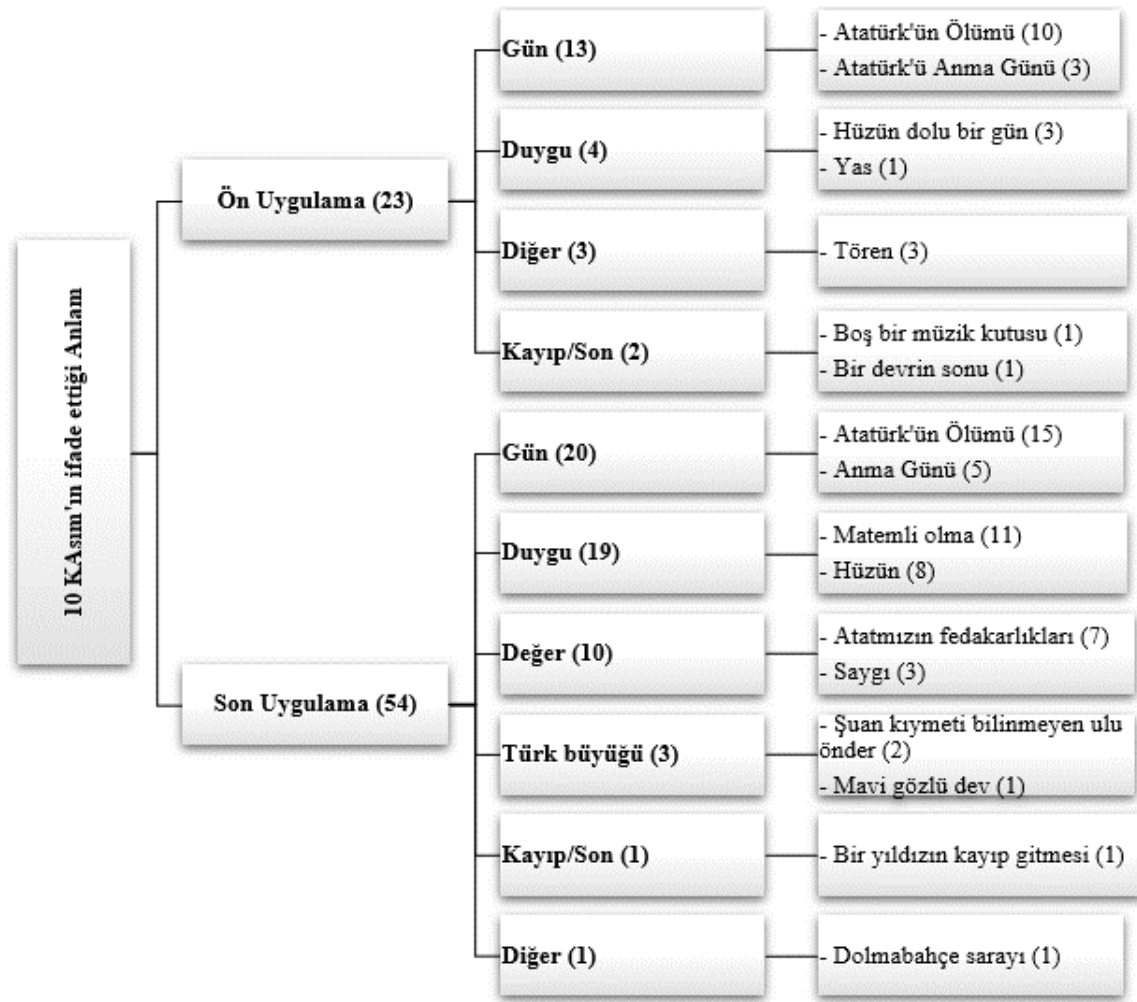
4.2.2. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası Etkinliklerine Dair Bulgular

10 Kasım, Türkiye’de büyük bir hüznün ve saygıyla anılan bir gündür. Bu özel gün, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ün ölüm yıldönümüdür. Atatürk, Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinin önderi, Türk milletinin birlik, bağımsızlık ve çağdaşlık ideallerine olan bağlılığının mimarı olarak unutulmaz bir liderdir. Türk milletinin ortak değerlerine duyulan derin saygının bir ifadesi olarak 10 Kasım, ülkemiz için bir anma ve birleşme günüdür. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersleri kapsamında 10 Kasım Atatürk’ü Anma Günü ve Atatürk Haftası’na dair okul dışı ve sınıf içi etkinlikler yapılmıştır. Bu önemli gün kapsamında okul dışı etkinlik olarak Dolmabahçe Sarayı ziyareti gerçekleştirilmiştir. Sosyal Bilgiler derslerinde 10 Kasım Atatürk’ü Anma Günü ve Atatürk Haftası’nda sınıf içinde “Dolmabahçe’ye Doğru”, “Işıldayan Mavi Gözlerin İzinde; Bir Devrin Tanığı Dolmabahçe”, “10 Kasım’da Sessizliğe Bürünen Dolmabahçe”, “Maziden Bugüne”, “Hiçbir Zaman Unutulmayacak Bir Molanın Hikâyesi” ve “Kelimelerle Atatürk Portresi” etkinlikleri uygulanmıştır.

Etkinlik öncesi ve sonrasına 10 Kasım’ın ifade ettiği anlam, Atatürk’ün ifade ettiği anlam, Atatürk’ün önemi, Atatürk’e atfedilen değer ve tutumlara dair bulgular aşağıda verilmiştir.

4.2.2.1. 10 Kasım’ın İfade Ettiği Anlama Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “10 Kasım deyince aklına ne geliyor?” sorusu sorulmuş ve 10 Kasım’ın öğrenciler için ifade ettiği anlam, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 7’de değerlendirilmiştir.

Şekil 7. 10 Kasım'ın ifade ettiği anlama dair tema ve kodlar

Şekil 7 incelendiğinde ön uygulamada gün (13), duygu (4), kayıp/Son (2) ve diğer (3) temalarına ulaşılırken son uygulamada ön uygulamada olduğu gibi ortak tema olarak Gün (20), duygu (19), kayıp/son (1) ve diğer (1) temalarına ulaşılmıştır. Son uygulamada ise ayrıca ön uygulamada olmayan değer (10) ve Türk büyüğü (3) temalarına da ulaşılmıştır. 10 Kasım'ın ifade ettiği anlama dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Gün. Ön uygulamada “Atatürk'ün ölümü” (10) ve “Atatürk'ü Anma Günü” (3) olarak ifade edilirken yapılan etkinlikler sonrasında bu kodlar artış göstermiş, son uygulamada

“Atatürk’ün ölümü” (15) ve “Anma Günü” (5) olarak ifade edildiği görülmüştür. Nitekim 10 Kasım Atatürk’ün ölümü ve anma günü olarak ülkemizde kutlanmaktadır.

Duygu. Ön uygulamada “hüzün dolu bir gün” (3) ve “yas” (1) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrası “matemli olma” (11) ve “hüzün” (8) yönünde öğrenci söylemlerinin zenginleşerek arttığı görülmektedir. Nitekim yapılan sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerde öğrencilerin bu yöndeki duygularını ifade etmelerine ortam sağlayacak etkinlikler yapılmıştır.

Kayıp/Son. Ön uygulamada “boş bir müzik kutusu” (1) ve “bir devrin sonu” (1) olarak ifade edilirken son uygulamada “bir yıldızın kayıp gitmesi” (1) bir son olmadığı önemli bir değer vefatına vurgu yapılaraktan 10 Kasım’ın ifade ettiği anlam bir yıldızın kayıp gitmesi olarak ifade edilmiştir.

Diğer. Ön uygulamada “tören” (3) ifadesi çok dikkat çekicidir çünkü bu gün aslında bir kutlama değil bir anma günüdür ve son uygulamada da daha önce dile getirilmeyen M.Kemal Atatürk’ün öldüğü yer olan “Dolmabahçe Sarayı” (1) da öğrenci çağrışımlarında yerini almıştır.

Son uygulamada yer alan ön uygulamada yer almayan tema ve kodlar

Değer. Ön uygulamada 10 Kasım’ın ifade ettiği anlam bir değer olarak ifade edilmezken son uygulamada “atamızın fedakârlıkları” (7) ve “saygı” (3) değerlerine vurgu yapılmıştır. Atamızın fedakârlıkları ile ilgili ö5 “Atatürk yeri geldiğinde kendi canından vazgeçerek vatanımızı savunmuş” şeklinde ifadede bulunmuştur.

Türk Büyüğü. Son uygulamada olan şu an “kıymeti bilinmeyen ulu önder” (2) ve “mavi gözlü dev” (1) şeklinde nitelemelerde bulunan öğrenciler de olmuştur. Nitekim Atatürk ile ilgili bu ifadeler zaman zaman gerek sosyal medyadan gerek farklı platformlarda yer alan ve onun yaptıklarını görmezden geldiğini ifade eden görüşmeler ve konuşmalar bu durumun sonucu da olabilir. Sonuçta bu konuyla ilgili etkinliklerde herhangi bir bilgi yer almamasına rağmen bu öğrencilerin bu şekilde ifadede bulunmaları bahsedilen nedenlerden olabilir.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada gün teması üzerinde durduğu tespit edilmiştir. Son uygulamada ise gün ile duygu tema ve kodlarında artış yaşandığı, ek olarak değer teması da oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda

öğrencilerin 10 Kasım'ın ifade ettiği anlam üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15

10 Kasım'ın İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri

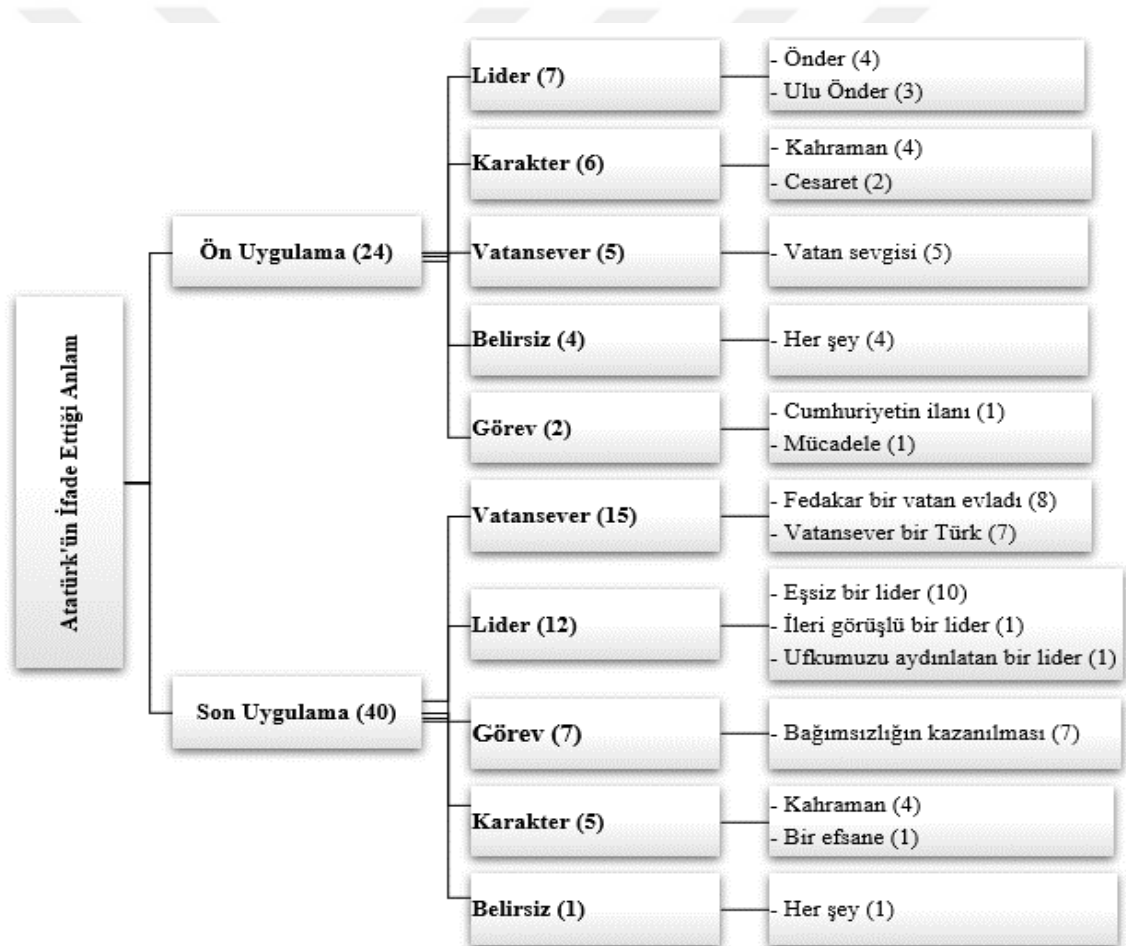
Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö1: "Atatürk'ün ölüm tarihi geliyor."	Ö1: "Atatürk ve Atatürk'ün ölüm tarihi geliyor. Yani kısacası Atatürk'ü anma günü geliyor. Hayatın üzücü bir günü ve saygı geliyor."
Ö2: "Atatürk'ün öldüğü hüznün dolu bir tarih geliyor."	Ö2: "Atatürk'ün yaptığı fedakarlıklardan dolayı hüznün dolu bir yıl geliyor. Atamızın ölümüyle yasa boğulan bir millet geliyor."
Ö3: "Ulu önderimizin gözlerini dünyaya kapatması geliyor."	Ö3: "Mavi gözlü kahraman bir askerin ülkeyi kurtararak huzur içinde hayata gözlerini yumması geliyor."
Ö4: "Boş bir müzik kutusu geliyor çünkü; özgürlüğümüz var fakat özgürlüğümüzü ilan eden o adam yok."	Ö4: "Vatansever bir liderin ölümüyle ülkenin sessizliği aklıma geliyor. Atatürk ölse bile eserleri hala yaşıyor ve biz onları devam ettireceğiz."
Ö5: "10 Kasım deyince aklıma Atatürk geliyor."	Ö5: "Bir zamanlar herkesin umudu olan kişinin gözlerini kapatması aklıma geliyor. Yani hüznün."
Ö6: "Atamızın bu vatanı ilan edip yenilikler getirdikten sonra hayata gözünü hastalığından dolayı yumması ve hüznün geliyor."	Ö6: "M. Kemal Atatürk'ün bu vatan millet ve bizim için yaptığı yeniliklerden sonra kalbine yenik düşerek hayata gözlerini yumması ve yas geliyor."
Ö8: "Bir devrin sonu ve hüznün duygusu geliyor."	Ö8: "09.05 geçse milletimizin milli bir hüznü ve ülkemizin yas tutması geliyor."
Ö9: "Atatürk'ü anmak için yaptığımız törenler aklıma geliyor."	Ö9: "Atatürk'ün yaptığı fedakarlıklarla birlikte Cumhuriyeti bırakması ve hayata gözlerini yummasıyla yas ve hüznün aklıma geliyor."
Ö11: "Atatürk'ün ölüm günü, Atatürk'ü anma ve saygı duyma aklıma geliyor."	Ö11: "10 Kasım deyince aklıma Atatürk geliyor. Çünkü ölüm günü zamanın durduğu gün, o gün saat 09.04 geçse ne güzeldi hayat. 1 dakika geçene kadar ölümüne kadar bizleri düşündü. Hayatını feda etti. Belki biraz daha yaşasaydı bu kadar ihtiyaç duymazdık bu günlerde ona ama ne yazık ki hiç kıymeti bilinmiyor. Atatürk'e laf edenler Cumhuriyetin içinde yaşıyorlar ama laf ediyorlar. O yüzden bir gün bile yetmez ona, belki bir ay yas tutsak az kalır ama 10 dakika anma programları bile zor geliyor insanlar için."
Ö15: "Aslında yas geliyor ve onu çok özliyorum."	Ö15: "Atamıza duyduğum saygı aklıma geliyor. Vefat ettiği yer olan Dolmabahçe sarayı geliyor aklıma birde. Gerçekten artık 10 Kasım'da çok daha fazla üzüliyorum Atamızın yaptıklarını düşününce."

Ö17: “Atatürk’ün hayata gözlerini yumması aklıma geliyor.”

Ö17: “Ülkemiz için en büyük katkısı olan, canı pahasına bu ülke için savaşan gururun vücut bulmuş hali olan, ülkemiz için yaptığı fedakarlıklardan dolayı ona minnet duyduğumuz M. Kemal Atatürk’ün ölümü aklıma geliyor.”

4.2.2.2. Atatürk’ün İfade Ettiği Anlama Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “Atatürk sizin için ne ifade ediyor? Açıklayınız.” ve Atatürk’ün öğrenciler için ifade ettiği anlam, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 8’de değerlendirilmiştir.

Şekil 8. Atatürk’ün ifade ettiği anlama dair tema ve kodlar

Şekil 8 incelendiğinde ön uygulamada lider (7), karakter (6), vatansever (5) belirsiz (4) ve görev (2) temalarına ulaşılırken son uygulamada da ön uygulamada olduğu gibi ortak tema olarak vatansever (15), lider (12), görev (7), karakter (5) ve belirsiz (1) temalarına

ulaşılmıştır. Bu bağlamda Atatürk'ün ifade ettiği anlama dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Lider. Ön uygulamada “önder” (4) ve “ulu önder” (3) olarak ifade edilirken yapılan etkinlikler sonrasında bu kodlar artış göstermiş, son uygulamada “eşsiz bir lider” (10), “ileri görüşlü bir lider” (5) ve “ufkumuzu aydınlatan bir güneş” (1) olarak ifade edildiği görülmüştür. Nitekim M. Kemal Atatürk Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında orduya liderlik eden bir komutan, Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran önder, ufkumuzu aydınlatan ileri görüşlü bir aydın ve fikirleri ilelebet yaşayacak eşsiz bir liderdir.

Karakter. Ön uygulamada “kahraman” (3) ve “cesaret” (2) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrası “kahraman” (4) ve “bir efsane” (1) şeklinde ifade ettiği görülmektedir. Öğrenciler Atatürk'ün ifade ettiği anlam olarak karakter özelliklerine değinmişler ve bu bağlamda M. Kemal Atatürk'ü efsane bir kahraman olarak nitelendirdikleri söylenebilir.

Vatansever. Atatürk'ü vatansever temasında öğrenciler ön uygulamada “vatan sevgisi” (5) olarak ifade ederken son uygulamada “fedakâr bir vatan evladı” (7), ve “vatansever bir Türk” (7) olarak ifade etmişlerdir. Yapılan etkinlikler sonrası M. Kemal Atatürk'ün “Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır” sözünden hareketle ve bu vatan için yaptıklarından yola çıkarak Atatürk'e atfedilen vatanseverlik değerinin artış gösterdiği söylenebilir. Aynı zamanda son uygulamada Atatürk'e en fazla vatanseverlik değerinin atfedildiği görülmektedir. Bu bağlamda M. Kemal Atatürk'ün fedakâr bir vatan evladı ve vatansever bir Türk olarak ifade edilmesinde Atatürk'ün Kurtuluş Savaşının kazanılmasına ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna öncülük etmesi, devamında Türk halkı için yaptığı inkılapların yerinin yadsınamaz bir gerçek olduğu düşünülmektedir.

Belirsiz. Ön uygulamada “her şey” (4) olarak ifade edilirken yapılan etkinlikler sonrasında son uygulamada yine aynı şekilde “her şey” (4) kodu ile ez az sayıda ifade edildiği tespit edilmiştir. Atatürk'ün ifade ettiği anlam olarak son uygulamada her şey kodunun azaldığı görülmüştür. Bu kod ile öğrencilerin Atatürk'e birçok anlam yüklemiş olduğunu ön görmekle birlikte fakat tam olarak net ifadeler yer almadığı için belirsiz temasında toplanmıştır.

Görev. Ön uygulamada “cumhuriyetin ilanı” (3) ve “mücadele” (1) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrası “bağımsızlığın kazanılması” (7) yönünde öğrenci söylemlerinin arttığı görülmektedir. Bu bağlamda yapılan sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerde öğrencilerin Atatürk’ün Kurtuluş Savaşı’nın kazanılması ve Türkiye Cumhuriyetin kurulması gibi olaylarda önemli bir görev üstlendiğini fark etmelerine ve bu yöndeki duygularını ifade etmelerine ortam sağlayacak etkinlikler yapılmıştır.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında tüm temaların ortak olduğu, öğrencilerin ön uygulamada lider, karakter ve vatansever teması ve kodları üzerinde durduğu tespit edilmiştir. Son uygulamada ise vatansever, lider, görev tema ve kodlarında artış yaşandığı, en çok artışın vatansever temasında olduğu görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin Atatürk’ün ifade ettiği anlam üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 16 ’da gösterilmiştir.

Tablo 16

Atatürk’ün İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö1: “Atatürk benim için kahramanlığı ve liderli ifade ediyor.	Ö1: “Atatürk benim için vatansever bir kahramanı ifade ediyor. Ülkemiz için yaptığı tüm fedakarlıklar geliyor. Atatürk bana göre dünyanın mükemmel en efsane adamı.”
Ö3: “Atatürk benim için her şeyi ifade ediyor.”	Ö3: “Atatürk benim için fedakâr, ileri görüşlü ve vatansever birini ifade ediyor. Atatürk sayesinde kendi marşımızın ve bayrağımızın olduğu aklıma geliyor.
Ö4: “Vatanını seven bir adam ifade ediyor.	Ö4: “Atatürk cesaretli, öngörülü ve o kadar savaşa girmiş, canını dişine takmış millete güvenen ve daha nicesi olan bir adamdır.”
Ö6: “Atatürk bana önderlik ve vatan sevgisi ifade ediyor.	Ö6: “Her şey yazılabilir beyaz bir kâğıda, sadece Atatürk dışında. Yaptıkları eşsiz ve benzersiz. Atatürk ne ifade ediyor demişsin hocam. Kusura bakmayın hocan Atatürk’ü tarif edecek bir yazı yok heybemde. Atatürk böyle ifade diyor bende ama şiiri yazanı unuttum.””
Ö7: “Türkiye’yi kuran ve bu günlere getiren cesaretli bir kahramanlık ifade ediyor.”	Ö7: “Atatürk benim için bu ülkede yaşamamı sağlayan, bu güzel millet ve ülkede yaşarken kullandığım hakları sağlayan bir adamdır. Atatürk benim için çok şey ifade ediyor ama umarım anlatabilmişimdir.”

Ö9: “Çok özel bir insan olduğunu düşünüyorum. Bütün tehlikeleri önceden tahmin eden vatan sevgisi olan bir adam.”

Ö10: “Bu vatan için savaşan ulu önderi ifade ediyor.”

Ö12: “Kahraman bir liderdir beni için. Çünkü ülkemizi işgallerden kurtardı.

Ö13: “Atatürk benim için her şeyi ifade ediyor. Vatanı, milleti ve savaşan harika bir lider ifade ediyor.”

Ö18: “Cumhuriyeti ifade ediyor. Vatanına milletine olan saygısını ifade ediyor. Çocuklara verdiği değerli ifade ediyor.”

Ö9: “Cumhuriyeti bizlere armağan eden, kanunlar ile seçme seçilme hakkını veren, bize özgürlüğümüzü veren kibar bir savaşçı ve eşsiz bir lider ifade ediyor.”

Ö10: “Atatürk benim için fedakârlık ve vatan sevgisi demektir. Vatan için annesinden gizli gitti o asker okullarına. Ya girmeseydi. Ya başlatmasaydı Kurtuluş Savaşımız için ayaklanmayı. O cephelerde savaşırken annesi paraya ihtiyacım var dediğinde bu vatan için evdeki halıları satın diyen önder öyle kolay yetişmedi Atatürk. Bu vatan için çok okumalıyız. Şimdi okumayı sevmeyenler Atatürk yüz sene evvel kaç okula gitmiş görsünler.”

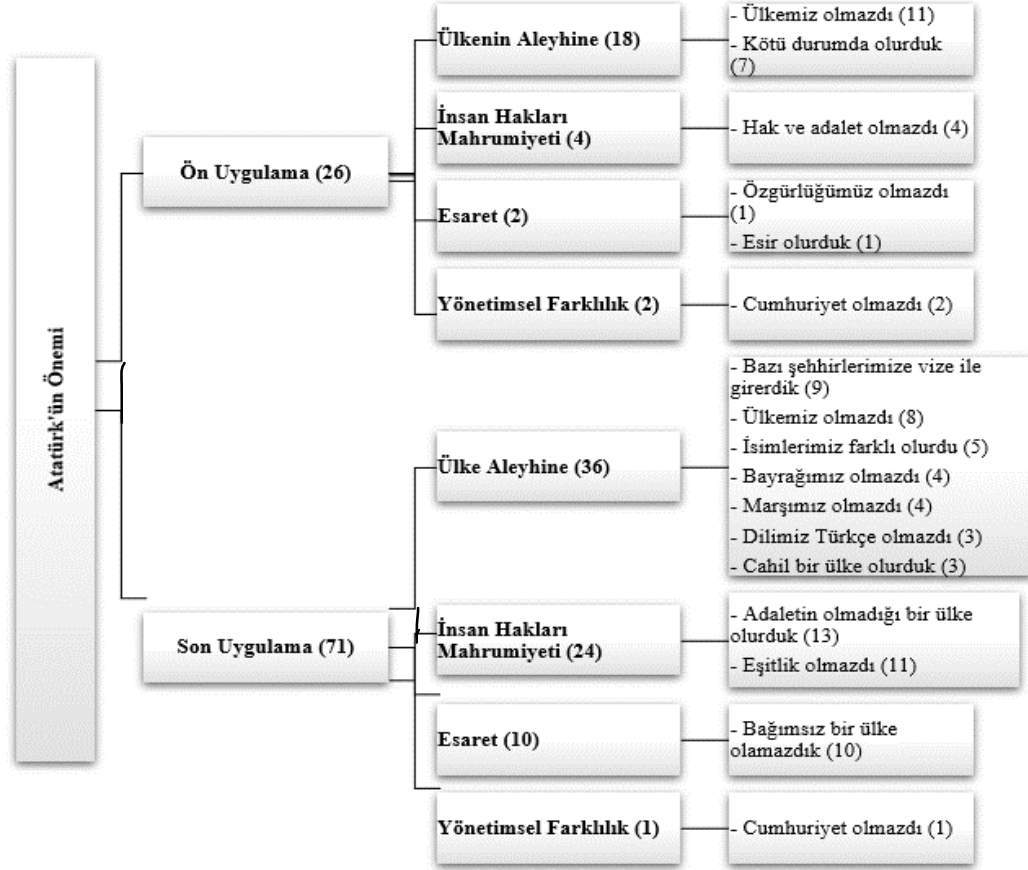
Ö12: “Atatürk benim için sadece Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu değildir. Atatürk bir kahramandır. O olmasaydı ülkemiz şu an çok kötü bir halde olabilirdi. Atatürk aynı zamanda harika bir liderdir. Her zaman doğruyu karar verebilen bir liderdir. Atatürk’ün herkeste önemli bir yeri olmalıdır.”

Ö13: “Atatürk sadece benim değil tüm Türkiye’nin gururunu temsil ediyor. Nedeni ise, Türkiye Cumhuriyeti için en çok uğraşan, savaşan ve başaran Atatürk’tür. Yani bunları düşününce vay be diyorum. Atatürk bizim için neler yapmış ne kadar önemli bir adam diyorum atama. Sonra bende çok gururlanıyorum.”

Ö18: “Benim için ülkemizi aydınlatan bir güneşi ifade ediyor. Biz dünya isek o güneş. Hayatta olmasa da düşünceleriyle bizi aydınlatan o benim için bir güneş gibi parlayan bir yıldızı ifade ediyor.”

4.2.2.3. Atatürk'ün Önemine Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “Atatürk olmasaydı ne olurdu? Açıklayınız.” sorusu sorulmuş ve Atatürk'ün öneminin öğrenciler için ifade ettiği anlam, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 9’da değerlendirilmiştir.

Şekil 9. Atatürk'ün yokluğunun ifade ettiği anlama dair tema ve kodlar

Şekil 9 incelendiğinde ön uygulamada ülke aleyhine (18), insan hakları mahrumiyeti (4), esaret (2) ve yönetimsel farklılık (2) temalarına ulaşılırken son uygulamada da ön uygulamada olduğu gibi ortak tema olarak ülke aleyhine (36), insan hakları mahrumiyeti (24), esaret (10) ve yönetimsel farklılık (1) temalarına ulaşılmıştır. Aynı zamanda her iki uygulamada da aynı ortak temalara ulaşılmıştır. Bu bağlamda Atatürk'ün yokluğunun ifade ettiği anlama dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ülkenin aleyhine. Atatürk'ün önemi, ülkenin aleyhine temasında ön uygulamada “*ülkemiz olmadı*” (11) ve “*kötü durumda olurduk*” (4) olarak ifade edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrasında bu kodlar ciddi anlamda artış göstermiş ve son uygulamada “*bazı şehirlerimize vize ile girendik*” (9), “*ülkemiz olmazdı*” (8), “*isimlerimiz farklı olurdu*” (5) “*bayrağımız*

olmazdı” (4), “*marşımız olmazdı*” (4), “*dilimiz Türkçe olmazdı*” (3) ve “*cahil bir ülke olurduk*” (3) yönünde öğrenci söylemlerinin zenginleşerek arttığı görülmektedir. Aynı zamanda son uygulamada Atatürk’ün yokluğunun ifade ettiği anlama dair kodların en fazla ülkenin aleyhine temasında yer almaktadır. Yapılan etkinlikler neticesinde öğrencilerin Atatürk’ün yokluğunda Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulamayabileceğini, bugünkü halde olmayacağını ve birçok milli değerlerden mahrum kalarak gelişemeyeceğini ifade ettiği görülmektedir.

İnsan hakları mahrumiyeti. Ön uygulamada “*hak ve adalet olmazdı*” (4) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrası son uygulamada “*adaletin olmadığı bir ülke olurduk*” (13) ve “*eşitlik olmazdı*” (11) ifadeleri yer almaktadır. Öğrencilerin ön ve son uygulamada Atatürk’ün önemini insan hakları çerçevesinde değerlendirerek hak, adalet ve eşitlik kavramlarını ön plana çıkardığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda yapılan etkinlikler neticesinde son uygulamada Atatürk’ün yokluğunda ülkede adalet ve eşitliğin yeterince sağlanamayacağına dair ifadelerin arttığı ve öğrenci söylemlerinin zenginleştiği görülmektedir. Nitekim Atatürk’ün hukuk alanında yaptığı inkılaplar neticesinde insan haklarına dair unsurlar yasalarla güvence altına alınmıştır.

Esaret. Bu tema ön uygulamada “*esir olurduk*” (1) ve “*özgürlüğümüz olmazdı*” (1) olarak ifade edilirken son uygulamada “*bağımsız bir ülke olamazdık*” (10) kodu ile ifade edilmiştir. Ön uygulamada öğrenciler Atatürk’ün yokluğunda esir bir millet olarak yaşayarak özgürlüğün olmayacağını, son uygulama da yine benzer bir şekilde söylemlerin artarak bağımsız bir ülke olamayacağımızı ifade ettiği görülmektedir. Yapılan etkinlikler neticesinde Tema ve kodlardan hareketle Atatürk’ün Türk halkı ile birlikte Kurtuluş Savaşı’nı kazanması ile bizleri esir bir millet olarak yaşamaktan kurtardığı ve bağımsız bir ülke olarak bu günlere gelmemize önderlik ettiği yadsınamaz bir gerçektir.

Yönetimsel farklılık. Atatürk’ün önemini yönetsel farklılık temasında ön uygulamada “*cumhuriyet olmazdı*” (2) olarak ifade edilirken son uygulamada yine aynı şekilde “*cumhuriyet olmazdı*” (1) kodu ile ifade edilmiştir. Ön ve son uygulama karşılaştığında son uygulamada öğrenciler diğer temalarda yer alan kodlara ait cevaplar vermiş ve bu temada sadece bir söylem ile sınırlı kalmıştır. Öğrencilerin Atatürk’ün yokluğunda Cumhuriyet yönetim şeklinin olmayacağını ve farklı bir yönetim şekli ile idare edilebileceğine dair cevaplar vermiştir. Bu bağlamda bugün Cumhuriyet yönetiminin olması Atatürk’ün sağladığı önemli olanaklardan biri olduğu söylenebilir.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında tüm temaların ortak olduğu, öğrencilerin Atatürk'ün yokluğunun ifade ettiği anlam olarak esaret ve insan hakları mahrumiyeti tema ve kodları üzerinde durduğu tespit edilmiştir. Son uygulamada yönetsel farklılık dışında tüm tema ve kodlarda artış yaşandığı tespit edilmiştir. En fazla artış ülkenin aleyhine teması ve kodlarında olmuştur. Bu bağlamda öğrencilerin Atatürk'ün yokluğunun ifade ettiği anlam üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 17'da gösterilmiştir.

Tablo 17

Atatürk'ün Yokluğunun İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri

<i>Ön Uygulama Söylem Örnekleri</i>	<i>Son Uygulama Söylem Örnekleri</i>
<i>Ö2: "Türk halkı kötü bir durumda olurdu."</i>	<i>Ö2: "Atatürk olmasaydı belki de şu an Türkiye Cumhuriyeti olmayacaktı. Bağımsız ve özgür olamayacaktık. İsimlerimiz başka bir şey olurdu. Kadın ve erkek ayrımı olurdu. Belki eskisi gibi erkekler daha üstün görülürdü. Belki bizim olan bazı illerimize izin alarak vize ile girmek zorunda kalabilirdik."</i>
<i>Ö7: "Büyük ihtimalle bu kadar gelişmiş olamaya bilirdik. Ya da ülkemiz olmaz beklide esir olurduk."</i>	<i>Ö7: "Atatürk olmasaydı Ülkemiz işgal altında olurdu ya da ülkenin çoğunu kaybetmiş olurduk. Kendi dilimiz ve marşımız olmayabilirdi. Ya da isimlerimiz farklı olurdu ve istediğimiz soy adını alamazdık. Şu an kullandığımız haklar olmazdı. Sömürgeci bir ülke de yaşar ya da bağımsız olamayabilirdik."</i>
<i>Ö10: "Alfabe olmazdı. Cumhuriyet olmazdı. Kadınlar oy kullanamazdı."</i>	<i>Ö10: "Atatürk olmasaydı anneannem, annem, babam belki de ben olmazdım. Bir ülkenin işgali altında olurduk. Kadın erkek eşit olmaz ve oy kullanamazdık. Bayrağımız dilimiz, dinimiz ve kıyafetlerimiz çok farklı olabilirdi. Biz bu günlere geldiysek bunlara Atatürk sayesinde ulaştık hep."</i>
<i>Ö11: "Böyle bir cumhuriyet olmazdı. Kadınlara seçme seçilme hakkı olmazdı. Çocukların 23 Nisan bayramı olmazdı."</i>	<i>Ö11: "Atatürk olmasaydı ülkemiz olmaya bilirdi. Savaşlarda hep kaybederdik. Şu an konuştuğumuz dili yani Türkçeyi konuşamazdık. Kendi ülkemizin şehirlerine vize ya da pasaportla girmek zorunda kalabilirdik. TBMM olmazdı. Cumhuriyet olmazdı. Şu an adaletsiz, eşit olmayan bir ülkede yaşırdık. Adımız Hasan, Ali, Ayşe vs. olmazdı ve bağımsızlığın ne demek olduğunu bilemezdik."</i>
<i>Ö12: "Türk milletinden belki birçok kişi ölmüştü. Şu anki Türkiye olmazdı. Biz de belki şu an yaşamıyor olurduk ya da başka ülkelerin kölesi olurduk."</i>	<i>Ö12: "Atatürk olmasaydı belki şu an çoğumuz doğmamış ya da özgür bir ülkede yaşamıyor olurduk. Seyahat etmemiz zor olurdu. Sürekli başka bir ülkeye bağlı yaşamak zorunda kalabilirdik."</i>

Ö14: “Ülkemiz dağılmış bir halde olurdu. Topraklarımız dağılmış olurdu. Belki hala işgal altında olurduk.”

Ö16: “Ülkemiz kurtulamaya bilirdi. Düşünsenize kahraman bir ordu var yorgun ve yeniliyor ama bir komutan gelip kurtarıyor vatani.”

Ö17: “Özgürlüğümüz olmazdı. Seçme ve seçilme hakkımız olmazdı. Adaletsizlik olurdu. Kız erkek ayrımı yapılırdı. Kimse kimseye saygı duymazdı.

Ö18: “Ülkemiz darmadağın olurdu. Belki hala savaşıyor olurduk.”

Ö19: “Atatürk olmasaydı bu ülke olmazdı hocam nokta.”

Ö14: “Atatürk olmasa şu an içinde yaşadığımız ülkede özgür olamazdık. Yani Türkiye Cumhuriyeti olmazdı. Başka ülkelere bağlı olabilirdik. Marşımız ve bayrağımız olmazdı. Kadın ve erkek eşitliği olmaz ve kadınlara belki de bile kadınlar oy kullanamazdı. Başka illerimize başka devletlerden izin alarak girmek zorunda kalabilirdik.”

Ö16: “Atatürk olmasaydı kendi ülkemizdeki illere pasaport ile girebilirdik. Erkek sınıf arkadaşımız olmazdı. Kadınlara toplu taşımaya almazlardı beklide. Şu an istediğimiz kıyafetleri giyemezdik. Cumhuriyetin olmadığı cahil bir ülkede yaşardık.”

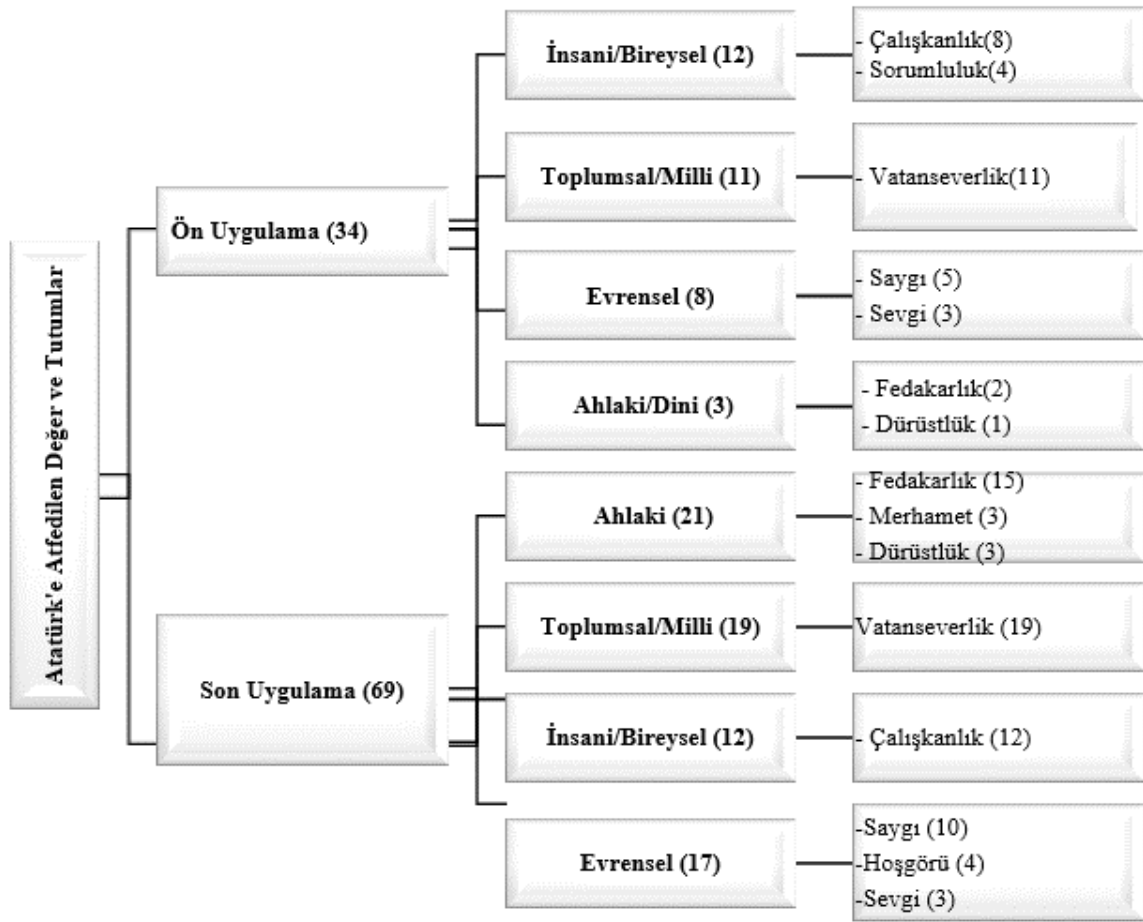
Ö17: “Çoğu haklarımız olmazdı. Kendi ülkemizde ne huzurumuz olurdu ne özgürlüğümüz olurdu ne de sokaklarda rahatça dolaşabilirdik. Kızlara biz gibi eğitim hakkı tanınmaz ve baskı içinde olurduk. Işığı sönmüş lamba bibi olurduk.”

Ö18: “Farklı ülkelerin içinde yaşıyor olabilirdik. Kim bilir hangi ülke içinde olacaktık. Atatürk geldi ve bizleri kurtardı. Atatürk olmasaydı belki ben olmayacaktım. Belki bu satırları yazamıyor olacaktım.

Ö19: “Atatürk olmasaydı muhtemelen şu an sürünüyor olurduk. Yani Atatürk’e bu günlere gelmemizi borçluyuz. Bizi bugünlere getiren kim diye soran olursa cevabım Atatürk’tür.”

4.2.2.4. Atatürk’e Atfedilen Değerler ve Tutumlara Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “Atatürk’e bir değer atfedecek olsanız bu hangi değer olurdu? Neden?” sorusu sorulmuş ve öğrencilerin Atatürk’e atfettiği değer ve tutumlar etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 10’da değerlendirilmiştir.

Şekil 10. Atatürk'e atfedilen değer ve tutumlara dair tema ve kodlar

Şekil 10 incelendiğinde ön uygulamada insani/bireysel (12) toplumsal/milli (11), evrensel (8) ve ahlaki/dini (3) temalarına ulaşılmıştır. Ön uygulamada olduğu gibi son uygulamada da yine aynı şekilde ortak tema olarak ahlaki/dini (21), toplumsal/milli (19), evrensel (17) ve insani/bireysel (12) ve temalarına ulaşılmıştır. Atatürk'e atfedilen değer ve tutumlara dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

İnsani/bireysel. Atatürk'e atfedilen değer ve tutumlara dair oluşturulan insani/bireysel değerler temasında ön uygulamada “çalışkanlık” (8), “sorumluluk” (4) olarak ifade edilirken ve son uygulamada sadece “çalışkanlık” (12) değerine yer verilmiştir. Ön ve son uygulamada eşit sayıda kod yer alırken son uygulamada söylemlerin tümü çalışkanlık değeri çerçevesinde ifade edilmiştir. Aynı zamanda ön uygulamada en fazla bireysel değerlere dair ifadelerin yer aldığı tespit edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrası son uygulamada öğrencilerin

Atatürk’e atfedilen değer ve tutumlara dair daha çok toplumsal ve ahlaki değerlere dair ifadelerde bulundukları, insani ve bireysel değerlere ait söylemlerin sabit kaldığı görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin Atatürk’e atfedilen değer ve tutumlara dair bireysel bir çabayı temsil eden çalışkanlık ve sorumluluk değerlerine yer verdikleri görülmüştür. Nitekim Atatürk’ün bu günlere gelmemizde çalışkan ve sorumluluk sahibi bir karaktere sahip olmasının önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir.

Toplumsal/milli. Öğrencilerin Atatürk’e atfettiği değer ve tutumlara dair *toplumsal/milli* temasında ön uygulamada “*vatanseverlik*” (11), son uygulamada da yine aynı şekilde “*vatanseverlik*” (19) olarak ifade ettiği görülmüştür. Yapılan etkinlikler sonrasında öğrenciler bu temada Atatürk’ün vatansever yönüne vurgu yaparak toplumsal ve milli bir değer olan vatanseverlik değerinin artış gösterdiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda son uygulamada en fazla artış gösteren kod vatanseverlik değeri olduğu görülmektedir. Ön uygulama sonrası yapılan etkinliklerde de Atatürk’ün vatansever özelliklerine dair çalışmalar yapılması son uygulamada bu kodun artış göstermesinde etkili olduğu söylenebilir.

Evrensel. Ön uygulamada öğrencilerin Atatürk’e atfettiği değer ve tutumlar evrensel değerler temasında “*saygı*” (5) ve “*sevgi*” (3) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrası son uygulamada kodlar artış göstererek “*saygı*” (10), “*hoşgörü*” (4), “*sevgi*” (3) yönünde öğrenci söylemlerinin zenginleşerek arttığı görülmektedir. Yapılan etkinlikler çerçevesinde öğrencilerin ön uygulamada *evrensel değerler* temasında Atatürk’e saygı ve sevgi değerlerini atfederken son uygulamada bu temaya hoşgörü değeri de eklenerek söylemlerin arttığı tespit edilmiştir. Değerler sınıflanırken birbirinden tam olarak keskin bir şekilde ayrılmada da yapılan değer sınıflaması çalışmalarında saygı, sevgi ve hoşgörü değerlerinin evrensel temasında yer aldığı görülmektedir. Yapılan etkinlikler neticesinde Atatürk’ün Türk milletinin bağımsızlığını kazanmasında önder olması ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucu lideri olması öğrencilerin Atatürk’e saygı, sevgi ve hoşgörü gibi evrensel değerler atfedilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Ahlaki/dini. Ön uygulamada “*fedakârlık*” (2) ve “*dürüstlük*” (1) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrasında ise son uygulamada bir kod artış göstererek “*fedakârlık*” (15), “*merhamet*” (3) ve “*dürüstlük*” (3) olarak ifade edilerek söylemlerin arttığı görülmektedir. Atatürk’e atfedilen değer ve tutum ifadeleri ahlaki değerler temasında ön uygulamada sınırlı söylem ile sınırlı kalırken yapılan etkinlik neticesinde son uygulamada öğrenci söylemlerinin anlamlı bir fark oluşturacak şekilde artış gösterdiği aynı zamanda en fazla

söylemde bulunan tema olduğu tespit edilmiştir. Son uygulamada ahlaki değerler temasında bu artışın görülmesinin ve öğrenci söylemlerinin zenginleşmesinin, yapılan etkinlikler neticesinde Atatürk'ün yaptığı fedakârlıklara ve kişisel özelliklerine dair etkinlikler yapılmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada daha çok insani ve bireysel değerlere yönelik ifadelerde bulunduğu, son uygulamada ise en fazla ahlaki/dini, milli ve toplumsal değerlere dair söylemlerde bulundukları tespit edilmiştir. Son uygulamada oluşturulan temaların tümünde kodlara dair söylemlerde artış olduğu görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin Atatürk'e atfedilen değer ve tutumlar üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18

Atatürk'e Atfedilen Değer ve Tutumlara Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö2: “Çalışkanlık ve vatanseverlik. Yaptığı şeylerden ve vatani kurduğu için bunları ifade ediyor.”	Ö2: “Vatanseverlik, ahlaklı, alçakgönüllülük, fedakârlık, saygı, çalışkanlık, hoşgörü, iyilik ve sevgi değerlerini verirdim. Ben atamıza bu değerleri atfederdim. Çünkü atamız hem ülkesine düşkün yani vatansever hem ahlaklı bir adam ve saygılı, yaptığı savaşıardan çalışkan olduğu belli oluyor. En önemlilerinden birisi de ülkemize iyilik gösterip sevgi gösterdiği için bu değerleri vermek istedim.”
Ö3: “Ben saygı değerini atfederdim çünkü önemli başarıları olan adama ben en çok bu değeri layık görürdüm.”	Ö3: “vatanseverlik, fedakârlık ve saygı değeri olurdu. Nedeni ise vatanın iyiliği için çalışıp savaşıp didinip sonuca ulaşan ve bugün rahat etmemizi sağlayan en önemli kişi Atatürk'tür.”
Ö5: “Atatürk'e bir değer atfedecek olsaydım bunlar saygı, vatanseverlik ve tutumluluk olurdu.”	Ö5: “Vatanseverlik olurdu. Çünkü vatani için her şeyi yaptı. Bu yüzden Atatürk'e karşı saygı duymalıyız. Bu ülke için birçok fedakârlık yaptı çünkü.”
Ö6: “Bir değer eklemesdim. Çünkü atamız bütün değerlere sahiptir. Ama yine de vatani uğrunu birçok şey yaptığı için vatanseverlik derdim.”	Ö6: “vatanseverlik, merhamet, dürüstlük, alçakgönüllülük ve hoşgörü değerini verirdim. Çünkü bu değerlerin hepsini taşıyor Atatürk o yüzden çok saygı duymalıyız. Ben öyle olamam mesela. Bir de liderlik derdim. Çünkü lider olup ülkemizi kurdu.”
Ö8: “Saygı ve fedakârlık değerini verirdim. Atatürk birçok fedakârlık yapmıştır ve çok saygı duymamız gereken birisidir.”	Ö8: “Vatanseverlik, saygınlık ve alçakgönüllülük değerini atfederdim. Nedeni ise; bu ülke için canla başla çalışıp elinden geleni yapıp genç yaştan itibaren savaşıa katılmak istemesi vatanseverlik. Kendini halktan biri görüp onlarla iççice olması burnu havada olmaması yani kibirli olmaması da alçak gönüllü değerini verdim.”
Ö9: “Vatanseverlik olurdu. Atatürk bu millet için her şeyi yapmıştır çünkü.”	Ö9: “Çalışkanlık, fedakârlık ve vatanseverlik değerlerini verirdim. Çünkü bu ülke için canını ortaya

	<i>koydu. Atatürk bütün değerleri karşılıyor aslında. Zaten bize sergilediği ve yaptığı davranışlarda bunun kanıtıdır.</i>
<i>Ö10: “Vatanseverlik ve çalışkanlık değeri olurdu. Çünkü vatanını çok seven bir adamdır ve ülkemiz için çok çalışmıştır.”</i>	<i>Ö10: “Atatürk’e bir değer verecek olsam bu kesinlikle fedakârlık değeri olurdu. Çünkü bu ülke için her şeyini feda etti. Vatanseverdi, çalışkandı, ülkesini çok seven bir komutandı. Şimdi saysam Atatürk’e kalem yetmez ama en önemlisi fedakârlık değerini verirdim.”</i>
<i>Ö13: “Saygı derdim. Çünkü ülkemiz için önemli işler yapmış bir adam. O yüzden çok saygı duyuyorum atama.”</i>	<i>Ö13: “Atatürk’e bir değer verecek olsam bu değer vatanseverlik değeri olurdu. Atatürk’e çok saygı duyuyorum çünkü Atatürk vatanını seven ve vatani için savaşı bir liderdir. Bu yüzden bu değer olurdu.”</i>
<i>Ö15: “Vatanseverlik, saygı ve fedakarlıktır. Çünkü atamız ülkeyi korumak için yapmadığı fedakârlık kalmamıştır. O yüzden atamıza saygı duymalıyız.”</i>	<i>Ö15: “Vatanseverlik ve çalışkanlık değerini verirdim. Nedeni ise vatani uğruna birçok fedakârlık yapmış ve çok çalışmıştır. Kendi canını feda etmeye her zaman hazır olmuştur.</i>
<i>Ö17: “Saygı, sevgi, dürüstlük, fedakârlık ve iyi ahlak olurdu. Birçok fedakârlık yapmıştır. Milletimizi sevip sayıp değer vermiştir.”</i>	<i>Ö17: “Saygı, sevgi, fedakârlık ve vefa olurdu. Nedeni ise Atamız bizim için yani ülkesi için çok şey yapmıştır. Minnet duyuyorum. Borçlu hissediyorum çünkü bize güzel, kocaman bir ülke bıraktı. Bizlere güvendi. Kendi canını hiç düşünmedi. Bizim için elinden geleni yaptı. Vatansever biriydi.”</i>

4.2.3. 12 Mart İstiklal Marşı’nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy’u Anma Günü Etkinliklerine Dair Bulgular

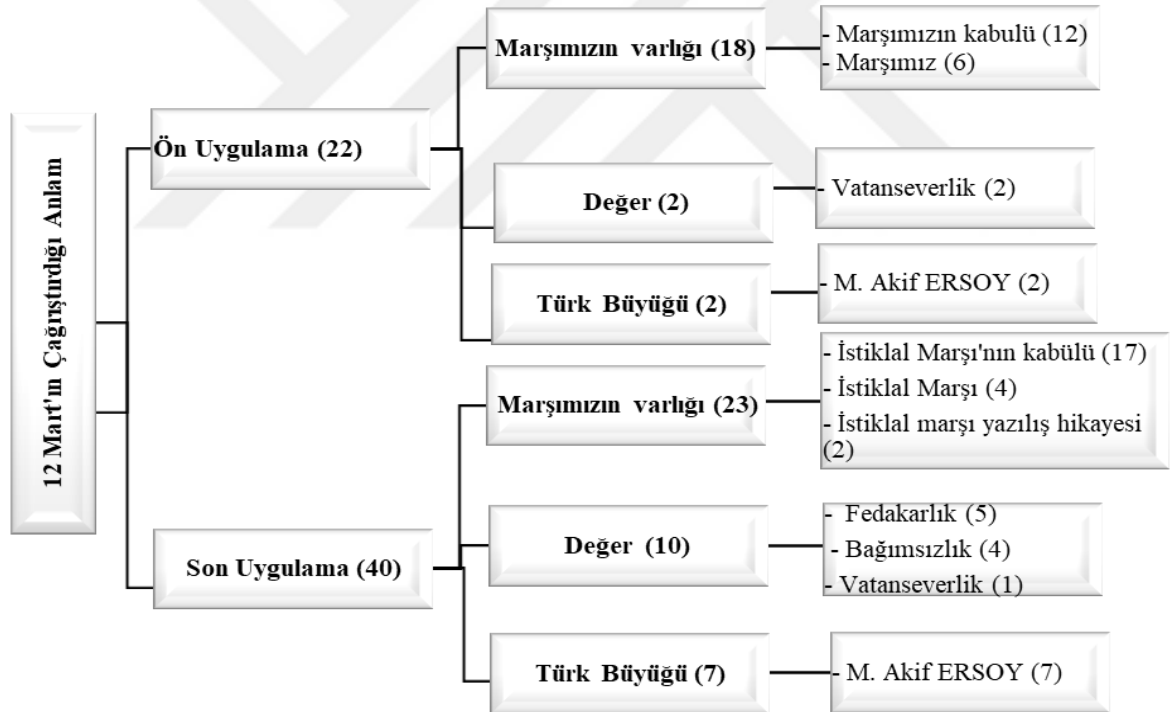
Türkiye için büyük bir milli değeri temsil eden 12 Mart, İstiklal Marşı’nın kabul edildiği ve M. Akif Ersoy’u anma günüdür. İstiklal Marşı, Türk milletinin Türk milletinin mücadele azmini, vatan sevgisini, bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini en güzel şekilde ifade eden marştır. 12 Mart, M. Akif Ersoy’un eserinin önemini anlamak ve Türk milletinin vatan sevgisini kutlamak için bir vesiledir. 12 Mart İstiklal Marşı’nın kabulü ve M. Akif Ersoy’u anma gününe dair okul dışı ve sınıf içi etkinlikler yapılmıştır. Bu önemli gün kapsamında okul dışı etkinlik olarak M. Akif Ersoy’un kabrine ziyaret gerçekleştirilmiştir. 12 Mart İstiklal Marşı’nın kabulü ve Mehmet Akif Ersoy’u anma Günü’nde Sosyal Bilgiler derslerinde “Şehitlerin Gölgesinde M. Akif Ersoy’un Kabrinde”, M. Akif Ersoy’un Kabrinde

İstiklal Marşı”, “İstikbalimi Düşünmedim İstiklalimi Düşündüğüm Kadar” ve “İstiklal Marşı’mıza Dair Belgeler” etkinlikleri uygulanmıştır.

Etkinlik öncesi ve sonrasına 12 Mart’ın çağrıştırdığı anlam, İstiklal Marşımızın ifade ettiği anlam, İstiklal Marşı’mıza saygı nedenleri ve M. Akif Ersoy’a atfedilen değer ve tutumlara dair bulgular aşağıda verilmiştir.

4.2.3.1. 12 Mart’ın Çağrıştırdığı Anlama Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “12 Mart deyince aklına ne geliyor?” sorusu sorulmuş ve 12 Mart’ın öğrenciler için çağrıştırdığı anlam, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 11’de değerlendirilmiştir.

Şekil 11. 12 Mart’ın çağrıştırdığı anlama dair tema ve kodlar

Şekil 11 incelendiğinde ön uygulamada Marşımızın varlığı (18), değer (2) ve Türk büyüğü (2) temalarına ulaşılmıştır. Yine aynı şekilde ön uygulamada olduğu gibi son uygulamada da ortak tema olarak Marşımızın varlığı (23), değer (10), Türk büyüğü (7) temalarına

ulaşılmıştır. Bu bağlamda 12 Mart'ın çağrıştırdığı anlama dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Marşımızın varlığı. Ön uygulamada “*İstiklal Marşı ’mızın kabulü*” (12) ve “*marşımız*” (6) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrasında ise son uygulamada “*İstiklal Marşı ’nın kabulü*” (17), “*İstiklal Marşı*” (4) ve “*İstiklal Marşı yazılış hikâyesi*” (2) olarak ifade edilerek söylemlerin arttığı görülmektedir. Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında 12 Mart'ın çağrıştırdığı anlama dair öğrencilerin her iki uygulama sonrası genellikle İstiklal Marşı'mızın varlığına dair söylemlerde bulunduğu ve bu söylemlerin son uygulamada arttığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda son uygulamada söylemlerde en fazla artış gösteren temanın İstiklal Marşı'mızın varlığı olduğu görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin 12 Mart tarihini İstiklal Marşı'mızın kabulü ile özdeşleştirdiği söylenebilir.

Değer. 12 Mart'ın çağrıştırdığı anlamlar değer temasında ön uygulamada “*vatanseverlik*” (2) olarak ifade edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrasında bu kodlar artış göstermiş ve son uygulamada “*fedakârlık*” (5), “*bağımsızlık*” (4), “*vatanseverlik*” (1) olarak ifade edildiği görülmüştür. Aynı zamanda son uygulamada en fazla oluşturulan kod değer teması içerisinde yer almıştır. Yapılan etkinlikler sonucunda 12 Mart tarihinin çağrıştırdığı anlam üzerine ön uygulamada sadece vatanseverlik değeri ve iki söylem yer alırken son uygulamada fedakârlık ve bağımsızlık değerlerine de yer verilmiş, aynı zamanda öğrencilerin değer ifadelerinde de artış olduğu tespit edilmiştir. İfade edilen değerler genel olarak milli ve toplumsal değerler üzerine olmuştur. Nitekim İstiklal Marşı'mız da Türk milletinin yaptığı fedakârlıkları, vatanseverliğini ve bağımsızlığımızın kazanılmasını anlatan milli şiirimizdir.

Türk Büyüğü. 12 Mart'ın çağrıştırdığı anlamlar Türk büyüğü temasında ön uygulamada “*M. Akif Ersoy*” (2) olarak ifade edilirken, son uygulamada da yine aynı şekilde “*M. Akif Ersoy*” (7) olarak ifade edilmiştir. Ön uygulamada sadece iki söylemle sınırlı kalan bu temada son uygulama sonrası söylemlerin ciddi anlamda artış tespit edilmiştir. Son uygulamada artış gösteren M. Akif Ersoy ifadeleri, öğrencilerin 12 Mart tarihi ile M. Akif Ersoy'u özdeşleştirdiğini göstermektedir. Nitekim M. Akif Ersoy edebiyat tarihimizin en önemli kalemlerinden birisi olmasının yanı sıra Türk milletine “İstiklal Marşı'mızı” armağan eden önemli bir Türk büyüğümüzdür.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada marşımızın varlığı teması üzerinde dururken son uygulamada ise özellikle marşımızın varlığı, değer ve Türk büyüğü temalarındaki kodlarda artış yaşandığı tespit edilmiştir. Yapılan etkinliklerin öğrencilerde farkındalık oluşturmaya olanak sağlayacak şekilde hazırlanmış olması neticesinde son uygulamada değer ve Türk büyüğü temalarındaki kodlar önemli bir artış göstermiş ve öğrenci ifadelerinin zenginleştiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin 12 Mart'ın çağrıştırdığı anlam üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri tablo 19'da gösterilmiştir.

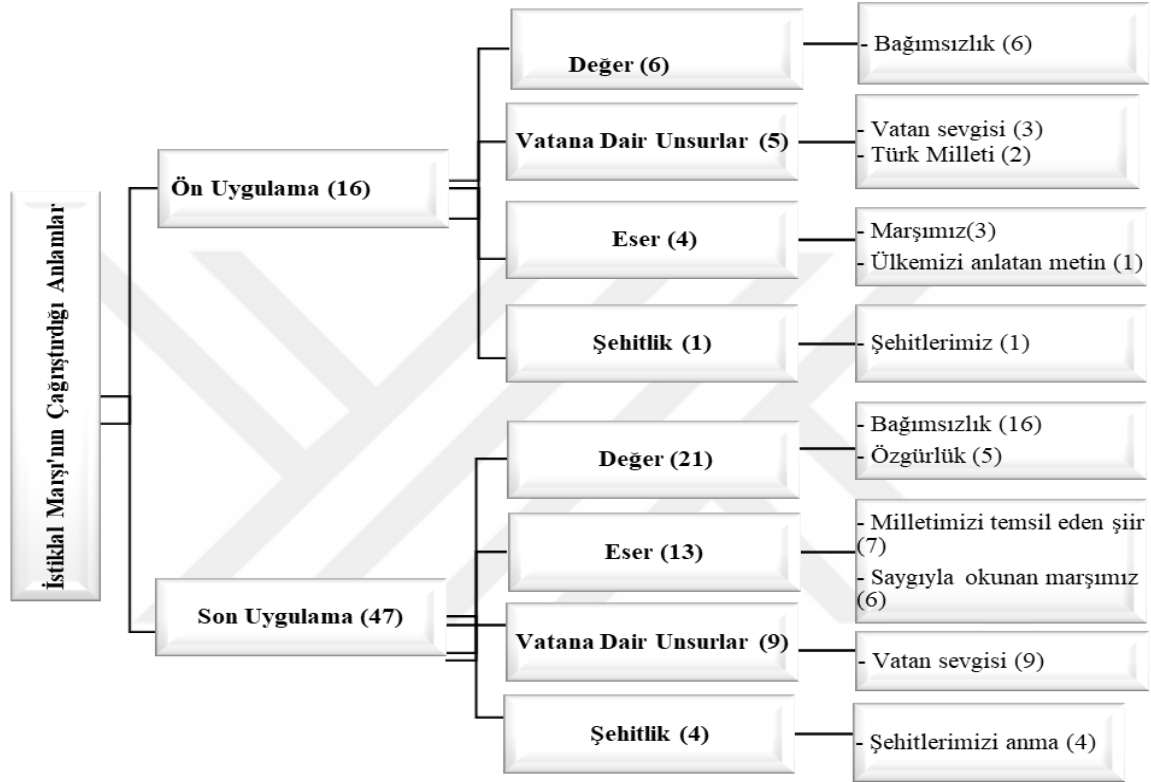
Tablo 19

12 Mart'ın Çağrıştırdığı Anlama Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö1: "İstiklal Marşı geliyor".	Ö1: "İstiklal Marşı'mızın kabulü geliyor. Marşımızı coşkuyla söylemek geliyor. M. Akif Ersoy geliyor."
Ö2: "İstiklal Marşı'mız geliyor".	Ö2: "istiklal Marşı'nın kabulü, bağımsızlık ve vatan geliyor."
Ö5: "İstiklal Marşı'mızın ilanı geliyor".	Ö5: "İstiklal Marşı'mızın yazılış hikayesi ve vatanseverlik geliyor."
Ö7: "İstiklal Marşı'nın kabulü aklıma geliyor."	Ö7: "Vatan şairimizin zamana göre çok yüksek olan bir parayı reddetmesi ve marşımızı yazıp kabul olması geliyor."
Ö8: "İstiklal Marşı'nın hikayesi geliyor."	Ö8: "İstiklal Marşı ve M. Akif Ersoy geliyor. TBMM'nin 12 Mart'ta kabul etmesi ve milli marşımız olması aklıma geliyor."
Ö9: "İstiklal Marşı'mızın kabulü geliyor."	Ö9: "Bağımsızlığımızın sembolü olan istiklal Marşı'mızın yayınladığı gün aklıma geliyor."
Ö10: "İstiklal Marşı'nın yazılış hikayesi geliyor."	Ö10: "M. Akif Ersoy ve İstiklal Marşı'nın kabulü. Çünkü M. Akif Ersoy parası olmasa da o marşı yazmış ve hala saygıyla okuyup dinlemekteyiz."
Ö16: "İstiklal Marşı'nın şu dizesi geliyor aklıma; hakkıdır hakka tapan milletimin istiklal."	Ö16: "M. Akif Ersoy ve İstiklal Marşı'nın kabulünü hatırlıyorum. Çünkü 12 Mart istiklal Marşı'nın kabulü ve aynı zamanda bağımsızlığımız geliyor."
Ö17: "İstiklal Marşı'mızın yazılış hikayesi geliyor. M. Akif Ersoy geliyor. Askerlerimiz aklıma geliyor."	Ö17: "İstiklal Marşı'nın kabulü aklıma geliyor. Çünkü bu tarih bağımsızlığın önemli adımlarından bir tanesidir."
Ö19: "M. Akif Ersoy'un vatan sevgisi geliyor."	Ö19: "12 Mart deyince vatanımız ve milleti için önemli Olan bizim bu günlere gelmemiz ve yaşanan fedakarlıklar geliyor."

4.2.3.2. İstiklal Marşı'nın İfade Ettiği Anlama Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “İstiklal marşı sizin için ne ifade ediyor? Açıklayınız.” Sorusu sorulmuş ve İstiklal Marşı'nın öğrenciler için ifade ettiği anlam, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 12’de değerlendirilmiştir.

Şekil 12. İstiklal Marşı'nın ifade ettiği anlama dair tema ve kodlar

Şekil 12 incelendiğinde ön uygulamada değer (6), vatana dair unsurlar (5), eser (4) ve şehitlik (1) temalarına ulaşılmıştır. Yine aynı şekilde ön uygulamada olduğu gibi son uygulamada da ortak tema olarak değer (21), eser (13), vatana dair unsurlar (9) ve şehitlik (4) temalarına ulaşılmıştır. Bu bağlamda İstiklal Marşı'nın ifade ettiği anlama dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Değer: İstiklal Marşı'nın ifade ettiği anlam değer temasında ön uygulamada “bağımsızlık” (6) olarak ifade edilirken, yapılan etkinlikler sonrasında son uygulamada “bağımsızlık” (16)

ve “özgürlük” (5) olarak ifade edilerek kod söylemlerin arttığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda son uygulamada kodlar içerisinde en fazla söylem değer teması içerisinde yer almıştır. Ön ve son uygulamada ortak olan bağımsızlık kodunun son uygulamada ciddi anlamda artış gösterdiği ve ön uygulamada olamayan özgürlük değerinin eklendiği tespit edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrası öğrencilerin son uygulamada İstiklal Marşı’nın ifade ettiği anlam olarak değer teması içerisinde özellikle bağımsızlık değerine vurgu yaptıkları görülmüştür. Öyle ki İstiklal Marşı, Türk milleti için milli mücadele sırasında bağımsızlık ateşi ile fedakârlık içinde yazılan ve bu günlere umut olan destansı bir direnişin “korkma” diye başlayan önsözüdür.

Vatana dair unsurlar. Ön uygulamada “vatan sevgisi” (3) ve “Türk milleti” (2) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrasında ise son uygulamada sadece “vatan sevgisi” (9) olarak bir kodla ifade edilmiş fakat söylemlerin arttığı görülmektedir. Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında İstiklal Marşı’nın ifade ettiği anlama dair öğrencilerin ön uygulama sonrası genellikle vatan sevgisi ve Türk milleti ifadesine vurgu yaptıkları tespit edilirken son uygulamada söylemlerin tümünün vatan sevgisine dair olduğu görülmüştür. Bu bağlamda yapılan etkinlikler sonrası öğrencilerin İstiklal Marşı’nın ifade ettiği anlamı vatan sevgisi olarak nitelendirdiği söylenebilir.

Eser. Ön uygulamada “marşımız” (3) ve “ülkemizi anlatan metin” (1) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrasında ise son uygulamada “milletimizi temsil eden şiir” (7) ve “saygıyla okunan marşımız” (6) olarak ifade edilerek söylemlerin arttığı görülmektedir. Ön uygulamada sadece dört söylemle sınırlı kalan bu temada son uygulama sonrası söylemlerin ciddi anlamda artış gösterdiği tespit edilmiştir. Yapılan etkinlikler neticesinde son uygulamada artış gösteren “milletimizi temsil eden bir şiir” ve “saygıyla okunan marşımız” kodlarında öğrencilerin milli bir değerimiz ve milletimizi temsil eden İstiklal Marşı’na saygı duyulması gereken ulusal bir eser anlamı yükledikleri söylenebilir.

Şehitlik. Ön uygulamada “şehitlerimiz” (1) olarak ifade edilirken son uygulamada ise “şehitlerimiz anma” (4) olarak ifade edilmiş ve söylemlerin artış gösterdiği tespit edilmiştir. İstiklal Marşı’nın ifade ettiği anlam ön ve son uygulamada şehitlik temasında bir kodla ifade edilirken son uygulamada söylemlerin artış göstermesinde yapılan sınıf dışı ve sınıf içi etkinliklerle öğrencilerin bu yöndeki duygularını ifade etmelerine olanak sağlayacak ortam oluşturulması etkili olduğu söylenebilir.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada değer ve vatana dair unsurlar temasına vurgu yaparken son uygulamada ise bu temalarla birlikte özellikle eser temasındaki kodlarda artış yaşandığı tespit edilmiştir. İstiklal Marşı'nın ifade ettiği anlama dair yapılan etkinliklerin öğrencilerde farkındalık oluşturmaya olanak sağlayacak şekilde hazırlanmış olması neticesinde tüm temalardaki kodlarda artış yaşandığı ve son uygulamada öğrenci ifadelerinin zenginleştiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin İstiklal Marşı'nın ifade ettiği anlama üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 20'da gösterilmiştir.

Tablo 20

İstiklal Marşı'nın İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö1: "Cumhuriyet ve egemenliği temsil ediyor."	Ö1: "bağımsızlığımızı temsil eden marşı ifade ediyor çünkü bu marşımız korkma! Diye başlıyor ve kimse korkmamış bağımsızlığımızı temsil etmiştir."
Ö2: "Bağımsızlığımızın sembolüdür."	Ö2: "Bağımsızlık ifade ediyor çünkü aslında bakarsak bu marş bağımsızlığımızı ve özgürlüğümüzü ifade ediyor. Biz bağımsızlığımızı ve özgürlüğümüzü zor kazandık."
Ö4: "Milli Marşımız."	Ö4: "M. Akif Ersoy'un zor şartlarda vatani ve ülkesi için yazdığı duygu ve bağımsızlık dolu milli marşı ifade ediyor."
Ö9: "Her kıtadaki bir cümle bir ruhu temsil ediyor. M. Akif Ersoy aklıma geliyor."	Ö9: "Türk tarihi ve savaşlarımız yaptığımız fedakarlıklar şehitlerimizi ne kadar düşünceli ve yardımseverliğimizi, vatan sevgimizi ve ülkenin uğruna çok çabaladığımız."
Ö10: "Bir ülkenin marşı yani Türk marşı olması ve ülkesini temsil etmesi."	Ö10: "Milletimizin vatanseverliğini; bayrak vatan ve dini önemini anlatan önemli dizelerdir benim için."
Ö11: "Benim için bağımsızlığı hak eden bir Türk halkı geliyor."	Ö11: "bağımsızlık ve özgürlüğü temsil ediyor. Çünkü bağımsızlığımızı kazanmamız, sonucu elde edilen bir marştır ve özgür bir millet olduğumuzun tanımıdır."
Ö12: "Bağımsızlık Çünkü İstiklal Marşı bizim bağımsızlığımız."	Ö12: "bağımsızlık ve özgürlük üzerine yazılan bu şiir Türk milletinin yeniden doğuşunun sembolü olarak ilelebet yaşamaya devam edecektir."
Ö14: "Ülkemizin bağımsızlığı, kendine ait bir marşının olması."	Ö14: "İstiklal Marşı benim için bu vatanın, milletin önemini anlatan tüm Türk milleti için çok önemli olan bir marştır. Çünkü bu marşı yazan M. Akif Ersoy ve yazılmasını sağlayan kahraman ordumuz, gazi ve şehitlerimiz sayesinde yazılarak istikbalini düşünmeyip istiklali için mücadele edenlerin yazdığı bir destandır."
Ö16: "İstiklal Marşı okunurken saygıyla dinlememiz geliyor."	Ö16: "İstiklal Marşı benim için bağımsızlığı ifade ediyor. Geçmişte vatanımızın geçtiği yolları anlatıyor."

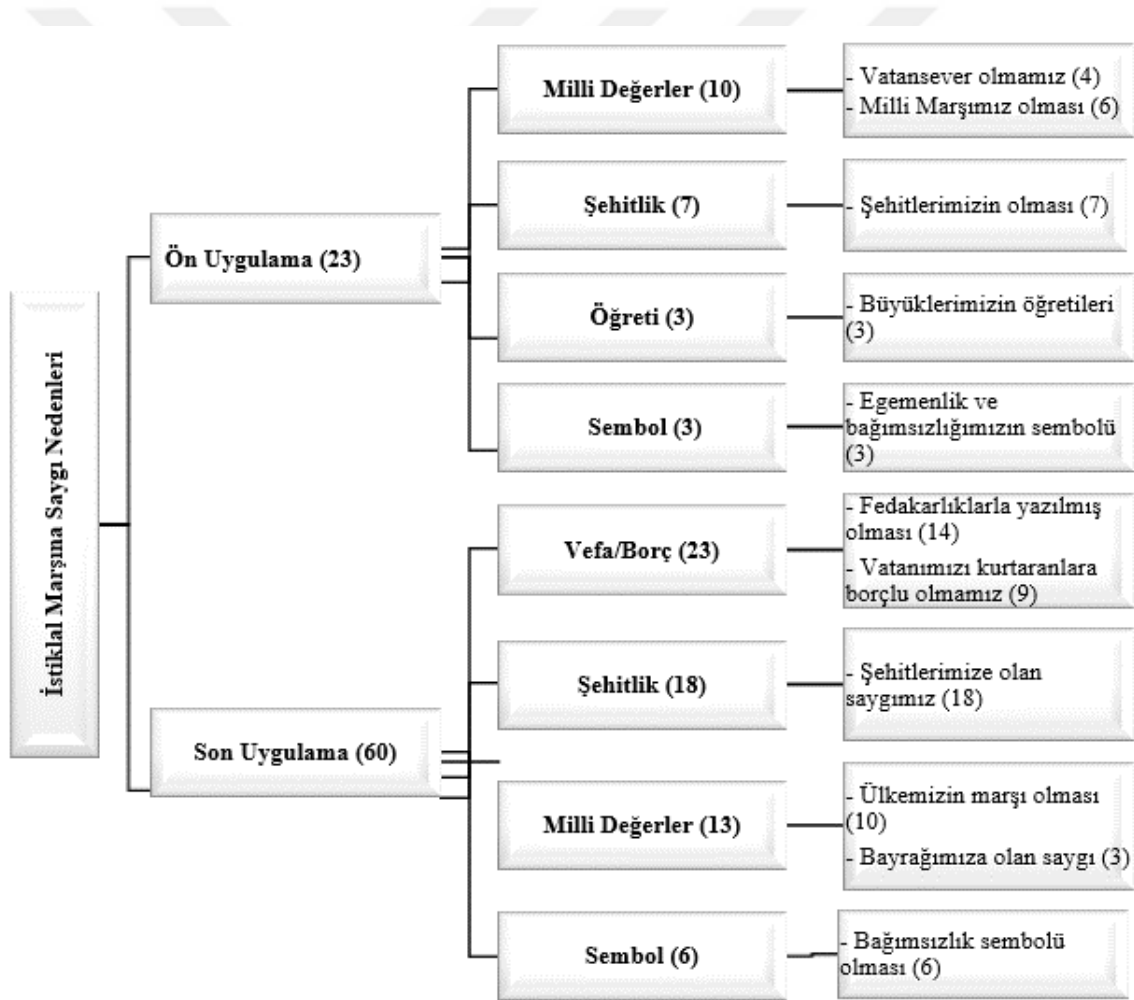
Ve bu zamanlara nasıl geldiğimizi vatanımızın güzelliklerini ve başarılarını.”

Ö18: “cuma günü sevinçle okunan şiir”

Ö18: “Bağımsızlığı. Vatanımız için birçok şeyimizi verdik ve bu millet hiçbir şeyden korkmamıştır. O yüzden benim için bağımsızlığı ifade ediyor.”

4.2.3.3. İstiklal Marşı’mıza Saygı Nedenine Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “Marşımıza saygısızlık etmememizin sebebi nedir? Açıklayınız.” Sorusu sorulmuş ve öğrencilerin İstiklal Marşı’mıza saygı nedeni, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 13’te değerlendirilmiştir.

Şekil 13. İstiklal Marşı’mıza saygı nedenine dair tema ve kodlar

Şekil 13 incelendiğinde ön uygulamada milli değerler (10), şehitlik (7), sembol (3) ve öğreti (3) temalarına ulaşılırken Son uygulamada ise vefa/borç (23), şehitlik (18), milli değerler

(13), sembol (6) temalarına ulaşılmıştır. Milli değerler, şehitlik ve sembol temaları her iki uygulamada da ortak tema olarak yer alırken öğreti (3) temasının sadece ön uygulamada, vefa/borç (23) temasının da sadece son uygulamada yer aldığı görülmüştür. İstiklal Marşı'mıza saygı nedenine dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Milli değerler. Öğrenciler İstiklal Marşı'mıza saygı nedenlerini *milli değerler* temasında ön uygulamada “*milli marşımız olması*” (6) ve “*vatansever olmamız*” (4) olarak ifade ederken yapılan etkinlikler sonrasında son uygulamada “*ülkemizin marşı olması*” (10) ve “*bayrağımıza olan saygı*” (3) olarak ifade etmişlerdir. Ön ve son uygulamada milli değerler temasında kod sayıları eşit olmasına rağmen son uygulamada söylemlerin zenginleşerek arttığı tespit edilmiştir. Milli değerler bir toplumu dinamik tutan ve geçmişle geleceğe köprü olan önemli değerlerdendir. Bu bağlamda yapılan etkinlikler neticesinde öğrenciler İstiklal Marşı'na saygı nedenlerini milli ve toplumsal değerler üzerinden ifade ettikleri görülmüştür. Öyle ki İstiklal Marşı, Türk milletinin ay yıldızlı al bayrağın altında bir zafer bestesi olarak sahiplendiği ulusal bir değerdir.

Şehitlik. Öğrenciler İstiklal Marşı'na saygı nedenlerini *şehitlik* temasında ön uygulamada “*şehitlerimizin olması*” (7) olarak ifade ederken son uygulamada daha sahiplenici bir ifade ile “*şehitlerimize olan saygımız*” (18) olarak ifade ettikleri ve öğrenci söylemlerinin artış gösterdiği tespit edilmiştir. Her iki uygulamada da İstiklal Marşı'na saygı nedenleri *şehitlik* temasında bir kodla ifade edilirken son uygulamada “*şehitlerimize olan saygımız*” kodunun artış göstermesinde yapılan sınıf dışı ve sınıf içi etkinliklerin öğrencilerin bu yöndeki duygularını ifade etmelerine olanak sağlayacak ortam oluşturulması etkili olduğu söylenebilir.

Sembol. İstiklal Marşı'na saygı nedeni *sembol* temasında Ön uygulamada “*egemenlik ve bağımsızlığımızın sembolü*” (3) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrasında ise son uygulamada “*bağımsızlık sembolü*” (6) olarak ifade edildiği görülmüştür. Ayrıca İstiklal Marşı'na saygı nedeni her iki uygulamada da bir kod ile ifade edilirken öğrencilerin son uygulamada bu nedenleri sadece bir sembol ile sınırlandırmayıp diğer kod ve temalarlardaki söylem ve ifadelerle çeşitlendirdiği görülmektedir.

Ön uygulamada yer alan son uygulamada yer almayan tema ve kodlar

Öğreti. İstiklal Marşı'na saygı nedenlerine dair *öğreti* teması sadece ön uygulamada yer almış ve “*büyüklerimizin öğretileri*” (3) kodu içerisinde ifade edilmiştir. Bu tema son uygulamada yer almazken öğrenciler ön uygulamada İstiklal Marşı'mıza saygı nedenini büyüklerimizin öğretileri doğrultusunda olduğunu ifade ettikleri görülmüştür.

Son uygulamada yer alan ön uygulamada yer almayan tema ve kodlar

Vefa/borç. İstiklal Marşı'na saygı nedenlerine dair *vefa/borç* teması ön uygulamada olmayıp sadece son uygulamada yer almış ve “*fedakârlıklarla yazılmış olması*” (14) ve “*vatani kurtaranlara borçlu olmamız*” (9) olarak ifade edilmiştir. *Vefa/borç* teması aynı zamanda son uygulamada kodlarda en fazla ifadenin yer aldığı tema olmuştur. Aynı zamanda vefa/borç teması ön uygulamada olmamasına rağmen yapılan etkinlikler sonrasında öğrenciler İstiklal Marşı'na saygı nedenlerini fedakârlıklarla yazılmış olmasından dolayı bir vefa duydukları için ve vatani kurtarmak için canlarını feda edenlere borçlu olduklarını düşündüklerinden dolayı bu söylemlerle ifade ettiği görülmüştür.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada milli değerler, şehitlik ve sembol teması ve kodları üzerinde durduğu tespit edilmiştir. Son uygulamada ise özellikle ön uygulamada olmayan vefa/borç teması üzerinde durulduğu ve her iki uygulamada da yer alan şehitlik ve milli değerler tema ve kodlarında artış yaşandığı tespit edilmiştir. Yapılan etkinlikler neticesinde öğrenciler, bu günlere gelmemizi saylayan kişilere karşı vefa duyduklarını, milli bir değerimiz olduğunu, milli bir sembolümüz olduğunu, şehitlerimizin olduğu ve onlara borçlu olduklarına dair söylemleriyle tema ve kodlarda İstiklal Marşı'na saygı nedenlerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda öğrencilerin İstiklal Marşı'na saygı nedeni üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 21'de gösterilmiştir.

Tablo 21

İstiklal Marşı'mıza Saygı Nedenlerine Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö1: “Marşa karşı ülkeye ve şehitlere karşı okuduğumuz için saygısızlık etmememiz gerekiyor.”	Ö1: “İstiklal Marşı'mıza saygısızlık etmememizin sebebi; şehitlerimizi anmak için okunan bir marş. Ülkemizin marşı olduğu için, bayrağımıza bakım

Ö3: “Vatansever olmamızı ifade ediyor.”

Ö5: “Bizi temsil ediyor o marş. Bu millet için canını veren askerlere saygısızlık olur eğer adam gibi dinlemezsek.”

Ö6: “Çünkü o bizim egemenliğimiz ve bağımsızlık sembolümüzdür.”

Ö8: “Bağımsız bir Türk devleti olduğumuz için bağımsızlığımızı temsil ediyor bana göre.”

Ö11: “Saygı duyuyorum. Saygı duymamız gerekiyor bağımsızlık için. İnsanlar neden Marşımıza saygısızlık yapar ki?”

Ö12: “Saygı duymalıyız çünkü büyüklerimiz bize böyle öğretti.”

Ö15: “Çünkü Atatürk’e ve milletimize, Şehitlerimize saygısızlık olurdu.”

Ö18: “İstiklal Marşı’mız büyük fedakarlıklarla yazıldığı için.”

Ö19: “Büyüklerimizin bunu bizlere öğretmesi ve bizim vatanımıza olan saygımız.”

okuduğumuz için. Bunların sebebi onların bize yaptığı fedakarlıklardan dolayı onlara saygı duymak.”

Ö3: “Birçok şehitlerimiz bu vatan için canını feda etmiş. Bizim bu vatan için asker ve şehitlerimize borcumuz var. Biz şu an rahat ve özgür yaşıyorsak onlar sayesinde.”

Ö5: “Vatanımızı temsil ettiği için. Şehitlerimizi ve kahramanlarımızı anmak için bu marşı okuyoruz ve onların fedakarlığına karşı vatan borcumuz var ve bayrağımız bağımsızlığımızın sembolüdür.”

Ö6: “Çünkü marş bizi temsil ediyor. Ama bu dönemde marşımıza saygısızlık çok fazla oluyor bence. Şehitlerimiz bizim bağımsızlığımız için can verdi ve onlara borcumuz var.”

Ö8: “Atalarımızın, şehitlerimizin fedakârlık yapıp bu vatani kurtardığı için onlara karşı yapılan saygı. Canlarını önemsemeden bu vatani, ülkeyi kurtarıp bize armağan ettiler.”

Ö11: “Bu vatan için canla başla savaşıp şehit ve gazi olan Mehmetçimize haksızlık ve saygısızlık yapılması beni fazlasıyla üzüyor. Bu yüzden bağımsızlığımızı yani bir nevi simgeleyen milli marşımıza saygısızlık etmiyorum.”

Ö12: “Şehitlerimize saygı ve onlara bir vefa borcumuz var. Şu an rahat bir yerde yaşıyorsak biz bunu şehitlerimize borçluyuz. Bu yüzden saygısızlık etmemeliyiz. Sadece iki dakika hazır ol da beklemek bu kadar zor olmamalıdır. Çünkü marşımız bağımsızlık sembolüdür.”

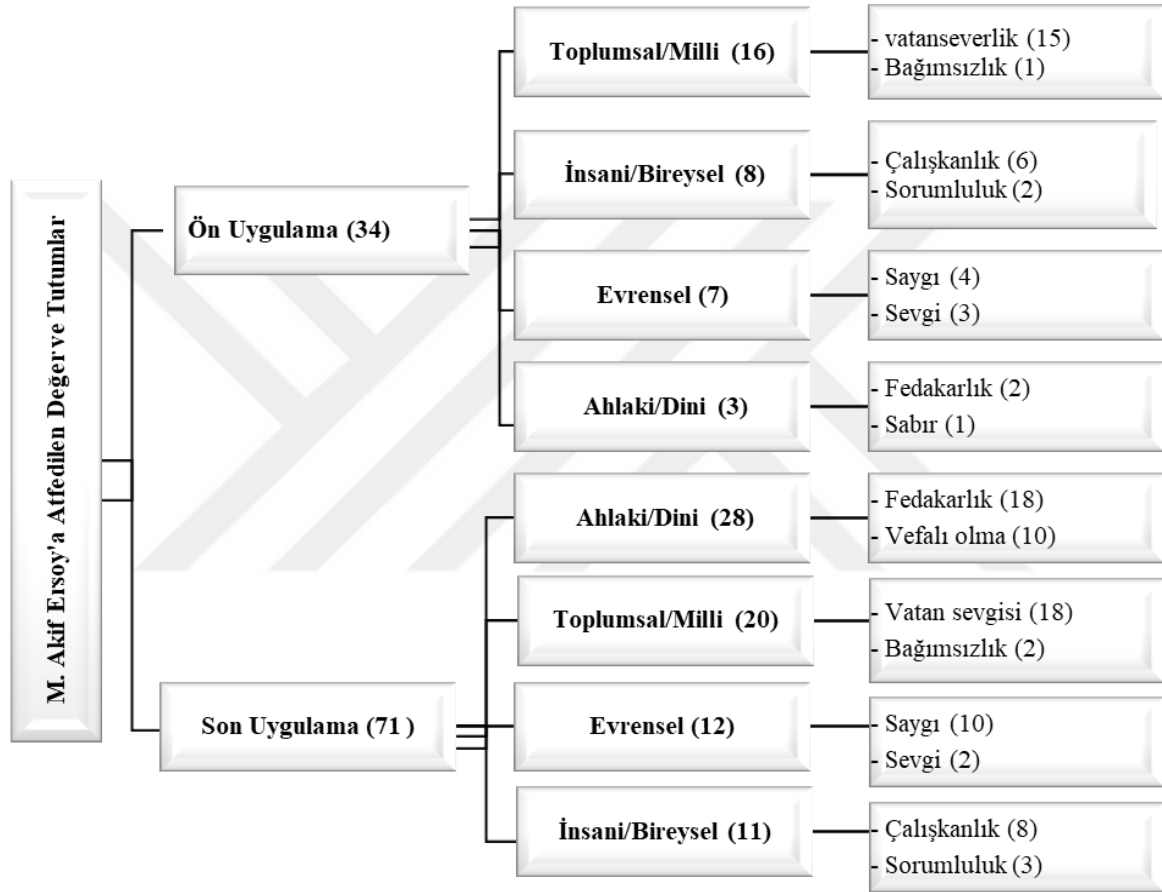
Ö15: “Milletimiz için çok önemli olan İstiklal Marşı’nın yazarı olması. Şiirini ülkesine ve şehitlerimize armağan etmesinden dolayı o dönemin şartlarına göre kâğıt kalem bile yokken bu şekilde böyle bir şiir yazması bütün saygımızı hak ediyor.”

Ö18: “Çünkü marşız geçmişte yaşadığımız zorlu mücadeleyi de anlatıyor ve ülkemizin milli marşı olması da saygısızlık etmememizin bir nedeni zaten. Bu marş şehitlerimize ve kahraman ordumuza saygısızlık etmek ahlaksızlık olur.”

Ö19: “Uğruna dökülen kanlar ve yapılan fedakarlıklar için bizim bir dakikalığına saygı göstermemiz bizden bir şey eksiltmez. Aksine toplumu birlik ve beraberlik içine alır. Biz kendi değerlerimize saygı göstermezsek diğer ülkeler bize hiç saygı göstermez.”

4.2.3.4. M. Akif Ersoy'a Atfedilen Değer ve Tutumlara Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “M. Akif Ersoy'a bir değer atfedecek olsaydınız bu hangi değer olurdu? Neden?” sorusu sorulmuş ve öğrencilerin M. Akif Ersoy'a atfettiği değer ve tutumlar, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 14'te değerlendirilmiştir.

Şekil 14. M. Akif Ersoy'a atfedilen değer ve tutumlara dair tema ve kodlar

Şekil 14 incelendiğinde ön uygulamada toplumsal/milli (16), insani/bireysel (8) evrensel (7) ve ahlaki/dini (3) temalarına ulaşılmıştır. Ön uygulamada olduğu gibi son uygulamada da yine aynı şekilde ortak tema olarak ahlaki/dini (28), toplumsal/milli (20), evrensel (12) ve insani/bireysel (11) temalarına ulaşılmıştır. M. Akif Ersoy'a atfedilen değer ve tutumlara dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Toplumsal/milli. Öğrencilerin M. Akif Ersoy’a atfettiği değer ve tutumlara dair toplumsal/milli temasında ön uygulamada “*vatanseverlik*” (15) ve “*bağımsızlık*” (1) son uygulamada da yine aynı şekilde “*vatanseverlik*” (18) ve “*bağımsızlık*” (2) olarak ifade ettiği belirlenmiştir. Yapılan etkinlikler sonrasında öğrencilerin ön uygulamada olduğu gibi M. Akif Ersoy’a vatanseverlik ve bağımsızlık değerlerini atfettikleri ve son uygulamada bu değerlere ait öğrenci söylemlerinin zenginleşerek arttığı görülmüştür. Nitekim Türk milleti İstiklal Marşı’mızın yazarı M. Akif Ersoy’u “vatan şairi” olarak nitelendirmektedir.

İnsani/bireysel. M. Akif Ersoy’a atfedilen değer ve tutumlar insani/bireysel değerler temasında ön uygulamada “*çalışkanlık*” (6), “*sorumluluk*” (2) olarak ifade edilirken ve son uygulamada aynı şekilde “*çalışkanlık*” (8) ve “*sorumluluk*” (3) değerleri ile ifade edilmiştir. Son uygulamada kodlara dair söylemlerin zenginleşerek arttığı görülmektedir. Aynı zamanda ön uygulamada en fazla bireysel değerlere dair ifadelerin yer aldığı tespit edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrası son uygulamada öğrencilerin M. Akif Ersoy’a atfedilen değer ve tutumlara dair daha çok ahlaki ve toplumsal değerlere dair ifadelerde bulundukları görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin bu temada M. Akif Ersoy’a daha çok bireysel bir çabayı temsil eden çalışkanlık ve sorumluluk değerlerini atfettikleri görülmektedir.

Evrensel. Ön uygulamada öğrencilerin M. Akif Ersoy’a atfettiği değer ve tutumlar evrensel değerler temasında “*saygı*” (4) ve “*sevgi*” (3) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrası ön uygulamada olduğu gibi son uygulamada da “*saygı*” (10) ve “*sevgi*” (2) olarak yine aynı kodlarla ifade edildiği görülmektedir. Öğrencilerin ön ve son uygulamada M. Akif Ersoy’a evrensel değerler olarak nitelendirilen *saygı* ve *sevgi* değerlerini atfettikleri, son uygulamada bu değerlere dair öğrenci söylemlerinin zenginleşerek arttığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin İstiklal Marşı’nı yazmasından dolayıdır ki M. Akif Ersoy’a evrensel olarak kabul edilen *saygı* ve *sevgi* değerlerini atfettikleri söylenebilir.

Ahlaki/dini. Ön uygulamada öğrencilerin M. Akif Ersoy’a atfettiği değer ve tutumlar ahlaki/dini değerler temasında “*fedakârlık*” (2) ve “*sabır*” (1) olarak ifade edilirken bu durum etkinlik sonrasında ise son uygulamada bir kod değişiklik göstererek “*fedakârlık*” (18) ve “*vefa*” (10) olarak ifade edildiği görülmektedir. M. Akif Ersoy’a atfedilen değer ve tutumlar *ahlaki ve dini değerler* temasında ön uygulamada sınırlı söylem ile sınırlı kalırken yapılan etkinlik neticesinde son uygulamada öğrenci söylemlerinin anlamlı bir fark

oluşturacak şekilde artış gösterdiği, aynı zamanda en fazla söylemde bulunan kodların yer aldığı tema olduğu tespit edilmiştir. Son uygulamada ahlaki ve dini değerler temasında bu artışın görülmesi ve öğrenci söylemlerinin zenginleşmesinin, M. Akif Ersoy'un yaptığı fedakârlıklara dair etkinliklere yer verilmesinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada daha çok toplumsal/milli ve insani/bireysel değerlere yönelik ifadelerde bulunduğu, son uygulamada ise daha fazla ahlaki/dini, toplumsal/milli değerlere dair söylemlerde bulundukları tespit edilmiştir. Son uygulamada oluşturulan temaların tümünde kodlara dair söylemlerde artış olduğu görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin M. Akif Ersoy'a atfedilen değer ve tutumlar üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22

M. Akif Ersoy'a Atfedilen Değer ve Tutumlara Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö3: "İstiklal Marşı'nı yazdığı için vatana büyük bir sevgisi olduğundan sevgi derdim."	Ö3: "Marşımızı büyük bir fedakarlıkla yazdığı için vatanseverlik, vatani, ülkesi, milleti pahasına o parayı reddetmiştir. Bu yüzden saygı ve vefalı olma değerini verdim o yüzden."
Ö4: "M. Akif Ersoy parasız sadece duyularıyla yazdığı için vatanseverlik."	Ö4: "Vatanseverlik, vefa ve fedakarlıktır çünkü 500.000 lira ödülü kabul etmemiştir. Kendi isteğiyle yokluk içinde yazmış ama hep istiklalimizi düşünmüştür."
Ö5: "M. Akif Ersoy'a bir değer atfedecek olsam bu değer çalışkanlık ve vatanseverlik olurdu."	Ö5: "Vatanseverlik, fedakârlık, çalışkanlık, cömertlik, değerlerini verirdim. Çünkü o zamana kadar büyük bir parayı reddetmiş ve almamıştır. Tacettin dergahında kâğıt kalem yokken yazmış olması da vatansever biri olduğu içindir."
Ö6: "Ben bir değer atfetmezdim çünkü para karşılığında yazabilirdi ama yazmıyor çünkü vatanını seviyor."	Ö6: "Vatanseverlik, saygı ve Çalışkanlıktır. Çünkü vatan için yapacağı şeyi para için yapmamıştır. Bu durumdayken bir paltosu bile yoktur. Vatana olan saygısı fedakârlık ve vefa olarak paltosu yokken parayı bile almamıştır."
Ö7: "Cömertlik, Millet sevgisi ve vatanseverlik geliyor."	Ö7: "çalışkanlık, fedakârlık ve bağımsızlık gibi değerler verirdim. Çünkü bizim marşımızı zor şartlarda yazıyor kağıtsız ve kalemsiz. Ne kadar büyük bir fedakârlık hem de hiçbir karşılık beklemeden yazıyor marşımızı."
Ö8: "Vatanseverlik derdim çünkü bunu İstiklal Marşı'mızın dizelerinden anlayabiliyoruz."	Ö8: "Vatanseverlik ve saygıdır. Çünkü vatani için paltosu bile olmamasına rağmen para ödülünü reddedip milletine armağan etmesi ve bunun için çok büyük bir saygıyı hak ediyor."
Ö10: "Çalışkanlık, vatanseverlik ve sorumluluk değerini verirdim."	Ö10: "Vefadır. Çünkü para ödülünü zor şartlarda bile olsa almaması, belki duvara yazmak zorunda kalmazdı kâğıda kalemiyle yazardı. Belki bu zorluk ve fedakarlıklara katlandığı için vatan şairidir."

Ö13: “Sabır derdim. Nasıl bu kadar güzel bir şiir yazmış, ben olsam üşenir saçma sapan şeyler yazardım.”

Ö15: “Çalışkanlık, vatan sevgisi, bir de sorumluluk alıp marşı yazdığı için fedakârlık”

Ö19: “Çalışkanlık ve sorumluluk geliyor.”

Ö13: “Kendinden çok vatanını düşünen biri olduğunu anlıyorum. Çünkü verilen parayı kabul emememesinin gururlu bir vatansever olduğunun kanıtıdır.

Ö15: “Vatanseverlik, vatana saygı, bayrağa saygı Türk büyüklerine saygı, şehitlerimize saygı, fedakârlık vb. değerlerini verdim. Çünkü M. Akif Arsoy’un yazdığı istiklal Marşı’nın sözlerinden, vatan sevgisi, şehitlerimize olan saygı belli oluyor. Ayrıca İstiklal Marşı’nı yazmasından, çalışkanlığını ve fedakarlığını görebiliyoruz.

Ö19: “Fedakârlık ve vatanseverliktir. Çünkü kendisi bize milli marşımızı armağan etti. Giyecek paltosu olmamasına rağmen o zamanın büyük miktar eden parasını bile önemsemeden vatanı için milli marşımızı ve kazandığı parayı yine milletimize bıraktı.”

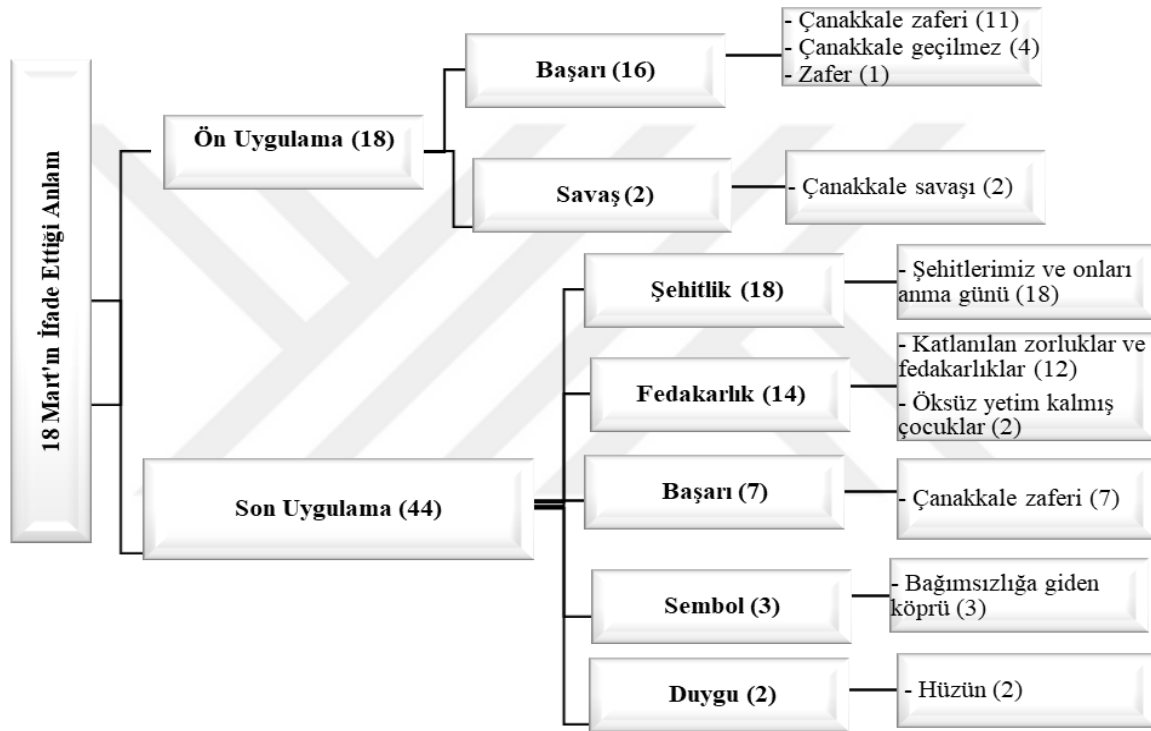
4.2.4. 18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Günü Etkinliklerine Dair Bulgular

Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinin simgesi olan 18 Mart, Çanakkale Savaşı’nda hayatlarını kaybeden şehitlerimizi anma günüdür. Bugün de Türk milleti büyük bir fedakârlıkla vatanını korumuş ve destanlar yazmıştır. Türk milletinin tarihindeki en önemli dönüm noktalarından biri olan 18 Mart Çanakkale Savaşı’nda verilen bu büyük mücadeleyi ve zaferi sağlayan değerleri genç nesillere aktarmak gerekmektedir. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersleri kapsamında 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü’ne dair okul dışı ve sınıf içi etkinlikler yapılmıştır. Okul dışı etkinlik olarak 18 Mart günü İstanbul iline bağlı Bağcılar ilçesinde bulunan 18 Mart Çanakkale Zafer Müzesi’ne ziyaret düzenlenmiştir. 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü’ne dair Sosyal Bilgiler derslerinde ise Sınıf içinde “Zafer Müzesi Etkinliği Gezi Notları”, “Cebecioğlu İbrahim’in Mektubu”, “Anzaklı Ömer”, “57. Alay ve Bomba Sırtı Vakası”, “Ülkenin İstiklalini Sırtlanan Kahraman: Seyit Onbaşı” ve “Çanakkale Türküsü” etkinlikleri uygulanmıştır.

Etkinlik öncesi ve sonrasına 18 Mart’ın ifade ettiği anlam, Şehit kavramının ifade ettiği anlam, Çanakkale Savaşı’nın kaybedilmiş olması durumunda Çanakkale Savaşı’nın önemi, Şehitlerimize atfedilen değer ve tutumlara dair bulgular aşağıda verilmiştir.

4.2.4.1. 18 Mart'ın ifade ettiği Anlama Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “18 Mart deyince aklınıza ne geliyor?” sorusu sorulmuş ve 18 Mart'ın öğrenciler için ifade ettiği anlam, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 15'te değerlendirilmiştir.

Şekil 15. 18 Mart'ın İfade ettiği anlama dair tema ve kodlar

Şekil 15 İncelendiğinde ön uygulamada başarı (16) ve savaş (2) temalarına ulaşılırken son uygulamada ortak tema olarak başarı (7) temasına ulaşılmıştır. Ayrıca son uygulamada, ön uygulamada olmayan şehitlik (18), fedakârlık (14), sembol (3), duygu (2) temalarına ulaşılmıştır. 18 Mart'ın ifade ettiği anlama dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Başarı. 18 Mart'ın ifade ettiği anlam öğrenciler tarafından ön uygulamada “*Çanakkale zaferi*” (14), “*Çanakkale geçilmez*” (4) ve “*zafer*” (1) olarak ifade edilirken son uygulamada ise sadece tak bir kodla “*Çanakkale Zaferi*” (7) olarak ifade edilmiştir. Yapılan etkinlikler neticesinde ön uygulamaya göre son uygulamada *başarı* temasında kod ve söylemlerin azaldığı görülmüştür.

Ön uygulamada yer alan son uygulamada yer almayan tema ve kodlar

Savaş. 18 Mart'ın ifade ettiği anlama dair *Savaş* teması sadece ön uygulamada yer almış ve “*Çanakkale savaşı*” (2) olarak ifade edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrasında son uygulamada savaş teması ve “*Çanakkale savaşı*” söylemine yer verilmemiş, öğrencilerin ifadelerinin daha çok şehitlik, fedakârlık, sembol, duygu temalarına dair söylemlerde yer bulduğu görülmektedir.

Son uygulamada yer alan ön uygulamada yer almayan tema ve kodlar

Şehitlik. 18 Mart'ın ifade ettiği anlama dair Şehitlik tema ve kodları ön uygulamada yer almayıp sadece son uygulamada yer aldığı tespit edilen bir durumdur. *Şehitlik* teması son uygulamada “*şehitlerimiz ve onları anma günü*” (18) olarak ifade edilmiştir. Ön ve son uygulamalar içerisinde en fazla ifadenin yer aldığı kodun şehitlik teması içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin ön uygulamada 18 Mart'ın çağrıştırdığı anlama dair şehitlik kavramına yer vermediği görülürken, son uygulamada öğrencilerin duygu ve düşüncelerini harekete geçirecek etkinlikler hazırlanmış olmasının etkili olduğu düşünülmekte olup tüm temalar içerisinde en fazla ifadenin yer aldığı tema olduğu tespit edilmiştir.

Fedakârlık. 18 Mart'ın ifade ettiği anlama dair Fedakârlık teması ve kodunun ön uygulamada yer almayıp sadece son uygulamada yer aldığı tespit edilen bir durumdur. Sadece son uygulamada yer alan *Fedakârlık* teması “*katlanılan zorluklar ve fedakârlıklar*” (12) ve “*öksüz yetim kalmış çocuklar*” (2) olarak ifade edilmiştir. Şehitlik teması ardından en fazla söylemin yer aldığı tema *fedakârlık* teması olduğu görülmüştür. 18 Mart tarihinin öğrenciler tarafından Katlanılan zorluklar ve fedakârlıklar olarak ifade edilmesi kodunda bugünlere gelmemizde emeği olan tüm büyüklerimizin katlandığı zorluk ve fedakârlıktan bahsettiği ifade edilmiştir. “*Öksüz yetim kalmış çocuklar*” kodu da *fedakârlık* temasında yer

aldığı görülmüştür. Nitekim 18 Mart zaferinin kazanılmasında atalarımız eşlerini, evlatlarını vatani kurtarmak için geride bırakmak zorunda kalmış ve ne yazık ki birçoğu gitmiş ama gelememiştir. Bu bağlamda tarihte örnek olarak nitelendirilen bir fedakârlık örneği gösterildiği söylenebilir.

Sembol. 18 Mart'ın ifade ettiği anlama dair *sembol* teması ve kodunun ön uygulamada yer almayıp sadece son uygulamada yer aldığı tespit edilen bir durumdur. Sadece son uygulamada yer alan *sembol* teması “bağımsızlığa giden köprü” (3) kodu olarak ifade edildiği görülmektedir. Öğrencilerin son uygulamada 18 Mart'ı esaret altında yaşamayı kabul etmeyen Türk milleti için “bağımsızlığa giden bir köprü” olarak ifade ettiği ve bu durumu söylem ve ifadelerle zenginleştirdiği görülmektedir.

Duygu. Ön uygulamada yer almayan duygu teması son uygulamada “hüzün” (2) kodu ile ifade edilmiştir. Öğrenciler ön uygulamada duygu temasına dair söylemde bulunmazken yapılan etkinlikler sonrası son uygulamada 18 Mart'ın ifade ettiği anlamı bir duygu olan hüzün ile ifade ettikleri görülmektedir. Nitekim sınıf dışı uygulama olan müze ziyareti ve yapılan sınıf içi etkinliklerde öğrencilerin bu yöndeki duygularını ifade etmelerine ortam sağlayacak etkinlikler yapılmıştır.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada başarı ve savaş teması ile kodları üzerinde durduğu tespit edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrası öğrencilerin son uygulamada, ön uygulamada yer almayan şehitlik ve fedakârlık temasına vurgu yaptıkları görülmektedir. Ayrıca uygulanan etkinliklerin öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine olanak sağlayacak şekilde hazırlanmış olması neticesinde son uygulamada sembol ve duygu temalarına dair söylemlere yer verildiği görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin 18 Mart'ın ifade ettiği anlam üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23

18 Mart'ın İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö1: “Çanakkale zaferi geliyor.”	Ö1: “18 Mart deyince aklıma Çanakkale Savaşı ve şehitleri anma günü geliyor. Aklıma savaş halinde olan yerler geliyor. Her yer dumanlarla dolu olan yerler geliyor. Öksüz yetim çocuklar geliyor aklıma.”
Ö4: “Çanakkale geçilmez sözü geliyor.”	Ö4: “şehitlerimiz ve ülkemizin ne kadar zor şartlar altında kazanıldığı büyük fedakarlıklar geliyor.

Ö5: “Çanakkale zaferi aklıma geliyor.”

Ö8: “Çanakkale savaşı ve Çanakkale’nin geçirmezliği geliyor”

Ö9: “Çanakkale Savaşı’nı kazandığımız ve orda bu savaşı kazanmak için dökülen kanlarımız geliyor.”

Ö10: “Aklıma Çanakkale Zaferi ve Çanakkale geçilmez geliyor.”

Ö11: “Çanakkale Savaşı geliyor.

Ö16: “Zafer kavramı aklıma geliyor.”

Ö18: “Çanakkale’deki askerlerimizin vatana ve millete olan sevgisi geliyor.

Ö19: “Çanakkale Savaşı geliyor.”

Ö5: “bizim gibi gelecek nesillere yaşanabilecek bir ülke bırakması. Özgür bir ülkede bağımsız bir şekilde yaşamak bağımsızlığımıza giden bir köprü gibidir.”

Ö8: “Çanakkale’de şehit olan askerlerimiz ve bağımsızlık geliyor vatani uğruna kan döken askerler geliyor.”

Ö9: “Şehitlerimizin bizim için canı pahasına o savaşa girip kendi canlarını bile hiçe sayıp millet için yaptıkları ve fedakârlık aklıma geliyor.”

Ö10: “Şehitleri anma günü o kadar fedakârlık yaptıktan sonra bir günümüzü onlara ayırmalıyız.”

Ö11: “Şehitleri anma günü olduğu için şehitlerimiz ve onların vatanımız için verdiği çaba emek ve büyük fedakarlıklar aklıma geliyor.

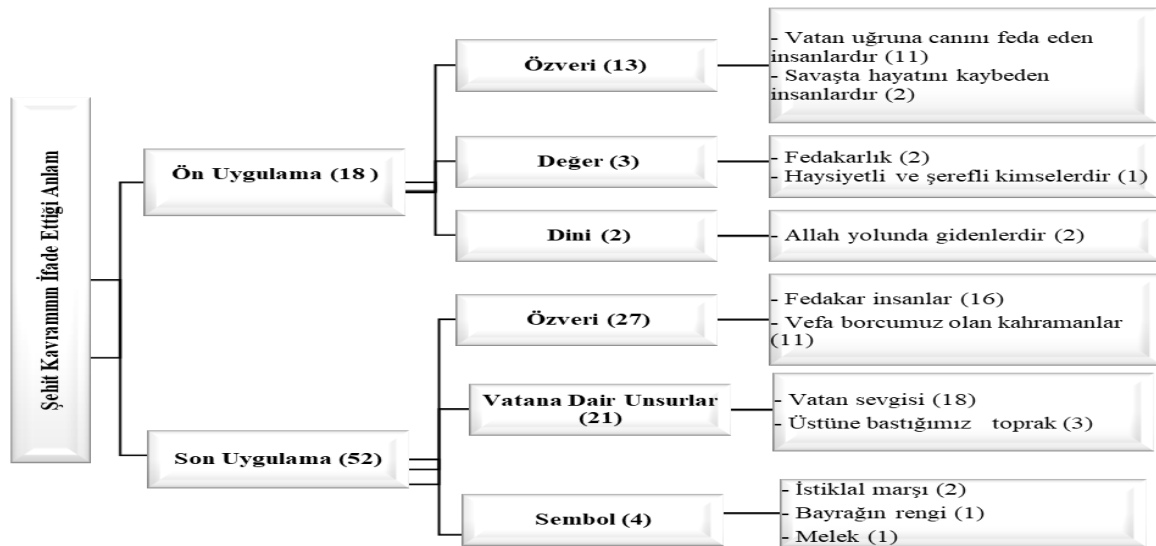
Ö16: “Şehitlerimizin canı pahasına savaşıp bizim için yaptıkları vefa dolu fedakarlıkları anma günü geliyor.”

Ö18: “vatanımız için bütün varlıklarını ortaya koyan şehitlerimiz aklıma geliyor. Onlara borcumuzu hiçbir şekilde ödeyemeyiz.”

Ö19: “Vatanımız ve milletimiz için annesini, babasını, okulunu, çocuğunu, okulunu nişanlısını geride bırakıp savaşta canını hiçe sayarak şehit olan şehitlerimizi anma günü aklıma geliyor.”

4.2.4.2. Şehit Kavramının İfade Ettiği Anlama Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere “Şehit kavramı sizin için ne ifade ediyor? Açıklayınız.” Sorusu sorulmuş ve Şehit kavramının öğrenciler için ifade ettiği anlam, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 16’da değerlendirilmiştir.

Şekil 16. Şehit kavramının ifade ettiği anlam dair tema ve kodlar

Şekil 16 İncelendiğinde ön uygulamada özveri (13), değer (3) ve dini (2) temalarına ulaşılmıştır. Son uygulamada ise özveri (27), vatana dair unsurlar (21) ve sembol (4) temalarına ulaşılmıştır. Bu bağlamda Şehir kavramının ifade ettiği anlama dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Özveri. Öğrenciler Şehit kavramının ifade ettiği anlamı *özveri* temasında ön uygulamada “*Vatan uğruna canını feda eden insanlar*” (11) ve “*Savaşta hayatını kaybeden insanlar*” (2) olarak ifade ederken, yapılan etkinlikler sonrasında son uygulamada “*fedakâr insanlar*” (16) ve “*vefa borcumuz olan kahramanlar*” (11) olarak ifade ederek kod söylemlerin arttığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda ön ve son uygulamada kodlar içerisinde en fazla söylem *özveri* teması içerisinde yer almıştır. Öğrenciler şehitlik kavramını vatani uğruna canlarını feda eden ve borçlu olduğumuz kahramanlar olarak nitelendirerek büyük bir özveride bulunduklarını belirtmişlerdir. Öyle ki şehitlerimiz bugünlere gelmemizde büyük bir özveride bulunan fedakâr insanlar ve vefa borcumuzu ödeyemeyeceğimiz cesur kahramanlarımızdır.

Ön uygulamada yer alan son uygulamada yer almayan tema ve kodlar

Değer. Öğrenciler Şehit kavramının ifade ettiği anlamı *değer* temasında sadece ön uygulamada “*fedakârlık*” (2) ve “*haysiyetli ve şerefli kimseler*” (1) olarak ifade ettikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler ön uygulamada şehitlik kavramını fedakâr, haysiyet, şeref, gibi değerlerle anlamlandırmışlardır. Öğrenciler son uygulamada şehitlik kavramını daha çok *özveri* üzerine anlamlarla ifade etmelerinden dolayı *değer* yerine *özveri* teması ile temalaştırılmıştır.

Dini. Öğrenciler Şehit kavramının ifade ettiği anlamı *dini* temasında sadece ön uygulamada “*Allah yolunda gidenler*” olarak ifade ettikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler ön uygulamada şehitlik kavramını bu kodla dini bir tema ile anlamlandırmışlardır.

Ön uygulamada yer almayan son uygulamada yer alan tema ve kodlar

Vatana dair unsurlar. Öğrenciler Şehit kavramının ifade ettiği anlamı vatana dair unsurlar temasında sadece son uygulamada “*vatan sevgisi*” (18) ve “*üstüne bastığımız toprak*” (3) olarak ifade ettikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin son uygulamada şehit kavramını daha çok vatan sevgisi ve üstüne bastığımız toprak olarak nitelendirdiği ve söylemlerin çeşitlendiği görülmüştür. Bu bağlamda yapılan sınıf dışı ve sınıf içi etkinliklerle öğrencilerin vatan sevgisi ve vatana dair duygularını ifade etmelerine olanak sağlayacak ortam oluşturulmasının etkili olduğu söylenebilir.

Sembol. Öğrenciler *şehit* kavramının ifade ettiği anlama dair sembol teması ve kodlarının ön uygulamada yer almayıp sadece son uygulamada yer aldığı tespit edilen bir durumdur. Sadece son uygulamada yer alan *sembol* teması “*İstiklal Marşı*” (2) “*bayrağımızın rengi*” (1) ve “*melek*” (1) kodlarıyla ifade edildiği görülmektedir. Öğrencilerin son uygulamada şehit kavramını esaret altında yaşamayı kabul etmeyen Türk milleti için canını feda eden şehitlerimizi bağımsızlık ve iyiliği temsil eden melek sembolleriyle ifade ettikleri belirlenmiştir.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada değer ve özveri temasına vurgu yaparken son uygulamada ise özellikle vatana dair unsurlar temasındaki kodlarda artış yaşandığı tespit edilmiştir. Şehit kavramının ifade ettiği anlama dair yapılan etkinliklerin öğrencilerde farkındalık oluşturmaya olanak sağlayacak şekilde hazırlanmış olması neticesinde oluşturulan temalardaki kodlarda artış yaşandığı ve son uygulamada öğrenci ifadelerinin zenginleştiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin Şehit kavramının ifade ettiği anlam üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24

Şehit Kavramının İfade Ettiği Anlama Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö3: “Allah yolunda gidenleri ifade ediyor. Allah onlardan razı olsun.”	Ö3: “Şehit kavramı benim için fedakarlığı çağırıyor. Kimse kadın erkek çoluk çocuk demeden savaşa öleceklerini bilerek topraklarımızın yok olmaması bize ait olması onlarca fedakârlık yapması vefa borcumuz olduğunu ifade ediyor.”
Ö5: “Ölümü ifade ediyor fakat basit bir ölüm değil, vatan uğruna ölen askerlerimizi ifade ediyor.”	Ö5: “Vatan uğruna canını feda eden kahraman yiğitleri ifade diyor. Allah onlardan razı olsun.”
Ö8: “Ülkemiz yolunda vefat eden askerlerimiz geliyor aklıma.”	Ö8: “Şehit kavramıyla melek kelimesinin benim için hiçbir farkı yok. Düşünün bir kere vatan için canınızı

veriyorsunuz. Vatan bizim annemiz mi çocuğumuz mu hayır değil hiçbir bağımız yok gibi geliyor. Ancak bence bizden başka hiçbir devletin anlayamayacağı bir bağ var bu vatan ile bu milletin arasında. Türk devletinden başka hiçbir devletin şehit ve askerlerimizin vatan için bu kadar çok çalışıp çabalaması çok iyi bir şey. Bunun değerini bilmeliyiz.

Ö9: “Canlarını hiçe sayan, bizim için ölen, vatan uğruna ölen kahramanları ifade ediyor.”

Ö10: “Bu vatan için savaşan askerleri ifade ediyor.”

Ö11: “Büyük bir fedakârlık geliyor. Bizim için emek veren kahramanlar bunu gösteriyor.”

Ö12: “Ülkesi ve vatani için vefat edenlerin yeri cennettir. Melek olup Allah yolunda cennete giderler.”

Ö13: “Kendi vatani için kendini feda eden, canını hiçe sayan insanlar geliyor.”

Ö16: “Askerlerimizin Savaşın sonunda hayatlarını kaybetmesi geliyor.”

Ö18: “Savaşlarda şehit olan askerler geliyor.”

Ö9: “Benim için cesaret kavramını ifade ediyor. Çünkü şehit olmak yani vatan uğruna ölmek çok büyük bir erdemdir ve kolay kolay göze alınabilecek bir durum değildir.”

Ö10: “Şehit kavramı benim için kesinlikle fedakârlık anlamına geliyor. Bastığımız toprak altında yaşadığımız bayrağın rengi İstiklal Marşı’nın bütün kıtaları demektir. Şehit ölümü göze almış bir vatanseverdir.”

Ö11: “Benim düşüncem savaşta öleceğini bilerek savaşan, vatanını seven ve vatani için yaptıkları fedakarlıklarla gururlu bir şekilde şehit olan askerlerimizdir.”

Ö12: “Benim için vatan kavramını ifade ediyor çünkü onlar olmasaydı bu vatan var olmayacaktı. Kurtuluş savaşında canını hiçe sayıp orda canını veren kahramanları ifade ediyor benim için.”

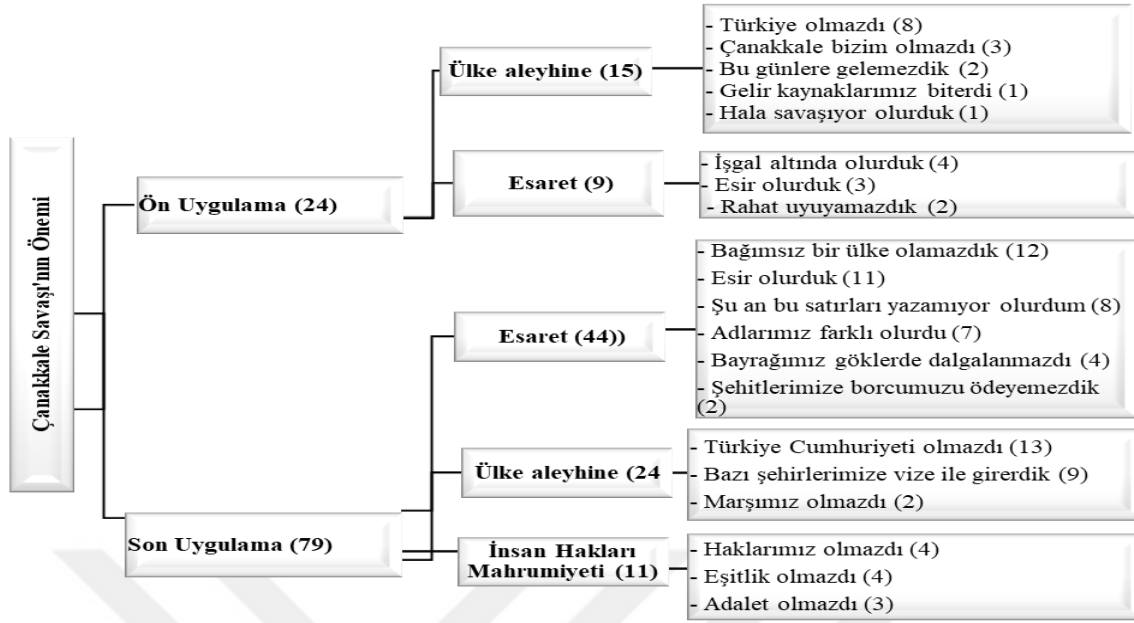
Ö13: “Vatani uğruna memleketi ülkesinin gençleri için kanının son damlasına kadar savaşıp çalışıp vatani için can veren cesur kahramanlardır.”

Ö16: “Bağımsız bir ülke gelecek nesillere bir toprak bırakmaları, canlarını, kanlarını düşünmeden savaşıp bugünlere gelmemizi sağlamaktadır.”

Ö18: “Üstüne bastığımız topraklar geliyor. Ülkemiz için savaşmış, canını feda etmiş fedakârlık şehitler aklıma geliyor. İstiklal Marşı’nda çoğunlukla vatanseverliği anlatıyor. Vatansever ve kahraman şehitlerimizi anlatıyor.”

4.2.4.3. Çanakkale Savaşı’nın Önemine Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere Çanakkale Savaşı’nı kaybetmiş olsaydık bugün ne olurdu? Sorusu sorulmuş ve öğrenciler Çanakkale Savaşı’nın önemini, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 17’de değerlendirilmiştir.

Şekil 17. Çanakkale Savaşı'nın önemine dair tema ve kodlar

Şekil 17 incelendiğinde ön uygulamada ülke aleyhine (15) ve esaret (9) temalarına ulaşılırken son uygulamada da yine aynı şekilde ortak tema olarak esaret (44) ve ülke aleyhine (24) temalarına ulaşılmıştır. Ayrıca son uygulamada, ön uygulamada olmayan insan hakları mahrumiyeti (11) temalarına ulaşılmıştır. Çanakkale Savaşı'nın önemine dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Ülkenin aleyhine. Çanakkale Savaşı'nın önemini öğrenciler ülke aleyhine temasında ön uygulamada “Türkiye olmazdı” (8), “Çanakkale bizim olmazdı” (3), “bu günlere gelemezdik” (2), “gelir kaynaklarımız biterdi” (1) ve “hala savaşıyor olurduk” (1) olarak ifade etmişlerdir. Yapılan etkinlikler sonrasında ise son uygulamada “Türkiye Cumhuriyeti olmazdı” (13) ve “bazı şehirlerimize vize ile girdik” (9) ve “marşımız olmazdı” (2) olarak ifade ettikleri ve kodlar azalmış olsa da söylemlerin arttığı tespit edilmiştir. Ön ve son uygulamada ortak olan “Türkiye Cumhuriyeti olmazdı” kodunun son uygulamada artış gösterdiği ve ön uygulamada olmayan “Marşımız olmazdı” kodunun da eklendiği tespit edilmiştir. Yapılan etkinlikler sonrası öğrencilerin son uygulamada Çanakkale Savaşı'nın

kaybedilmiş olması durumunda Çanakkale'nin geçilmiş olmasının ifade ettiği anlamı *ülke aleyhine* teması içerisinde özellikle “*Türkiye olmazdı*” ve “*Türkiye Cumhuriyeti olmazdı*” kodlarına vurgu yaptıkları görülmüştür. Öyle ki Çanakkale Savaşı, İstiklal mücadelesi öncesinde Türk milletinin bağımsızlık ateşi ile kazanılan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına umut olan destansı bir direnişin mücadelesidir.

Esaret. Çanakkale Savaşı'nın önemini öğrenciler Esaret temasında ön uygulamada “*işgal altında olurduk*” (4), “*esir olurduk*” (3) ve “*rahat uyuyamazdık*” (2) olarak ifade etmişlerdir. Yapılan etkinlikler sonrasında ise son uygulamada “*bağımsız bir ülke olmazdık*” (12) ve “*esir olurduk*” (11) “*şu an bu satırları yazamıyor olurdum*” (8) ve “*adlarımız farklı olurdu*” (7) “*bayrağımız göklerde dalgalanmazdı*” (4) ve “*şehitlerimize borcumuzu ödeyemezdik*” (2) olarak ifade ettikleri, kod ve söylemlerin zenginleşerek arttığı tespit edilmiştir. Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında Çanakkale savaşının kaybedilmiş olması durumunda Çanakkale'nin geçilmiş olmasının ifade ettiği anlamı öğrencilerin ön uygulamada “*işgal altında ve esir altında yaşama*” üzerinde durdukları görülürken son uygulama sonrasında ise daha çok toplumsal ve milli değerlerimizin yok olmasından duyulan kaygı ve üzüntüye dair cevaplar verdikleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda ön ve son uygulamada ortak tema olarak yer alan esaret teması ve kodlarının en fazla artış gösteren tema olmuştur. Bu bağlamda yapılan etkinlikler sonrası Çanakkale Savaşı'nın kaybedilmiş olması durumunda Çanakkale'nin geçilmiş olmasının ifade ettiği anlamı öğrencilerin şehitlerimize borçlu kalacağımızı, toplumsal ve milli değerlerimizin kaybolacağı endişesi olarak nitelendirdiği söylenebilir.

Ön uygulamada yer almayan son uygulamada yer alan tema ve kodlar

İnsan hakları mahrumiyeti. Çanakkale Savaşı'nın önemini öğrenciler insan hakları mahrumiyeti temasında sadece son uygulamada vurgu yapmışlar ve ön uygulamada yer vermemişlerdir. Yapılan etkinlikler sonrası son uygulamada öğrenciler Çanakkale Savaşı'nın kaybedilmiş olması durumunda Çanakkale'nin geçilmiş olmasının ifade ettiği anlamı “*haklarımız olmazdı*” (4), “*eşitlik olmazdı*” (4) ve “*adalet olmazdı*” (3) olarak ifade ettikleri tespit edilmiştir. Yapılan etkinlikler neticesinde son uygulamada oluşturulan *insan hakları mahrumiyeti teması* neticesinde, etkinliklerde yer verilmemesine rağmen öğrencilerin hak, adalet ve eşitlik kavramlarına değinmesi etkinliklerin öğrencilerin bu kavramları ifade etmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada ülke aleyhine ve esaret temalarına vurgu yaparken son uygulamada ise bu temalar ve kodlarda artış yaşandığı görülmekte birlikte ayrıca insan hakları mahrumiyetlerine de vurgu yaptıkları tespit edilmiştir. Çanakkale Savaşı'nın kaybedilmiş olması durumunda Çanakkale'nin geçilmiş olmasının ifade ettiği anlama dair yapılan etkinliklerin öğrencilerde farkındalık oluşturmaya olanak sağlayacak şekilde hazırlanmış olması neticesinde tüm temalardaki kodlarda artış yaşandığı ve son uygulamada öğrenci ifadelerinin zenginleştiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin Çanakkale Savaşı'nın önemi üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25

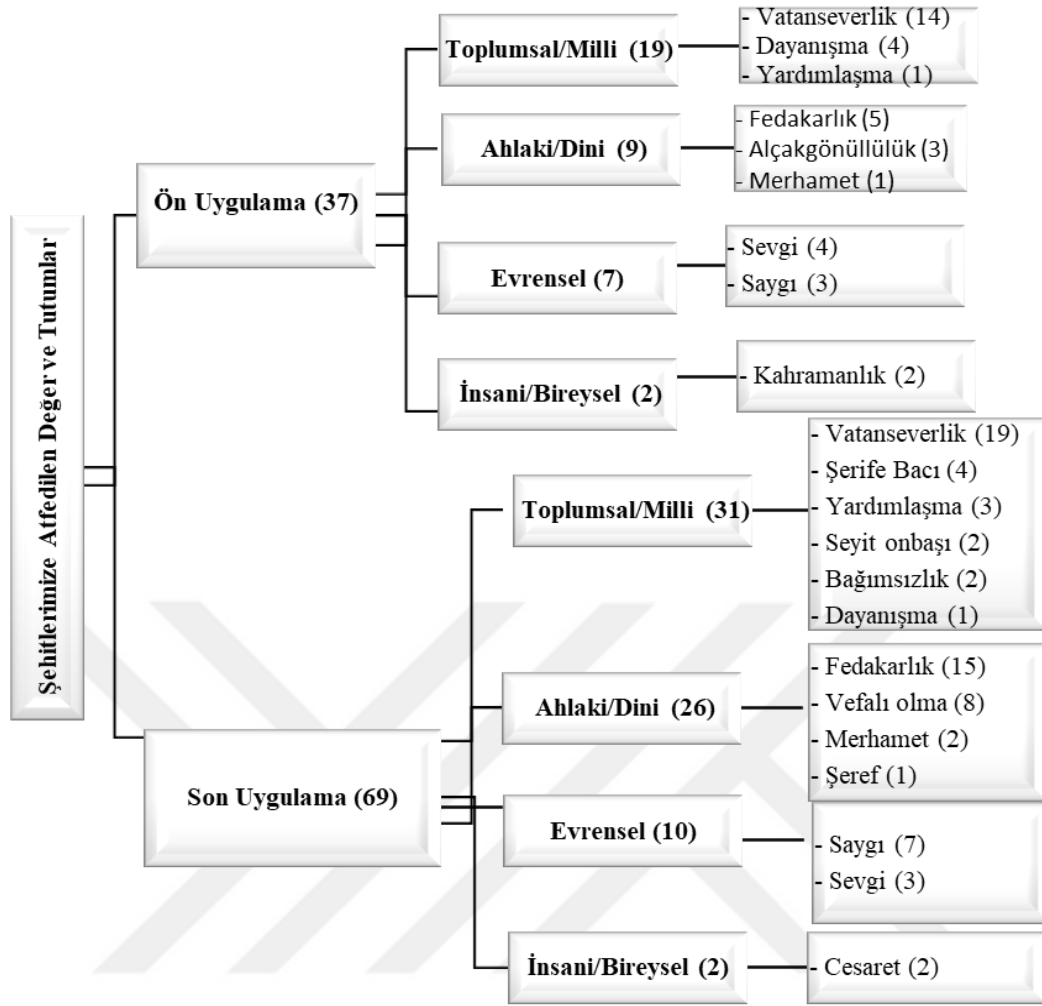
Çanakkale Savaşı'nın Önemine Dair Öğrenci Söylemleri

<i>Ön Uygulama Söylem Örnekleri</i>	<i>Son Uygulama Söylem Örnekleri</i>
<i>Ö2: “Ülkemiz işgal altında olurdu. Çanakkale bizim olmazdı İngilizlerin ya da Yunanistan'ın olurdu.”</i>	<i>Ö2: “Çanakkale savaşını kaybetseydik bugün buralarda olmazdık. Türkiye gibi bir ülkemiz olmazdı. Şu an hayatta olmayabilirdik. Adlarımız farklı olabilirdi. Bazı şehirlerimize pasaport ya da vize ile girmek zorunda kalabilirdik. Özgür bir ülkede yaşamazdık. Eşitlik ve adalet olmazdı.”</i>
<i>Ö3: “Ege denizi Yunanlıların olurdu belki Türkiye Cumhuriyeti kurulmazdı.”</i>	<i>Ö3: “belki şu an yaşıyor bile olmazdık. Türk vatani olmazdı. Belki şu an başka topraklarda başka ülkelerin esiri olarak yaşıyor olurduk. Vatan bayrak ve marş olmazdı. Bağımsız bir ülke olamazdık. Bayrağımız göklerde dalgalanmak yerine yerlerde eziliyor olurdu. Vatanımız için çocuğunun üstünü örtmek yerine mermileri örtmüş olan şerife Bacı'nın hakkını ve bu vatan uğruna canını feda eden askerlerimizin hakkını ödeyemezdik.”</i>
<i>Ö4: “Ülke içten bir şekilde fethedilip kolay bir şekilde ele geçirilecekti.”</i>	<i>Ö4: “Kendi ülkemize vizeli bir şekilde girerdik. Türkiye Cumhuriyeti olmazdı. Yaşayabileceğimiz bir toprak olmazdık. Özgür ve bağımsız bir ülkede yaşayamazdık.”</i>
<i>Ö6: “Çanakkale Savaşını kaybetseydik bugün Çanakkale bizim olmazdı. Böyle bir ülke olmazdı belki de.”</i>	<i>Ö6: “Türkiye Cumhuriyeti diye bir yer olmayabilirdi. Bağımsız ve özgür olamazdık. Belki şu anki isimlerimiz olmazdı. Ülkemizin çoğu yerine vize ile girebilirdik.”</i>

Ö7: "Ege Yunanlıların olurdu. Türkiye olmazdı ve esir olurduk."	Ö7: "Bugün burada olmazdık. Özgür olmazdık. Türkiye Cumhuriyeti olmazdı. Kız erkek ayrımcılığı olurdu. Dünyaya gelen çocuklar adaletin ne olduğunu bilmezlerdi. İsmimiz ve kendimize ait bir adımız ve soyadımız bile olmazdı."
Ö12: "Hala işgal altında olurduk ve bu günler gelemezdik belki de."	Ö12: "başka şehirlerimiz vize ile girebilirdik. Kendini haklarımız olmazdı ve özgür yaşayamazdık. Bağımsız olamazdık. Belki de Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayamaz ve marşımız olmazdı."
Ö13: "Çanakkale bizim olmazdı gelir kaynaklarımız sömürülürdü."	Ö13: "Sömürge olurduk. İsmimiz ailemiz şehirler ülkemiz bayrağımız emeklerimiz tarihimiz bir hiç olurdu. Diğer ülkeler ülkemiz üzerindeki istediklerini gerçekleştirirlerdi. Kendimize ait bir maddi gücümüz olmazdı."
Ö14: "Bu kadar rahat uyuyamazdık."	Ö14: "Bence ülkemiz ele geçirilmiş olurdu ve muhtemelen. Biz böyle bir ülkede yaşamıyor olurduk. Ve tabi ki bu toprakların vatandaşı olamazdık."
Ö15: "Türkiye olmazdı belki de. Bazı şehirlerimize izin alarak girmek zorunda kalabilirdik ne acı. Ama çok şükür bugün buradayız."	Ö15: "bugün beklide biz burada oturuyor olamazdı. Çünkü Çanakkale savaşını kaybetseydik onca yerden gelen insan kaybıyla ülkenin nüfusu çok azalır ve düşman devletler ülkemizi işgal edebilirlerdi ve biz olmaya bilirdik."
Ö17: "özgürlük olmazdı, bazı şehirle vizeyle girmek zorunda kalabilirdik"	Ö17: "Türkiye diye bir ülke olmazdı. Farklı ülkelerde kötü şartlar altında yaşıyor olabilirdik. Adım farklı olabilirdi. Ailemle birlikte yaşamıyor olabilirdim. Belki de şu an bu satırları yazamıyor olurdum."

4.2.4.4. Şehitlerimize Atfedilen Değer ve Tutumlara Dair Bulgular

Bu çalışma kapsamında öğrencilere "Şehitlerimize bir değer atfedecek olsanız bu hangi değer olurdu? Neden?" sorusu sorulmuş ve öğrencilerin şehitlerimize atfettiği değer ve tutumlar, etkinlik öncesi ve sonrası temalaştırılarak Şekil 18'de değerlendirilmiştir.

Şekil 18. Şehitlerimize atfedilen değer ve tutumlara dair tema ve kodlar

Şekil 18 İncelendiğinde ön uygulamada toplumsal/milli (19), ahlaki/dini (9), evrensel (7) ve insani/bireysel (2) temalarına ulaşılmıştır. Ön uygulamada olduğu gibi son uygulamada da yine aynı şekilde ortak tema olarak toplumsal/milli (31), ahlaki/dini (26), evrensel (10) ve insani/bireysel (2) temalarına ulaşılmıştır. Şehitlerimize atfedilen değer ve tutumlara dair temalar ve kodlarla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Ön ve son uygulamada yer alan ortak tema ve kodlar

Toplumsal/milli. Öğrenciler şehitlerimize atfettiği değer ve tutumları *toplumsal/milli* temasında ön uygulamada “vatanseverlik” (14), “dayanışma” (4), “yardımlaşma” (1) olarak ifade etmişlerdir. Yapılan etkinlikler sonrasında son uygulamada ise “vatanseverlik” (19), “Şerife Bacı” (4), “yardımlaşma” (3) “Bağımsızlık” (2), “Seyit Onbaşı” (2) ve

“*dayanışma*” (1) olarak ifade ettikleri görülmüştür. Yapılan etkinlikler sonrasında öğrenciler bu temada şehitlerimizin vatansever yönüne vurgu yaparak toplumsal ve milli bir değer olan vatanseverlik değerinin atış gösterdiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin son uygulamada milli mücadele kahramanlarımızdan olan Şerife Bacı ve Seyit Onbaşı’ya değindikleri görülmektedir.

Ahlaki/dini. Öğrenciler şehitlerimize atfettiği değer ve tutumları ön uygulamada “*fedakârlık*” (5), “*alçak gönüllülük*” (3) ve “*merhamet*” (1) olarak ifade ederken bu durum etkinlik sonrasında ise son uygulamada bir kod artış göstererek “*fedakârlık*” (15), “*vefalı olma*” (8) “*merhamet*” (2) ve “*şeref*” (1) olarak ifade edilerek söylemlerin arttığı görülmektedir. Şehitlerimize atfedilen değer ve tutum ifadeleri ahlaki değerler temasında ön uygulamada sınırlı söylemle kalırken yapılan etkinlik neticesinde son uygulamada öğrenci söylemlerinin anlamlı bir fark oluşturacak şekilde artış gösterdiği ve öğrenci söylemlerinin zenginleştiği tespit edilmiştir. Son uygulamada ahlaki değerler temasında bu artışın görülmesinin ve özellikle fedakârlık değerine dair öğrenci söylemlerinin zenginleşmesinin, şehitlerimizin yaptığı fedakarlıklara dair etkinliklerin yapılmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Evrensel. Ön uygulamada öğrencilerin şehitlerimize atfettiği değer ve tutumları evrensel değerler temasında “*saygı*” (4) ve “*sevgi*” (3) olarak ifade etmişlerdir. Son uygulamada ise yine aynı şekilde “*saygı*” (7) ve “*sevgi*” (3) değerlerinin yer aldığı görülmektedir. Yapılan etkinlikler çerçevesinde öğrencilerin ön uygulamada evrensel değerler temasında şehitlerimize atfettiği değerler son uygulamada da aynı şekilde saygı ve sevgi olarak ifade edilmiştir. Şehitlerimiz ulusal bağımsızlığımızı kazanmamızda emeği geçen ve hakkı ödenemeyecek olan yegâne kahramanlarımızdır. Öğrenciler de şehitlerimize evrensel olarak kabul gören saygı ve sevgi değerlerini atfetmişlerdir.

İnsani/bireysel. Şehitlerimize atfedilen değer ve tutumlara dair oluşturulan insani/bireysel değerler temasında öğrenciler şehitlerimize ön uygulamada “*kahramanlık*” (2) değerini atfederken son uygulamada ise “*cesaret*” (2) değerini atfettikleri görülmektedir. Ön ve son uygulamada eşit sayıda kod yer almasına rağmen kodlar farklılık göstermektedir. Aynı zamanda ön ve son uygulamada en az bireysel değerlere dair ifadelerin yer aldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin ön ve son uygulamada şehitlerimize daha çok toplumsal, ahlaki ve evrensel değerler atfettikleri söylenebilir. Nitekim bu günlere gelmemizde fedakâr ve cesaret dolu kahraman şehitlerimizin önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir.

Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada daha çok toplumsal ve ahlaki değerlere yönelik ifadelerde bulunduğu, son uygulamada ise yine aynı şekilde toplumsal ve ahlaki değerlere dair ifadelerde bulunarak söylemlerin zenginleştiği tespit edilmiştir. Son uygulamada oluşturulan temaların tümünde kodlara dair söylemlerde artış olduğu görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin şehitlerimize atfedilen değer ve tutumlar üzerine etkinlik öncesi ve sonrası ile ilgili söylem örnekleri Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26

Şehitlerimize Atfedilen Değer ve Tutumlara Dair Öğrenci Söylemleri

Ön Uygulama Söylem Örnekleri	Son Uygulama Söylem Örnekleri
Ö1: “Vatanseverlik, sevgi, saygı değerlerini atfederdim. Çünkü vatani uğruna şehit oldular.	Ö1: “Vatanseverlik fedakârlık vefalı olma şefkat cesaret değerlerini atfederdim. Çünkü gerçekten bu davranışların tamamına ölene dek sergilediler. Canları pahasına ülkemizi savundular.”
Ö2: “Şehitlerimiz vatan uğruna canlarından oldu o yüzden vatanseverlik değerini atfederdim.	Ö2: “Fedakârlık vatanseverlik, umut, inanç ve merhamet olurdu. Çünkü vatanımız için canlarını feda etmeleri fedakarlıktır ve vatanseverliktir. Hiçbir zaman pes etmemeleri umut ve inanç. Düşmana bile yardım etmeleri de merhametli olduklarını gösterir.
Ö5: “Saygı, sevgi, vatanseverlik değerleri geliyor. Çünkü Atatürk’ü çok seviyorum	Ö5: “Fedakârlık; Şerife Bacı’nın oğlanın üstünü örtmeyip kurşunların üzerine örtmesi, Seyit onbaşının 216 kg mermiyi canını dişine takıp kaldırması. Vatan sevgisi; bütün şehitlerimizin, kahramanlarımızın bizim için millet için, kurtuluş Savaşı’na gidip hayatlarını tehlikeye atmaları.
Ö6: “Saygı, sevgi, vatanseverlik, değerlerini atfederdim çünkü bu vatan için neler yapmadılar ki.”	Ö6: “Fedakârlık, vatanseverlik, vefalı olma, saygı, vatanseverlik değerlerini atfederdim. Hepsini açıklamayacağım fakat birkaç örnek vereceğim. Çocuğu yerine mermileri örtmesi birde bunun üstüne şu cümleyi söylemiştir; çocuğum bensiz büyüyebilir ama vatansız büyüyemez demiştir Şerife Bacı. Seyit Onbaşının mermi kaldırması veya Müze de gördüğümüz yârinin, sevdiğinin saçını çantasında taşıyan ve onu bir daha göremeyeceğini bilen asker gibi örneklerle açıkladığım gibi bu değerleri atfederdim.”

Ö8: “vatanseverlik ve merhamet değerlerini verirdim. Çünkü ülkemiz için savaşıyorlar.”

Ö9: “kahramanlık değerini atfederdim çünkü bizim için öldüler.”

Ö14: “Cesur atfederdim çünkü korkmadan yılmadan savaştılar.”

Ö15: “Vatanı için savaşım şehit oldukları için vatanseverlik derdim.

Ö17: “Dayanışma ve vatan sevgisi. Çünkü birlikte savaşıyor hayatlarını kaybediyorlar.”

Ö19: “Vatanseverlik derdim çünkü vatanları için öldüler.”

Ö8: “Ben şehitlerimize vatanseverlik, fedakârlık, merhamet ve saygı değerlerini atfederdim. Onlar olmasaydı vatanımız kurtulamazdı ve biz şu an çaresiz bir ülke durumunda kalabilirdik. Çok şükür buradayız. Hakları hiçbir zaman ödeyemeyiz.

Ö9: “Vefalı olma değerini verirdim. Çünkü öleceğini bile bile vatani uğruna canla başla savaştılar. Çok büyük bir saygı ve hürmeti hak ediyor kahraman şehitlerimiz.”

Ö14: “Vatan sevgisi ve fedakarlığı verebilirdim. Çünkü fedakâr olmasaydı v e vatan sevgisi olmasaydı oğlunun üstünü örtmek yerine mermilerin üstünü örtmezdi veya seyit onbaşı fedakâr olmasaydı ve vatan sevgisi olmasaydı 276 kg mermiyi iki kere kaldıramazdı ve yine aynı şekilde bütün şehitlerimiz fedakâr ve vatan sever olmasaydı ülkemiz var olmazdı.”

Ö15: “Vatanseverlik ve fedakârlık olurdu. Çünkü vatanımız için savaşmışlar ailelerini sevdiklerini geride bırakmışlardır. Hem de öleceklerini bile bile. Bu vatan kolay kazanılmadı ve değerini bilmeliyiz.

Ö17: “Ben vatanseverlik, dayanışma, merhamet, saygı değerlerini atfederdim. En önemlisi de fedakârlık atfederdim. Çünkü canı pahasına öleceklerini bile bile savaştılar o yüzden saygıdan daha fazlasını hak ediyorlar.”

Ö19:” sevgi, saygı, vefa, fedakârlık ve vatanseverlik olurdu. Şehitlerimiz vatanımız için katkısı olanlar dünyaya bir kere geldiklerini ve bir daha gelmeyeceklerini bile bile hiç korkmadan ne olursa olsun vatansever oldukları için savaşa gitmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu başlık altında araştırma sonucunda elde edilen bulgular yorumlanacak, tartışılacak ve alan ile ilgili öneriler sunulacaktır.

5.1. Sonuç

5.1.1. Öğretmenlerin Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Düşünce ve Algılarına Dair Sonuçlar

1. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalara dair topluma yönelik ve bireye yönelik anlamlar yüklemektedirler. Öğretmenler Belirli gün ve haftaların topluma yönelik olarak geçmişi hatırlattığını, toplumsal dayanışmayı artırdığı, vatandaşlık bilincinin oluşmasını sağladığı, ortak değerlerin oluşmasını ve toplumsal konulara duyarlılığın oluşmasını sağladıklarını belirtirken, bireylerin de bunlardan ders çıkarma ve farkındalık sağladığı anlamlarını yüklemişlerdir.
2. Sosyal Bilgiler öğretmenleri, belirli gün ve haftaların Sosyal Bilgiler derslerinde ulusal ve milli farkındalığı sağlamak, bireylere yönelik özel günlere ait farkındalıkları sağlamak, sağlıkla ve çevreyle ilgili farkındalığı sağlamak ve kültürel farkındalığı oluşturmak amacıyla kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Öğretmenler Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların en çok ulusal ve milli farkındalığı sağlamak amacıyla kullanılabileceğini ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri dersinde;
 - Ulusal ve milli farkındalığı sağlamak amacıyla 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve şehitlerini Anma Günü, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik günü ve İstanbul'un Fethi gibi önemli gün ve haftaların uygulanabileceğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

- Bireylere yönelik özel günlere ait farkındalıkları sağlamak amacıyla 10 Aralık İnsan Hakları ve Demokrasi Günü, 3 Aralık Engelliler Günü, 24 Kasım Öğretmenler Günü, Yaşlılar Haftası, Gaziler Günü, Dünya Çocuk Hakları Günü gibi önemli gün ve haftaların uygulanabileceğini düşündüklerini belirtmişlerdir.
 - Sağlıkla ve çevreyle ilgili farkındalığı sağlamak amacıyla Çevre Koruma Haftası, Kızılay Haftası, Orman Haftası ve Yeşilay Haftası gibi önemli gün ve haftaların uygulanabileceğini düşündüklerini belirtmişlerdir.
 - Kültürel farkındalığı oluşturmak amacıyla Ahilik Kültürü Haftası, Turizm Haftası ve Müzeler Haftası gibi önemli gün ve haftaların uygulanabileceğini düşündüklerini söyledikleri tespit edilmiştir.
3. Sosyal Bilgiler öğretmenleri, belirli gün ve haftaları Sosyal Bilgiler derslerinde ulusal ve milli farkındalığı sağlamak, bireylere yönelik özel günlere ait farkındalıkları sağlamak ve kültürel farkındalığı oluşturmak amacıyla kullandıklarını söylemektedirler. Öğretmenler Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaları en çok ulusal ve milli farkındalığı sağlamak amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri dersinde;
- Ulusal ve milli farkındalığı sağlamak amacıyla 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü, 29 Mayıs İstanbul'un Fethi, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı gibi önemli gün ve haftaları uyguladıklarını belirtmişlerdir.
 - Bireylere yönelik özel günlere ait farkındalıkları sağlamak amacıyla 3 Aralık Engelliler Günü, Çocuk Hakları Günü ve Yaşlılar Haftası olmak üzere belirtilen belirli gün ve haftaları uyguladıklarını ifade etmektedirler.
 - Kültürel farkındalığı oluşturmak amacıyla Ahilik Kültürü Haftası'nı aktif olarak uyguladıkları belirtmişlerdir.
4. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitime yönelik uyguladıkları yöntem, teknik ve etkinlikleri ders içi ve ders dışı olmak üzere ifade etmişlerdir. Öğretmenler ders içinde uyguladıkları yöntem, teknik ve etkinlikler olarak sunum, görsellerden yararlanma, film ve videolardan yararlanma, tartışma, drama ve rol oynamadan faydalanırken, ders dışında da öğrenciye sorumluluk verme, gezi düzenleme ve yarışmalar düzenleyerek bunu yaptıklarını belirtmişlerdir.

5. Sosyal Bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftalarla dersinde öğrencilere kazandırdıkları değerleri toplumsal/milli, evrensel, ahlaki/dini ve bireysel değerler olarak anlamlandırmışlardır. Öğretmenlerin vatanseverlik, dayanışma ve bağımsızlık değerlerini toplumsal ve milli değerler, saygı, sevgi ve adalet değerlerini evrensel değerler, yardımseverlik ve duyarlılık değerlerini ahlaki ve dini değerler, sorumluluk değerini de bireysel değer olarak belirttikleri görülmüştür.
6. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitimi bağlamında genelde karşılaştıkları problemler, öğrenci ve aileyle, ortamla ve eğitim sistemiyle ilgili sorunlardır. Öğretmenlerin öğrenci ve aileyle ilgili öğrencilerin ilgisizliği ve ailelerin ilgisiz olması öğretmenlerin en çok karşılaştığı problemlerdendir. Materyal eksikliği, sınıfların kalabalık olması, sosyal medyanın etkisi öğretmenlerin ortamla ilgili karşılaştığı problemlerdir. Ders saatinin yetersiz olması ve değerlerin davranışa dönüşmemesi de öğretmenlerin eğitim sistemi ile ilgili karşılaştığı problemler olarak görülmektedir.
7. Öğretmenlerin belirli gün ve haftalarda okul dışı etkinliklerle, takdir etme ve ödüllendirmeye, değerler eğitimi dersinin müfredata eklenmesiyle, disiplinler arası bütünlük sağlanmasıyla ve değerlendirme ölçeğinin kullanılmasıyla değerler eğitimi bağlamında karşılaşılan problemlerin çözülebileceğini belirttikleri görülmüştür.

5.1.2. Öğrencilerin Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Uygulanan Etkinliklere Yönelik Düşünce ve Algılarına Dair Sonuçlar

5.1.2.1. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinliklerine Dair Sonuçlar

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ile ilgili tasarlanan ve uygulanan etkinlikler sonucunda öğrencilerin:

1. Cumhuriyet Bayramının çağrıştırdığı anlamla ilgili değerlerle ilgili ifadelerin anlamlı bir atış gösterdiği, Cumhuriyet Bayramı'nı yansıtan tanımlamalarda bulunarak daha anlamlı ve cumhuriyetin doğasına uygun cevaplar verdikleri, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı kutlanan milli bir bayram odaklı düşünmekten sıyrılıp Cumhuriyet Bayramı'nı değerle de ifade ettikleri ve yönetim, Türk büyüğü, şehitlik, duygu, başarı gibi farklı açılardan anlamlandırdıkları,

2. Cumhuriyet kavramını ilişkilendirdikleri değerlerle ilgili ön uygulamaya göre son uygulamada ifadelerin anlamlı bir atış göstererek daha çok değerle (özgürlük bağımsızlık, adalet, birlik ve beraberlik, vatanseverlik, fedakârlık, merhamet, saygı, sevgi) ifade ettikleri,
3. Cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlamı ön uygulamada bağımsızlık ve özgürlük değerleriyle, demokrasi, egemenlik, meclis gibi yönetime dair unsurlarla ifade ederken son uygulamada bu kavramlarla beraber insan haklarına dair eşitlik, seçme ve seçilme hakkıyla ve vatanseverlik, özgürlük, bağımsızlık, adalet değerleriyle ilgili söylem geliştirerek daha geniş bir perspektife kavuştukları,
4. Cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değerleri toplumsal ve milli (vatanseverlik, bağımsızlık, dayanışma, şehitlik birlik ve beraberlik, İstiklal Marşı, Atatürk), evrensel özgürlük, saygı, eşitlik, adil olma, sevgi), ahlaki ve dini (fedakârlık, ahlaklı olma) olarak ifade ettikleri,
5. Cumhuriyet olmaması durumunda, cumhuriyetin anlam ve önemiyle ilgili bazı kavram yanlışlarının giderdikleri, cumhuriyetin anlam ve önemini bağımsızlık, özgürlük, hak, adalet ve insan haklarına dair unsurlarla ifade ettikleri,
6. Cumhuriyetin kazanılmasında emeği olan Türk büyüklerini öğrendiklerini ve tarihi şahsiyetlerin kültürel mirasın bir parçası olarak geçmişi öğrenme konusunda farkındalık kazandırdığını,
7. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın anlam ve önemiyle ilgili bilişsel gelişim gösterdikleri ve bilgi eksikliklerini fark ettikleri, belirlenmiştir.

5.1.2.2. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası Etkinliklerine Dair Sonuçlar

10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası ile ilgili tasarlanan ve uygulanan etkinlikler sonucunda öğrencilerin:

1. 10 Kasım'ın ifade ettiği anlamı ön uygulamada bir anma günü, tören, duygu bir kayıp ve son olarak ifade ederken, son uygulamada saygı, fedakârlık ve Türk büyüğü gibi söylemlerde bulunarak değerlere yönelik düşünce geliştirdikleri,
2. Atatürk'ün ifade ettiği anlama dair ön uygulamada Atatürk'ün daha çok liderlik ve karakter özelliklerine vurgu yaptıkları, son uygulamada ise bağımsızlığın kazanılması ile

ilgili söylemler geliştirerek Atatürk'ün bağımsızlığın kazanılmasında yaptığı fedakarlıklarına odaklandıkları, Atatürk'e karşı saygılarının arttığını ve vatanseverlik değeriyle ilgili söylemler geliştirdikleri,

3. Atatürk'ün yokluğuna dair ön uygulamada ülkemizin kötü bir durumda olarak hak ve özgürlüklerin sağlanamayacağını, son uygulamada ise cumhuriyetin olmayacağını, bağımsız ve özgür bir ülke olamayacağımızı, bayrağımız, marşımız ve dilimizin olmayabileceğiyle ilgili söylemler geliştirerek Atatürk'ün bu kazanımları elde etmemizdeki sağladığı imkanların önemini anladıkları,
4. Atatürk'ü ahlaki (fedakârlık, merhamet, dürüstlük), toplumsal ve milli (vatanseverlik), evrensel (saygı, hoşgörü, sevgi), insani ve bireysel (çalışkanlık) olarak değerlerle ifade ederek Atatürk'ün Türk milletinin bağımsızlığını kazanmasındaki rolünü ve bugünlere gelmemizdeki yerini ve önemini daha iyi anladıkları,
5. Atatürk'ü Dolmabahçe sarayında anmalarının Atatürk'e karşı duydukları sevgi, saygı ve minnetin arttığını ifade ettikleri,
6. Okul dışında yapılan etkinliklerde kendilerini daha rahat hissederek öğrenmelerini daha istekli bir şekilde gerçekleştirdikleri,
7. Tarihi yerlere yapılan ziyaretlerin daha öğretici ve eğlenceli olduğuyla ilgili söylemler geliştirdikleri ve kültürel unsurlara karşı daha duyarlı olunması gerektiğinin farkına vardıkları belirlenmiştir.

5.1.2.3. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü Etkinliklerine Dair Sonuçlar

12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü ile ilgili tasarlanan ve uygulanan etkinlikler sonucunda öğrencilerin:

1. 12 Mart'ın ifade ettiği anlamı ön ve son uygulamada İstiklal Marşı'mız, değer ve Türk büyüğü şeklinde anlamlandırırken, son uygulamada M. Akif Ersoy'a, İstiklal Marşı'nın kabulüne, bağımsızlık, fedakârlık ve vatanseverlik değerlerine ilişkin söylemlerini zenginleştirerek 12 Mart'ın önemli bir gün olduğuna dair farkındalıklarını artırdıklarına yönelik düşünceler geliştirdikleri,
2. İstiklal Marşı'nın ifade ettiği anlamı ön ve son uygulamada değer, eser, şehitlik ve vatana dair unsurlarla ifade ederken, son uygulamada İstiklal Marşı'nı saygıyla okunan ve

- milletimizi temsil eden bir şiir, özgürlük ve bağımsızlığımıza dair vatan sevgisini artıran bir marş olduğuna dair söylemler geliştirerek şehitlerimize karşı saygılarının arttığı,
3. İstiklal Marşı'na saygı nedenlerini ön uygulamada milli değerler, öğreti ve sembol olarak ifade ettikleri, son uygulamada fedakarlıkla yazılmış olmasından dolayı şehitlerimize ve vatani kurtara karşı borçlu olduklarını ifade ederek İstiklal Marşı'nın önemini daha iyi anladıkları,
 4. M. Akif Ersoy'u ahlaki ve dini (fedakârlık, vefalı olma), toplumsal ve milli (vatanseverlik, bağımsızlık), evrensel (saygı, sevgi), insani ve bireysel (çalışkanlık, sorumluluk) olarak değerlerle ifade ederek M. Akif Ersoy'un tarihimizdeki yerini ve önemini daha iyi anladıkları,
 5. M. Akif Ersoy'u kabri başında ziyaret etmelerinin M. Akif Ersoy'a duydukları sevgi ve saygının arttığını,
 6. Okul dışında yapılan etkinliklerde kendilerini daha rahat ve öğrenmeye daha istekli hissettiklerini ifade ederek toplumsal alanlarda grup halinde nasıl davranılması gerektiğini yaparak yaşayarak öğrendikleri,
 7. Şehitlik ziyaretinin manevi duygularını artırdığıyla ilgili söylemler geliştirdikleri ve vatanın kurtuluşu için hayatını kaybeden şehitlerimize karşı daha duyarlı olunması gerektiğinin farkına vardıkları,
 8. Tarihimizde önemli yeri olan Türk büyüklerini kabrinde ziyaret etmelerinin davranışlarında olumlu sonuçlar doğuracağıyla ilgili fikir geliştirdikleri belirlenmiştir.

5.1.2.4. 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü Etkinliklerine Dair Sonuçlar

18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü ile ilgili tasarlanan ve uygulanan etkinlikler sonucunda öğrencilerin:

1. 18 Mart'ın ifade ettiği anlamı ön uygulamada Çanakkale Savaşı ve Çanakkale Zaferi olarak ifade ederken, son uygulamada şehitlerimiz ve onları anma günüyle, katlanılan zorluklar ve fedakarlıklarla, öksüz yetim kalmış çocuklarla, bağımsızlığa giden köprüyle ve hüznün duygularıyla ilişkilendirerek söylemlerini zenginleştirdikleri ve 18 Mart'ın tarihimiz açısından önemli bir gün olduğuna dair farkındalıklarını artırdıklarına yönelik düşünceler geliştirdikleri,

2. Şehit kavramının ifade ettiği anlamı ön uygulamada vatani uğruna canını feda eden özverili, haysiyetli ve şerefli insanlarla, Allah yolunda gidenlerle ifade ederken son uygulamada üstüne bastığımız toprakla, borcumuz olan kahramanlarla, bağımsızlık ve vatanseverlik değerleriyle ilişkilendirerek şehitlerimize karşı kendilerini borçlu hissettiklerine yönelik söylemlerle şehitliğe dair farkındalıklarını artırdıklarına yönelik düşünceler geliştirdikleri,
3. Çanakkale Savaşı'nın kaybedilmiş olması durumunda ön uygulamada hala işgal altında savaşıyor olacağımızı ve esaret altında yaşayarak rahat uyuyamayacağımızı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulamayarak bu günlere gelemeyeceğimizi ifade ederken, bu ifadelerle birlikte son uygulamada bayrağımızın göklerde dalgalanmayacağını, şehitlerimize borcumuzu ödeyemeyeceğimizi, haklarımıza dair eşitlik ve adalet olmayacağını, adlarımız farklı olacağını ve şu an bu satırları yazamayacaklarına dair söylemler geliştirerek bu günlere gelmemize imkan sağlayan Atatürk'ün ve şehitlerimizin önemini daha iyi anladıkları,
4. Şehitlerimizi toplumsal ve milli (vatanseverlik, yardımlaşma, dayanışma, bağımsızlık, Şerife Bacı, Seyit Onbaşı) ahlaki ve dini (fedakârlık, vefalı olma, merhamet, şeref), evrensel (saygı, sevgi), insani ve bireysel (kahramanlık, cesaret) değerlerle ifade ederek şehitlerimizin ve Türk büyüklerimizin tarihimizdeki yerini ve önemini daha iyi anladıkları,
5. Çanakkale Zafer Müzesini ziyaret etmelerinin Şehitlerimize duydukları sevgi ve saygıyı arttığını,
6. Zafer müzeleri ziyaretlerinin sadece geçmişi öğrenme üzerine olmadığı, aynı zamanda manevi duyguları harekete geçirerek değerlere dair olumlu davranışlarda bulunarak farkındalık kazandıkları,
7. Tarihimizde önemli yeri olan Türk büyüklerini kabrinde ziyaret etmelerinin davranışlarında olumlu sonuçlar doğuracağıyla ilgili fikir geliştirdikleri,
8. Çanakkale Zaferinin kazanılmasında bağımsızlık, vatanseverlik, fedakârlık, yardımlaşma, gibi değerlerin önemiyle ilgili farkındalıklarının arttığı ve Çanakkale Zaferinin kazanılmasına dair yeni bakış açıları kazandıkları,
9. Çanakkale Zaferinin zor şartlar altında ve birtakım fedakarlıklarla kazanıldığıyla ilgili fikir geliştirerek şehitlerimize karşı daha duyarlı olunması gerektiğinin farkına vardıkları tespit edilmiştir.

5.1.2.5. Genel Sonuçlar

Öğretmenlerin;

- Belirli gün ve haftaların topluma yönelik olarak geçmişı hatırlattığını, toplumsal dayanışmayı artırdığını, vatandaşlık bilincinin oluşmasını sağladığını, ortak değerlerin oluşmasını ve toplumsal konulara duyarlılığın oluşmasını sağladıklarını, bireylerin de bunlardan ders çıkarma ve farkındalık sağladığını anlamlarını yükledikleri,
- Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların en çok ulusal ve milli farkındalığı sağlamak amacıyla kullandıkları,
- Belirli gün ve haftalarda derslerinde değerler eğitimi bağlamında genelde karşılaştıkları problemlerin, öğrenci ve aileyle, ortamla ve eğitim sistemiyle ilgili sorunlar oldukları,
- Belirli gün ve haftalarda okul dışı etkinliklerle, takdir etme ve ödüllendirmeye, değerler eğitimi dersinin müfredata eklenmesiyle, disiplinler arası bütünlük sağlanmasıyla ve değerlendirme ölçeğinin kullanılmasıyla değerler eğitimi bağlamında karşılaşılan problemlerin çözülebileceğı,
- Ders içinde uyguladıkları yöntem, teknik ve etkinlikler olarak sunum, görsellerden yararlanma, film ve videolardan yararlanma, tartışma, drama ve rol oynamadan faydalanırken, ders dışında da öğrenciye sorumluluk verme, gezi düzenleme ve yarışmalar düzenledikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğrencilerin;

- 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı kutlanan milli bir bayram olmasının yanı sıra Cumhuriyet Bayramı'nı değerle de ifade ettikleri ve yönetim, Türk büyüğü, şehitlik, duygu, başarı gibi farklı açılardan anlamlandırdıkları,
- Atatürk'ü ahlaki (fedakârlık, merhamet, dürüstlük), toplumsal ve milli (vatanseverlik), evrensel (saygı, hoşgörü, sevgi), insani ve bireysel (çalışkanlık) olarak değerlerle ifade ederek Atatürk'ün Türk milletinin bağımsızlığını kazanmasındaki rolünü ve bugünlere gelmemizdeki yerini ve önemini daha iyi anladıkları,
- İstiklal Marşı'nın kabulüne, bağımsızlık, fedakârlık ve vatanseverlik değerlerine ilişkin söylemlerini zenginleştirerek 12 Mart'ın önemli bir gün olduğuna dair farkındalıklarını artırdıklarına yönelik düşünceler geliştirdikleri,

- Şehitlik ziyaretinin manevi duygularını artırdığıyla ilgili söylemler geliştirdikleri ve vatanın kurtuluşu için hayatını kaybeden şehitlerimize karşı daha duyarlı olunması gerektiğinin farkına vardıkları,
- 18 Mart'ın tarihimiz açısından önemli bir gün olduğuna dair farkındalıklarını artırdıklarına yönelik düşünceler geliştirdikleri,
- Çanakkale Zafer Müzesini ziyaret etmelerinin Şehitlerimize duydukları sevgi ve saygıyı arttığı,
- Okul dışında yapılan etkinliklerde kendilerini daha rahat ve öğrenmeye daha istekli hissettiklerini ifade ederek toplumsal alanlarda grup halinde nasıl davranılması gerektiğini yaparak yaşayarak öğrendikleri,
- Tarihi ve kültürel yerlere yapılan ziyaretlerin daha öğretici ve eğlenceli olduğuyula ilgili söylemler geliştirdikleri ve kültürel unsurlara karşı daha duyarlı olunması gerektiğinin farkına vardıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.2. Tartışma

5.2.1. Öğretmenlerin Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Düşünce ve Algılarına Dair Tartışma

Araştırmanın öğretmenlerin belirli gün ve haftalara yükledikleri anlamlara yönelik bulguları, öğretmenlerin belirli gün ve haftaları topluma yönelik; geçmişi hatırlatan, toplumsal dayanışmayı sağlayan, vatandaşlık bilincinin oluşmasına katkı sağlayarak ortak değerlerde buluşturan, toplumsal konulara duyarlılık kazandıran, bireye yönelik olarak da ders çıkarma ve uygulamaya olanak sağlayarak farkındalık oluşmasına yardımcı olan önemli gün ve haftalar şeklinde tanımladıklarını göstermiştir. Öğretmenlerin belirli gün ve haftaları bu şekilde tanımlamaları, belirli gün ve haftalarda öğrencilere değeri ve becerileri kazandırma amacı hedeflenmiş olabilir. Nitekim değerleri korumak ve gelecek nesillere aktarmak, toplumu ilgilendiren konuları tanıtmak ve bu konuda öğrencileri bilinçlendirmek için okullarda anılan ya da kutlanılan gün ve haftalar bulunmaktadır (Sağlam ve Yaman, 2012). Buna göre belirli gün ve haftaları, toplumun değerlerini temele alan anma ve kutlama günleri olduğunu söyleyebiliriz. Karaman (2010) çalışmasında belirli gün ve haftalar; milli değerlerimize bağlılığı, geçmişimize saygıyı arttırıp duygusal bir bağ oluşturarak genç

kuşaklara bu konuda sorumluluklarını öğretmektedir derken, Lo ve diğerleri (2019) bu tür ritüellerin eğitim alanında kullanıldıklarında toplumun ya da ulusun temel özelliklerini ortaya çıkardığından bahsetmiştir. Şahin (2013), çalışmasında okullarda kutlanılan törenlerin, ortak bir değer etrafında toplanma ve birliktelik sağladığı sonucuna ulaşarak çalışmanın bu yöndeki bulgularını desteklemektedir.

Araştırmanın Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanabileceği düşünülen ve uygulanan belirli gün ve haftalara yönelik bulguları, öğretmenlerin Sosyal Bilgiler derslerinde uyguladıkları belirli gün ve haftaları, uygulanabileceğini düşündükleri belirli gün ve haftalara göre daha az belirli gün ve hafta ile ifade ettikleri görülmüştür. Sosyal Bilgiler öğretmenleri, belirli gün ve haftaları Sosyal Bilgiler derslerinde ulusal ve milli farkındalığı sağlamak, bireylere yönelik özel günlere ait farkındalıkları sağlamak ve kültürel farkındalığı oluşturmak amacıyla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaları en çok ulusal ve milli farkındalığı sağlamak amacıyla kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin derslerinde en fazla ulusal ve milli farkındalığı sağlamak amacıyla; 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü'nü, bireylere yönelik özel günlere ait farkındalıkları sağlamak amacıyla; 3 Aralık Engelliler Günü, Çocuk Hakları Günü ve Yaşlılar Haftası'nı, Kültürel farkındalığı oluşturmak amacıyla da Ahilik Kültürü Haftası'nı aktif olarak uyguladıkları tespit edilmiştir. Şiringel (2006) ve Karakoç Öztürk (2014) yaptıkları araştırmalarda benzer şekilde öğretmenlerin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ve 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı gibi milli bayramların olduğunu belirli gün ve haftaları ön plana aldıkları görülmüştür. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler derslerinde en fazla uyguladıkları belirli gün ve haftalar genellikle milli bayramlar olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun nedeninin toplumda milli bayramların kutlanmasına yönelik daha fazla ağırlık verilmesi olabilir. Bu nedenle ulusal ve milli bayramların, bireylerin vatanseverlik değerini oluşturması açısından sağladığı faydalar bilinmekte ve okullarda bu duruma önem verilmektedir (Mezkit Saban, 2019).

Ülkemizde ve dünyada belirli günlere baktığımızda da milli duyguları uyandırma ve kendi milletine ve kültürüne bağlı olma gibi duyguları barındırdığını görebilmekteyiz. Özellikle milli devletler toplumunda birlik ve beraberliği sağlamak, değerleri gelecek nesillere aktarmak için okullarda belirli gün ve haftalara yer vererek bu günleri toplumun hafızasında diri tutmayı amaçlamışlardır (Demirhan ve Öztürk, 2020). Örneğin Elgenius (2007)

alışmasında ulusal törenlerin amacını, toplumda farkındalık yaratarak toplumun değerlerini pekiştirip sürdürmek olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda araştırma bulguları, belirli gün ve haftaların Sosyal Bilgiler dersinde doğrudan etkili olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Çünkü ilköğretimde kültür aktarımı en fazla Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla yapılmaktadır (Gürel ve etin, 2018). Belirli gün ve haftalar bir milletin birlik ve beraberliğini simgelerken Sosyal Bilgiler dersi de toplumda birlik ve beraberliği ön plana alan bir derstir (Açıkel, 2010). Dolayısıyla belirli gün ve haftalar, değerlerin davranışa dönüşmesinde, toplumda birlik ve beraberliğin sağlanması Sosyal Bilgiler dersinde etkili bir araç olduğu söylenebilir.

Araştırmanın belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler derslerinde değerler eğitimi bağlamında uygulanan yöntem, teknik ve etkinliklere yönelik bulguları, öğretmenlerin ders içinde; sunum, görsellerden yararlanma, film ve videolardan yararlanma, tartışma, drama ve rol oynama, ders dışında; sorumluluk verme, gezi düzenleme, yarışmalar düzenleme gibi yöntem, teknik ve etkinlikleri uyguladıklarını ifade ettikleri grlmştir. Avcı (2007) alışmasında belirli gün ve haftaların öğrencileri aktif kılan farklı etkinliklerle zenginleştirilmesi gerektiği belirtmiştir. Karakoç ztrk (2014) alışmasında öğretmenlere belirli gün ve haftalarda ne tür etkinlikler yaptıkları sorulduğunda, en çok günün anlam ve önemini anlatan yazılara ve şiirlere yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin belirli gün ve haftalarda farklı yöntem, teknik ve etkinliklerin uygulanması öğrencilerin derse karşı ilgisinin arttırması, dersin önemini kavratması, dersi somutlaştırması, konuyu anlamlandırması, dersi pekiştirmesi gibi yararları olduğunu belirtirmişlerdir (Güneş Can, 2022). Karapınar ve Alp (2019), çalışmalarında belirli gün ve haftalarda öğrenciyi aktif kılarak uygulanan etkinliklerin, konunun anlam ve önemini yorumlamada pekiştirici etkisinin olduğu sonucu ortaya çıkarmışlardır. Akdemir (2014) alışmasında, belirli gün ve haftalara yönelik olarak yapılan gezi, tiyatro gibi etkinliklerin öğrencilerde daha kalıcı izler bıraktıkları belirtilmiştir. Çevik (2013) de çalışmasında benzer şekilde belirli gün ve haftaların daha verimli olması adına öğrencilerin ilgisini çeken film, drama, tiyatro ve gezi gibi etkinliklere yer verilmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır.

Araştırma bulguları öğretmenlerin belirli gün ve haftalarla ilgili en çok sunum, görsellerden yararlanma, film ve videolardan yararlanma, tartışma gibi ders içi etkinliklere yer verdiklerini, öğrenciye sorumluluk verme, gezi ve yarışmalar düzenleme gibi ders dışı etkinliklere daha az yer verdiklerini ortaya çıkarmıştır. Oysaki belirli gün ve haftalarda okul dışı geziler gibi öğrencilerin aktif katılımının olduğu yaşantı temelli etkinliklere yer

verildiğinde öğrencilerin eğlenerek daha aktif katılım sağlayacağı ve günün anlam ve önemine dair daha kalıcı öğrenmeler gerçekleştireceği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmamızın bu yöndeki bulguları, belirli gün ve haftalarda öğrencilerin aktif katılım sağlayabileceği okul dışı etkinliklere yer verildiğinde öğrenci katılımının arttığı ve öğrencilerin günün anlam ve önemini daha iyi öğrendiklerini ortaya koymuştur.

Araştırmanın Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftalarla ilgili yapılan uygulamaların öğrencilere kazandırdığı değerlere yönelik bulgularını, öğretmenler belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler derslerinde toplumsal ve milli değerler olarak; vatanseverlik, dayanışma ve bağımsızlık değerlerini, evrensel değerler olarak; saygı, sevgi ve adalet değerlerini, ahlaki ve dini değerler olarak; yardımseverlik ve duyarlılık değerlerini, bireysel değerler olarak da sorumluluk değerini kazandırdıklarını ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında öğrencilerde sevgi, saygı, sorumluluk alma, hoşgörü, birlikte yaşama, karar verme, yardımlaşma, kendini ifade edebilme gibi değer ve becerileri kazandırmak önemli görülmektedir (Köken, 2002). Belirli gün ve haftalar ile öğrencilerin Türk milleti için büyük değer taşıyan konulara ilgi duymalarını, okul ve yaşadığı çevre arasında bağ kurmasını, kültürel ve toplumsal yönden gelişmesini sağlamak amaçlanmaktadır.

Etkinlikler yoluyla gerçekleştirilen değer eğitimi öğrenciler üzerinde daha fazla etkili olmakta ve onların değerleri içselleştirmesi sürecinde önemli rol oynamaktadır (Ekşi, 2003: 81; Akbaş, 2008: 21; Akbaba-Altun, 2003: 10). Yapılan bu araştırmada da öğretmenler, belirli gün ve haftalarda yaptıkları etkinliklerle Sosyal Bilgiler derslerinde vatanseverlik, dayanışma, bağımsızlık, saygı, sevgi, adalet, yardımseverlik, duyarlılık, sorumluluk değerlerini kazandırdıklarını ifade ederek, belirli gün ve haftaların değerleri aktarma, sorumluluk alma ve milli bilinç kazandırma yönünden önemli gördüklerini göstermiştir. Ayrıca Göçer (2004) çalışmasında belirli gün ve haftalarda uygulanan etkinliklerin öğrencilerde amaçlanan değerleri kazandırmada uygun bir yol oluşturarak öğrencilere sorumluluk ve çalışma alışkanlığı kazandırdığı sonucuna ulaşırken benzer bir şekilde Şişman ve Küçük (2011) çalışmasında belirli gün ve haftaların milli bilincin ve milli birliğin sağlanmasında önemli bir yerinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şiringel'in (2006) çalışması ise belirli gün ve haftalarda yapılan etkinliklerin toplumsal yaşamdaki gelenek ve göreneklerin aktarılmasına, vatan ve millet sevgisinin gelişmesine, toplumsal ve milli değerlerin kazandırılmasına olanak sağladığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersi için belirli gün ve haftaların; evrensel, toplumsal, milli, ahlaki, insani değerleri aşılama ve duyarlı vatandaş yetiştirmede önemli bir yeri olduğunu söylenebilir.

Nitekim belirli gün ve haftaların birçoğunun Sosyal Bilgiler ders konularında doğrudan yer almasından dolayı belirli gün ve haftaların amaçları ile Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçları birbirinden bağımsız değildir (Sözer, 1998). Bu bulgulardan hareketle Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde belirli gün ve haftalara ve bu haftalara yönelik etkinliklere yer vermeleri durumunda öğrencilere kazandırılmak istenen değer ve becerilere ulaşılması daha kolay olacaktır.

Araştırmanın belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik bulguları, öğretmenler karşılaştığı sorunları öğrenci ve aile olarak; öğrencilerin ilgisizliği, ailelerin ilgisiz olması, ortam olarak; materyal eksikliği, sınıfların kalabalık olması, sosyal medyanın etkisi, eğitim sistemi olarak; ders saatinin yetersizliği, değerlerin davranışa dönüşmemesi olarak görmektedir. Öğretmenlerin böyle düşüncelerinin sebebi olarak öğretmenlerin okullarında etkinlikleri gerçekleştirecek imkanların yetersiz olmakla birlikte ayrıca çalıştıkları okulların ve çevrenin ekonomik durumunun yetersiz, veli-öğretmen-öğrenci iş birliğinin zayıf olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca belirli gün ve haftalarda; okul dışı yapılacak olan etkinliklerde servis sorunu, yetkililerden izin alama ve ailelerin öğrenciye izin verme sürecinin zorluğu, maddi imkanların yetersizliği, sınıfların çok kalabalık olmasından dolayı yaşanan disiplin sorunu, etkinliklere ayrılan zamanın yetersizliği, velinin etkinliklere omuz vermemesi, programlardaki teknik hatalar, öğrencilerin sorumluluklarını yerine getirmemesi gibi bir dizi sorun yaşanabilmektedir. Köse (2007) çalışmasında öğretmenlerin uygulayacakları etkinlikleri seçerken sınıf düzeyi ve ailenin sosyoekonomik durumlarını dikkate aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Şiringel (2006) çalışmasında ise öğretmenler, okullarının fiziki imkanlarının belirli gün ve haftalara yönelik uygulanacak etkinlikler için yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Çevik (2013) de çalışmasında belirli gün ve haftalara ayrılan mekânın yetersiz olduğunu, belirli gün ve haftalarda aile ve çevrenin yeterli desteği vermediği gibi benzer sonuçlara ulaştığı tespit edilmiştir.

Belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında karşılaşılan sorunların çözüm önerilerine yönelik bulguları, öğretmenlerin okul dışı etkinlikler, takdir etme ve ödüllendirme, değerler eğitimi dersi, disiplinler arası bütünlük ve değerlendirme ölçeği uygulanarak karşılaşılan sorunların çözülebileceğini ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmenler belirli gün ve haftalarda değerler eğitiminde karşılaşılan sorunların çözümü için en fazla, okul dışı etkinlikler yapılmasını önermişlerdir. Nitekim belirli gün ve haftalarda uygulanan ders dışı etkinliklerin, öğrencilerin aktif katılım sağlayarak olumlu davranışlarını

pekiştireceği, gezi, tiyatro gibi etkinliklerin öğrencilerde daha kalıcı izler bırakarak disiplin problemlerinin azaltılabileceği ve böylece öğrencilerde daha kalıcı öğrenmelerin gerçekleşeceği bilinmektedir (Çevik, 2013).

Öğretmenlerin karşılaşılan problemlere yönelik çözüm önerisi olarak sunduğu Değerler eğitimi dersini araştırmacı, bir çözüm önerisi olarak uygun görmemektedir. Çünkü değerler eğitiminin sadece bir ders kapsamına sığdırılamayacak kadar geniş bir alanı kapsamakta olduğunu ve okullarda tüm branş öğretmenleri tarafından bütün derslerin içerisinde kazanımlarla birlikte harmanlanarak etkili bir şekilde yapılması gerekmektedir. Çağdaş eğitim anlayışına göre öğrenilen bilgilerin kalıcı olması, bu bilgilerin günlük hayata entegrasi, yaşamla ilişkilendirilmesi disiplinler arası iş birliğini gerektirir (Uygun ve Pektezel, 2019). Belirli gün ve haftalar aracılığıyla öğrencilere evrensel, milli, ahlaki, insani ve toplumsal nitelikli mesajlar verilmektedir. Bu bağlamda okuldaki toplumsallaşma sürecinde değerler eğitimi aracılığıyla değerler aktarılmaya çalışılmaktadır (Çubukçu, 2012). Aynı zamanda belirli gün ve haftalar öğretim programlarındaki kazanımlarla bağlantılı olduğu için bütün branş derslerinde dersler işlenirken belirli gün ve haftalara dair etkinlikler yapılarak değerler eğitimi verilmelidir.

Bu araştırmada çıkan sonuçlar ile alan yazındaki diğer çalışmalar incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde belirli gün ve haftalara ve bu haftalara yönelik değerler eğitimine dair etkinliklere yer vermeleri durumunda öğrencilere kazandırılmak istenen değerlere ve becerilere ulaşılmasının daha kolay olacağı belirlenmiştir.

5.2.2. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinliklerine Dair Tartışma

Her yönetim şekli, onu benimseyen ve geliştiren bireyleri yetiştirmelidir; aksi takdirde değişim kaçınılmaz hale gelir. Türkiye Cumhuriyeti gibi Cumhuriyeti, demokrasiyi, bağımsızlığı, üniter devlet yapısını, vatan sevgisini, özgürlüğü, ulusalcılığı ve benzeri değerleri hedefleyen bir ülke, vatandaşlarına ulusal değerleri küçük yaşlardan itibaren öğretmek zorundadır. (Gözütok, 2010). 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, yeni kurulan bir devletin halk arasında benimsenmesinin kutlanmaya başladığı ve günümüzde ulus bilincinin toplumda oluşmasına katkı sağlamak amacıyla kutlanan belirli gün ve haftaların önemli bir parçası haline gelmiştir. (Güneş Can, 2022). Bu bağlamda belirli gün ve haftalarla Sosyal Bilgiler derslerinde değer odaklı etkinlikler hazırlanmış ve bu değerler öğretilmeye çalışılmıştır.

Dünyada bir benzeri olmayan ve birçok ülkenin kendine örnek aldığı Türk Kurtuluş Savaşı ile yıkılmakta ve parçalanmakta olan bir ülke Türkiye Cumhuriyeti olarak yeniden doğmuş, verdiği onur ve bağımsızlık mücadelesi ile dünyaya örnek olmuştur.

Etkinliklerden önce gerçekleştirilen ön uygulamada ve uygulanan etkinlikler sonrası son uygulamada öğrencilerin 29 Ekim tarihinin ifade ettiği anlamı değer, kutlama, sembol, yönetim, Türk büyüğü, duygu, şehitlik ve başarı gibi aynı temalarla ifade ettiği görülmüştür. Ön ve son uygulamada aynı temalara ulaşılrken son uygulamada kodların arttığı, öğrenci söylemlerinin zenginleştiği ve 29 Ekim tarihinin ifade ettiği anlamı en çok değerle (Vatanseverlik, bağımsızlık, fedakârlık, özgürlük, birlik ve beraberlik, adalet, dayanışma) ifade ettiği görülmüştür. Bu anlamda etkinliklerle birlikte öğrencilerin bugünü sadece bir tarih olarak düşünmedikleri aynı zamanda bilinçli bir tercih olarak değerler ve Türk büyüğü gibi tanımlamalarla daha fazla ifade ettikleri görülmüştür

Etkinliklerden önce gerçekleştirilen ön uygulamada öğrencilerin cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlamı değer, yönetime dair unsurlar, Türk büyüğü, duygu, başarı gibi temalarla ifade ederken, uygulanan etkinlikler sonrası son uygulamada ise bazı temaların aynı olmasıyla birlikte daha çok değer, insan haklarına dair unsurlar, duygu, Türk büyüğü ve şehitlik gibi temalarla ifade ettiği görülmüştür. Atatürk'ün liderliğinde dünyada eşi benzeri olmayan bir direniş olan ve birçok ülkenin ilham aldığı Türk Kurtuluş Savaşı ile çöküş ve parçalanma sürecindeki bir ülke olarak Türkiye Cumhuriyeti yeniden doğmuş, verdiği onurlu ve bağımsızlık mücadelesiyle dünyaya örnek olmuştur. (Gözütok, 2010).

Öğrencilerin ön uygulamada cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlamı sadece iki değerle (özgürlük ve bağımsızlık) ifade ederken, son uygulamada kodların arttığı, öğrenci söylemlerinin zenginleştiği ve cumhuriyet kavramının ifade ettiği anlamı daha çok değerle (Özgürlük, Bağımsızlık, Adalet, Birlik ve beraberlik, Vatanseverlik, Fedakarlık, Merhamet, Saygı, sevgi) ifade ettiği görülmüştü Bu anlamda etkinliklerle birlikte öğrencilerin bugünü sadece bir kavram olarak düşünmedikleri aynı zamanda bilinçli bir tercih olarak değerler ve insan haklarına dair unsurlarla daha fazla ifade ettikleri görülmüştür. Şahin (2013) de Milli bayramların okullarda kutlanmasıyla birlikte, toplumsal dayanışma ve ulusal bilinç kazanma gibi nitelikleriyle güçlü bir enerji oluşturduğu belirtilmektedir.

Etkinliklerden önce gerçekleştirilen ön uygulamada öğrencilerin cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değer ve tutumları Toplumsal ve milli, evrensel, ahlaki ve dini, insani ve bireysel temalarla ifade ederken uygulanan etkinlikler sonrası son uygulamada ise insani ve

bireysel teması yer almazken ön uygulamada olduğu gibi son uygulamada da Toplumsal ve milli, evrensel, ahlaki ve dini gibi ortak temalarla ifade ettiği görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin cumhuriyet kavramının çağrıştırdığı değerler ve tutumları en çok toplumsal ve milli değerler (vatanseverlik, bağımsızlık, dayanışma, şehitlik, birlik ve beraberlik, İstiklal Marşı, Atatürk) olarak ifade ettikleri görülmüştür. Gözütok'un (2010) da ifade ettiği gibi, ulusal değerlerini öğretmekten vazgeçen ülkeler, ulus olma niteliğini de kaybetme riskiyle karşı karşıya kalabilirler.

Etkinliklerden önce gerçekleştirilen ön uygulamada öğrencilerin cumhuriyetin anlam ve önemini esaret, ülkenin aleyhine ve insan hakları mahrumiyeti temalarıyla ifade ederken son uygulamada ise son uygulamada ise yine ön uygulamada ortak olan esaret, insan hakları mahrumiyeti, ülkenin aleyhine temalarının yanı sıra vefa ve borçlu kalma temalarıyla ifade ettikleri görülmüştür. Yapılan etkinliklerin öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine olanak sağlayacak şekilde hazırlanmış olması neticesinde son uygulamada öğrencilerin birlik beraberlik, bağımsızlık, özgürlük gibi vatana dair unsurlara daha fazla yer verdiği, kodların arttığı ve öğrenci söylemlerinin zenginleştiği görülmüştür. Sallabaş (2020) çalışmasında derslerde değerlerin öğretimi sürecinde ders kitapları ve ders içi etkinliklerinde değerler eğitime yeteri kadar yer verilmemesinin değerler ile ilgili eğitim durumlarına olumsuz yönde etkisinin olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda uygulanan etkinliklerin bu sorunun giderilmesini sağlamıştır.

5.2.3. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası Etkinliklerine Dair Tartışma

Türkiye'de her 10 Kasım sabahı saat 09.05'te duyulan siren sesi ve o esnada eşlik eden korna sesleri, bireysel hafızanın yanı sıra toplumun ortak hafızasını da canlandıran anlardan biridir. Bu ses, yıllardır milletçe paylaşılan ortak yas duygusunu hatırlatır ve ne kadar zaman geçerse geçsin, 10 Kasım 1938'de Atatürk'ün vefat ettiğini topluma tekrarlayan bir sestir. Bu çağrı, bir dakikalık saygı duruşunda bulunmanın önemini vurgular. Ortak yas duygusu, ulusal ve uluslararası düzeyde insanları bir araya getiren unsurlardan biri olmuştur (Uzun, 2019). Bu bağlamda, 10 Kasımlarda yapılan yas törenler, Mustafa Kemal Atatürk'ün kişiliğinde toplumun ortak duygu ve düşüncelerde bir araya gelmesine katkı sağlamış ve dayanışma duygusunu artırmıştır.

Etkinliklerden önce gerçekleştirilen ön uygulamada öğrenciler 10 Kasım'ın ifade ettiği anlamı gün, duygu, kayıp/son ve diğer temalarına ifade ederken uygulanan etkinlikler sonrası son uygulamada bazı temalar aynı olmakla birlikte Gün, Duygu, Değer, Türk büyüğü, Kayıp/son ve diğer temalarıyla ifade ettikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin 10 Kasım'ın ifade ettiği anlama dair ön uygulamada yer vermedikleri değer ve Türk büyüğü temalarında Atamızın fedakarlıklarına ve saygı değerine yer vermelerinin uygulanan etkinliklerin değerler eğitimi açısından verimli olduğunu göstermektedir. Bu anlamda etkinliklerle birlikte öğrencilerin bugünü sadece bir tarih olarak düşünmedikleri aynı zamanda bilinçli bir tercih olarak değerler ve Türk büyüğü gibi tanımlamalarla daha fazla ifade ettikleri görülmüştür. Çünkü Atatürk, Türk halkının zor zamanlarında çaresizlik ve umutsuzluk duygularını silerek, "ya istiklal ya ölüm" parolasıyla kazandığı bağımsızlık mücadelesiyle, imkânsız denemelerde bile bir çıkışın mümkün olduğunu göstermiştir (Savaş, 2014).

Öğrencilerin Atatürk'ün ifade ettiği anlamı etkinliklerden önce ön uygulamada ve etkinlikler sonrası son uygulamada lider, karakter, vatansever, görev ve belirsiz gibi aynı temalarla ifade ettiği görülmüştür. Ön ve son uygulamada ulaşılan temalar aynı olsa da son uygulamada öğrencilerin Atatürk'ü daha çok fedakârlık ve vatanseverlik değerlerini atfederek ifade ettikleri görülmüştür.

Öğrencilerin Atatürk'ün önemini etkinliklerden önce ön uygulamada ve etkinlikler sonrası son uygulamada ön uygulamada ülke aleyhine, insan hakları mahrumiyeti, esaret ve yönetsel farklılık gibi aynı temalarla ifade ettiği görülmüştür. Ön ve son uygulamada ulaşılan temalar aynı olsa da son uygulamada öğrencilerin Atatürk olmadığında ülkemizin bağımsızlığa erişemeyeceğine, insan haklarına dair unsurlardan mahrum kalacağımıza, ülke aleyhine olumsuz durumların yaşanabileceğine dair ifade ederek Atatürk'ün önemini daha iyi anladıkları görülmüştür. Öyle ki Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında milli ve dini bayramlar, yerel ve kurtuluş günleri, önemli olaylar ile belirli gün ve haftaları kullanarak öğrencilerin tarihsel duyarlılığı ve bilincinin geliştirilmesine özel önem verilmesi gerektiği belirtilmektedir. (MEB, 2018).

Etkinliklerden önce gerçekleştirilen ön uygulamada ve etkinlikler sonrası gerçekleştirilen son uygulamada öğrencilerin Atatürk'e atfettiği değer ve tutumları Toplumsal ve milli, evrensel, ahlaki ve dini, insani ve bireysel temalarla gibi ortak temalarla ifade ettiği görülmüştür. Öğrencilerin ön uygulamada Atatürk'e saygı, sevgi gibi evrensel, çalışkanlık, sorumluluk gibi insani ve bireysel değerler atfederken son uygulamada ise daha çok

fedakârlık, merhamet, dürüstlük gibi ahlaki, vatanseverlik gibi toplumsal ve milli; saygı, hoşgörü, sevgi gibi evrensel değerleri atfettikleri görülmüştür. Alğan (2014) da çalışmasında okullarda uygulanan belirli gün ve haftaların öğrencilere değerler açısından olumlu davranışlar kazandırıldığını belirtmiştir.

5.2.4. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü ile İlgili Tartışma

İşcan ve Şimşek'e göre (2012), İstiklal Marşı, milletin yaşantılarından ve ortak paydalarından doğmuş en önemli değerlerden biridir ve birçok zaferi, fedakarlığı, acı olayları, hayalleri ve milletin ideallerini içinde barındırır. İstiklal Marşı'nda millet olma bilinci bütünüyle ve en derin şekliyle hissedilebilir. Yeni nesiller İstiklal Marşı'nı öğrendikçe, bu değerleri kalplerine ve ruhlarına kodlamış olurlar (Kılıç, 2008).

Öğrencilerin 12 Mart'ın ifade ettiği anlamı etkinliklerden önce ön uygulamada ve etkinlikler sonrası son uygulamada marşımızın varlığı, değer ve Türk büyüğü gibi aynı temalarla ifade ettiği görülmüştür. Öğrencilerin 12 Mart'ın ifade ettiği anlamı ön uygulamada sadece vatanseverlik değeriyle ifade ederken son uygulamada vatanseverlik değeriyle birlikte fedakârlık ve bağımsızlık değerleri ve Türk büyüğü ile ifadelerin artış gösterdiği görülmüştür. Bu anlamda etkinliklerle birlikte öğrencilerin bugünü sadece bir tarih olarak düşünmedikleri aynı zamanda bilinçli bir tercih olarak değerler ve Türk büyüğü gibi tanımlamalarla daha fazla ifade ettikleri görülmüştür.

Öğrencilerin İstiklal Marşı'nın ifade ettiği anlamı etkinliklerden önce ön uygulamada ve etkinlikler sonrası son uygulamada Vatana dair unsurlar, değer, eser ve şehitlik olarak aynı temalarla ifade ettiği görülmüştür. Ön ve son uygulamada ulaşılan temalar aynı olsa da Yapılan etkinlikler sonrası öğrencilerin son uygulamada İstiklal Marşı'nın ifade ettiği anlam olarak değer teması içerisinde ve özellikle bağımsızlık değerine vurgu yaptıkları görülmüştür. Öyle ki İstiklal Marşı, Türk milleti için milli mücadele sırasında bağımsızlık ateşi ile fedakârlık içinde yazılan ve bu günlere umut olan destansı bir direnişin “korkma” diye başlayan önsözüdür. Bundan dolayı “Türk Milletindenim” diyen, milletin tarihiyle gurur duyan herkesin İstiklâl Marşı'nın manasını çok iyi bilmesi gerekmektedir (Yıldırım, 2007).

Öğrencilerin İstiklal Marşı'mıza saygı nedenlerini etkinliklerden önce ön uygulamada milli değerler, şehitlik, öğreti ve sembol temalarıyla ifade ederken, uygulanan etkinlikler sonrası son uygulamada öğreti teması yer almayarak vefa ve borç teması eklendiği görülmektedir. Bu bağlamda yapılan etkinlikler neticesinde öğrenciler İstiklal Marşı'na saygı nedenlerini milli ve toplumsal değerler üzerinden ifade ettikleri görülmüştür. Öyle ki İstiklal Marşı, Türk milletinin ay yıldızlı al bayrağın altında bir zafer bestesi olarak sahiplendiği ulusal bir değerdir. Aynı zamanda vefa ve borç teması ön uygulamada olmamasına rağmen yapılan etkinlikler sonrasında öğrenciler İstiklal Marşı'na saygı nedenlerini fedakârlıklarla yazılmış olmasından dolayı bir vefa duydukları ve vatani kurtarmak için canlarını feda edenlere borçlu olduklarını düşündüklerinden dolayı bu söylemlerle ifade ettiği görülmüştür. Canım ve Çalık'a göre (2007) İstiklal Marşı'mızda önemle vurgulanan iki kutsal kavram vardır: vatan ve şehitlik. Vatan, tesadüfi bir toprak parçası değildir. Bu topraklar, şehitlerimizin döktüğü kanlarla vatan haline gelmiştir. Vatanın her bir karış toprağı bizim için paha biçilmezdir. Bu bağlamda uygulanan etkinliklerin öğrencilerin istiklal Marşı'mızın anlam ve önemi anlamada ve değerler eğitiminde etkili olduğu görülmektedir.

Tay ve Nalçacı (2020) da yaptığı çalışmada bu değerlerden bayrak sevgisi, bağımsızlık ve inanç değerlerinin İstiklal Marşı'mızda en sık geçen değerler olduğu görülmektedir. Cesaret, sorumluluk, vatanseverlik, şehitlik, özgürlük, milliyetçilik ve duyarlılık değerleri ise İstiklal Marşı'mızda diğer önemli değerler arasındadır. İstiklâl Marşı'mızda yer alan söz konusu bu değerlerin aynı zamanda Türk Milletinin millet olma özelliğini de yansıttığı söylenebilir. Bu çalışmada da etkinliklerden önce gerçekleştirilen ön uygulamada ve etkinlikler sonrası gerçekleştirilen son uygulamada öğrencilerin İstiklal Marşı'mızın yazarı M. Akif Ersoy'a atfettiği değer ve tutumları Toplumsal ve milli, evrensel, ahlaki ve dini, insani ve bireysel olarak ortak temalarla ifade ettiği görülmüştür. Öğrencilerin ön uygulamada M. Akif Ersoy'a en fazla bağımsızlık, vatanseverlik gibi evrensel, çalışkanlık, sorumluluk gibi insani ve bireysel değerler atfettikleri, son uygulamada ise daha çok fedakârlık, vefalı olma gibi ahlaki, vatanseverlik, bağımsızlık gibi toplumsal ve milli değerleri atfettikleri görülmüştür. Son uygulamada ahlaki ve dini değerler temasında bu artışın görülmesi ve öğrenci söylemlerinin zenginleşmesinin, M. Akif Ersoy'un yaptığı fedakârlıklara dair etkinliklere yer verilmesinin etkili olduğu görülmüştür.

5.2.5. 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü ile İlgili Tartışma

Karaman (2010) çalışmasında belirli gün ve haftaların, Sosyal Bilgiler dersinin önemli bir parçası olduğu ve programda belirli gün ve haftalara daha çok yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu haftaların başında birlik ve beraberliğin en yoğun yaşandığı ve diğer belirli gün ve haftalara göre toplumun manevi değerlerini temele alıp toplumu derinden etkileyerek tarihsel geçmişi yeniden canlandırmak adına 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma günü önemli görülen bir gündür.

Etkinliklerden önce gerçekleştirilen ön uygulamada öğrencilerin 18 Mart'ın ifade ettiği anlamı savaş ve temalarıyla ifade ederken uygulanan etkinlikler sonrası son uygulamada başarı teması aynı olmakla birlikte Şehitlik, fedakârlık, sembol ve duygu temalarıyla ifade ettikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin ön uygulamada 18 Mart'ın ifade ettiği anlama dair şehitlik kavramına yer vermediği tespit edilirken son uygulamada en fazla yer verdiği tema ve kavram olmuştur. Durmuş'a göre (2013) Türkler, tarihleri boyunca hiçbir dönemde sürekli esir olarak yaşamamışlar; düşmana karşı her türlü eziyete katlanmış, her türlü çileyi çekmiş ve varlarıyla yoğlarıyla savaşmışlardır. Ancak asla esir kalmamışlardır. Türkler, ölmeyi veya şehit olmayı esirliğe tercih etmişler ve bu tercihleri tarih boyunca defalarca kanıtlanmıştır. Bu bağlamda son uygulamada 18 Mart Çanakkale Zafer Müzesi'ne gidilmesi, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini harekete geçirecek etkinlikler hazırlanmış olmasının etkili olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin Şehit kavramının ifade ettiği anlamı ön uygulamada özveri, değer ve dini temalarıyla ifade ederken, uygulanan etkinlikler sonrasında son uygulamada ise özveri, vatana dair unsurlar ve sembol temalarıyla ifade ettikleri görülmüştür. Ön ve son uygulama karşılaştırıldığında öğrencilerin ön uygulamada değer ve özveri temasına vurgu yaparken son uygulamada ise özellikle vatana dair unsurlar temasındaki kodlarda artış yaşandığı tespit edilmiştir. Nitekim İstiklal Marşı'mızda da ifade edildiği gibi "Toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır". Bu bağlamda Şehit kavramının ifade ettiği anlama dair yapılan etkinliklerin öğrencilerde farkındalık oluşturmaya olanak sağlayacak ve vatan sevgisini öğretecek şekilde hazırlanmış olması neticesinde oluşturulan temalardaki kodlarda artış yaşandığı ve son uygulamada öğrenci ifadelerinin zenginleştiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin Çanakkale Savaşı'nın kazanılmasının ifade ettiği anlam ve önemi etkinliklerden önce ön uygulamada ülke aleyhine ve esaret temalarıyla ifade ederken,

uygulanan etkinlikler sonrası son uygulamada ülke aleyhine ve esaret teması ortak olmakla beraber insan hakları mahrumiyeti teması da eklendiği görülmektedir. Çevik (2013) çalışmasında belirli gün ve haftaların daha verimli olması için öğrencilerin ilgisini çekebilecekleri film, drama, tiyatro ve gezi gibi etkinliklere önem verilmesinin oldukça önemli olduğunu ve bu tür etkinliklerin, öğrencilerin konuları daha etkili bir şekilde anlamalarını sağladığını ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda 18 Mart Çanakkale Zafer Müzesi'ne gidilmesi, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini harekete geçirecek etkinlikler hazırlanmış olması sonrası son uygulamada öğrencilerin Çanakkale Savaşı'nı genel olarak "İstiklal Mücadelesi öncesinde Türk milletinin bağımsızlık ateşi ile kazanılan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına umut olan destansı bir direnişin mücadelesi" olarak ifade etmesi, Çanakkale Savaşı'nın kazanılmasının anlam ve önemini daha iyi anladıklarını göstermiştir.

Etkinliklerden önce gerçekleştirilen ön uygulamada ve etkinlikler sonrası gerçekleştirilen son uygulamada öğrencilerin Şehitlerimize attığı değer ve tutumları Toplumsal ve milli, evrensel, ahlaki ve dini, insani ve bireysel olarak ortak temalarla ifade ettiği görülmüştür. Öğrencilerin ön uygulamada Şehitlerimize en fazla vatanseverlik, dayanışma, yardımlaşma gibi toplumsal ve milli değerler attettikleri, son uygulamada ise daha çok fedakârlık, vefalı olma, merhamet gibi ahlaki değerler; vatanseverlik, bağımsızlık gibi toplumsal ve milli değerler attettikleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda Şerife Bacı ve Seyit Onbaşı gibi Türk büyüklerine yer verdikleri görülmüştür. Açikel'e göre (2010), belirli gün ve haftaların Sosyal Bilgiler dersinde değer ve becerilerin kazanılmasında önemli bir rol oynadığını belirtmektedir; özellikle Atatürk'ü ve Türk büyüklerini tanıma, yurt sevgisini geliştirme gibi amaçları destekleyen drama ve gezi gibi etkinlikler sayesinde öğrencilerin tarihi deneyimleyerek öğrenme imkânı bulduğunu saptamıştır. Bu tür etkinliklerle öğrenciler tarihi olayları daha iyi öğrenerek bir takım manevi değerlerin farkına vararak onları koruma bilincine sahip olmuşlardır (Oran, 2019). Son uygulamada ahlaki değerler temasında artışın görülmesinin ve özellikle fedakârlık değerine dair öğrenci söylemlerinin zenginleşmesinin, Müze ziyaretlerinin yapılması ve şehitlerimizin yaptığı fedakarlıklara dair etkinliklerin uygulanmasının etkili olduğu görülmüştür.

Bu araştırmada belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler dersinde değerler eğitimi bağlamında değerlerin kazandırılmasına yönelik öğretmen görüşmeleri ile durum tespiti yapılmış ve Sosyal Bilgiler derslerinde değerleri kazandırabilmek ve daha iyi öğretebilmek adına belirli gün ve haftalar öğrencinin aktif katılım sağlayabileceği, duygu ve düşüncelerini ifade

etmelerine olanak sağlayacak etkinliklerle uygulanmıştır. Bu araştırmada çıkan sonuçlar ile alan yazındaki diğer çalışmalar incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde belirli gün ve haftalara ve bu haftalara yönelik değerler eğitimi dair etkinliklere yer vermeleri durumunda öğrencilere kazandırılmak istenen değerlere ve becerilere ulaşılmasının daha kolay olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına göre bazı öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler şu şekilde sıralanabilir:

5.3.1. Millî Eğitim Bakanlığına ve Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Öneriler

1. Belirli gün ve haftalar okullarda ayrı ayrı kutlanmasının ya da anılmasının yanı sıra tüm ulusun bir arada olduğu birlik ve beraberlik içinde kutlanmalı ya da anılmalı ve önemsenmelidir.
2. Belirli gün ve haftalar ile ilgili okul içi ve okul dışı etkinliklerin hazırlanmasıyla ilgili hizmet içi eğitimler ve atölyeler oluşturulabilir.
3. Belirli gün ve haftalar için sadece belirli öğretmenlere görev verilmemeli aksine okul idaresi ve tüm öğretmenler süreci disiplinler arası olarak birlikte planlaması ve uygulaması sağlanabilir.
4. Belirli gün ve haftaları yöneten öğretmenler alanlarıyla uyumlu konularda uzmanlaşmalı ve gerektiğinde bu uzmanlaşmayla ilgili bu konudaki paydaşlardan yardım alabilecekleri bir platform kurulabilir.
5. Belirli gün ve haftalar kapsamında düzenlenen etkinlikler toplumsal ve milli, evrensel, ahlaki ve insani değerler olarak yapısına uygun ve kapsayıcı şekilde hazırlanarak disiplinler arası bir yaklaşımla tüm derslere entegre edilebilir.
6. Öğretmenlere belirli gün ve haftaları değerler eğitimi sürecinde daha etkili bir şekilde nasıl kullanılacağı konusunda hizmet içi eğitimler verilebilir.
7. Belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek olan etkinlik programları üzerine öğretmenlerin sınıf içinde uygulayabilecekleri değer temelli örnek bir çalışma hazırlanabilir.

5.3.2. Araştırmacılara Öneriler

1. Belirli gün ve haftalar bağlamında Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan değerler eğitimi çalışması İstanbul ili dışında farklı bölgelerde de uygulaması yapılabilir.
2. İlköğretim tüm kademelerine yönelik Belirli gün ve haftalar ile ilgili öğrenci görüşleri üzerine bir çalışma yapılabilir.
3. Belirli gün ve haftalarda Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan tüm değerleri kapsayan ayrı bir çalışma yapılabilir.
4. Geçmişten günümüze hazırlanan Sosyal Bilgiler öğretim programlarında ile birlikte uygulanan belirli gün ve haftaların karşılaştırılması üzerine bir çalışma yapılabilir.
5. Araştırmanın daha kapsamlı sonuçlar vermesi için ülkemizdeki diğer Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde uygulanması daha genel bilgiler elde edilmesini sağlayabilir.

5.3.3. Uygulayıcılar Olarak Öğretmenlere Öneriler

1. Belirli gün ve haftalar için, özenle hazırlanmış öğrencilerin ilgisini çekecekleri, değerleri öğretebilecekleri etkinlikler hazırlanabilir,
2. Belirli gün ve haftalarla ilgili daha farklı ve ilgi çekici etkinliklerin hazırlaması ve hazırlanan bu etkinliklerin meslektaşlarla ve uzmanlarla paylaşılabilmesi sağlanabilir,
3. Belirli gün ve haftalarda tüm öğretmenlerin uyum içinde çalışabilecekleri huzurlu ve motivasyonu artırıcı bir ortam sağlanması gerekebilir.
4. Öğrencilerin belirli gün ve hafta etkinliklerine katılmaları konusunda ilgi ve isteklerini artırıcı farklı çalışmalar yapılarak hazır bulunuşluk düzeyleri artırılabilir.
5. Değerler eğitimi sadece belirli dersleri ilgilendiren bir durum değil aksine tüm derslere entegre edilerek öğretilmesi gereken bir süreç olarak algılanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acat, B. ve Ekinci, A. (2007). *İlköğretim kurumlarında uygulanan Sosyal Bilgiler ders öğretim programının öğretmen görüşlerine göre yapılandırmacı yaklaşım bağlamında değerlendirilmesi*. 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Tokat.
- Acat, M. B. ve Aslan, M. (2012). Yeni bir değer sınıflaması ve bu sınıflamaya bağlı olarak öğrencilere kazandırılması gereken değerler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1461-1474. Erişim adresi: <https://docplayer.biz.tr/216952-Yeni-bir-deger-siniflamasi-ve-bu-siniflamaya-bagli-olarak-ogrencilere-kazandirilmesi-gerekendeğerler.html>
- Açıkel, H. (2010). *Tarih eğitimi ve milli bayramlar: Milli bayramlarda okullarda yapılan kutlamaların öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 279564).
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitim akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29184/312499>
- Akbulut, D. (2014). Samsun'un Gazi günü ya da 19 Mayıs Bayramı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 7-14. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuefd/issue/20260/215179>
- Akoğlu-Kozak, M. ve Mutlu, D. (2020). Düünden bugüne 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı etkinlikleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(TBMM'nin 100. Yılı ve Millî İrade Özel Sayısı), 16-29. doi: 10.32709/akusosbil.774822
- Akyol, Y. (2009). *Dinsel ritüeller ve modern milliyetçilikte ritüel inşası: Şehit cenazeleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 254604).
- Alğan, B. (2014). *Ortaöğretim okullarında uygulanan ritüellere ilişkin öğrenci görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 354791).

- Alp, K. Ö. ve Karapınar, S. (2019). Ortaokul Görsel Sanatlar dersi programında belirli gün ve haftalar etkinliklerinin öğrenme alanlarına etkisine ilişkin öğretmen görüşleri. *İdil*, 8(60), 991-1001. doi: 10.7816/idil-08-60-05
- Altun, S. A. (2003). Eğitim yönetimi ve değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 7-17. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29200/312606#article-authors-list>
- Arastaman, G., Öztürk Fidan, İ. ve Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik: Kuramsal bir inceleme. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/40566/491262>
- Arslan, G. ve Batur, Z. (2023). Eleştirel düşünme etkinlikleri ile değerler eğitimi. *Educatione*, 2(1), 102-137. doi: 10.58650/educatione.1247440
- Atıcı, B. ve Yürük, S. E. (2017). Dijital öykü temelli değerler eğitimi materyallerinin öğrencilerin değer kazanımına etkisi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 56-74. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/270321>
- Avcı, N. (2007). *Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri üzerine bir değerlendirme (Afyonkarahisar ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon. YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 209007).
- Bakanlığı, M. E. (2017). MEB Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/06/20170608-5.htm>
- Ballı, M. N. (2023). *Sosyal Bilgiler dersi değer eğitimi etkinliklerinde aile katılımı: Öğretmen Görüşleri ve uygulamaları* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 735891).
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/497090>
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. doi: 10.31592/aeusbed.598299

- Barth, J. L. ve Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretiminde yöntem, etkinlik ve stratejilerin uygulanması. İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretimi: Kaynak üniteler*. Ankara: YÖK.
- Bassey, E. J. (1998). Seçilen fiziksel yeteneklerdeki uzunlamasına değişiklikler: Kas gücü, esneklik ve vücut büyüklüğü. *Yaş ve Yaşlanma*, 27(3), 12-16. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3155312>
- Bastaban, Ü. (2019). *Belirli gün ve haftalar temalı öğrenci çalışmalarının özgünlüğü: Ortaokul öğrencileri örneği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 551122).
- Baş, T. ve Akturan, U. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri NVivo 7.0 ile nitel veri analizi* (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bayır, Ö. G., Köse, Ç. T. ve Deveci, H. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarına göre ilkokullarda değer eğitimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 317-339. Erişim adresi: <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/11005/11005.pdf?sequence=1>
- Beldağ, A., Özdemir, Ü. ve Nalçacı, A. (2017). Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlerin kazandırılmasına ilişkin veli görüşleri. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 317-328. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/335557>
- Berkowitz, M. W. (2011). What works in values education. *International Journal of Educational Research*, 50(3), 153-158. doi: 10.1016/j.ijer.2011.07.003
- Birkök, M. C. (2019). Değerler sınıflandırması. *Journal of Human Sciences*, 16(2), 493-498. doi: 10.14687/jhs. v16i2.5737
- Bolat, B. S. (2007). *Milli bayram olgusu ve Türkiye’de yapılan Cumhuriyet Bayramı kutlamaları (1923-1960)* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 739313).
- Bulut, M., Bulut, N. ve Bulut, A. (2012). Öğretmen eğitiminde değer eğitimi fırsatı olarak Topluma Hizmet Uygulamaları dersi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler*

Enstitüsü Dergisi, 9(17), 347-357. Erişim adresi:
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/182979>

- Bunting, I. (2006). *Apartheid rejimi altındaki yüksek öğrenim ortamı. Yükseköğretimde Dönüşüm: Küresel baskılar ve yerel gerçekler*. Dordrecht: Springer Hollanda.
- Can, S. G. (2022). *Belirli gün ve haftaların kutlanması Sosyal Bilgiler dersi açısından önemi ve öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 739313).
- Candemir, B., Tunç, Y., Açar, D. ve Sağlam, M. (2022). Alternatif eğitim yaklaşımlarında değerler eğitimi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(3), 951-966. doi: 10.18069/firatsbed.1103296
- Canım, R. ve Çalık, E. (2007). *Mehmet Akif Ersoy ve İstiklâl Marşı*. İstanbul: Nüve.
- Cheek, C. J. M. (1992). *Building more statley mansions: The impact of teachers and literatüre on the development of student values*. Texas: A&M University.
- Cihan, E. (2011). 18 Mart 1915 Çanakkale Zaferinin anlamı, önemi ve sonuçları. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 52(1-4), 501-508. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/95728>
- Coşkun Keskin, S. ve Kaplan, E. (2012). Sosyal Bilgiler ve Tarih eğitiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak oyuncak müzeleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(41), 95-115. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/70381>
- Çetin, N. (2014). İstiklâl Marşı'mızı anlamak. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 21(2), 25-92. doi: 10.1501/Trkol_00000000286
- Çevik, H. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin, ilköğretim okullarında kutlanan/anılan belirli gün ve haftalara ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (Ankara ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 330242).
- Çubukçu, Z. (2012). Örtük programın ilköğrencilerinin karakter eğitimi sürecine etkisi. *Eğitim Bilimleri: Teori ve Uygulama*, 12(2), 1526-1534. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/611038>

- Demirhan, Y. ve Öztürk, M. (2020). 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında demokratik bilincin kutsal bileşenleri. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(43), 405-420. doi: 10.21497/sefad.756101
- Doğanay, A. (2002). *Sosyal Bilgiler öğretimi, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem A.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş Sosyal Bilgiler anlayışı ışığında yeni Sosyal Bilgiler programının değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50439>
- Doğanay, A. (2009). *Değerler eğitimi, Sosyal Bilgiler öğretimi; Demokratik vatandaşlık eğitimi*. Ankara: Pegem A Akademi.
- Dorak, F. ve Vurgun, N. (2006). Takım sporları açısından empati ve takım birlikteliği ilişkisi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 73-77. doi: 10.1501/Sporm_00000000060
- Dönmez, L. (2016). *Sosyal bilgilerde sosyal sorumluluk bilinci kazandırma: Belirli gün ve haftalara ilişkin öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 454428).
- Durmuş, S. (2011). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının sahip olduğu değerler ve modelleme düzeylerine ilişkin bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 1055-1071. doi.org/10.14520/adyusbd.410
- Durmuş, S. (2013). *İstiklâl Marşı ve Akif'i yeniden anlamak*. İstanbul: Alioğlu.
- Ekşi, H. (2003). Temel insani değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: Karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/302619>
- Elgenius, G. (2011). The politics of recognition: Symbols, nation building and rival nationalisms. *Nations Natl*, 17(2), 396-418. doi: 10.1111/j.1469-8129.2010.00482.x
- Elliot, J. (1991). *Action research for educational change*. Buckingham: Open University Press.
- Erden, M. (2003). *Sosyal Bilgiler öğretimi*. Ankara: Alkım.

- Ergün, A. (2021). *Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin bilişsel kurguları ve değerler eğitimi uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 702100).
- Ezer, F. ve Kınacı, M. K. (2020). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının değerler eğitimine ve Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan değerlere yönelik görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 346-365. doi: 10.17679/inuefd.547138
- Fidan, N. K. (2017). Views of the classroom teachers about the contributions of certain days and weeks to value education. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7(2), 287-312. doi: 10.14527/pegegog.2017.011
- Fusar-Poli, P., Correll, C. U., Arango, C., Berk, M., Patel, V. ve Ioannidis, J. P. (2021). Preventive psychiatry: A blueprint for improving the mental health of young people. *World Psychiatry*, 20(2), 200-221. doi: 10.1002/wps.20869
- Genç, A., Göksu, T. ve Helhel, S. (2019). Investigation of the performances of waveguide bend components fabricated with 3D printing and copper plating. *Journal of the Faculty of Engineering and Architecture of Gazi University*, 34(2). doi: 10.17341/gazimmfd.416538
- Göçer, A. (2004). Türkçe öğretimine bir uygulama sahası olarak belirli günler ve haftaların kutlama etkinlikleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 32(162), 126-135. Erişim adresi: https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/162/gocer.htm
- Gömlüksiz, M. N. ve Cüro, E. (2011). Sosyal Bilgiler dersinde yer alan değerlere ilişkin öğrenci tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 95-134. Erişim adresi: <https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423936422.pdf>
- Gözütok, F. D. (2010). Milli Eğitim, çocuklara ulusal değerleri kazandırmaktan neden vazgeçiyor? *İlköğretim Online*, 9(2), 601-629. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/90764>
- Güneş, F. (2015, Nisan). *Değerler eğitiminde yaklaşım ve modeller*. Eğitimde Gelecek Arayışları: Dünden Bugüne Türkiye’de Beceri, Ahlak ve Değerler Eğitimi Uluslararası Sempozyumu. Ankara.

- Güneş-Can, S. (2022). *Belirli gün ve haftaların kutlanmasının Sosyal Bilgiler dersi açısından önemi ve öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 739313).
- Güngör, E. (1998). *Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar*. İstanbul: Ötüken.
- Gürdal, A., Şimşek, Ö. ve Üredi, L. (1998). *İlköğretim okullarında belirli gün ve haftaların kutlanmasının eğitim öğretime katkısı*. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Metinleri. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Konya.
- Hakam, K. A. (2018). Tradition of value education implementation in indonesian primary schools. *Journal of Social Studies Education Research*, 9(4), 295-318. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/661133>
- Haris, E. L. (1991). *Identifying integrated values education approaches in secondary schools*. Texas: A&M University.
- Ilıman, M. (2018). *İngilizce dersinde basamaklı öğretim programına ilişkin bir eylem araştırması* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:524637)
- İnan, E. ve Uyangör, S. M. (2022). A thematic analysis of theses prepared on mathematics education with gifted and talented students in Türkiye. *Participatory Educational Research*, 9(6), 19-40. doi: 10.17275/per.22.127.9.6
- İşcan, A. ve Şimşek, Y. (2012). Üniversite öğrencilerinin İstiklal Marşı algısı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 348-360. doi: 10.34234/ded.753516
- Johnson, A. P. (2015). *Eylem araştırması el kitabı* (Çev. Uzuner, Y. ve Anay, M. Ö.). (2. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Jumriani, B. S., Hadi, S. ve Mutiani, M. R. I. (2023). Education of social regulation through social institution materials in social studies. *The Innovation of Social Studies Journal*, 3(2), 118-127. doi: 10.20527/iis
- Kalaycıoğlu, E. (2007). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 210508).

- Kamer, S. T. ve Şahin, M. (2021). Değerlere ve değerler eğitimine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 725-744. doi: 1037669/milliegitim.705356
- Karakoç-Öztürk, B. (2014). Türkçe öğretmenlerinin belirli gün ve haftalara yönelik görüşleri: Nitel bir araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 8-20. Erişim adresi: https://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/02._karakoc-ozturk.pdf
- Karaman, K. (2010). Ritüellerin toplumsal etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2010(21), 227-236. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/117932>
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırma Dergisi*, 1(1), 62-80. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/360845>
- Kart, M. ve Şimşek, H. (2020). Türk eğitim sisteminde değer arayışı: Yenilenen (2017) ilköğretim programları hangi değerleri kazandırıyor? *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(40), 9-44. doi: 10.34234/ded.623787
- Keskin, H. ve Kuru, G. (2018). Sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersinde kutlanan veya anılan belirli gün ve haftalara ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 226-239. doi: 10.17679/inuefd.342632
- Keskin, Y. (2008). *Türkiye’de Sosyal Bilgiler öğretim programlarında değerler eğitimi: Tarihsel gelişim, 1998 ve 2004 programlarının etkililiğinin araştırılması* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 226374).
- Keskin, Y. (2016). Değer sınıflaması üzerine aksiyonel bir deneme. *Turkish Studies (Elektronik)*, 11(3), 1485-1510. Erişim adresi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9467>
- Keskin, Y. ve Coşkun Keskin, S. (2014). İlkokul (ilköğretim) Sosyal Bilgiler programlarında milli bilinç ve barış değerinin tarihsel serüveni. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 173(173), 51-86. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200443>
- Kılıcı, T. (2019). *Coğrafya öğretim programında yer alan coğrafi becerilere ilişkin görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:590050).

- Kılıç, A. F. (2008). *Milli yürek Mehmet Akif Ersoy'un din ve toplum anlayışı*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Kielman, A. (2020). Sites and sounds of national memory: Performing the nation in China's decennial National Day celebrations. *International Communication of Chinese Culture*, 7(2), 147-168.
- Koz, S. ve Hancı, A. (1998). *Belirli gün ve haftalar*. Ankara: Serhat.
- Köken, N. (2002). Sosyal Bilgiler kavramı üzerine bazı düşünceler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (8), 235-246. Erişim adresi: <https://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/827>
- Köklü, N. (2001). Eğitim eylem araştırması-öğretmen araştırması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34, 39-40. doi: 10.1501/Egifak_0000000040
- Körükçü, M. (2021). Determining social sciences teachers' views for specific days and weeks in the distance education period: A mixed method study. *Education Quarterly Reviews*, 4(1), 404-413. doi: 10.31014/aior.1993.04.02.255
- Köse, H. Ö. (2007). Dünyada ve Türkiye'de yüksek denetim. *T.C. Sayıştay*, 145, 10. Erişim adresi: https://sayistay.gov.tr/files/893_Dunyada_Turkiyede_Yusek_Denetim.pdf
- Kubat, U. (2018). Okul dışı öğrenme ortamları hakkında Fen Bilgisi öğretmen adaylarının yayınlanması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 111-135. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/555240>
- Kurtdede-Fidan, N. (2017). Belirli gün ve haftaların değerler eğitimine katkılarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7(2), 287. doi: 10.9761/JASSS_796
- Lo, J. C., Açıkalin, M. ve Grammes, T. (2019). National holidays and other socio-political rituals in schools. *Journal of Social Science Education*, 18(1), 1-12. doi: 10.4119/jsse-1498
- Lubbers, M. ve Meuleman, R. (2016). Participation in national celebrations and commemorations: The role of socialization and nationalism in the dutch context. *Social Science Research*, (55), 111-121. doi: 10.1016/j.ssresearch.2015.09.006

- Lupton, D. (2002) *Duygusal yaşantı: Sosyo-kültürel bir inceleme* (Çev. M. Cemal). İstanbul: Ayrıntı.
- Mayring, P. (2011). *Nitel sosyal araştırmalara giriş*. Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- MEB (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu*, Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Memişoğlu, H. (2013). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersinde değerler eğitime ilişkin görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 405-425. Erişim adresi: <https://www.semanticscholar.org/paper/THE-VIEWS-OF-FORM-TEACHERS-IN-PRIMARY-EDUCATION-4TH-Memi%CC%87%C5%9Fo%C4%9Flu/61dbb543765530ded748e8cd31f6cae0389272e7?p2df>
- Meşeci-Giorgetti, F. (2019). An evaluation on the changing educational policies and socio-political rituals in Turkey. *Journal of Social Science Education*, 18(1), 81-100. doi: 10.4119/jsse-907
- Mezkit-Saban, G. (2019). *Millî kimliğin oluşturulması bağlamında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 576225).
- Mikulics, M. P. (1998). *A systematic classification of approaches in values/ethics/moral/character education*. United States International University.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği. (2020, 15 Ekim). *Resmî Gazete* (31275). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201015-1.htm>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınevi. Erişim adresi: <http://mufredat.meb.gov.tr/>
- Mutlu-Bayın, D. (2021). *23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının bir etkinlik olarak Ankara turizmi bağlamında incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 696675).
- Nargiza, Y. (2022). Social and moral education of students and development of values. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(1), 300-305. Erişim adresi: <https://giirj.com/index.php/giirj/article/download/1021/967>

- Okut, L. (2009). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitime ilişkin inançlarına göre etkili öğretmen özellik ve davranışlarına sahip olma dereceleri* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 309543).
- Oran, M. (2019). Son sınıf Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yerel tarih ile ilgili görüşleri. *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 299-313. doi: 10.32953/abad.630266
- Özkaya, F. ve Âdem, D. (2020). Ortaokul matematik ders kitaplarında değerler eğitimi kapsamındaki değerlerin yer alma durumlarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 43-67. doi: 10.29065/usakead.798421
- Öztürk, C. ve Deveci, H. (2016). *Farklı ülkelerin Sosyal Bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Preston, R. C. ve Herman, W. L. (1974). *Teaching social studies in the elementary school*, New York: Holt, Rinehart.
- Rainey, T. R. (1999). *Perceptions from a select sample of rural, east-central Illinois, high school social studies teachers on their role as values educators*. University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Rehber, E. (2007). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 206426).
- Sağlam, H. İ. ve Yaman, E. (2016). İlköğretim öğrencilerinin tutum, yatırım ve Türk malları haftasına ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 207-218. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/1489/17996>
- Sallabaş, M. (2020). Halk biliminin işlevleri bağlamında geleneksel çocuk oyunları: RTÜK çocuk oyunları. *Milli Folklor*, 16(126), 99-109. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1188064>
- Savaş, Ö. (2014). Taste diaspora: The aesthetic and material practice of belonging. *Journal of Material Culture*, 19(2), 185-208. Erişim adresi: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1359183514521922>
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler öğretimi öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı.

- Sözer, E. (1998). Sosyal Bilgiler öğretiminde ilke, strateji, yöntem ve teknikler. *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, 75-86.
- Sunal, C. S. ve Haas, M. E. (2002). *Social studies for the elementary and middle grades: A constructivist approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Sümbüllü, Y. Z. ve Altınışik, M. E. (2016). Geleneksel çocuk oyunlarının değerler eğitimi açısından önemi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 73-85. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/424118>
- Şahin, M. (2013). Okul kültürünün bir ögesi olarak okul törenleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(199), 169-185. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/442024>
- Şimşek, H. ve Kara, T. (2021). Ortaokul öğrencilerinin evrensel ahlaki değerlere uyma düzeylerinin sınıf ve cinsiyet değişkinleri açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 69-83. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1423848>
- Şiringel, N. (2006). *Sosyal Bilgiler ve Türkçe öğretmenlerinin ilköğretim 6. ve 7. sınıfta belirli gün ve haftalara ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 205470).
- Şişman, M. ve Küçük, M. (2011). *Okul törenleri: Ritüel yeri olarak okul*. Ankara: Pegem.
- Taş, R. (2019). *Ortaokul öğrencilerinde sosyal etkinliklere katılma durumu ile stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 597556).
- Tay, B. ve Nalçacı, A. (2020). İstiklal Marşı'mızda değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(40), 243-275. doi: 10.34234/ded.753516
- Tay, B., Durmaz, F. Z. ve Şanal, M. (2013). Sosyal Bilgiler dersi kapsamında öğrencilerin değer ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 67-93. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/76915>
- Tezcan, Ö., Ada, S. ve Baysal, Z. N. (2016). Eğitim alanında eylem araştırmaları. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (32), 133-148. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/645436>

- Tsang, R. ve Woods, E. T. (2013). *The cultural politics of nationalism and nation-building: Ritual and performance in the forging of nations*. New York, NY: Routledge.
- Tuck, K. D. ve Albury, A. A. (1990). *Values education in the district of Columbia public schools*. Washington: District of Columbia Public Schools, Reports-Research.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(4), 543-559.
- Ulusoy, K. (2010). Değer eğitimi: Davranışçı ve yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan Tarih programlarında değer aktarımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 32-51.
- Uygun, K. ve Pektezel, B. (2019). Sosyal Bilgiler dersinde yer alan tarih konularının öğretiminde drama kullanımı: Bir eylem araştırması. *Tarih Kültür Sanat Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 347-371. doi: 10.7596/taksad.v8i2.1989
- Uzun, A. (2007). *2005-2006 Öğretim yılında uygulanmaya başlanan altıncı sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programı hakkında öğretmen görüşler (Ankara ili pilot okullar)* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 207152).
- Uzun, H. (2019). Türkiye’de 10 Kasım törenleri: “İlk Matem” 10 Kasım 1939’dan, “Atatürk Haftası” ve “Matemsiz Atatürk’ü Anma” günlerine. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 19(38), 135-170. Erişim tarihi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/879084>
- Whitney, I. B. (1986). *The status of values education in the middle and junior high schools of tennessee* (Doktora Tezi). Tennessee State University (Tez No: 8802627).
- Yalçın İncik, E. (2017). İlkokul öğretmen ve öğrencilerinin proje tabanlı öğrenmeye ilişkin sorunlarını çözmede eylem araştırması: 4. sınıf Türkçe dersi kapsamında bir çalışma. (Doktora tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 454771).
- Yaşar, Ş., Kasa, B. ve Bayır, Ö. G. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değerlerin ulusal ve evrensel olarak sınıflandırılması. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3), 581-600. doi: 10.7827/TurkishStudies.7867

- Yazıcı, H., Koca, M. K. ve Dönmez, L. (2017). *Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin bakış açısıyla belirli gün ve haftaların sosyal sorumluluk bilincine etkisi. Küreselleşen dünyada eğitim*. Ankara: Pegem.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitime genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (19), 499-522. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/156875>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Sosyal Bilimler* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yüksel, S. (2005). Kohlberg ve ahlak eğitiminde örtük program: Yeni ilköğretim programlarında yer alan ahlaki değerleri kazandırma için bir açılım. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5, 329-338. Erişim adresi: <https://www.genclikbirikimi.org/kunye-30188-kohlberg-ahlak-egitiminde-ortuk-program-yeni-ilkogretim-programlarında-yer-alan-ahlaki-değerleri-kazandırma-icin-bir-acilim-makale>

EKLER

Ek 1. Öğrenci Demografik Özellikleri

Öğrenci Kodu	Özellikleri
Ö1	12 yaşında kız öğrencidir. Anne babası sağ olan ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise elektrik teknisyenidir.
Ö2	13 yaşında kız öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi tekstil çalışanıdır. Babası ise market çalışanıdır.
Ö3	12 yaşında kız öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise işçidir.
Ö4	13 yaşında erkek öğrencidir. Anne babası sağ ve ayrı yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise otomobil tamircisidir.
Ö5	13 yaşında erkek öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı ve babası mobilya işyeri sahibidir.
Ö6	13 yaşında kız öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ayrı yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise güvenlik görevlisidir.
Ö7	13 yaşında erkek öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise inşaat çalışanıdır.
Ö8	13 yaşında erkek öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise telefon tamircisidir.
Ö9	13 yaşında kız öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ve babası tekstil çalışanıdır.
Ö10	12 yaşında kız öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise eski futbolcu ve antrenördür.
Ö11	12 yaşında erkek öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi tekstil çalışanı babası ise market çalışanıdır.
Ö12	13 yaşında kız öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ve babası memurdur.
Ö13	13 yaşında erkek öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ve babası emekli memurdur.
Ö14	13 yaşında kız öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise tekstil çalışanıdır.
Ö15	12 yaşında erkek öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise market çalışanıdır.
Ö16	13 yaşında kız öğrencidir. Anne babası sağ ve birlikte yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise gözlükçüdür.
Ö17	13 yaşında kız öğrencidir. Anne babası sağ olan ayrı yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise çay ocağı işletmektedir.
Ö18	13 yaşında erkek öğrencidir. Anne babası sağ olan ve ayrı yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise muhasebecidir.
Ö19	13 yaşında erkek öğrencidir. Anne babası sağ olan ayrı yaşayan öğrencinin annesi ev hanımı babası ise araba tamircisidir.

Ek 2. Veli Gönüllü Onam Belgesi

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Belirli Gün ve Haftalar Bağlamında Değerler Eğitimi: Sosyal Bilgiler Örneği” adıyla yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Bu araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler derslerinde belirli gün ve haftaların merkeze alınarak tasarlandığı etkinlikler bağlamında değerler eğitimi odaklı bir öğretim ortamı oluşturmak ve uygulanabilirliğini ortaya koymaktır.

Araştırma Uygulaması: /Gezi / Görüşme / Sınıf içi etkinlikler şeklindedir.

Araştırma T.C. Millî Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleşmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı :

İletişim bilgileri:

*Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi
.....’in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin
veriyorum.*

Tarih

.... / /

İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Ek 3. Öğretmen Katılım Kabul Formu

Sayın Katılımcımız

Katılacağınız bu çalışma, “Belirli Gün ve Haftalar Bağlamında Değerler eğitimi: Sosyal Bilgiler Örneği” adıyla Sakarya Üniversitesi Değerler Eğitimi Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Faruk GEZER tarafından 2023-2024 eğitim öğretim yılı içerisinde yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın amacı: Sosyal Bilgiler derslerinde öğretmen görüşlerinden faydalanılarak belirli gün ve haftaların merkeze alınarak tasarlandığı etkinlikler bağlamında değerler eğitimi odaklı bir öğretim ortamı oluşturmak ve uygulanabilirliğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Araştırmanın Nedeni: Tez çalışması

Araştırmanın yapılacağı Yer(ler): okul-çevrimiçi-öğretmenler odası

Araştırma uygulaması: görüşme- eylem araştırması

Araştırma uygulamasına katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi bir nedenden dolayı rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra araştırmacıya telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir ve sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz.

Saygılarımızla,

Araştırmacı:

Telefon:

E-posta:

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Tarih:../..../.....

İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı:

Telefon Numarası:

B. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Belirli gün ve haftalar sizin için ne ifade ediyor? Açıklayınız.
2. Sosyal Bilgiler dersleri için hangi belirli gün ve hafta uygulamaları yapılabilir?
3. Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak derslerinizde hangi belirli gün ve haftaları uyguluyorsunuz?
4. Sosyal Bilgiler dersinde uyguladığınız belirli gün ve haftalarda öğrencilerin değer kazanması adına hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz? Açıklayınız.
5. Sosyal Bilgiler dersinde Belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda öğrencilere hangi değerleri kazandırdığınızı düşünüyorsunuz? Açıklayınız.
6. Belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda değerler eğitimi bağlamında hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz ve belirli gün ve haftalarla ilgili uygulamalarda karşılaştığınız sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir? Açıklayınız.

Ek 5. Belirli Gün ve Hafta Etkinlikleri Ön ve Son Öğrenci Görüşme Soruları

29 EKİM CUMHURİYET BAYRAMI

Soru-1: Cumhuriyet Bayramı deyince aklınıza ne geliyor?

Soru-2: Cumhuriyet kavramı sizin için ne ifade ediyor? Açıklayınız.

Soru-3: Cumhuriyet kavramı sizde hangi değerleri çağrıştırıyor? Neden?

Soru-4: Sizce cumhuriyet ilan olmasaydı ne olurdu? Açıklayınız.

10 KASIM ATATÜRK'Ü ANMA GÜNÜ VE ATATÜRK HAFTASI

Soru-1: 10 Kasım deyince aklına ne geliyor?

Soru-2: Atatürk sizin için ne ifade ediyor? Açıklayınız.

Soru-3: Atatürk olmasaydı ne olurdu? Açıklayınız.

Soru-4: Atatürk'e bir değer atfedecek olsanız bu hangi değer olurdu? Neden?

12 MART İSTİKLAL MARŞININ KABULÜ VE M. AKİF ERSOYU ANMA GÜNÜ

Soru-1: 12 Mart deyince aklına ne geliyor?

Soru-2: İstiklal Marşı sizin için ne ifade ediyor? Açıklayınız.

Soru-3: Marşımıza saygısızlık etmememizin sebebi nedir? Açıklayınız.

Soru-4: M. Akif Ersoy'a bir değer atfedecek olsaydınız bu değer ne olurdu? Neden?

18 MART ÇANAKKALE ZAFERİ VE ŞEHİTLERİ ANMA GÜNÜ

Soru-1: 18 Mart deyince aklınıza ne geliyor?

Soru-2: Şehit kavramı sizin için ne ifade ediyor? Açıklayınız.

Soru-3: Çanakkale savaşını kaybetmiş olsaydık bugün ne olurdu?

Soru-4: Şehitlerimize bir değer atfedecek olsanız bu hangi değer olurdu? Neden?

Ek 6. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.01.2024-E.324554

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-61923333-050.99-324554
Konu : 27/07 Faruk GEZER

11.01.2024

Sayın Faruk GEZER

İlgi : 04.01.2024 tarihli ve E--050.99-0 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'nun 10.01.2024 tarihli ve 27 sayılı toplantısında alınan "07" nolu karar ile Faruk GEZER'in başvurusu **uygun** görülmüş ve karar örneği ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Canan LAÇİN ŞİMŞEK
Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik
Kurulu Başkanı V.

Ek: Karar Yazısı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu : BS9LB3P1S5 Pin Kodu : 01452

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5783&eD=BS9LB3P1S5&eS=324554>

Adres: Esentepe Kampüsü 54187 Serdivan SAKARYA / KEP Adresi:

sakaryauniversitesi@hs01.kep.tr

Telefon No: 0264 295 50 00 Faks No: 0264 295 50 31

e-Posta: ozelkalem@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ: www.sakarya.edu.tr

Bilgi için: Hanife Babacan

Unvanı: Birim Evrak Sorumlusu

Ek 7. Araştırma İzni

29.03.2024 16:22

about:blank

98503068/4

İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü ANKET ARAŞTIRMA KOMİSYONU DEĞERLENDİRME FORMU								
ARAŞTIRMA SAHİBİNİN								
Adı Soyadı			Faruk GEZER					
Kurumu / Üniversitesi			Sakarya Üniversitesi					
Araştırma Yapılacak İller			İstanbul					
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi			Resmî Ortaokul,.....					
Araştırmanın Konusu			Belirli Gün ve Haftalar Bağlamında Değerler Eğitimi: Sosyal Bilgiler Örneği					
Üniversite / Kurum Onayı			Var					
Veri Toplama Araçları			Anket					
MEB 21/01/2020 tarih ve 1563890 sayılı 2020/2 Genelge Kapsamında Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İznilerinde Dikkat Edilecek Hususlar								
Maddeler	Uygun	Uygun	Maddeler	Uygun	Uygun	Maddeler	Uygun	Uygun
	Değil	Değil		Değil	Değil		Değil	Değil
2020/2 Genelgenin 1. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 2. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 3. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 4. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 5. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 6. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 7. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 8. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 9. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 10. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 11. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 12. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 13. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 14. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 15. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 16. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 17. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 18. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 19. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 20. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 21. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 22. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 23. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 24. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 25. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 26. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 27. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 28. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 28. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 30. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 31. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 32. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 33. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 34. Maddesi	☐	☐						
KOMİSYON GÖRÜŞÜ								
Veri toplama araçlarının eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllük esasına dayalı olarak uygulanması ve araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla yürütülmesinde bir sakınca bulunmaktadırlar ☐ / bulunmamaktadır ☒								
Komisyon Kararı			Uygun					
			Oybirliğiyle Alınmıştır.					
KOMİSYON								
Açıklama:			Ünvan-Adı Soyadı-İmza					
			(29.03.2024) Üye: Dr. Ergen KAZEL					
			(29.03.2024) Üye: Hale GEYİK					
			(29.03.2024) Üye: Yunus ERGİL					

about:blank

1/2

Ek 8. Valilik Oluru

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-44-100761117
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Faruk GEZER)

19.04.2024

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Valilik Makamının 17.04.2024 tarihli ve 100562507 sayılı oluru.

Valilik Makamının Anket ve Araştırma İzni konulu ilgi (b) oluru ve kullanılması uygun görülen ölçme araçlarının Müdürlüğümüzce mühürlenmiş örnekleri ekte gönderilmiştir.

İlgi (a) genelgenin 28. maddesinde; "Araştırma uygulama izni alan kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar tamamladıkları bilimsel araştırma ile ilgili sonuç raporlarını, izni aldıkları ilgili birime çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde göndereceklerdir." ifadesi yer almaktadır.

Olur gereğince işlem yapılması ve araştırma sonuç raporunun ekte sunulan örneğe göre Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesi hususlarında gereğini arz ederim.

Ayşe Nur ÇALIKÇI
İl Millî Eğitim Müdürü a.
Şube Müdürü

Ek:
1- Valilik Oluru (1 Sayfa)
2- Rapor Örneği
3- Ölçekler

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İmran Ökten Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul
Telefon : 0212 384 36 30
E-posta : stratejigelistirme34@meh.gov.tr
Kep Adresi : meb@is01.kep.tr

Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi İçin : Aydın BALTA
Unvanı : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evnlik.gov.tr/meb.gov.tr/adresinden> e4ee-1589-3781-83h3-7h4d ile teyit edilebilir.

Ek 9. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinlikleri

29 EKİM CUMHURİYET BAYRAMI ETKİNLİKLERİ

KAZANDIRILMASI HEDEFLENEN DEĞERLER

Bağımsızlığa önem verme, Bayrağa ve İstiklal marşına saygı, millet sevgisi, demokrasi bilinci, Atatürk sevgisi, Türk büyüklerine saygı, Fedakârlık, bayrak sevgisi, milli birlik ve beraberlik, vefalı olma, yardımseverlik, dayanışma,

KAZANDIRILMASI HEDEFLENEN BECERİLER

Eleştirel Düşünme, Sosyal Katılım, Karar Verme Becerileri, Eleştirel Düşünme, Problem Çözme, Sosyal Katılım, İş birliği,

ETKİNLİK UYGULAMA ADIMLARI

1. Tüm etkinliklerin uygulanması 5 ders saati sürmektedir.
2. Öncelikle “Kurtuluş Savaşı_Destanı, Cumhuriyete Doğru” belgeseli izletilir. <https://www.youtube.com/watch?v=N1ykxXD9AAE>
3. Cumhuriyetin ilanı öncesinde “Atatürk’ün ağzından 29 Ekim gecesi” (Ek 10) etkinliği canlandırma yapılarak sunulur. Öğrencilerin Atatürk ve cumhuriyetle ilgili düşünceleri aktarılması istenir.
4. Öğrencilere cumhuriyetin ilanını meclis muhabiri olarak izlemiş bir yazarımızın anısını yer aldığı “Cumhuriyetin İlanı (Ek 11)” etkinliği öğrenciler tarafından canlandırılır. Öğrencilere sorular sorulur ve öğrencilerin görüşleri alınır.
5. “Bir Şeyler adlı etkinlik (Ek 13)” formu öğrencilere dağıtılır. Cumhuriyetin herkesin bir şeyler yaparak kazanıldığı ve yine herkesin bir şeyler yaparak korunacağı bilinci ile farkındalık oluşturmak hedeflenmiştir. Bu etkinliğin sonunda öğrencilerin kendi duygu ve düşünceleri aktarılması istenir.
6. Öğrenciler gruplara ayrılır. Ellerinde ipuçları olan ‘Kurtuluş Savaşı Kahramanları ve İstiklal Hikayesi (Ek 14)’ etkinliği uygulanır. Sınıfta kahramanlar canlandırılarak hangi kahramanın olduğu tahmin edilir. Her bir kahramanın fotoğrafı 1’den 8’e kadar numaralandırılmış yerlere doğru bir şekilde yerleştirilmesi beklenir. En önce ve doğru bir şekilde bitiren grup tebrik edilir ve fotoğrafların arkası çevrilerek ‘Biz cumhuriyeti böyle kazandık’ sözü üzerine değerlendirme yapılarak etkinlik sonlandırılır.

Ek 10. Atatürk'ün Ağzından 29 Ekim Gecesi

ATATÜRK'ÜN AĞZINDAN 29 EKİM GECESİ

Gece olmuştu. Çankaya'ya gitmek üzere Meclis binasını terkelerken, koridorlarda beni beklemekte olan Kemalettin Sami ve Halit Paşalara tesadüf ettim, onlara akşam yemeğine gelmelerini tebliğ ettim.

İsmet Paşa ile Kazım Paşa'ya ve Fethi Bey'e de Çankaya'ya benimle gelmelerini söyledim.

Çankaya'ya gittiğim zaman, orada Rize Mebusu Fuat ve Afyonkarahisar Mebusu Ruşen Eşref Beylere tesadüf ettim. Onları da yemeğe davet ettim.

Yemek esnasında, 'Yarın cumhuriyet ilan edeceğiz!' dedim. Hazır bulunan arkadaşlar, hemen fikrime katıldılar. Yemeği terk ettik.

O andan itibaren, bir hareket planı belirledim ve arkadaşları görevlendirdim. O gece beraber olduğumuz arkadaşlar, erkenden beni terk ettiler.

Yalnızca İsmet Paşa, Çankaya'da misafir olarak kalmıştı. Onunla yalnız kaldıktan sonra, bir kanun taslağı hazırladık. Bu taslağa, 20 Ocak 1921 tarihli Anayasanın devlet şeklini tanımlayan maddelerine şu eklemeleri yaptık:

Birinci maddeye, "Türkiye Devleti'nin yönetim biçimi cumhuriyettir." cümlesini ekledik. Üçüncü maddeyi ise şu şekilde değiştirdik: "Türkiye Devleti, Büyük Millet Meclisi tarafından yönetilir."

Kendinizi Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk'ün yerine koyun ve 28 Ekim 1923 gecesi herkes gittikten sonra Çankaya köşkünde yalnız başınıza odanızda olduğunuzu düşünün.

O geceki duygu, düşünce ve hislerinizi yazınız.

-

Ek 11. Cumhuriyet'in İlanı

CUMHURİYETİN İLANI

Aşağıda cumhuriyetin ilanını meclis muhabiri olarak izlemiş bir yazarımızın anısını okuyacaksınız.

...28 Ekim 1923 akşamına kadar hükümetin kurulamaması üzerine Mustafa Kemal Paşa, Çankaya Köşkü'nde arkadaşlarına "Yarın cumhuriyeti ilan edeceğiz" diyerek fikrini açıkladı.

AA Arşivi'ndeki bültene göre, Meclis, 29 Ekim 1923 Pazartesi saat 18.00'de İsmet İnönü başkanlığında toplandı. Anayasa Komisyonu tarafından sunulan ve anayasa değişikliğini içeren teklif acilen görüşülmesi için gündeme kaydedildi.

Görüşe sunulan tasarıda şu hükümler yer aldı:

"Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. Ulusal işlerin fiili idarenin yönetim şekli halka dayanmaktadır. Türkiye Devleti bir cumhuriyettir.

Türkiye Devleti'nin dini İslam, resmi dili Türkçedir.

Türkiye Devleti, Büyük Millet Meclisi tarafından yönetilir.

"Türkiye Devleti bir cumhuriyettir"

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Türk Devleti'nin başıdır. Bu sıfatıyla gerekli gördüğü zaman, Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulunun başkanlığını yapar.

Kurul Başkanı, Cumhurbaşkanı tarafından ve Meclis üyeleri arasından seçilir. Diğer bakanlar yine milletvekilleri arasında, Kurul Başkanı tarafından seçilir. Kurulun listesi Büyük Millet Meclisinin onayına, Cumhurbaşkanı tarafından sunulur."

Yaşasın Cumhuriyet" sesleri ve alkışlar...

Komisyon adına söz alan Yunus Nadi Bey, Mondros Mütarekesi'ne kadar yaşanan olayları hatırlatarak cumhuriyetin ilanının gerekliliğini dile getirdi. Daha sonra kürsüye çıkan Vasıf Bey, cumhuriyeti övdü.

Daha sonra Eyüp Sabri Hoca Efendi, gecikmeden cumhurbaşkanının seçimiyle devam edilmesini talep etti.

Konuşmaların ardından tasarı saat 20.30'da oturuma katılan 158 üyenin tamamının oyuyla kabul edildi. Mehmet Emin Yurdakul söz alarak orada bulunanları "Yaşasın Cumhuriyet" diye bağırmaya davet etti. Cumhuriyetin ilanı "Yaşasın Cumhuriyet" sesleri ve alkışlarla karşılandı.

"Türkiye, dünya devletleri arasında tuttuğu yere layık olduğunu ispat edecektir"

Cumhuriyetin ilanından ardından cumhurbaşkanlığı seçimine geçildi. Yapılan gizli oylamada 158 milletvekilinin tamamının oyunu alan Gazi Mustafa Kemal, TBMM tarafından yeni Türk devletinin ilk cumhurbaşkanı seçildi.

Enver Behnan ŞAHPOLYO

1.Cumhuriyet deyince ne anlıyorsunuz?

-

2.Yönetim şeklinin millet iradesine dayanması hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

-

3.Cumhuriyetin ilan edildiği tarihte meclisteki milletvekillerinden biri siz olsaydınız Türk halkına nasıl bir konuşma yapardınız?

Ek 12. Cumhuriyetin İlanı ve M. Kemal Atatürk'ün İlk Söylemleri

CUMHURİYETİN İLANI VE M. KEMAL ATATÜRKÜN İLK SÖYLEMLERİ

Cumhurbaşkanı unvanıyla kürsüye çıkan Mustafa Kemal Paşa'nın Meclise hitabı TBMM kayıtlarında şöyle yer aldı:

"Efendiler; asırlardan beri Doğu'da haksızlığa ve zulme uğramış olan milletimiz, Türk milleti, gerçekte soydan sahip bulunduğu yüksek kabiliyetlerden yoksun zannediliyordu.

Son yıllarda milletimizin fiili olarak gösterdiği kabiliyet, istidat ve kavrayış kendi hakkında kötü düşünenlerin ne kadar gafil ve ne kadar gerçeği görmekten uzak, görünüşe aldanmış insanlar olduğunu pek güzel ispat etti.

Milletimiz kendisinde var olan vasıfları ve değeri, hükümetin yeni adıyla medeniyet dünyasına çok daha kolaylıkla gösterebilecektir. Türkiye Cumhuriyeti, dünya devletleri arasında tuttuğu yere layık olduğunu eserleriyle ispat edecektir.

Arkadaşlar; bu yüksek rejimi yaratan Türk milletinin son dört yıl içinde kazandığı zafer, bundan sonra da birkaç misli olmak üzere kendini gösterecektir. Bendeniz, kazandığım bu güven ve itimada layık olmak için pek önemli gördüğüm bir noktadaki ihtiyacı arz etmek mecburiyetindeyim. O ihtiyaç, yüce heyetinizin şahsıma karşı gösterdiği sevgi, güven ve desteğin devamıdır. Ancak bu sayede ve Tanrı'nın yardımıyla, bana verdiğiniz ve vereceğiniz görevleri en iyi şekilde yapabileceğimi ümit ediyorum.

Daima sayın arkadaşlarımla ellerine çok samimi ve sıkı bir şekilde yapışarak, kendimi onların şahıslarından bir an bile uzak görmeyerek çalışacağım. Daima milletin sevgi ve güvenine dayanarak hep birlikte ileri gideceğiz. Türkiye Cumhuriyeti mesut, muvaffak ve muzaffer olacaktır."

1.M kemal Atatürk'ün Türk milletinde var olan kabiliyet ve değerlerin neler olduğunu düşünüyorsunuz?

2.M. kemal Atatürk'ün cumhuriyetin ilanında yapmış olduğu konuşmadan hareketle hangi değerlere sahip olduğu söylenebilir?

3.Türkiye Cumhuriyeti'nin mesut, muvaffak ve muzaffer olarak devam etmesi için üzerinize düşen görevlerinizin neler olduğunu düşünüyorsunuz?

Ek 13. Bir Şeyler

BİR ŞEYLER

Atatürk, Kurtuluş Savaşı'na çıkmadan birkaç gün önceydi

Müfettişlik görevini alırken Harbiye'deki arkadaşlarına bir söz söyledi: Bir şeyler yapacağım!

Atatürk'ün "bir şeyler"i, bağımsız ve özgür bir Türkiye'ye,

Tüm devrimlere varıncaya kadar her şeyi kapsadı.

Ömrünün sonuna kadar durmadan bir şeyler yaptı...

Kara Fatma, Sütçü İmam, Halide Edip Adıvar, Hasan Tahsin, Gördesli Makbule, Tayyar Rahmiye Hanım, Şerife Bacı, İsmet Paşa, Halime Çavuş, Fevzi Paşa, Kazım Karabekir, Nezahat Onbaşı, Şahin Bey, Yörük Ali Efe ve nice kahramanlarımız bağımsızlığımızı kazanmak ve Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmak için bir şeyler yaptı.

Sonra yıllar geçti.

Bilimde, sanatta, sporda birileri bir şeyler yaptı.

Yapmış olduğu çalışmalarla Nobel Kimya Ödülü'nü kazanan Aziz Sancar bir şeyler yaptı.

Nobel Edebiyat Ödülü kazanan Orhan Pamuk bir şeyler yaptı.

50 metre sırtüstü yüzmede kolları olmayarak yüzen, Avrupa'nın en iyi derecesini yapan Sümeyye Boyacı bir şeyler yaptı.

Cannes Film Festivali En İyi Kadın Oyuncu Ödülü'nü alan Merve Dizdar bir şeyler yaptı.

Eurovision Şarkı Yarışması'nda Sertab Erener birinci oldu, bir şeyler yaptı.

Olimpiyatlar 'da altın madalya kazanan ilk Türk kadın sporcu Nurcan Taylan bir şeyler yaptı.

Paletiz değişken ağırlık kategorisinde 100 metreye dalarak dünya rekoru kıran Şahika Ercüment bir şeyler yaptı.

Olimpiyatlar 'da ve Dünya Şampiyonası'nda altın madalya kazanan okçumuz Mete

Önce dünya sıralamasında 1. olan, sonra Avrupa Şampiyonası'nda altın madalya kazanan Filenin Sultanları da bir şeyler yaptı.

Ve sizler de bir şeyler yapacaksınız, inanıyoruz.

Hepimiz bir şeyler yapmalıyız...

1.Cumhuriyetimizin bizlere neler kazandırdığını düşünüyorsunuz?

-

2.Cumhuriyetimizi korumak ve daha da ileriye götürmek için Türkiye Cumhuriyeti'nin bir ferdi olarak neler yapmayı düşünüyorsunuz?

-

3. Vatansever bir Türk genci olarak cumhuriyetin ilanı hakkında neler söylemek istersiniz?

-

Ek 14. Kurtuluş Savaşı Kahramanları ve İstiklal Hikayesi

KURTULUŞ SAVAŞI KAHRAMANILARI VE İSTİKLAL HİKÂYESİ

KİMDİR BU KAHRAMANIMIZ?

4 Gördesli Makbule

Gördes'in ileri gelen ailelerinden birinin kızıydım. Henüz 19 yaşındayken eşimle beraber Kuvayı Milliye güçlerine katıldım ve Yunan kuvvetleriyle yapılan birçok çatışmada yer aldım. Yiğitliğimle silah arkadaşlarıma cesaret verdim ben. Henüz 22 yaşındayken Akhisar'da şehit düşenim ben. Söyle bakalım kimim ben?

6 Nezahat Onbaşı

9 yaşından itibaren babamla beraber cephede savaştım. Henüz 12 yaşındayken "Onbaşı" rütbesini hak etmişim. Konya İsyanı, I. Ve II. İnönü Savaş'ları, Sakarya ve Gediz Muharebelerinde silah taşıyarak, İstiklal Savaşı'nın kazanılmasında katkım olduysa ne mutlu bana. Söyle bakalım kimim ben?

8 Satı Cırpan

Kurtuluş Savaşı sırasında cepheye silah taşıyarak mücadeleye yardımcı oldum ben, savaş öncesinde çiftçilik yapıyordum. Savaştan sonra köyünün muhtarlığını da yaptım. Atatürk bizlere seçme seçilme hakkını verince, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne giren ilk kadın milletvekillerinden bir oldum.

5 Sütçü İmam

Kahramanmaraş'ta süt satarak ve imamlık yaparak geçimimi sağladığım için asıl adım ile bilmezler beni. Düşman askerlerinin 3 Türk kadınına saldırıp peçelerini açmak istemeleri üzerine düşmana ilk kurşunu atanım ben, vatanım da vatanım diyen, Kahramanmaraş'taki Kurtuluş hareketini başlatanım ben. Söyle bakalım kimim ben?

3 Fevzi Çakmak

Türkiye'nin Atatürk'ten sonra ikinci ve son mareşali olan mücadele için çok önemli bir komuta olarak bilirler beni. İstiklal mücadelesinde özellikle de Sakarya Meydan Muharebesi, Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nde büyük katkılarım olmuştur.

2 Yörük Ali Efe

Yunan işgali altında olan Aydın'da, Malgaç Baskını ile düşmana ilk darbeyi vuran ve bölgedeki istiklal mücadelesini başlatan efelerden biriyim ben. Alçak gönüllüğü ile halkın sevgisini kazanandım. Siz beni adıma yakılan türkümle tanırırsınız? Söyle bakalım kimim ben?

7 Kara Fatma

Kurtuluş Savaşı'nın yiğit bir savaşçısı olarak 300 kişilik Kuvayı Milliye güçleriyle beraber İzmit, Bursa, Adapazarı ve Bilecik'te işgalcilere büyük kayıplar verdirdim. Bursa'nın işgalcilerden kurtulmasında önemli katkım oldu. Söyle bakalım kimim ben?

1 Şahin Bey

Asıl adı Mehmet Sait'dir benim. Fransız işgal kuvvetlerine erzak taşıyan yüz elli arabalık konvoyu bozguna uğratarak Antep'in kurtuluş mücadelesi başlattım ve "Düşman cesedimi çiğnemedi Antep'e giremez!" sözüyle tarihe geçtiğim söylenir. Söyle bakalım kimim ben?

EK 15. Cesur Yürekli Kahramanlarımız

Şahin Bey

Gördesli Makbule

Sütçü İmam

Satı Çırpan

Mareşal Fevzi Çakmak

Nezahat Onbaşı

Yörük Ali

Kara Fatma

Ek 16. “Cumhuriyeti Biz Böyle Kazandık” Fotoğrafı (Arka yüze yapışacak)

1 ŞAHİN BEY	2 YÖRÜK ALİ EFE
3 MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK	4 GÖRDESLİ MAKBULE
5 SÜTÇÜ İMAM	6 NEZAHAT ONBAŞI
7 KARA FATMA	8 SATI ÇIRPAN

Ek 17. Etkinlik Sonrası Ortaya Çıkan Fotoğraf (ön yüz)

1. Fotoğrafta ‘cumhuriyeti biz böyle kazandık’ sözü sizde hangi duygu ve düşünceleri uyandırıyor?
-
2. Sizce Türk milleti, cumhuriyeti hangi değerlerine sahip çıkarak kazandığını düşünüyorsunuz?
-

Ek 18. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası

10 KASIM ATATÜRK'Ü ANMA GÜNÜ VE ATATÜRK HAFTASI

KAZANDIRILACAK DEĞERLER

Atatürk sevgisi, Türk büyüklerine saygı, Fedakârlık, Estetik Duyarlılık, kültürel mirası korumaya duyarlılık, Bayrağa ve İstiklal marşına saygı, millet sevgisi, bayrak sevgisi, milli birlik ve beraberlik, vefalı olma, yardımseverlik, dayanışma, sorumluluk sahibi olma

KAZANDIRILACAK BECERİLER

Eleştirel Düşünme, Sosyal Katılım, Gözlem, Estetik, Mekân, Zaman ve Kronolojiyi Anlama, Karar Verme Becerileri, Eleştirel Düşünme, Problem Çözme, Sosyal Katılım, İş birliği,

ETKİNLİK UYGULAMA ADIMLARI

1. Öğrencilerle birlikte yaklaşık 5 saat süren Dolmabahçe sarayı ziyareti sonrası okula gelinir ve “Dolmabahçe’ye Doğru (Ek 19)” etkinliği uygulanır.
2. Ertesi gün 4 ders saati süren diğer etkinlikler uygulanır.
3. Gezi sırasında bilgiler verilen Dolmabahçe sarayının ev sahipliği yaptığı Atatürk inkılaplarından bahsedilerek “Işıldayan mavi gözlerin izinde; bir devrin tanığı Dolmabahçe (Ek 20)” etkinliği uygulanır.
4. Atatürk’ün ölüm yıldönümünde “10 Kasım’da sessizliğe bürünen Dolmabahçe (Ek 21)” etkinliği uygulanır. Bir sonraki ders “Maziden Bugüne (Ek 22)” etkinliği uygulanır.
5. Daha sonra “10 Kasım’da duran zaman; Hiçbir zaman unutulmayacak bir molanın hikayesi (Ek 23)” video etkinliği uygulanarak öğrencilerin duygu ve düşüncelerine ifade etme olanağı tanınır.
<https://www.youtube.com/watch?v=MUI0pU-THAE>
6. Son olarak “Kelimelerle Atatürk portresi oluşturma (Ek 24)” etkinliğinde öğrenciler Atatürk ile ilgili kelimeler yazarlar. Bu kelimeler bir araya getirilerek bir Atatürk portresi oluşturularak ders sonlandırılır.

Ek 19. Dolmabahçe'ye Doğru

DOLMABAĞÇEYE DOĞRU

1843–1856 yılları arasında, Sultan I. Abdülmecit tarafından Mimar Karabet Balyan'a yaptırılan Dolmabahçe Sarayı hem Osmanlı Devleti'nin son dönemine hem de yeni Türk Devleti'nin kuruluşuna tanıklık etmiş; dolayısıyla Türk siyasi tarihinde son derece önemli ve köklü değişimlerin yaşandığı bir mekân olmuştur.

856 yılında sarayın tamamlanması ve devlet yönetiminin buraya taşınmasından sonra Dolmabahçe Sarayı, Sultan I. Abdülaziz, Sultan V. Murad, Sultan II. Abdülhamit, Sultan V. Mehmed Reşat ve Sultan Vahideddin'e ev sahipliği yapmıştır. Yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, siyasi ve kültürel yapısının oluşumunda önemli kararların alındığı mekân olan Dolmabahçe Sarayı, aynı zamanda bu eşsiz hizmetleri gerçekleştiren, Mustafa Kemal Atatürk'ün ebedî hayata intikal etmeden önceki son ikametgâhı olmuştur.

- 1- Dolmabahçe sarayına vardığınızda hangi duyguları ve düşünceleri hissettiniz? Neden?
- 2- Dolmabahçe sarayının mimari yapısı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
- 3- Sarayda farklı dönemleri yansıtan öğelerin bulunması hakkındaki duygu ve düşünceleriniz nelerdir?
- 4- Dolmabahçe Sarayına siz bir isim verecek olsanız ne olurdu? Neden?
- 5- Dolmabahçe Sarayına bir değer verecek olsanız ne olurdu? Neden?

Ek 20. Işıldayan Mavi Gözlerin İzinde; Bir Devrin Tanığı Dolmabahçe

İŞILDAYAN MAVİ GÖZLERİN İZİNDE; BİR DEVRİN TANIĞI DOLMABAHÇE

1 Temmuz 1927 günü halkın sevgi gösterileri arasında Dolmabahçe Sarayı'na ayak basan Mustafa Kemal Atatürk, Dolmabahçe Sarayı'nın Muayede Salonu'nda **‘Sekiz sene evvel, mustarip, ağlayan İstanbul’dan kalbim sızlayarak çıktım. Uğurlayanım yoktu. Yalnız artık bu saray milletin sarayıdır ve ben burada, milletin bir ferdi, bir misafiri bulunmakla bahtıyırım.’**

Atatürk, millî egemenliği ve millî birliği güçlendirmek ve her alanda halka benimsetmek için kısa sürede bir dizi inkılap hareketi gerçekleştirmiştir. Bu inkılapların bazılarını Dolmabahçe sarayında gerçekleştirmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk, 4 Haziran 1928 tarihindeki İstanbul ziyaretinde, Dolmabahçe Sarayı'nda inkılaplarla ilgili ön hazırlık çalışmaları yapmış ve üzerinde durduğu öncelikli konu Harf İnkılabı olmuştur. Böylece, 1 Ağustos 1928'de başlayan Harf Devrimi çalışmaları Dolmabahçe Sarayı'nda son şeklini almış ve yirmi dokuz harften oluşan “Yeni Türk Alfabesi” hazırlanan kanun tasarısı ile birlikte TBMM’ye sunulmuştur.

26 Eylül 1932 günü Dolmabahçe Sarayı tarihî günlerinden birini yaşamış, Büyük Salonda iki binden fazla davetlinin katılımıyla I. Türk Dil Kurultayı toplanmıştır. II. Türk Dil Kurultayı ise Mustafa Kemal Atatürk’ün Başkanlığında 18 Ağustos 1934 günü Dolmabahçe Sarayı'nda gerçekleştirilmiştir.

2 Ağustos 1936'da Atatürk, Dolmabahçe Sarayı'nda III. Türk Dil Kurultayı için İstanbul'da bulunan yabancı dil bilginlerini kabul etmiş; 24 Ağustos günü başlayan III. Türk Dil Kurultayı çalışmalarını başından sonuna kadar izlemiştir.

Atatürk, 18 Nisan 1933'te Dolmabahçe Sarayı'nda Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti'nin toplantısına Başkanlık etmiş; 20 Eylül 1937'de Dolmabahçe Sarayı'nda II. Türk Tarih Kurultayı münasebetiyle düzenlenen “Tarih Sergisi”ni açmış; Türk Tarih Kurultayı'nın açılış töreni ve çalışmalarını izlemiştir.

Mustafa Kemal, Türk halkının cumhuriyet idaresinde vatandaşlık hakkında bilgilenmesi amacıyla hazırlanan “Vatandaş İçin Medeni Bilgiler” isimli eser hakkında 18 Eylül 1931 günü Dolmabahçe Sarayı'ndan, İsmet Paşa'ya gönderdiği yazıda: *“Kitaplar yazılırken ve yazıldıktan sonra bizzat ilgilendim; bunların yazılmalarında izlenen amaçlara hizmet edecek kıymet ve nitelikte olduklarını bilhassa kaydederim. Bundan başka bu kitapların memlekette yurttaşlara okutulması için ilgiyi artıracak her tedbirin kıymetli olacağı görüşündeyim”* demiştir.

Mustafa Kemal, cumhuriyet yönetimini demokratik ve çok sesli bir yapıya taşıdığı çalışmalarının önemli bir kısmını da Dolmabahçe Sarayı'nda gerçekleştirmiştir.

Mustafa Kemal, 1927 yılından itibaren Türkiye'ye gelen yabancı devlet adamlarını ve yabancı heyetleri Dolmabahçe Sarayı'nda ağırlamıştır.

1. Atatürk “Sekiz sene evvel, mustarip, ağlayan İstanbul’dan kalbim sızlayarak çıktım. Uğurlayanım yoktu. Yalnız artık bu saray milletin sarayıdır ve ben burada, milletin bir ferdi, bir misafiri bulunmakla bahtiyarım.” Sözleri ile geldiği bu sarayda şu an hangi duyguları hissediyorsunuz? Neden?

2. Atatürk, millî egemenliği ve millî birliği güçlendirmek ve her alanda halka benimsetmek için yaptığı inkılaplardan hangisi sizi daha çok etkiliyor? Neden?

3. Atatürk’ün hangi değerlere sahip olduğunu düşünüyorsunuz? Neden?

4. Siz olsaydınız, Atatürk’ün yerinde olup Türkiye’yi nasıl çağdaştıırırdınız? Bu çağdaşlaşmada hangi reformları gerçekleştirdiniz?

Ek 21. 10 Kasım'da Sessizliğe Bürünen Dolmabahçe

10 KASIMDA SESSİZLİĞE BÜRÜNEN DOLMABAHÇE

Dolmabahçe sarayının, şahidi olduğu en hazin olay, ulusumuzun bitmeyen matemi, 10 Kasım 1938, sabah saat 9'u 5 ge edir. Artık bu oda, Atatürk' m z n ölümüne kadar son "ikametg h"ı 'idi. 10 Kasım 1938 günü saat dokuzu be  geçe, bu odada gözlerini yummu tur. Yatağın yanındaki sehpanın üzerinde 9'u 5 ge eyi gösteren saat Mustafa Kemal'e çocukluk arkadaşı Mustafa Nuri Conker'in hediye ettiği bir eserdir. O da hep 09.05 i göstermektedir.

Atatürk'ün ölümünden sonra, Dolmabahçe Sarayı'nın bu tarihi odası, Atatürk' n Yatak Odası olarak, olduğu gibi muhafaza edildi. Türk Milleti ile birlikte, sonsuz bir yas tutarak.

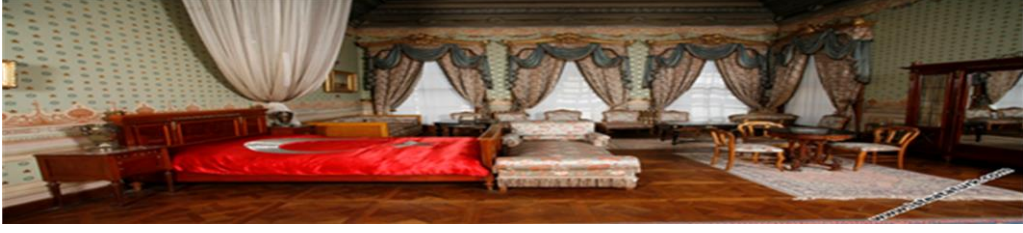
1.Şu an bulunduğunuz Atatürk'ün vefat ettiği odada hangi duygu ve düşünceleri hissediyorsunuz?

2. Atatürk vefat etmeden önce yanında bulunma imk nınız olsaydı ölmeden önce ona neler söylemek isterdiniz?

3. Atatürk'ün bizlere bıraktığı en önemli şeyin ne olduğunu düşünüyorsunuz?

4. Atatürk olmasa uğun nasıl bir ülkede ya ıyor olurduk? Neden?

Ek 22. Maziden Bugüne

5. Atatürk Dolmabahçe Sarayındaki vefat ettiği 71 numaralı odada şu an burada olmuş olsa ve şu pencerenin kenarına Türk halkına bir mektup bıraksa sizce bizlere neler söylerdi?

Ek 23. 10 Kasım'da Duran Zaman; Hiçbir Zaman Unutulmayacak Molanın Hikâyesi

Bütün ulusu derin bir yasa boğan 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, her yıl aynı saatte Mustafa Kemal'in özlemini bakışlarda, fikirlerini zihinlerde, mücadele ateşini ruhta yoğunlaştıran derin bir siren sesiyle başlar.

<https://www.youtube.com/watch?v=MUI0pU-THAE>

1.seyrettiğiniz videoda sporcularımızın hangi değerlere sahip olduğu düşünüyorsunuz?

2. O an sporcularımızdan biri siz olsaydınız neler yapardınız ve neler hissederdiniz?

3. Siz Atamıza olan saygınızı göstermek için neler yapıyorsunuz?

4.Atatürk'ün ve değerlerini yaşama ve geleceğe taşımanın sizce ne gibi yolları vardır? Açıklayınız.

Ek 24. Kelimelerle Atatürk Portresi Oluşturma

1. Atatürk deyince aklınıza gelen ilk kavramlar nelerdir?

-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-

Ek 25. 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü

12 MART İSTİKLAL MARŞI'NIN KABULÜ VE M. AKİF ERSOY'U ANMA GÜNÜ

KAZANDIRILACAK DEĞERLER

İbadet yerlerine saygı, dini ve manevi unsurlara duyarlılık, bağımsızlığa önem verme, kültürel mirası korumaya duyarlılık, Bayrağa ve İstiklal Marşı'na saygı, millet sevgisi, demokrasi bilinci, Türk büyüklerine saygı, Fedakârlık, bayrak sevgisi, milli birlik ve beraberlik, vefalı olma, yardımseverlik, dayanışma, sorumluluk sahibi olma

KAZANDIRILACAK BECERİLER

Eleştirel Düşünme, Sosyal Katılım, Gözlem, Estetik, Mekân, Zaman ve Kronolojiyi Anlama, Karar Verme Becerileri, Eleştirel Düşünme, Problem Çözme, Sosyal Katılım, İş birliği,

ETKİNLİK UYGULAMA ADIMLARI

1. 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u anma gününü kapsamında Edirnekapı Şehitliği'nde bulunan Mehmet Akif Ersoy'un kabrine ziyarete gidilir.
2. Şairimizin mezarı başında İstiklal Marşı okunur ve Şairimize dualar edilir. Edirnekapı şehitliğindeki şehitlerimiz de ziyaret edilerek dualar edilir.
3. Kabristan ziyareti bitiminde okula dönülerek 4 ders saati sürecek olan etkinlikler kapsamında ilk olarak “Şehitlerin gölgesinde, M. Akif Ersoy'un kabrinde (Ek 26)” etkinliği uygulanır.
4. Daha sonra öğrencilerin M. Akif Ersoy'un kabri başında okunan İstiklal marşına dair hissettiği duygu ve düşüncelerine yönelik “M. Akif Ersoy'un Kabrinde İstiklal Marşı (Ek 27)” etkinliği uygulanır.
5. Bir diğer derste M. Akif Ersoy'un hayatı canlandırılarak “İstikbalimi düşünmedim İstiklalimi düşündüğüm kadar (Ek 28)” etkinliği uygulanır.
6. Son olarak geçmişten günümüze İstiklal Marşı'mızın yazılı olduğu eserlere dair duygu ve düşüncelerini ifade edebilecekleri “Milli Marşımıza ait belgeler (Ek 29)” etkinlikleri uygulanarak dersler sonlandırılmıştır.

Ek 26. Şehitlerin Gölgesinde, Mehmet Akif Ersoy'un Kabrinde

ŞEHİTLERİN GÖLGESİNDE, MEHMET AKİF ERSOY'UN KABRİNDE

- 1.Kabristan ziyaretinde Hangi davranışları sergilememiz gerekir?
 - 2.Vatan Şairi kavramı size neyi çağrıştırıyor? Neden?
 - 3.Vatan şairimizin kabrinin başında hangi duyguları hissediyorsunuz? Neden?
- Kabristan başında M. Akif Ersoy nezdinde tüm şehitlerimize dua edilir.
- 4.Şehitlikte dua ettiğinizde hangi duyguları hissettiniz?
 - 5.İstiklal Marşı'mızın her kıtasına bir değer verecek olsanız hangi değerleri verirsiniz? Neden?

1.kıta:

2. Kıta:

3.kıta:

4.kıta:

5. Kıta:

6.kıta:

7.kıta:

8. Kıta:

9.kıta:

10.kıta:

6. Neden bu değerleri verdiğinizi açıklayınız.

Ek 27. Mehmet Akif Ersoy'un Kabrinde İstiklal Marşı

MEHMET AKİF ERSOY'UN KABRİNDE İSTİKLAL MARŞI

M. Akif Ersoy'un kabri başında İstiklal Marşı okunur...

1.İstiklal deyince aklınıza ne geliyor?

-

2.Sizce neden bir milli marş yazılma gereksinimi duyulmuştur?

-

3.Okunan İstiklal Marşı'nda sizi en çok etkileyen dördlük hangisidir? Neden?

-

4.Sizce İstiklal Marşı'mızda hangi değerlerden bahsedilmektedir?

-

5.Sizce İstiklal Marşı bütünü ile ne anlatmak istemektedir? Neden?

-

Ek 28. İstikbalimi Düşünmedim İstiklalimi Düşündüğüm Kadar

İSTİKBALİMİ DÜŞÜNMEDİM İSTİKLALİMİ DÜŞÜNDÜĞÜM KADAR

Ben Mehmet Akif Ersoy. 1921 Senesinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Millî Mücadele’de vatanını canı pahasına savunmuş kahraman milletimizi ve de şanlı ay yıldızlı bayrağımızı temsil edecek ulusal bir marş yazılması için yüksek para ödüllü bir yarışma açılmıştı. Memleketin dört bir yanından gelen pek çok usta şair ilk defa yazılacak olan milli bir marş için duygu ve heyecanlarını mısralara dökmek üzere yarışmaya katılırken ben yarışmaya katılmak istemedim. Neden diye sorduklarında “Milli marş para ile yazılmaz” yanıtını verdim.

Fakat yakın çevrem mutlaka yarışmaya katılmam gerektiğini düşünüyordu. Fakat ben yarışmayı kazanırsam ödül verilmemesi şartı ile yarışmaya katıldım ve İstiklal Marşı’nı yazdım. Türk Milleti’nin zaferini, yüceliğini ve bayrağımızın kutsallığını yazdığım mısralar ile İstiklal Marşı, yarışmaya katılan 724 şiir içerisinde TBMM içindeki mebusların oyları ile birinci seçilmiş ve dönemin Maarif Bakanı Hamdullah Suphi Tanrıöver tarafından TBMM’de okunmuştu. Mecliste bulunan tüm milletvekilleri tarafından büyük bir coşku ve heyecan içerisinde, iki kez ayakta dinlenen İstiklal Marşı, 12 Mart 1921’de TBMM tarafından Milli Marş olarak oybirliği ile kabul edildi.

Ben Şair Mehmet Akif Ersoy olarak eserlerimi içinde topladığım Safahat adlı eserime İstiklal Marşı’nı Türk Milleti’nin eseri olarak kabul ettiğim için koymadım ve İstiklal Marşı’mızı kahraman Türk ordumuza armağan ettim. Allah bu millete bir daha istiklal marşı yazdırmassın.

1.Siz olsaydınız, İstiklal Marşı’nı yazmak için Mehmet Akif Ersoy’a nasıl ilham verirdiniz ve Ondan hangi değerleri şiirinde yansıtmassını isterdiniz?

-

2.M Akif Ersoy’un yarışmaya katılmamış ve sebebi sorulduğunda “Milli marş para ile yazılmaz” yanıtını neden vermiş olabilir?

-

3.Siz olsaydınız, M. Akif Ersoy’a Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından verilmek istenen 500 lira ödülü nasıl değerlendirirdiniz? Hangi amaçlar için kullanırdınız? Neden?

-

4.Siz o dönemde yaşamış olsaydınız, vatanınız tehlikede olduğunda neler yapardınız? Hangi fedakârlıkları göze aldınız? Neden?

-

Ek 29. Milli Marşımıza Ait Belgeler

MİLLÎ MARŞIMIZA AİT BELGELER

1.M Kemal Atatürk'ün dediği gibi 'geçmişini bilmeyen bir millet geleceğini öngöremez' sözünden hareketle İstiklal marşımızın yazıldığı tarihten bugüne kadar gelen orijinal belgeler sizde hangi duyguları hissettiriyor? Neden?

-

2.Bir milletin geleceği, o milletin gençlerinin sahip olduğu değerlere bağlı mıdır? Neden?

-

3.İstiklal Marşı'mızın bir milli kimlik ve birlik hissinin oluşumundaki etkisi hakkındaki duygu ve düşünceleriniz nelerdir?

-

4.Yarışmaya katılan 724 şiirden birini o gün şartlarında yaşayan bir şair olarak siz yazsaydınız adı ne olurdu ve nasıl bir marş yazardınız?

-

5.Kendinizi yıllar sonra yaşlanmış olarak düşünüp torunlarınıza M. Akif Ersoy ve İstiklal Marşı'mızı anlatacağınızı hayal edecek olursanız onlara Türk Milletinin hangi değerlere sahip çıkarak bugünlere geldiğinden bahsedersiniz?

-

Ek. 30 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü

18 MART ÇANAKKALE ZAFERİ VE ŞEHİTLERİ ANMA GÜNÜ

KAZANDIRILACAK DEĞERLER

Dini ve manevi unsurlara duyarlılık, bağımsızlığa önem verme, kültürel mirası korumaya duyarlılık, Bayrağa ve İstiklal Marşı'na saygı, millet sevgisi, demokrasi bilinci, Atatürk sevgisi, Türk büyüklerine saygı, Fedakârlık, bayrak sevgisi, milli birlik ve beraberlik, vefalı olma, yardımseverlik, dayanışma, sorumluluk sahibi olma

KAZANDIRILACAK BECERİLER

Eleştirel Düşünme, Sosyal Katılım, Gözlem, Estetik, Mekân, Zaman ve Kronolojiyi Anlama, Karar Verme Becerileri, Eleştirel Düşünme, Problem Çözme, Sosyal Katılım, İş birliği,

ETKİNLİK UYGULAMA ADIMLARI

1. Öğrencilerle birlikte 18 Mart günü sabah saatlerinde İstanbul ili Bağcılar ilçesinde bulunan Çanakkale Zafer Müzesine varılır. 5 saat süren gezi sırasında öğrencilere rehberlik yapılır ve Millî mücadele süreci öncesinde Çanakkale savaşlarının Türk milleti için bir dönüm noktası olarak ne kadar önemli olduğunun fark edilmesini sağlamak amacıyla önemli bilgiler verilmiştir.
2. Müze ziyareti sırasında bir öğrencimiz duygu ve düşünceleri hareketirmek amacıyla Çanakkale Türküsü'nü seslendirmiştir.
3. Daha sonra okula dönüş sağlanmış ve "18 Mart Çanakkale Zafer Müzesi Gezi Notları (Ek 31)" etkinliği uygulanır.
4. 4 ders saati süren diğer etkinliklerde öğrencilere Çanakkale Savaşı'na dair anı ve hikayelerin yer aldığı sırasıyla "Cebecioğlu İbrahim'in Mektubu (Ek 32)", "Anzaklı Ömer (Ek 33)", "57. Alay ve Bomba Sırtı Vakası (Ek 34)" ve Seyit Onbaşının canlandırıldığı "Ülkenin İstiklalini Sırtlanan Kahraman: Seyit Onbaşı (Ek 35) etkinlikleri uygulanır.
5. Son olarak Sınıf içinde Çanakkale Türküsü tekrar seslendirilerek (Ek 36), devamında şehitlerimize bir mektup yazmaları istenerek ders sonlandırılmıştır.

Ek 31. 18 Mart Çanakkale Zafer Müzesi Gezi Notları

1.Mzeyi gezdiğinizde neler hissettiniz?

-

2.Müzede sizi en çok etkileyen Şey ne oldu? Neden?

-

3.Şehitlik Anıtında memleketimizin her köşesinden şehitlerimizin olması hakkında ne düşünüyorsunuz?

-

4. Bu gezi sizde nelerin kıymetini daha iyi anlamanızı sağladı?

-

5. anakkale zafer müzesi müze gezisi sana hangi değerlerin önemini hissettirdi?

-

Ek 32. Cebecioğlu İbrahim'in Mektubu

CEBECİOĞLU İBRAHİM'İN MEKTUBU

Mektupta o cümleleri kurarken belki tepesine bomba yağıyordu, belki mermiler kenarından, köşesinden geçiyordu. Belki bir an şehit düşmekle yüz yüzeydi. Kim bilir hangi şartlar altında mektubu kaleme aldı? Mektubu, günümüzde onu okuyan sizlere, sanki karşımızda canlı bir şekilde duruyor da selam ediyormuş gibi Cebecioğlu İbrahim.

"Merhametli velinimetim, sevgili pederim Mehmet Ağa'ya,

Bir kere sonsuz bir istekle ve hürmetle selam eder, hayır duanızı talep ederim. Beni sorarsanız, elhamdülillah duanızın bereketiyle aciz bedenim sıhhatte olup sizin ömrünüzün uzun olması için gece ve gündüz dua etmekteyim.

Pederim, şu kadar ki orada sizlerin zahmet ve meşakkat çekip çekmediğinizi merak ediyorum. Başkaca bir gam ve kederim yoktur. Bizim için de merak etmeyiniz. Cenab-ı Hüda beni sizlere bağışlasın. Sizleri de yanınızda bulunan üç sabi çocuğa bağışlasın. Onları mahzun etmeyiniz. Bu her şeye yeter. Siz onları mahzun etmediğiniz için Cenab-ı Allah da kıyamet günü umduğunuz derecelere nail eder inşallah.

Bizi bilip soran komşulara, hısım akrabalara, bu mektubu okuyan efendilere, dinleyen cemaate dahi hepsine teker teker selam ederim. Baki ve sağ olmanızı Allah'a arz ediyorum.

Mektup gönderecek olursanız 5. Kolorduya mensup 14. Fırkada 42. Alay'ın 1. Taburunun 2. Bölüğünde 3. Mangada sakın er İbrahim bilesiniz.

20 Nisan 1331 Çanakkale, Seddülbahir."

1.Şehidimiz mektubunu okuduğunda neler hissettin?

-

2.Çanakkale savaşında siperdeyken savaş halinde sevdiklerinize bu mektubu siz yazmış olsaydınız ne yazardınız?

-

3.Şehit düşen askerlerimizin bizlere bıraktığı miras ne olabilir ve bu konudaki düşünceleriniz nelerdir?

Ek 33. Anzaklı Ömer

Anzaklı Ömer; Çanakkale savaşında Türklere karşı savaşmış Avustralya'lı bir asker. Mr. Josef Miller. İngilizler tarafından tutulmuş paralı bir asker. Üstelik onlara Barbar Türklere karşı savaşılacağı söyleniyor. Hikâye gerçek, yaşanmış bir hikâye.1957 yıllarında Amerika'ya tıp eğitimi, ihtisas görmek için giden Doktor Ömer'in yaşadıkları ve bizlere aktardıkları...

Doktor Ömer şöyle anlatıyor başından geçenleri: Hastanede yeni olduğumuz için ağır vakalara baktırılmıyorduk. Sadece kan alıyor, rutin muayeneleri yapıyorduk. Bir gün yine bir hastanın kanını alacaktım. Kolunu sıvamasını istedim. Hasta kolunu sıvadığında beni hayrete düşüren bir şey olmuştu. İngilizce konuşuyorduk. Hastanın anlayabileceği bir şekilde bu nedir, dedim. Kolunda kocaman bir dövme vardı. Hem de Türk Bayrağı şeklinde. Merak ettim sordum. Çok önemli değil, deyip geçiştirmek istedi. Anlatmak istemedi. Ama ben daha çok meraklandım.

-Bu benim ülkemin bayrağı dedim. Senin kolunda böyle bir dövmenin olması beni çok meraklandırdı, dedim. İşte o zaman Avustralyalı olduğunu söyleyen hastanın dizlerinin bağı çözülde. Bir anda konuşmaya başladı, gözleri parlıyordu.

1915 yılında İngilizler bizi Çanakkale'ye getirdiler. Barbar Türkler dedikleri, Türklerle savaşmaya. Anlattıkları gibi Türkler barbar değildi. Esir olarak düştüğümüzde bize çok iyi misafirperverlik gösterdiler. Kendilerinin olmadığı halde yiyeceklerini bizimle paylaştılar. Hayret etmiştik. Savaşın dehşetini ilk defa Çanakkale'de görmüştük. Türkleri bu kadar güçlü kılan neydi? Gözlemlerimizden anladık ki birincisi imanları çok sağlamdı, ikincisi vatan aşkıydı. Binlercesi İngilizler bizi kandırmıştı. Türkler bize çok iyi muamele etmişlerdi. Serbest kaldığımızda ülkemize dönmüştük. Ben de Türklere olan hayranlığımdan dolayı koluma bu dövmeyi yaptırmıştım. İşte böyle dedi. İlginç olan şu ki o gün de beni Türkler iyileştirmişti, bugün de yine bir Türk beni iyileştirmeye çalışıyor, diye mırıldandı. Senin adın ne evlat diye sordu? Ben de Ömer dedim. Bu ismi babam vermiş bana dedim. İslam halifesi Hz. Ömer'in ismi dedim. Avustralyalı asker bu sefer dedi ki sen Müslüman mısın? Evet, dedim ben Müslümanım. Bunu duyunca gözlerinden yaşlar döküldü. Ben yıllardır bu anı bekliyordum. Beni de Müslüman yapar mısın, dedi. Yıllardır içinde sakladığı bu sırrı benimle paylaşmış olmanın mutluluğunu yaşıyordu. Elbette dedim ve benimle birlikte kelimeyi şahadet getirdi. Artık Müslümandı. İsminin de Ömer olmasını istedi. Anzaklı Ömer...

1.Hikâyeyi okuduğunuzda Türk milletinin hangi değerlere sahip olduğunu düşünüyorsunuz? Neden?

-

2.Atalarımızı Çanakkale savaşında kaybetmiş vatansever bir Türk genci olarak Doktor Ömer'in yerinde siz olsaydınız nasıl davranırdınız?

-

3.Şehitlerimiz şu an hayatta olsalardı bizlerden hangi davranışları sergilememizi isterdi?

-

Ek 34. 57. Alay ve Bomba Sırtı Vakası

Mustafa Kemal savaşın şiddetle devam ettiği 3 Mayıs taarruzunda: “...Benimle beraber burada harp eden bütün askerler kesinlikle bilmelidir ki bize verilen vatan ve namus vazifesini tamamen yerine getirmek için bir adım geriye gitmek yoktur. Bu sırada istirahat uykusu aramanın bu istihattan yalnız bizim değil, bütün milletimizin sonsuza kadar mahrum kalmasına sebebiyet verebileceğini cümlenize hatırlatırım.” “**Ben size taarruz emretmiyorum. Ölmeyi emrediyorum. Biz ölünceye kadar geçecek zaman içinde yerimize başka kuvvetler ve başka komutanlar geçebilir**” emrini vermiştir. Keza birkaç kez el değiştiren **Bomba Sırtı’ndaki** muharebesinde Mehmetçiğin savaşçı ruh ve karakterini yıllar sonra bir mülakatta Ruşen Eşref’e şöyle anlatmıştır: “...Karşılıklı siperler arasındaki mesafe 7-8 metre, yani ölüm muhakkak. Birinci siperlerin hiçbirisi kurtulamamacasına hepsi düşüyor. İkinci siperdekiler, onların yerine gidiyor. Fakat ne kadar imrenilecek bir soğukkanlılık ve tevekkülle biliyor musunuz? Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini de biliyor ve en ufak bir çekinme bile göstermiyor. Sarsılmak yok. Okumak bilenler Kur’an-ı Kerim okuyor ve cennete gitmeye hazırlanıyorlar. Bilmeyenler -tekbir ve tehlillerle- kelime-i şehadet çekerek yürüyorlar. Bu, Türk askerindeki ruh kuvvetini gösteren şayan-ı hayret ve tebrike değer bir örnektir. Emin olmalısınız ki, Çanakkale muharebelerini kazandıran bu yüksek ruhtur.”

1. Ailesini, sevdiklerini, okulunu geride bırakarak canı pahasına vatani kurtarmak için yaptığı fedakârlıklar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

-

2. Gittiler ve gelediler! Öleceğini bile bile savaşa giden şehitlerimize karşı kendinizi borçlu hissediyor musunuz? Neden?

-

3. Siz vatanımız için hangi fedakârlıklarda bulunuyorsunuz? Neden?

-

4. Atamızın “Ben size taarruz emretmiyorum. Ölmeyi emrediyorum. Biz ölünceye kadar geçecek zaman içinde yerimize başka kuvvetler ve başka komutanlar geçebilir” sözünü sende hangi duygu ve düşünceleri uyandırıyor?

-

Ek 35. Ülkenin İstiklalini Sırtlanan Kahraman: Seyit Onbaşı

Seyit Onbaşı 18 Mart 1915 günü Çanakkale Zaferi'nde kaldırdığı 215 kiloluk top mermisi ile İngiltere'ye ait Ocean zırhlısını dümeninden vurarak kontrolden çıkmasına ve bir mayına çarpıp batmasına sebep olmuştur. Seyit Onbaşı'nın o gün kaldırdığı top mermilerinin ağırlığı hakkında çeşitli kaynaklarda farklı bilgiler bulunur. Bazı araştırmalarda 276 kg olarak geçen top mermisi aslında 215 kg ağırlığında olup Osmanlı döneminde Almanya ile olan ağırlık birimi farkından dolayı, sehven 215 kg olan merminin ağırlığı 215 okka (yaklaşık 276 kg) olarak kayıtlara geçmiştir. Atılan top, geminin su kesiminin altına isabet ederek geminin yan yatmasına neden oldu. Gemi kontrol edilemez bir hâle geldiğinden dolayı Nusret mayın Gemisi'nin döktüğü mayınlardan birine çarptı. Ocean zırhlısı, kimi kaynaklarda saat 18.00 civarında kimi kaynaklarda ise 22,00 civarında Eski hisarlık diye bilinen bugün içerisinde bulunduğumuz Çanakkale Şehitler Anıtı'nın karşısında sulara gömüldü ve Müttefik donanması Çanakkale'den ayrıldı. Seyit Ali'ye ödül olarak onbaşılık unvanı verildi.

Çanakkale'den düşman çekildikten sonra, üç yıl daha çeşitli cephelerde savaşıyor. Sonra terhis ediliyor. Köyüne dönüp ailesine kavuşuyor. Ne madalya ne maaş ne ücret ne alkış istiyor. Ona göre vatan hizmetinin bedeli yoktur. Eskisi gibi kömür yapıp satarak hayatını bıraktığı yerden sürdürüyor.

1.Seyit on başının 276 kg bombayı kaldırması ve düşman ilerleyişini durdurması sizde hangi duyguları uyandırdı?

-

2.Seyit onbaşının neredeyse imkânsız gibi görünen bombayı kaldırıp düşman ilerleyişini durdurmayı başarmasını sağlayan güç sizce ne olabilir?

-

3.vatanımızı kurtarmak için şehit olan askerlerimizden biri olsaydınız bugüne dair neler söylemek isterdiniz?

-

4.Kendinizi yıllar sonra yaşlanmış olarak düşünüp torunlarınıza Çanakkale Savaşını anlatacağınızı hayal edecek olursanız onlara Türk Milletinin hangi değerlere sahip çıkarak bugünlere geldiğinden bahsedersiniz?

-

Ek 36. Çanakkale Türküsü

Çanakkale içinde aynalı çarşı Ana ben gidiyom düşmana karşı, off, gençliğim eyvah!
Çanakkale içinde bir uzun selvi Kimimiz nişanlı, kimimiz evli, off, gençliğim eyvah!
Çanakkale içinde bir dolu testi Analar babalar ümidi kesti, off, gençliğim eyvah!
Çanakkale üstünü duman bürüdü 13'üncü fırka harbe yürüdü, off, gençliğim eyvah!
Çanakkale elinde toplar kuruldu Vay bizim uşaklar orda vuruldu, off, gençliğim eyvah!
Çanakkale köprüsü dardır geçilmez Al kan olmuş suları bir tas içilmez, off, gençliğim eyvah!
Çanakkale'den çıktım yan basa basa Ciğerlerim çürüdü kan kusa kusa, off, gençliğim eyvah!
Çanakkale'den çıktım başım selamet Anafarta'ya varmadan koptu kıyamet, off, gençliğim eyvah!
Çanakkale içinde vurdular beni Ölmeden mezara koydular beni, off, gençliğim eyvah!
Çanakkale içinde sıra söğütler Altında yatıyor aslan yiğitler, off, gençliğim eyvah!

1. Türküyü dinlediğinizde hangi duygu ve düşünceleri hissettiniz?

2. Çanakkale'de şehit olan askerlerimiz ile şu an karşılaşmış olsanız onlara karşı kendinizi nasıl hissedersiniz? Şehitlerimize neler söylediniz?

-

3. Şehitlerimize mektup canlarını feda ederek bugünlere ulaşılmasını sağlayan atalarımızın hatırlarına sahip çıkmak hepimizin boynunun borcudur. Siz de vatanımızı canı pahasına koruyan ve şehit olan kahramanlarımıza bir mektup yazarak duygu ve düşüncelerinizi aktarmak isterseniz onlara nasıl bir mektup yazardınız?

...Şehitlerimize mektup...

Ek 37. Yapılan Etkinliklere Dair Bazı Görseller

